

Πάνος Κολιόπουλος

Καλοκαιρινή Ιστορία

MIDNIGHT PUBLISHING
Ύδρα 1997

Καλοκαιρινή Ιστορία

Πάνος Κολιόπουλος

Καλοκαιρινή Ιστορία

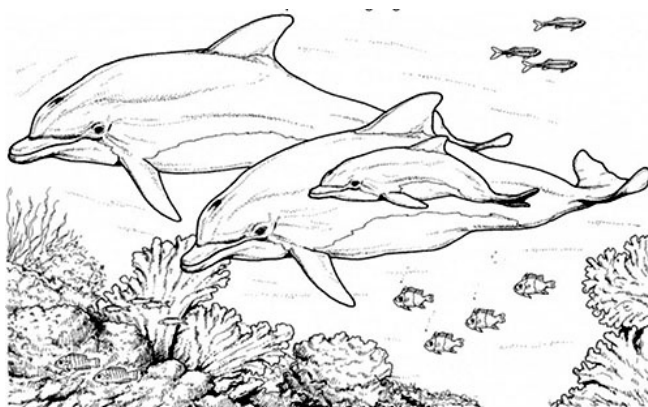
Midnight Publishing
Υδρα 1997

Copyright © 1997 Panos Coliopoulos
Σ. Δούσμανη 44
Κέρκυρα 49100

email: panflynn@otenet.gr

Το Ταξίδι

1) Αμμουδερή.....	9
2) Πράσινος Γιαλός.....	33
3) Συναπαντήματα.....	53
4) Μπερδέματα.....	77
5) Γοργόνες στο Καστέλι.....	101
6) Οδοιπόροι της νύχτας.....	121
7) Γαμπρός εξ Αμερικής.....	147
8) Συννεφιές.....	171
9) Αθηνά.....	197
10) Προβλήματα στον Παράδεισο.....	217
11) Ξεκαθάρισμα λογαριασμών.....	229
12) Με σκέπη τον ουρανό.....	251

Αμμουδερή

Όταν έπεσε η ιδέα για τις διακοπές στο εξοχικό του θείου Αριστείδη, στην Αμμουδερή, ανατρίχιασα σύγκορμος. Η ιδέα και μόνο ότι θα πέραγα δυο μήνες, εξόριστος σ' αυτό το κωλοχώρι –όλο βράχια και κοτρόνες– τέρμα Θεού, ανάμεσα στους δεινόσαυρους που απάρτιζαν την οικογένεια, μ' αρρώσταινε. Αν κατόπιν δέχτηκα να το σκεφθώ –κατ' αρχήν– και να το αποφασίσω τελικά αυτό οφειλόταν σε τρεις λόγους, που παραθέτω κατά σειρά σπουδαιότητας.

α) Μετά τον τελευταίο τραυματισμό μου στο πόδι – υποτροπή θλάσης ινών του μηριαίου τετρακέφαλου– αποκλείστηκα από την εφηβική εθνική ομάδα στίβου, που θα λάβαινε μέρος σε δυο-τρεις σημαντικές διεθνείς συναντήσεις αυτό το καλοκαίρι κι επομένως κάθε μου κίνητρο και φιλοδοξία για τη σαιζόν αυτή πήγε περίπατο. Μέχρι να αποθεραπευτώ και να ξαναβρώ τον ρυθμό των αγώνων θα μ' έβρισκε καλό φθινόπωρο, οπότε χαιρέτα μου τον πλάτανο!

β) Η αγαπημένη μου Δέσποινα μου ανήγγειλε πως θα 'φευγε με τους γονείς της για ένα μήνα στην Ευρώπη – παρά τις προηγούμενες αντίθετες διαβεβαιώσεις της. Οπότε, το να μείνω στην Αθήνα, άνεργος κι ανέραστος

ντάλα καλοκαίρι, να ψήνομαι στην άσφαλτο και το τσιμέντο θα 'ταν πρώτης τάξεως ηλιθιότητα.

γ) Στην εξορία δεν θα ήμουν εντελώς μόνος, έρμαιο των λειψάνων, αφού μαζί θα 'ρχόταν και η ξαδέρφη μου, η Μαρία.

Με την Μαρία είχαμε πάνω-κάτω την ίδια ηλικία. Με πέραναγε ένα χρόνο, την επόμενη χρονιά θα τελείωνε το Λύκειο. Δεν μπορώ να πω ότι γνωριζόμασταν και πολύ καλά, αφού και τα σπίτια μας ήταν μακριά –εκείνης στα Πατήσια, το δικό μου στο Χαλάνδρι– αλλά και δεν έτυχε να κάνουμε παρέα, έξω από τις αναπόφευκτες οικογενειακές συναθροίσεις στις ονομαστικές εορτές, τις επετείους και Χριστούγεννα-Πάσχα. Ήμασταν και τελείως διαφορετικοί χαρακτήρες... Εκείνη «φρόνιμη», μελετηρή, μαζεμένη (παράδειγμα που μου έφεραν κάθε τόσο προς μίμηση γονείς και θείοι), ενώ εγώ έφερνα σαφώς προς το πιο ρέμπελο κι ατίθασο (θέτοντας σοβαρή υποψηφιότητα για μελλοντικό «μάυρο πρόβατο» του σογιού).

Παρ' όλα αυτά δεν παύαμε να έχουμε τουλάχιστον την ίδια ηλικία, κάτι που μ' έκανε να ελπίζω ότι, μ' όλες μας τις διαφορές, θ' αναγκαζόμασταν στο τέλος να τα βρούμε – μιας και δεν υπήρχε άλλη διέξοδος.

Τελικά δεν φαινόταν και τόσο κακή ιδέα όσο το σκεφτόμουν. Το καλοκαίρι, ήδη από τις πρώτες μέρες του Ιουλίου, έδειχνε να προμηνύεται αμείλικτο και η Αθήνα, είπαμε, δεν ήταν ο ιδανικός τόπος να το αντιμετωπίσεις. Στο κάτω-κάτω, σε νησί με πήγαιναν. Όσο χάλι κι αν ήταν – χάθηκε καμιά Ύδρα, καμιά Μύκονος, όπου γινόταν το σώσε;– μόνο και μόνο για τη θάλασσα άξιζε τον κόπο. Κι όσο για την οικογένεια... Ε, καλά! Σιγά να μην μ' έβλεπαν! Λες και δεν ήξερα εγώ να εξαφανίζομαι. Μόνο στο φαγητό θα συναντιόμασταν, κι αν έβλεπα τα σκούρα την έβγαζα και μ' ένα κομμάτι ψωμί και μια ντομάτα. Μπα, μάλλον υποφερτά θα πέραγα. Άλλωστε τα μπάνια θα 'καναν καλό και στο πόδι.

Δεν μπορούσα να φανταστώ, βλέπεις, τότε...

* * *

Το ταξίδι με τη «Μυρτιδιώτισσα» κύλησε ομαλά. Το σόϊ –που δεν διατηρούσε και τόσο αγαθές σχέσεις με τη θάλασσα– με το που σαλπάρουμε από τον Πειραιά τέζαρε στις κουκέτες, βόγκαγε και ξερνοβλούσε, λες και διέσχιζε τον Ατλαντικό με θύελλα, μέχρι που δέσαμε στον ντόκο του νησιού. Έτσι κανείς δεν ασχολήθηκε μαζί μου, οπότε μπόρεσα ν' αλωνίσω με την ησυχία μου. Γνώρισα και κάτι παιδιά χιπάκια με κιθάρες, από τον Καναδά, κι ούτε το καταλάβαμε πώς πέρασε το ταξίδι. Παραλίγο μάλιστα να σαγηνεύσω και μια πιτσιρίκα της παρέας, που της την έπεσα διακριτικά κι ανταποκρίθηκε, πλην μας τα χάλασε ο κόπανος, ο μακρουμάλλης, που τη συνόδευε, οπότε...

Φτάσαμε στη Χώρα γύρω στις εφτά το πρωί κι αμέσως ο θεός Αριστείδης, που γνώριζε πρόσωπα και πράγματα, έτρεξε να κανονίσει τα της μεταφοράς μας στο χωριό. Οι υπόλοιποι σωριάστηκαν στο πρώτο καφενείο που βρήκαν μπροστά τους, περιστοιχισμένοι από βαλίτσες, τσάντες και δέματα και παρήγγειλαν τσάϊ με παξιμάδι, μήπως και συνέλθουν από τη «φοβερή περιπέτεια» που πέρασαν.

Πήρα τη Μαρία –κατόπιν προτροπής της μάνας μου (ακόμα δεν φτάσαμε κι αρχίσαμε!)– και πήγαμε να περπατήσουμε λίγο στο λιμάνι, να ξεμουδιάσουμε. Είχε χάλια μαύρα, η άχαρη. Κίτρινη σαν το λεμόνι ακόμα, περπάταγε τρικλίζοντας, σαν να κουνούσε η προβλήτα κάτω από τα πόδια της.

– Τι έγινε, τεζάρισες και συ; την πείραξα.

Μου έριξε μια σκουντούφλικη ματιά.

– Τι να γίνει; Δεν είμαστε βλέπεις όλοι θαλασσόλυκοι.

– Μα η θάλασσα ήταν λάδι!

– Άσε μας και συ στο χάλι μας, ρε Παύλο.

Η μέρα ήταν θαύμα. Ο ουρανός είχε ένα βαθύ μπλε χρώμα που δεν θυμόμουν να 'χα ξαναδεί μέχρι τώρα κι ένα ελαφρύ αεράκι που ερχόταν από τη θάλασσα δρόσιζε ευχάριστα την ατμόσφαιρα. Στην Αθήνα, την ώρα αυτή θα 'λιωνε η ασφάλτος! Μωρέ άγια έπραξα που ήρθα!

– Εσύ δεν κοιμήθηκες καθόλου; με ρώτησε.

– Μπα! Γνώρισα κάτι χίπηδες από τον Καναδά και τη βγάλαμε φίνα στο κατάστρωμα. Όλη νύχτα τραγούδι, καλαμπούρι κι έτσι. Τέλεια ήταν! Έχασες.

Της κέντριζα το ενδιαφέρον.

– Δεν μου λες; Καπνίζαν και χόρτο; Έχω ακούσει ότι όλοι αυτοί είναι συνέχεια μαστουρωμένοι.

– Εγώ πάντως τέτοιο πράγμα δεν είδα, είπα. Το μόνο που την είχαν καταβρεί με το ούζο. Να τους δεις πώς το κατέβαζαν! Σαν νεροφίδες. Κατευθείαν απ' το μπουκάλι.

– Ήπιες κι εσύ;

Τώρα, πήγαινε να χάσω την ευκαιρία να κοχορευτώ; Πώς θα έδειχνα αντράκι;

– Μωρέ του 'δωσα να καταλάβει!

– Και δεν φοβάσαι μη σε μυρίσει η μάνα σου;

Σήκωσα τους ώμους περιφρονητικά.

– Σιγά! Τι θα μου κάνει; Δεν είμαι κανένα πιτσιρίκι!

Δεν τσίμπησε.

– Και νομίζεις πως άμα πίνεις δείχνεις άντρας;

– Δεν ξέρω τι δείχνω, αλλά αν θέλω να κάνω κάτι το κάνω και δεν δίνω λογαριασμό σε κανέναν!

Έκανε έναν μορφασμό και χαμογέλασε.

– Σιγά τον επαναστάτη χωρίς αιτία! σάρκασε. Καλά, καχομοίρη μου, μ' αυτά τα μυαλά να πορεύεσαι και θα φας καλά.

Δεν πρόλαβα να δώσω μια κατάλληλη απάντηση γιατί στο μεταξύ ο θεός Αριστείδης επέστρεψε μ' ένα τεράστιο, παμπάλαιο ταξί και μας φώναζαν.

Το ταξίδι από τη Χώρα στην Αμμουδερή κράτησε δυο ώρες περίπου, πάνω από βουνά και λαγκάδια, σ' έναν κακοτράχαλο καρόδρομο γεμάτο στροφές κι ανεβοκατεβάσματα, και χρειάστηκε να σταματήσουμε τρεις φορές. Τις δυο για να ξεράσει η θεία Ευανθία και την τρίτη η μάνα μου. Η Μαρία είχε πανιάσει κι αυτή, αλλά κρατιόταν.

Η Αμμουδερή ήταν ένας μικρός συνοικισμός στη δυτική πλευρά του νησιού. Καμιά τριανταριά, το πολύ, ασβεστωμένα σπίτια σχόρπια εδώ κι εκεί σ' ένα γυμνό τοπίο, γεμάτο κοτρόνια. Κάτι ανεμικά δεντράκια και μερικοί θάμνοι τόνιζαν ακόμα περισσότερο τη γύμνια του. Η θάλασσα ήταν το μόνο θετικό στοιχείο στην όλη υπόθεση. Ο θεός Αριστείδης, γεμάτος περηφάνια μας έδειχνε τ' αξιοθέατα καθώς περνούσαμε –εδώ η δημοτική στέρνα, νά και το κοινοτικό γραφείο, πιο κει το μπακάλικο του Τσιμπιδάκη, απ' όπου θα κάναμε τις προμήθειες μας, η εκκλησία του Αγίου Μηνά, η «βίλα» του γνωστού (!) βιομηχάνου Κατσικοπλεύρη κι άλλα τέτοια σημαντικά. Έπιασα σε μια στιγμή το βλέμμα της ξαδέρφης μου και με ανησυχία διάβασα εκεί μέσα τα ίδια συμπτώματα πανικού που άρχισα να διαπιστώνω και σε μένα. «Πού πέσαμε!».

Το δικό μας σπίτι ήταν από τα τελευταία του χωριού – φευ! Όσο πιο μακριά γινόταν από τη θάλασσα. Μεγάλο φαινόταν, ευρύχωρο και με κάτι που –με λίγη καλή θέληση– θα μπορούσε να περάσει για κήπος, αλλά, βρε παιδί μου, τέρμα Θεού! Είκοσι μέτρα πιο κει άρχιζε το βουνό. Δεν θα με παραξένευε αν τη νύχτα κατέβαιναν τσακάλια – αν υπάρχουν τσακάλια στις Κυκλάδες.

– Η βίλα! ανήγγειλε φουσκώνοντας από υπερηφάνεια ο θεός. Τέρμα τα εισιτήρια!

– Και τέρμα Θεού! άκουσα τη Μαρία να μουρμουρίζει μέσα από τα δόντια της.

Κάτι που μου 'δωσε κουράγιο, γιατί διαπίστωσα πως υπήρχε, στο σημείο αυτό τουλάχιστον, πλήρης σύγκλιση απόψεων.

Ο σωφέρ, υποχρεωτικότητας, ξεφόρτωσε τα μπαγκάζια, τα κουβάλησε στο σπίτι, πληρώθηκε –μετά από εκτενέστατα παζάρια φυσικά– μας ευχήθηκε (χαμογελούσε ειρωνικά ή μου φάνηκε;) καλή διαμονή και μας άφησε στο έλεος των στοιχείων της Φύσης.

Οι γυναίκες της συντροφιάς, θεία Ευανθία, Ελπίδα και μητέρα μου, στρώθηκαν αμέσως στη δουλειά, για να φέρουν το σπίτι σε λογαριασμό, μετά από τόσους μήνες κλεισούρας, ενώ ο θεός Αριστείδης ανέλαβε –υπερηφάνως πάντα– «να ξεναγήσει τη νεολαία στα πέριξ».

Η «βίλα» ήταν χτισμένη σε δυο επίπεδα. Στο ισόγειο ένα μεγάλο καθιστικό με μια ευρύχωρη, ανοιχτή βεράντα, που θα είχε θέα στη θάλασσα, αν δεν την έκρυβαν οι σκεπές των άλλων σπιτιών που μεσολαβούσαν, τρία μικρά καμαράκια, που είχαν βαφτιστεί γενναιόδωρα «υπνοδωμάτια», η κουζίνα κι ένα μπάνιο με μια λεκάνη –πάλι καλά– κι ένα ντους που λειτουργούσε –όταν λειτουργούσε– με νερό που κατέβαινε, μέσα από ένα πολύπλοκο σύστημα σωληνώσεων, απ' το ντεπόζιτο της ταράτσας.

– Οικονομία στο νερό εσείς οι νεολαίοι! μας επέστησε την προσοχή ο θεός. Οικονομία, γιατί τα αποθέματα δεν είναι ανεξάντλητα.

– Κανένα πρόβλημα, τον καθησύχασα. Εγώ τουλάχιστον δεν πρόκειται να πλυθώ μέχρι να φύγουμε.

Πράγμα που απέσπασε έναν μορφασμό αηδίας από την ξαδέρφη ενώ ο θεός επέλεξε να γελάσει.

– Ε, δεν είπαμε κι έτσι! έκανε. Μόνο που πρέπει να έχουμε το νου μας. Όλα με μέτρο. Όλα με μέτρο, αγαπητέ μου Παύλο. Τι έλεγαν οι αρχαίοι ημών πρόγονοι; «Παν μέτρον άριστον». Όταν ο άνθρωπος ζει με μέτρο τότε προοδεύει. Μην το ξεχνάτε αυτό, εσείς οι νέοι.

Έπιασα τη Μαρία να κρυφογελάει. Οι νουθεσίες άρχιζαν.

Στον πάνω όροφο υπήρχαν άλλα τέσσερα υπνοδωμάτια κι ένας στενός διάδρομος που έβγαζε στην επίπεδη ταρατσα. Τουλάχιστον από 'δώ πάνω μπορούσαμε επιτέλους να διακρίνουμε μια λεπτή ζώνη θάλασσας.

Εκείνο που μου 'κανε εντύπωση στο σπίτι ήταν η επίπλωσή του ή μάλλον η έλλειψή της. Στο καθιστικό υπήρχε ένα μεγάλο, μακρόστενο τραπέζι με οχτώ ψάθινες καρέκλες γύρω του, ένας χτιστός σοφάς με μαξιλάρια στον ένα τοίχο, μια σκαλιστή κασέλα και δυο-τρία χαμηλά σκαμνιά. Στα υπνοδωμάτια, εκτός από τα κρεβάτια δεν έβρισκες τίποτ' άλλο. Μόνο στο δωμάτιο των αφεντάδων υπήρχε ντουλάπα. Τέλος, στη βεράντα, τρεις-τέσσερις διπλωμένες πάνινες πολυθρόνες υπόσχονταν πως δεν θα χρειαζόταν να καθόμαστε όλοι στα πεζούλια. Αυτά.

Η Μαρία μου 'δωσε μια σκουντιά.

– Είδες πουθενά ραδιόφωνο; μου σφύριξε μέσα από τα δόντια της.

– Αυτό θα μας έφερνε στον εικοστό αιώνα, απάντησα με τον ίδιο τρόπο. Δεν κάνει.

– Τι, χωρίς μουσική θα τη βγάλουμε; έκανε θορυβημένη.

Πήρα ένα «άραξε, εγώ είμαι εδώ» ύφος και χαμογέλασα.

– Ηρέμησε, είπα. Φρόντισα να πακετάρω ένα τρανζιστοράκι. Τώρα, αν πιάνει τίποτα σ' αυτή την ερημιά είναι μια άλλη ιστορία.

Το επόμενο βήμα ήταν να μοιραστούν καταλύματα. Οι «μεγάλοι» φυσικά έπαιρναν τα ορεινά, εμείς –σαν παιδιά– θα 'πρεπε να βολευτούμε με τις καμαρούλες του ισόγειου. Σαν κύριος που ήμουν παραχώρησα στην ξαδέρφη μου τη

μοναδική με παράθυρο, που τύχαινε συνάμα να είναι και η μοναδική με αληθινό κρεβάτι –ένα ντιβάνι με σωμιέ– οι άλλες ήταν εφοδιασμένες με ράντζα εκστρατείας!

– Εδώ μιλάμε για φοβερή πολυτέλεια! σχολίασε η ομοιοπαθής.

– Ναι, θα καταξοδεύτηκε ο θεός! απάντησα. Γι' αυτό φαίνεται μετράει και τη δεκάρα.

Μέχρι να ξεπακετάρουμε και να ρίξουμε λίγο απ' το πολύτιμο νερό στα μούτρα μας, να συνέλθουμε, κατέφτασε και η Μαρουσώ κουβαλώντας ένα κοφίνι γεμάτο ροδάκινα, σύκα και σταφύλια.

Η Μαρουσώ ήταν μια συμπαθητική ιθαγενής, για χρόνια υπηρέτρια στο σπίτι του θείου Αριστείδη –ή μήπως θα 'πρεπε να πω της θείας Ευανθίας;– στην Αθήνα. Δυο χρόνια πριν είχε επιστρέψει στο χωριό της, για να παντρευτεί έναν χήρο ναυτικό και να νοικοκυρευτεί –κάτι που η θεία Ευανθία δεν της συγχώρεσε ποτέ εντελώς.

– Την αγάριστη! έλεγε και ξανάλεγε. Που την είχαμε σαν βασίλισσα! Τι της έλειπε; Το γάλα της, το βούτυρό της, το ωραίο της το φαγητό; Αλλά μου 'θελε παντρείς!

– Έρχονται χωριάτες κοιμισμένες, τις κάνεις κυρίες, τους ανοίγεις τα μάτια και για το ευχαριστώ σηκώνονται μια μέρα και σ' αφήνουν σύξυλη, συμπλήρωνε με φαρμακερή διάθεση η Ελπίδα, που έχοντας μείνει η ίδια στο ράφι δεν μπορούσε να καταλάβει «αυτού του είδους τη νοοτροπία».

Η Μαρουσώ ήταν μια νταρνάνα, στα σαράντα της, με πλούσιο κόρφο και γεμάτα καπούλια. Τα μπράτσα της ήταν δυνατά, γεμάτα μυώνες, από την ασταμάτητη δουλειά. Έπιανε την πέτρα και την έστυβε. Το πρόσωπό της όμως ήταν πάντα γελαστό και καλοσυνάτο και διατηρούσε ακόμα κάποια σημάδια αυτής της καθαρής ομορφιάς που συναντάει κανείς στις νησιώτισσες.

Μας καλωσόρισε κι αμέσως μετά έκανε τις κυράδες πέρα κι ανέλαβε η ίδια. Όπως ο άντρας της έλειπε πάλι στα καράβια και οι δουλειές στους κήπους δεν ήταν πολλές είχε κανονιστεί να μας νταντεύει για όσο διάστημα θα μέναμε εδώ πέρα. Πάστρεμα, μαγείρεμα, πλύσιμο, νοικοκυριό, φροντίδα του «κήπου», οτιδήποτε είχε να κάνει με το σπίτι ανήκε πλέον στη σφαίρα της δικαιοδοσίας της. Εμείς οι άλλοι δεν είχαμε παρά ν' απολαύσουμε τις διακοπές μας, ήμασταν σε καλά χέρια.

– Πάχυνες, Μαρουσώ, ήταν οι πρώτες κουβέντες της θείας Ευανθίας. Να μην τρως ψωμιά, γιατί θα γίνεις τεράστια, έχεις τάση.

Η πρώτη αυτή μέρα στο αγαπημένο θέρετρο του θείου Αριστείδη πέρασε μέσα σε μια κατάσταση μετρίας σύγχυσης κι αναμπουμπούλας. Από πάνω ο ήλιος βαρούσε αλύπητα, αφήνοντάς μας να μαντέψουμε τι μας επιφύλασσε γι' αργότερα σ' αυτή την έρημο που μας έριξε η μοίρα και η καλή θέληση των δικών μας. Η Μαρία κι εγώ βρήκαμε μια υποτυπώδη σκιά, στο πίσω μέρος του σπιτιού, κάτω από μια αναιμική αχλαδιά, και καθίσαμε να δούμε πώς θα πορευόμασταν από 'δω και πέρα.

– Τουλάχιστον υπάρχει η θάλασσα, μουρμούρισε η ξαδέρφη μου.

– Δεν θέλω να σ' απογοητεύσω, της είπα, αλλά, απ' ότι καταλαβαίνω, η μετάβαση στη θάλασσα δεν πρέπει να είναι καθόλου απλή υπόθεση. Την είδες πού βρίσκεται;

Κούνησε το κεφάλι της.

– Στου διαόλου τη μάνα! είπε. Ας ελπίσουμε τουλάχιστον ότι η παραλία προσφέρεται για κολύμπι.

– Προσφέρεται δεν προσφέρεται δεν έχουμε άλλη επιλογή, της εξήγησα. Δηλαδή τι, μας φαντάζεσαι εδώ όλη μέρα, ανάμεσα σ' όλους αυτούς; Θα σαλτάρουμε. Τίποτα... Η μόνη λύση είναι να ξεπορτίσουμε πρωί-πρωί και να γυρί-

ζουμε πάλι το βράδυ. Όσο λιγότερο στόχο δίνουμε τόσο το καλύτερο για μας.

Γέλασε.

– Το κάνεις ν' ακούγεται σαν παρανομία! είπε.

– Παρανομία, ξεπαρανομία, δεν υπάρχει άλλη λύση. Κι όσο πιο μακριά τόσο πιο καλά. Μας σκέφτεσαι στην παραλία παρέα μ' όλα αυτά τα γερόντια; Μπλιάχ!

– Λίγο σκληρό δεν είναι αυτό που λες;

– Ψέματα είναι;

– Ψέματα μπορεί να μην είναι, όμως, μην ξεχνάμε ότι εδώ είμαστε καλεσμένοι. Και στο κάτω-κάτω μια μέρα κι εμείς θα γίνουμε σαν αυτούς.

Έβαλα τα γέλια.

– Μπα, τι μου λες; Αμ δεν πάω να πέσω από κανένα βράχο, που θ' αφήσω να γίνω χούφταλο;

Μου 'ριξε ένα ειρωνικό βλέμμα.

– Γιατί, έχεις ανακαλύψει το μυστικό της αιώνιας νεότητας;

– Τη μοίρα μας, το μέλλον μας, τα κρατάμε οι ίδιοι στα χέρια μας, είπα κοφτά. Εντάξει, κανείς δεν μας ρωτάει αν θέλουμε να 'ρθουμε σ' αυτό τον κόσμο, όμως –τουλάχιστον– έχουμε τη δυνατότητα να διαλέξουμε τη χρονική στιγμή που θα φύγουμε.

– Μπα! Και τι θα κάνεις δηλαδή; Θ' αυτοκτονήσεις;

Σήκωσα τους ώμους μου.

– Πρώτα απ' όλα δεν πιστεύω ότι θα φτάσω ποτέ στην ηλικία των δικών μας, είπα. Αλλά κι αν φτάσω –μια στο εκατομμύριο– τότε θα βρω έναν τρόπο να αποχωρίσω, έτσι όπως θέλω εγώ, αντί να περιμένω να σαπίσω σιγά-σιγά.

– En beauté! σάρκασε η Μαρία.

– Ακριβώς! απάντησα πικαρισμένος, γιατί ακόμα δεν βρεθήκαμε κι άρχισε να μου τη μπαίνει.

– Δεν είναι μόνο η ομορφιά που μετράει. Υπάρχει και το μυαλό, η ψυχή.

– Και το μυαλό γερνάει, επέμεινα. Κοίτα τους δικούς μας, πώς έχουν μουχλιάσει. Άκου με που σου λέω... Έτσι και σε πάρει η κάτω βόλτα δεν γλυτώνεις. Μπρρρρ!

Χαμογέλασε.

– Υπάρχουν και νέοι που είναι άσχημοι ωστόσο, είπε. Όπως υπάρχουν και νέοι κουτοί. Αυτούς τι θα τους κάνεις; Θα τους στείλεις εξορία σε κανένα ξερονήσι;

– Μη μιλάς για εξορίες και ξερονήσια, να χαρείς, γιατί ανατριχιάζω, μουρμούρισα σκουπίζοντας με το βλέμμα μου το άχαρο τοπίο.

Γέλασε.

– Έλα μωρέ! Δεν είναι και τόσο τραγικά τα πράγματα. Θα δεις, στο τέλος θα περάσουμε καλά.

– Από το στόμα σου και στου θεού τ' αυτί, αναστέναξα.

Αλλά είχα σοβαρές αμφιβολίες επ' αυτού.

Το βράδυ ανάψαμε λάμπες πετρελαίου (δεν πιστεύω να περίμενε κανείς ηλεκτρικό σ' αυτή την ερημιά!) και καθίσαμε γύρω από το τραπέζι, να φάμε τα νοστιμότατα γεμιστά που έφτιαξε η χρυσοχέρα Μαρουσώ. Οι θέσεις ήταν βέβαια αυστηρά προκαθορισμένες. Στις δυο άκρες οι οικοδεσπότες, εκ δεξιών η μάνα μου και η Ελπίδα κι εξ' αριστερών εμείς, η νεολαία.

– Η Μαρουσώ δεν θα φάει; απόρησε η Μαρία.

Για να λάβει την ξερή απάντηση της θείας Ευανθίας.

– Οι υπηρεσίες δεν τρώνε μαζί με τους κυρίους. Θα φάει μετά, στην κουζίνα.

– Αυτό έλειπε τώρα, να γίνουμε ίσια κι όμοια! κακάρισε η Ελπίδα. Τότε θα 'χουμε κομμουνισμό και αναρχία.

– Αμήν και πότε! μουρμούρισα.

– Στο τραπέζι δεν μιλούμε πολιτικά, μας επανέφερε στην τάξη η φωνή του θείου Αριστείδη. Άλλωστε εδώ ευρισκόμεθα για να διασκεδάσουμε. Δεν πρόκειται να λύσουμε εμείς τώρα τα προβλήματα του κόσμου.

– Έτσι τα βρήκαμε, έτσι θα τ' αφήσουμε, σιγοντάρισε η μητέρα μου ρίχνοντάς μου συγχρόνως μια προειδοποιητική ματιά.

Θαύμα!

– Λοιπόν; Τι λέει η νεολαία; Πώς σας φαίνεται ο μικρός μας παράδεισος; ρώτησε ο θείος Αριστείδης αλλάζοντας επιδέξια την κουβέντα.

Η νεολαία αντάλλαξε μια ματιά συνεννόησης.

– Ωραία είναι, θείε, είπε η Μαρία.

– Τέλεια! συμπλήρωσα εγώ. Τέτοια φάση δεν έχω ξανασυναντήσει.

– «Φάση»! αποδοκίμασε η θεία Ευανθία. Τι εκφράσεις είναι αυτές; Αυτά σας μαθαίνουν στο σχολείο;

– Έλα καημένη Ευανθία τώρα! μπήκε στη μέση ο θείος –που του άρεσε να παριστάνει τον υπερασπιστή των νέων. Άφησε τα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα. Έτσι είναι οι νέοι σήμερα.

– Μακρυμάλληδες και άπλυτοι, πετάχτηκε η Ελπίδα. Πώς τους λένε... Γιεγιέδες.

Τώρα βέβαια, έτσι και σου καθόταν εσένα κανέναν μακρυμάλλη άπλυτος, σακαφιόρα του κερατά, μια μπουκιά θα τον έκανες, αλλά...

Η Μαρία με σκούνησε κάτω από το τραπέζι.

– Η νεολαία της σήμερα δεν γνωρίζει ούτε σέβας προς τους μεγαλύτερους, ούτε ιδανικά, δήλωσε η θεία Ευανθία.

– Ωχ, καημένη Ευανθία!...

– Εσείς τι ιδανικά είχατε, θεία; ρώτησα μελιστάλαχτα, αγνοώντας τα νοήματα που μου 'κανε η μάνα μου από απέναντι.

Η θεία Ευανθία ξαφνιάστηκε.

– Ε, πώς..., έκανε. Τόσα ιδανικά, τόσες υψηλές αξίες! Εμείς, νεαρέ μου, γνωρίσαμε μια Κατοχή, έναν συμμοριτοπόλεμο...

– Εμφύλιο, διόρθωσε η Μαρία ήρεμα.

– Ορίστε;

– Αυτό που ονομάζετε «συμμοριτοπόλεμο» ήταν στην πραγματικότητα ένας εμφύλιος, εξήγησε η ξαδέρφη μου ψύχραιμα.

– Όρες είναι τώρα να δικαιώσουμε τους κομμουνιστάς! ανέκραξε πλήρης αγανάκτησης η θεία.

– Ελάτε, βρε παιδιά! μπήκε στη μέση ο θείος. Δεν είπαμε;... όχι πολιτικά στο τραπέζι;

– Δεν μιλάμε πολιτικά, θείε. Για ιδανικά μιλούσαμε.

– Ναι, αλλά αυτές οι κουβέντες καταλήγουν αναπόφευκτα σε πολιτικούς διαξιφισμούς. Λοιπόν, αύριο θα σας πάω για κολύμπι στην παραλία μας. Θα ενθουσιαστείτε, σας το εγγυώμαι. Θα φύγουμε πρωί όμως, ε; Μην τύχει και σας πιάσει η τεμπελιά και χάσουμε την ημέρα.

Τελειώσαμε το φαγητό και βγήκαμε στην ταράτσα όπου η πιστή Μαρουσώ σερβίρισε καφέ για τους μεγάλους και πορτοκαλάδες για μας.

Τώρα που είχε πέσει το σκοτάδι τα πράγματα είχαν βελτιωθεί αισθητά. Ο ουρανός, πολύ κοντινός εδώ πέρα – καμιά σχέση με την Αθήνα– ήταν γεμάτος αστέρια. Κάτι

γρύλοι στον «κήπο» έλεγαν τα δικά τους ενώ από μακριά ερχόταν το παραπονεμένο τραγούδι ενός νυχτοπουλιού. Ένα απαλό, θαλασσινό αεράκι δρόσιζε τις πυρωμένες από τον ανελέητο ηλιακό βομβαρδισμό πλάκες και χείδευε τα ταλαιπωρημένα μας πρόσωπα. Αν έλειπαν τα σμήνη των αιμοβόρων κουνουπιών, που εφορούσαν απ' όλες τις μεριές, η νύχτα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μαγευτική – ακόμα και για το δικό μου γούστο.

Οι «νεολαίοι» αράξαμε στο πεζούλι, στην άκρη της βεράντας, και προσπαθήσαμε να πιάσουμε τίποτα στο τρανζιστοράκι που προνόησα να κουβαλήσω. Οι σταθμοί πνίγονταν στα παράσιτα. Μόνο η «Φωνή της Αμερικής» ακουγόταν κάπως υποφερτά και μερικοί αράπικοι σταθμοί, Κάιρο ή Λιβύη.

– Η λαγγεμένη Ανατολή! σχολίασα πικρόχολα.

– Πάλι καλά! Θα μπορούσε να 'ταν κανένας τοπικός σταθμός με κλαρίνα και βιολιά.

– Μ' άλλα λόγια την πατήσαμε!

Γέλασε.

– Θα μπορούσες να μου τραγουδάς, πρότεινε. Αν, εννοείται, δεν είσαι παράφρονος.

– Τέτοιες ώρες, τέτοια λόγια! μουρμούρισα.

Με σκούνηξε με τον αγκώνα.

– Να βάλουμε την Ελπίδα να μας πει το «*Αν παρήλθον οι χρόνοι εκείνοι*».

Μας έπιασαν τα γέλια. Οι μεγάλοι μας έριξαν ένα επιδοκιμαστικό βλέμμα. Διασκεδάσαμε, άρα δεν θα 'χαν ν' ασχοληθούν μαζί μας.

– Αυτό δεν ήταν και πολύ ευγενικό, παρατήρησα ψευτοσοβαρά, ψευτοαστεία.

– Ναι, κοίτα ποιος μιλάει για ευγένεια!

Κι άντε πάλι γέλια!

Τι να κάναμε; Κάπως θα 'πρεπε να δώσουμε διέξοδο στην απελπισία μας.

– Δε μου λες; μου κάνει σε μια στιγμή. Αν ήσουν στην Αθήνα τώρα τι θα 'κανες;

Αχ, Μαρία! Ήταν ανάγκη να στρίψεις το μαχαίρι στην πληγή;

– Ξέρω κι εγώ; Μπορεί στο Κολωνάκι για καφέ ή στ' «Αστέρια», στο «On the Rocks», στη Φωκίωνος...

Χαμογέλασε.

– Κοσμικότητες! είπε. Δηλαδή, σαν να λέμε, έτσι ζεις εσύ; Διασκέδαση κι όξω καρδιά;

– Ε, το κατά δύναμη!

– Ποτά, ξενύχτια και γυναίκες υποθέτω!

– Τι μου θυμίζεις τώρα!...

– Και πώς συμβιβάζονται αυτά με τον αθλητισμό;

– Είπα εγώ ότι συμβιβάζονται;

Κούνησε το κεφάλι της.

– Αχ, καημένε μου! Αν περιμένουμε να βάλεις μυαλό εσύ!...

– Α, δεν βιάζομαι καθόλου. Άσε να ζήσω πρώτα και μετανιώ αργότερα, όταν δεν θα τσουλάει άλλο το αμάξι.

– Και δεν μου λες;... Αυτή η άγια κοπέλα... Πώς την είπαμε;... Δέσποινα; Πώς σε ανέχεται, μου λες;

Άλλη μαχαιριά.

– Για να 'ναι μαζί μου παναπεί ότι της αρέσω έτσι όπως είμαι, επιχειρηματολόγησα. Αλλιώς, γιατί να κάθεται; Θα μπορούσε κάλλιστα να βγαίνει μ' έναν πρώτης τάξεως λαπά.

- Όποιος δεν είναι σαν και σένα δηλαδή είναι λαπάς;
- Είπα εγώ τέτοιο πράγμα; Πειράζει όμως που δεν θα 'θελα να 'μουν αλλιώς;
- Άλλο κούνημα του κεφαλιού.
- Ευτυχώς που δεν έχεις αμφιβολίες για τον εαυτό σου! με τσίγκλησε.
- Αυτό ξαναπές το!
- Αει να χαθείς!
- Ευχαρίστως, γέλασα. Σκέψου όμως σε τι χέρια θα σ' άφηνα, αν χανόμουν τη στιγμή αυτή.
- Έκανε πως ανατριχιάζει.
- Ε, δεν είπαμε να χαθείς αμέσως...
- Στο τρανζιστοράκι ένας μελαγχολικός Βέρβερους κλαψούριζε έναν περίτεχνο αμανέ.
- Κι εσύ τι θα 'κανες; τη ρώτησα. Αν ήσουν στην Αθήνα εννοώ.
- Σήκωσε τους ώμους.
- Ξέρω 'γω; Κανένα σινεμά, καμιά βόλτα... Τα συνηθισμένα.
- Μόνη σου;
- Γιατί, εγώ δεν έχω φίλες; μ' αποπήρε. Τι είμαι, κα- νέννας ψώριαρος;
- Δεν λέω αυτό, ρε παιδάκι μου, άλλο εννοώ. Από αί- σθημα τι γίνεται; Υπάρχει τίποτα;
- Ε, να μην υπάρχει;
- Δηλαδή τι υπάρχει;
- Σιγά να μη σου δώσω το λόγο!
- Χαμογέλασα.

- Καλά, άσε... Κατάλαβα!
- Τον κακό σου τον καιρό κατάλαβες.
- Μιλάμε δηλαδή για σοβαρή περίπτωση; επέμεινα.
Δίστασε λίγο.
- Δηλαδή τι εννοούμε σοβαρή; Αν βγαίνουμε κι έτσι;
- Ε, ναι.
- Εντάξει... Βγαίνουμε καμιά φορά... Ρε, δεν με παρατάς, που θα σου δώσω λογαριασμό;
- Από ενδιαφέρον ρωτάω, ρε κούκλα μου.
- Ναι, όσο γι' αυτό! Είσαι από τα παιδάκια που ενδιαφέρονται για τους άλλους.
Το άφησα αυτό να πέσει κάτω.
- Και δεν μου λες... Τι μέρος του λόγου είναι ο τυπάκος;
- Ουσιαστικό. Άει παράτα μας!
- Όνομα έχει;
- Σάκης.
- Μιλάμε και γαμώ τα ονόματα!
- Πάει σχολείο;
- Σιγά να μην πάει στο νηπιαγωγείο!
- Άλα της!
- Μεγάλος δηλαδή.
- Δεν σου λέω.
- Τουλάχιστον είναι κάνας περπατημένος;
- Γύρισε και με κοίταξε ειρωνικά.
- Σαν τα μούτρα σου δηλαδή;

– Σαν τα μούτρα μου δύσκολο, κοκορεύτηκα. Αλλά κάτι παραπλήσιο;

– Τώρα, αν σε σιχτιρίσω θα φταίω;

* * *

Ο θεός Αριστείδης ότανμίλαγε για πρωί το εννοούσε. Στις εφτά ήταν κιόλας στο πόδι και σήμαινε εγερτήριο.

– Άντε, υπναράδες! φώναξε βλέποντάς μας να ξεπροβάλουμε από τα καμαράκια μας αλλόφρονες. Μεσημέριασε!

– Τι, θα μοιράσουμε το γάλα; μουρμούρισα.

Η Μαρία δεν είχε το κουράγιο ούτε να διαμαρτυρηθεί.

Έριξα λίγο (κι εννοώ λίγο) νερό στα μούτρα μου και βγήκα στη βεράντα να πιω το γάλα που είχε ετοιμάσει η Μαρουσώ. Η ερημιά και η ξεραίλα του τοπίου μ' άρπαξε πάλι από τα μούτρα δένοντας μου το στομάχι κόμπο. Ρε, πού έμπλεξα! Πώς διάολο περνούν αυτοί οι δυο μήνες τώρα;

Κάτω, στον «κήπο», η μάνα μου με την Ελπίδα, σκάλιζαν κάτι αναιμικές ντάλιες φορώντας στο κεφάλι κάτι τεράστια ψαθιά. Η θεία Ευανθία θα ήταν σίγουρα στην κουζίνα, να δίνει οδηγίες στην πειθήνια Μαρουσώ.

Ένας γλάρος που είχε χάσει τον προσανατολισμό του ήρθε να κόψει βόλτες πάνω απ' το κεφάλι μου. Σαν όρνιο μου φάνηκε, από κείνα που περιμένουν να τεζάρει ο τύπος για να εξοικονομήσουν το δείπνο τους.

Ο θεός μας οδήγησε μέσα από μπαχτσέδες και κακοτράχαλα μονοπάτια, πάνω από κοτρόνια και ερείπια, μέσα απ' τα δρομάκια του κυρίως χωριού, εξηγώντας μας αυτά που βλέπαμε κι εξυμνώντας την άσπιλη και αμόλυντη ομορφιά του τοπίου. Προσωπικά δεν είχα ξανασυναντήσει στη ζωή μου κάτι τόσο αφιλόξενο κι αντιπαθητικό. Αδύνατον να καταλάβω τι έσπρωξε τους ανθρώπους να διαλέξουν ένα τέτοιο μέρος για κατοικία τους. Και καλά οι χωριανοί, πες πως δεν είχαν δυνατότητα επιλογής, οι άλλοι όμως; Οι παραθεριστές; Χάθηκαν τα ωραία μέρη στην Ελλάδα;

Η Μαρία περπάταγε δίπλα μου σιωπηλή. Κι αυτή τα ίδια θα σκεφτόταν, δεν μπορεί!

– Καλά, δέντρα δεν έχει αυτός ο τόπος; μουρμούρισα σε μια στιγμή.

– Φταίει το χώμα, εξήγησε ο θείος Αριστείδης. Έχει πολύ αλάτι και δεν επιτρέπει στα οπωροφόρα ν' αναπτυχθούν σωστά. Όμως ήρθαν γεωπόνοι κι έκαναν μελέτες. Σύντομα θα μεταφέρουν χώμα από αλλού, να εμπλουτίσουν το έδαφος, και τότε να δείτε τι παράδεισος που θα γίνει η Αμμουδερή! Οι κρεμαστοί κήποι της Βαβυλώνας!

– Εντός του εικοστού αιώνα; ενδιαφέρθηκε η Μαρία.

Ο θείος γέλασε.

– Ωραίο χιούμορ! επικρότησε. Όμως, εσείς οι νέοι θα πρέπει να μάθετε να 'χετε υπομονή. Τίποτα δεν γίνεται από τη μια στιγμή στην άλλη. Η υπομονή είναι υψίστη αρετή.

Υπομένοντας τελικά φτάσαμε στη θάλασσα. Σύμφωνα με το ρολόι μου η διαδρομή μας πήρε εικοσιπέντε λεπτά. Δηλαδή Κολωνάκι-Σούνιο με το «*Spitfire*» του Νίκου σε μέρα χωρίς πολύ κίνηση.

Η παραλία ήταν μια στενή λωρίδα λασπιασμένης άμμου, καμιά πεντακοσαριά μέτρα σε μήκος, που την ώρα αυτή φάνταζε έρημη, με εξαίρεση κάτι ψαράδες στο βάθος, που ξέμπλεκαν τα δίχτυα τους ή ότι τέλος πάντων κάνουν οι ψαράδες ξημερώματα. Για σκιά ούτε κουβέντα φυσικά.

Στρώσαμε τις πετσέτες κάτω, γδυθήκαμε και πέσαμε στο νερό.

– Μην πάτε μακριά γιατί έχει ρεύματα, μας ορμήνεψε ο θείος Αριστείδης, που προτίμησε να πλατσουρίσει στα ρηχά.

Η Μαρία ήταν καλή κολυμβήτρια και φαίνεται πως αγαπούσε το νερό. Κολυμπήσαμε δίπλα-δίπλα καμιά εκα-

τοστή μέτρα, άλλοτε κρώουλ κι άλλοτε πρόσθιο, κάναμε βουτιές και μακροβούτια και για πρώτη φορά, απ' την αρχή της περιπέτειας, νιώσαμε καλά.

Τα νερά ήταν πολύ καθαρά κι όχι ιδιαίτερα βαθιά στο σημείο αυτό, όσο για τα ρεύματα, αυτά υπήρχαν μόνο στη φαντασία του θείου. Τουλάχιστον θα μπορούσαμε να ξεδινοουμε κάπως εδώ.

Βγήκαμε να στεγνώσουμε. Ήταν η πρώτη φορά που έβλεπα τη Μαρία με μαγιό και πρέπει να πω ότι πέραγε τις εξετάσεις με καλό βαθμό. Το κορμί της, αν κι αγύμναστο –σαν των περισσότερων Ελληνίδων– ήταν καλοσχεδιασμένο και σβέλτο, με μακριά πόδια, φαρδείς ώμους και λεπτή μέση. Όταν μαύριζε λίγο θα 'ταν μια χαρά. Καμιά σχέση φυσικά με την καμπυλόγραμμη και άκρως εντυπωσιακή Δέσποινα, που προκαλούσε εμφράγματα στις παραλίες, αλλά βέβαια, ο καλός θεός, το δικό της το καλούπι το έβαλε στην άκρη αφού την τελείωσε –τέτοια θαύματα δεν επιτελούνται κάθε μέρα.

Με είδε που την κοίταζα και χαμογέλασε.

– Τι γίνεται; Βαθμολογούμε, βαθμολογούμε;

– Εντάξει, περνάς.

– Ευτυχώς! Πώς θα ζούσα διαφορετικά! Άει παράτα μας!

Σε μισή ώρα ο ήλιος έψηνε πέτρες. Ξαναμπήκαμε στο νερό και μείναμε εκεί μέχρι να μουλιάσουμε για τα καλά. Στο μεταξύ η παραλία άρχισε να ζωντανεύει. Οι ντόπιες μανάδες κατέφθαναν κατά ορδές, κουβαλώντας τα παιδιά τους, τα συμπράγκαλα του μπάνιου, τα απαραίτητα κεφτεδάκια και τη φασαρία, που είναι το αναπόφευκτο συστατικό κάθε ρωμείικης εκδήλωσης. Μέσα σ' ελάχιστο χρονικό διάστημα η αμμουδιά είχε μεταβληθεί σε κόλαση. Σαν από συνεννόηση ξανοιχτήκαμε λίγο πιο μέσα.

– Rock 'n Roll, baby! σχολίασα.

- Έτσι θα 'ναι κάθε μέρα; συνοφρυώθηκε η Μαρία.
- Αν αυτή είναι η μοναδική παραλία, ζήτη που τη βιάσαμε! είπα.
- Δεν μπορεί! Σε νησί βρισκόμαστε, όλο και κάτι θα υπάρχει...

Κατά τις δώδεκα κατέπλευσαν και οι κυράδες από το σπίτι. Με τα ψαθιά και τα ομπρελίνα τους, τις κλαρωτές ρόμπες και τα πτυσσόμενα σκαμνάκια, πήγαν τρικλίζοντας και παραπατώντας να εγκατασταθούν στην περιοχή που περιφρουρούσε εξεπιτούτου ο θείος Αριστείδης. Ασπρουλιάρες, πλαδαρές, με τα κρέατα να ξεχειλίζουν, αποτελούσαν μια τραγική ανορθογραφία μέσα σ' αυτό το σκουρόχρωμο, πολύβουο πλήθος των ιθαγενών. Με το που εγκαταστάθηκαν άρχισαν να μας κάνουν νοήματα να βγούμε, κάτι που φυσικά αγνοήσαμε εντελώς. Τι τα θες όμως, η διάθεσή μας είχε χαλάσει.

- Τι σκατά, έτσι θα είμαστε όλο το καλοκαίρι, υπό επιτήρηση; διαμαρτυρήθηκε χαμηλόφωνα η Μαρία.

- Σιγά-σιγά θα πρέπει να ξεκόβουμε, συμφώνησα. Αλλιώς, τη βιάσαμε.

- Δεν μπορώ να τους έχω όλη την ώρα πάνω απ' το κεφάλι μου, να μου λεν τι να κάνω και τι να μην κάνω.

- Εγώ να δεις!

Ευτυχώς, το κλίμα δεν τις σήκωνε πολύ τις κυράδες. Έτσι, αφού πλατσούρισαν κάμποσο στα ρηχά –ένα όντως θλιβερό θέαμα– και κάθισαν δέκα λεπτά στον ήλιο, παστωμένες στις κρέμες και τα λάδια, τα μάζεψαν και πήγαν στην ευχή του Θεού. Μια ώρα αργότερα παίρναμε κι εμείς το δρόμο του γυρισμού, πάντα συντροφιά με τον θείο Αριστείδη.

- Κοκκινίσατε, παρατήρησε. Πρέπει να φυλάγεστε, ο ήλιος εδώ πέρα δεν αστειεύεται. Να βάζετε λάδι. Όχι απ' αυτά του εμπορίου, του φαγητού καλύτερα. Προφυλάσσει από τα εγκαύματα και μαυρίζει. Είναι και πιο οικονομικό.

– Ναι, και να βρωμάμε σαν καντήλια!

– Προτιμάς να υποφέρεις;

Τώρα, αυτό που θα προτιμούσα εγώ είναι να βρίσκομαι όσο πιο μακριά γινόταν απ' αυτή την κόλαση, δεν ήταν όμως μια σκέψη που θα μπορούσα να μοιραστώ με τον σεβαστό μας θείο.

Στο γυρισμό μας πήγε από έναν άλλο δρόμο, κάπως πιο σκιερό. Φτάσαμε σ' ένα μέρος όπου υπήρχε ένα είδος τσιμεντένιας δεξαμενής, κάπου δεκαπέντε μέτρα μήκος κι έξι, επτά πλάτος. Το νερό της φαινόταν πεντακάθαρο και δροσερό αφού –παραδόξως– σκιαζόταν από μια συστάδα δέντρων, που είχαν πάει κόντρα στους νόμους της φύσης και τη σύσταση του εδάφους. Κοντοσταθήκαμε να πάρουμε μια ανάσα και ν' απολαύσουμε την αναπάντεχη σκιά.

– Αυτή είναι η δεξαμενή που χρησιμοποιούν για το πότισμα των κήπων, μας εξήγησε ο θείος Αριστείδης. Το νερό είναι καθαρό. Όταν γυρίζετε από το μπάνιο θα μπορούσατε να κάνετε μια βουτιά, να ξεπλύνετε τ' αλάτια. Έτσι θα κάνουμε οικονομία και στο νερό του σπιτιού.

Δεν θέλαμε να μας το πουν δυο φορές. Μ' ένα σάλτο βρεθήκαμε μέσα στα δροσερά νερά της δεξαμενής. Αυτό μάλιστα! Η τέλεια πισίνα!

– Να σου πω... Καλύτερα εδώ παρά στη θάλασσα! γέλασε η Μαρία.

– Πες το ψέματα!

– Θυμάσαι το δρόμο;

– Ξεχνιούνται αυτά τα πράγματα;

Το μεσημεριανό μενού είχε μπάμιες και παστίτσιο. Φάγαμε στα γρήγορα και μετά αποσυρθήκαμε στα ιδιαίτερά μας, να ξεκουραστούμε λίγο, γιατί η ταλαιπωρία του μπάνιου σε συνδυασμό με τον ήλιο –που μας είχε τσουρουφλίσει γενναία– μας είχε τσαταλιάσει. Η ζέστη στο καμα-

ράκι μου ήταν ανυπόφορη, αλλά γρήγορα με πήρε ο ύπνος κι έτσι έπαψα ν' ανησυχώ, προσωρινά τουλάχιστον, για τα κακώς έχοντα, που ήταν ουκ ολίγα εδώ που τα λέμε.

Όταν ξύπνησα, με πονοκέφαλο και την πλάτη μου να καίει αφόρητα, ο ήλιος είχε πέσει από ώρα. Βρήκα τη Μαρία να διαβάζει ένα βιβλίο στη βεράντα. Πήγα να καθίσω δίπλα της.

– Τι έγιναν οι δεσμοφύλακες; γρύλισα.

– Γιατί, σου έλειψαν;

– Για να ξέρω πόση ώρα δικαιούμαι ν' αναπνεύσω ελεύθερα.

– Ηρέμησε. Πήγαν περίπατο. Να τους δείξει ο θεός τ' αξιοθέατα.

Γέλασα χωρίς να το θέλω.

– Όσο για αξιοθέατα! Εμένα να ρωτήσεις!

– Η πλάτη σου είναι κατακόκκινη. Κι εγώ κάηκα.

– Αύριο να βάλουμε λάδι.

Γέλασε.

– Και να γίνουμε καντήλια;

– Βέβαια. Να τραβήξουμε εκεί κι ένα ευχέλαιο, μπας και μας λυπηθεί ο θεός και κάνει κανένα θαύμα, να γλιτώσουμε.

Η Μαρία χαμογέλασε.

– Έλα μωρέ... Υπερβάλεις. Δεν είναι και τόσο τραγικά τα πράγματα.

Της έριξα μια στραβή ματιά.

– Θαυμάζω το κουράγιο σου!

– Δεν βγαίνει τίποτα με το να παραπονιόμαστε όλη την ώρα. Μιας και είμαστε εδώ, καλύτερα να κοιτάξουμε πώς θα περάσουμε καλύτερα.

– Μακάρι να ήμουν κι εγώ τόσο αισιόδοξος.

Η Μαρουσώ μας έφερε δροσερή πορτοκαλάδα.

– Πωπώ, πως κοκκινίσατε, άχαρα! αναφώνησε. Δεν πρέπει να καθόσαστε τόσο πολύ στον ήλιο, πρώτες μέρες, χωρίς λάδι!

Έτρεξε μέσα, έφερε έναν κεσέ γιαούρτι και χωρίς να πτοηθεί από τις διαμαρτυρίες μας, μας άλειψε τις πλάτες.

– Αύριο να βάλετε λάδι, είπε. Αλλιώς θ' αρρωστήσετε. Εγώ σας το λέω.

Τα πρώτα σμήνη κουνουπιών είχαν αρχίσει τις κάθετες εφορμήσεις τους. Το τρανζιστοράκι έπιασε έναν τοπικό σταθμό που πρόσφερε ένα πλήρες πρόγραμμα με νησιώτικα και μπάλους, προς τέρψη των παραθεριστών.

Πέρα στο βάθος, χαμηλά στον ουρανό, η Αφροδίτη τρεμόπαιζε κλείνοντάς μου το μάτι χοροϊδευτικά. Ποιος ξέρει πού να γύριζε η Δέσποινα την ώρα αυτή!

Πράσινος Γιαλός

Τις πρώτες δυο-τρεις μέρες η Μαρία κι εγώ τριγυρούσαμε από 'δώ κι από κει, σαν ζαλισμένα κοτόπουλα, έρμαια της μοίρας μας και των διαθέσεων της οικογένειας. Αυτό ήταν μέχρι να μάθουμε τα κατὰ τόπια, να προσανατολιστούμε και να καταστρώσουμε τα πλάνα διαφυγής μας. Μετά, τα πράγματα άρχισαν να φτιάχνουν. Όχι πολύ, πάντως αισθητά.

Και πρώτα απ' όλα εξορμήσαμε, με το πρόσχημα των απογευματινών περιπάτων, να εξερευνήσουμε τα περίξ σ' αναζήτηση κάποιας απόμερης παραλίας, όπου θα μπορούσαμε τουλάχιστον να χαιρόμαστε τη θάλασσα όπως εμάς μας ταίριαζε, μακριά από τ' αγριεμένο πλήθος, τη φασαρία και -προ πάντων- την επιτήρηση. Κάτι τέτοιο όμως απεδείχθη κάθε άλλο παρά εύκολο, γιατί η περιοχή γύρω-γύρω στην Αμμουδερή, με εξαίρεση τη γνωστή μας πολύβουη παραλία, ήταν όλο γκρεμούς και βραχότοπους. Χρειάστηκε να επεκτείνουμε κατά πολύ το πεδίο αναζήτησής μας μέχρι να πέσουμε πάνω σε κάτι σαν αυτό που ψάχναμε.

Η πρώτη μας ανακάλυψη ήταν ένα μικρό, φυσικό λιμανάκι, με λεπτή, άσπρη άμμο και πεντακάθαρα νερά που πρασίνιζαν, όπως στα τροπικά νησιά που βλέπουμε στις

καρτ-ποστάλ. Για να φτάσεις εκεί έπρεπε να κάνεις ολόκληρη πορεία, μέσα από μπαχτσέδες και ξεροχώραφα, βράχια και γκρεμούς. Μιλάμε για πάνω από τρία τέταρτα δρόμο από το σπίτι δηλαδή, διαδρομή που δεν ήταν καθόλου ευκαταφρόνητη μέσα στο λιοπύρι. Σίγουρα δεν ήταν κάτι που θα 'χαμε το κουράγιο να επιχειρήσουμε δυο φορές μέσα στο ίδιο πρωινό, πήγαινε κι έλα. Εδώ θα 'πρεπε να 'ρχόσουν το πρωί και να φύγεις με το καλό το βράδυ, έχοντας φροντίσει βέβαια να κουβαλήσεις μαζί σου τα απαραίτητα εκείνα εφόδια που θα σου επέτρεπαν να περάσεις όλες αυτές τις ώρες παρά θιν αλός χωρίς να κορακιάσεις από τη δίψα ή να λυσσάζεις της πείνας. Το σπουδαιότερο προσόν όμως του θεόσταλτου αυτού καταφύγιου ήταν η υπόσχεση σκιάς που έδιναν κάτι αγριοσυκιές στην πλαγιά του λοφίσκου που δέσποζε της παραλίας. Βέβαια, κατά την προχωρημένη απογευματινή ώρα που κάναμε την ανακάλυψή μας δεν μπορούσαμε να 'μαστε σίγουροι γι' αυτό, ήταν όμως μια πιθανότητα, μια υπόσχεση, που με λίγη τύχη θα γινόταν πραγματικότητα.

– Ούτε παραγγελία να το 'χαμε κάνει! παρατήρησε η Μαρία.

– Ποιος είπε πως δεν υπάρχει θεός; αναστέναξα.

– Μένει το πιο δύσκολο όμως.

Κούνησα το κεφάλι μου σκεπτικός.

– Να κόψουμε τον ομφάλιο λώρο, είπα.

– Δεν πρόκειται φυσικά να το δουν με καλό μάτι.

– Θα τους το σερβίρουμε με τέτοιο τρόπο που δεν θα 'χουν άλλη επιλογή από το να το δεχτούν, είπα χαμογελώντας.

– Αν είναι να χρησιμοποιήσουμε τη συνηθισμένη σου διπλωματική μέθοδο τύπου «ταύρος εν υαλοπωλείω» προβλέπω δράματα, ήρθε η δύσπιστη απάντηση.

Χαμογέλασα με ανωτερότητα.

– Άστο πάνω μου και θα δεις, είπα.

Το ίδιο βράδυ, μετά το φαγητό, καθώς παίρναμε τους καφέδες και τ' αναψυκτικά μας στη βεράντα, τους έσκασα το μυστικό.

– Ανακαλύψαμε μια φανταστική παραλία, η Μαρία κι εγώ, σήμερα το απόγευμα, είπα.

– Τι παραλία; έκανε ο θείος Αριστείδης ελαφρά πικαρισμένος. Δεν υπάρχει άλλη παραλία απ' αυτή που πάμε για μπάνιο. Μόνο γκρεμοί και βράχια σε μια ακτίνα πολλών χιλιομέτρων. Αν υπήρχε παραλία λέτε να μην το 'ξερα;

– Κι όμως, υπάρχει, χαμογέλασα εγώ αγγελικά. Είναι βέβαια λίγο μακριά... Είναι όμως ιδανική. Καθαρά νερά, τελείως αβαθή (αυτό για να προλάβω τυχόν αντιρρήσεις) με σκιά και άμμο λεπτή σαν ζάχαρη. Σκέτος παράδεισος σας λέω! Κήπος της Εδέμ!

Ο θείος βρέθηκε σε δύσκολη θέση. Αυτός, ο φυσιολάτρης, ο περιπατητής φιλόσοφος, ο πιονιέρος της Αμμουδερής και να μην έχει υπόψη του μια τέτοια ιδανική τοποθεσία! Του 'πεφτε δηλαδή τελείως η μούρη, και μάλιστα μπροστά στις γυναίκες.

– Έχω την εντύπωση, αγαπητέ μου Παύλο, ότι μας δουλεύεις, όπως λέτε στη δική σας γλώσσα, είπε χαμογελώντας συγκαταβατικά. Αυτά τα μέρη τα έχω γυρίσει όλα και σε διαβεβαιώνω πως τέτοια παραλία δεν συνάντησα ποτέ.

– Ρωτήστε και τη Μαρία, πρότεινα.

– Ναι, ρώτα και τον θείο μου τον ψεύτη! καχάρισε η γεροντοκόρη Ελπίδα.

Η Μαρία την αγνόησε τελείως.

– Έτσι ακριβώς είναι, θείε, είπε. Μια παραλία όνειρο! Ελάτε μαζί μας αύριο και θα δείτε.

Ο θείος μπερδεύτηκε. Της Μαρίας της είχε αδυναμία, δεν του ήταν εύκολο να την αμφισβητεί όπως εμένα.

– Μα..., βρε παιδί μου..., είπε. Δεν μπορεί... κάποιος λάθος θα 'χει γίνει... Είσαι σίγουρη;

– Σιγουρότατη.

– Μα... Δεν μπορεί... Προς τα πού είναι αυτή η περιφημη παραλία;

– Βόρεια. Προς την κατεύθυνση του Μικρολίμανου.

– Δηλαδή... δεν μπορεί, βρε παιδιά... Αφού τα έχω γυρίσει όλα αυτά τα μέρη επανειλημμένως. Και με τον κύριο Κατσικοπλεύρη, τόσες εκδρομές που κάναμε... Πάλι...

– Γιατί δεν ρωτάμε τη Μαρουσώ; πρότεινε η Μαρία. Αυτή θα το ξέρει σίγουρα.

– Σιγά να μην ξέρει η Μαρουσώ! πετάχτηκε η θεία Ευανθία σαν να τη θίξαμε προσωπικά. Αυτή δεν ξέρει πού παν τα τέσσερα.

– Δεν ξέρει ο πατέρας που τα 'χει γυρίσει όλα και θα ξέρει αυτό το ζωντόβολο; σιγοντάρισε όλο φαρμάκι η Ελπίδα.

Θα έφταιγαν μετά οι επικατάρατοι «κομμουνισταί» αν κατέβαιναν απ' το βουνό να τους σφάξουν όλους με τα θρυλικά κονσερβοκούτια;

– Δεν χάνουμε τίποτα να ρωτήσουμε, επέμεινα εγώ.

Η Μαρία πήγε να φωνάξει τη Μαρουσώ και σε λίγο της θέταμε το πρόβλημα επί τάπητος. Με την πρώτη περιγραφή που της κάναμε η καλή γυναίκα αναγνώρισε αμέσως την τοποθεσία.

– Α, για τον Πράσινο Γιαλό λέτε! αναφώνησε. Και βέβαια τον ξέρω. Παλιά πήγαινα εκεί με τις φιλενάδες μου, να μαζώξω πεταλίδες και καβούρους.

– Να μαζέψω, Μαρουσώ, τη διόρθωσε η θεία Ευανθία ξερά. Να μαζέψω, όχι να μαζώξω. Τόσα χρόνια στο σπίτι μας δεν έμαθες τίποτα;

Στο τσαχ ήμουν να πω της θείας τι έμαθε η Μαρουσώ στο σπίτι τους, αλλά κρατήθηκα γιατί άλλο ήταν το θέμα κι ο σκοπός μας απόψε.

– Ορίστε! είπα. Η Μαρουσώ το ξέρει.

Ο θείος όμως δεν κατέθετε τα όπλα αμαχητί.

– Μα... βρε παιδιά... Για σιγά, για σιγά... Επειδή το λέει η Μαρουσώ δηλαδή, πάει να πει πως σώνει και καλά έτσι είναι;... Μια στιγμή, να το ξεκαθαρίσουμε.

Και γυρίζοντας στη στωική, την ηρωική, Μαρουσώ.

– Δηλαδή, βρε Μαρουσώ, σαν να λέμε, προς πού βρίσκεται αυτός ο περίφημος Πράσιнос Γιαλός που εγώ, τόσα χρόνια εδώ πέρα, δεν αξιώθηκα ν' αντικρίσω; Γιατί, έτσι που μας τα λέτε, όλοι βγαίνετε να ξέρετε καλύτερα από μένα που τα έχω γυρίσει όλα πιθαμή προς πιθαμή.

– Βόρεια, κυρ-Αριστείδη μου, ήρθε η απάντηση της Μαρουσώς. Κατά το Μικρολίμανο. Ίσαμε δυο τσιγαριές δρόμο.

– Δηλαδή, πιάσ' το αυγό και κούρευτο! κακάρισε η μαλακισμένη Ελπίδα. Πάλι καλά που δεν μας είπε για τέρμινα!

– Είσαι σίγουρη; επέμεινε ο θείος μελαγχολικά, γιατί έβλεπε να το χάνει το παιχνίδι.

– Νά, στο φως μου, να σε χαρώ, κυρ-Αριστείδη μου! σταυροκοπήθηκε η καλή γυναίκα.

– Σου έχω πει χιλιάδες φορές, Μαρουσώ, μην ορκίζεσαι, την αποπήρε η θεία Ευανθία. Άντε τώρα, πήγαινε μέσα. Μας φώτισες!

Η Μαρουσώ έσκυψε το κεφάλι κι εξαφανίστηκε στα ενδότερα του σπιτιού. Εκείνη τη στιγμή ντράπηκα για την

οικογένειά μου. Ντράπηκα για τη μικροφυχία και την κακομοιριά τους, για την αχαριστία και την ανανδρία που τους χαρακτήριζε. Αυτοί οι ίδιοι, που δεν έχαναν ευκαιρία να τσαλαπατήσουν την αξιοπρέπεια ενός ανθρώπου, που δεν είχε τη δύναμη να υπερασπίσει τον εαυτό του, έσκυβαν μέχρι το χώμα και φιλούσαν κατουρημένες ποδιές έτσι κι έπεφταν πάνω σε κάποιον κοινωνικά –και οικονομικά– ανώτερο. Το είχα δει να συμβαίνει άπειρες φορές και κάθε φορά ένιωθα το ίδιο αίσθημα ναυτίας να με πλημμυρίζει.

Για να μην μου ξεφύγει καμιά βαριά κουβέντα, αλλά επίσης επειδή ένιωθα κατά κάποιο τρόπο συνυπεύθυνος, μια και ανήκα στο ίδιο σχολολόι, έτρεξα πίσω από την κυνηγημένη υπηρέτρια.

Τη βρήκα στην κουζίνα, να τρίβει τις κατσαρόλες –χρησιμοποιώντας φυσικά το ελάχιστο δυνατό νερό– με το κεφάλι κατεβασμένο και το πρόσωπο ανέκφραστο.

Στάθηκα στο κατώφλι της πόρτας αμήχανος, μην ξέροντας τι να της πω και πώς. Αυτό που ήξερα ήταν πως ντρέπόμενοι, κάτι που δεν μου συνέβαινε και τόσο συχνά με τον χαρακτήρα που κουβαλούσα, πως ένιωθα την ανάγκη να ζητήσω συγνώμη για λογαριασμό όλων και δεν έβρισκα τον τρόπο.

– Μαρουσώ...

Στράφηκε και με κοίταξε πάνω από τον ώμο της, χωρίς να πάψει ν' ασχολείται με τα κατσαρολικά της. Μου χαμογέλασε καλοσυνάτα. Αυτό μ' έκανε να νιώσω ακόμα χειρότερα.

– Μαρουσώ, ξανάπα. Κοίτα... Μην την παίρνεις τοις μετρητοίς τη θεία Ευανθία... Δεν σκέφτεται πριν μιλήσει. Έτσι είναι ο χαρακτήρας της... Απότομος. Είμαι σίγουρος πως δεν ήθελε να σε προσβάλει.

Η Μαρουσώ κούνησε το κεφάλι και συνέχισε τη δουλειά της.

– Δεν με πρόσβαλε, είπε μαλακά. Είμαι συνηθισμένη εγώ. Άλλωστε, κυρά είναι, ότι θέλει λέει. Δεν τη συνερίζομαι.

Και είμαι σίγουρος ότι το εννοούσε.

– Θέλω να ξέρεις ότι σ' αγαπάμε όλοι εδώ, Μαρουσώ, είπα αυθόρμητα. Σ' αγαπάμε και είμαστε ευγνώμονες για όσα κάνεις για μας.

Άφησε τις κατσαρόλες και στράφηκε πάλι προς το μέρος μου. Χαμογελούσε, αλλά το κοκκίνισμα στο πρόσωπό της φανέρωνε την αμηχανία της.

– Το ξέρω, κύριε Παύλο, είπε μαλακά. Το ξέρω και σας ευχαριστώ.

Ήταν η πρώτη φορά που με έλεγε «κύριο».

Σκούπισε τα χέρια της στην ποδιά της και μου 'δωσε μια γαβάθα με σταφύλια.

– Όπως βγαίνεις έξω, μου κάνεις τη χάρη να πάρεις κι αυτά; είπε.

Και κατάλαβα πως μου 'δινε έτσι ένα άλλοθι, για να μη βρω τον μπελά μου από την «άτοπη ευαισθησία» μου.

Πήρα τη γαβάθα και βγήκα στη βεράντα με σκυφτό κεφάλι. Το μάθημα ευπρέπειας και μεγαλοψυχίας που μας έδινε η ταπεινή Μαρουσώ με πλήγωνε κατάκαρδα.

– Γιατί τα κουβαλάς εσύ; ήταν τα πρώτα λόγια της θείας Ευανθίας. Ξερά ήταν τα χέρια της προκομμένης; Ή μήπως χόλωσε;

– Αν χόλωσε, ξύδι! πετάχτηκε η Ελπίδα.

Πήρα ένα τσαμπί και πήγα να καθίσω δίπλα στη Μαρία, στο αγαπημένο μας πεζούλι του βάθους της βεράντας. Αυτή δέχτηκε το φρούτο και, τελείως αναπάντεχα, έσκυψε και μου 'δωσε ένα φιλί στο μάγουλο. Η μοναδική της αυθόρμητη έκφραση οικειότητας στο πρόσωπό μου από τότε που τη θυμόμουν.

– Τελικά, δεν είσαι πια τόσο ρεμάλι όσο θες να φαίνεσαι, μου ψιθύρισε στ’ αυτί. Καλά έκανες.

Την επομένη το πρωί πήραμε τον θείο Αριστείδη στον Πράσινο Γιαλό.

Φυσικά τον πήγαμε απ’ τον χειρότερο δρόμο που γινόταν, μέσα από βατσουνιές και κάκτους, γκρεμούς και βράχια. Εκεί που εμάς μας είχε πάρει τρία τέταρτα εδώ κάναμε πάνω από ώρα και βάλε. Όταν φτάσαμε στον προορισμό μας, ο φυσιολάτρης θείος ήταν ξεμπερδεμένος. Ούτε στη θάλασσα δεν είχε το κουράγιο να μπει. Πέρασε όλο το πρωινό κάτω από τον ίσκιο μιας συκιάς, χωρίς νερό –φροντίσαμε να μην πάρουμε μαζί μας εξεπιτούτου– κι όταν ήρθε η ώρα να επιστρέψουμε ήταν να τον κλαίνε οι ρέγκες.

– Ωραία είναι, βρε παιδιά, δεν λέω..., είπε σε κάποια στιγμή. Όμως... Στην άκρη του κόσμου! Σου βγαίνει η ψυχή!...

– Α, εμείς είμαστε κατενθουσιασμένοι! έπαιξε το παιχνίδι της η Μαρία. Τώρα που το ανακαλύψαμε δεν το αφήνουμε με τίποτα!

– Μα... τόσο μακριά!..., κλαψούρισε απελπισμένος ο θείος. Ολόκληρο ταξίδι να πάει κανείς και να γυρίσει!

– Εμένα δεν μου φαίνεται καθόλου μακριά, σιγοντάρισα εγώ. Μια χαρά είναι. Αν μάλιστα προνοήσει κανείς να φέρει μαζί του νερό, ψωμοτύρι και κανένα φρούτο, δεν χρειάζεται καν να γυρίσει στο σπίτι για μεσημεριανό.

– Μα... βρε παιδιά... Όλη την ημέρα στη θάλασσα;!

– Γι’ αυτό δεν είμαστε εδώ; πέταξε μελιστάλαχτα η Μαρία.

– Ναι, αλλά...

Όταν οι κυράδες άκουσαν την απόφασή μας διέρρηξαν τα ιμάτιά τους.

– Όλη μέρα στη θάλασσα!

- Δυο παιδιά μόνα σας!
- Κι αν συμβεί τίποτα;
- Δηλαδή, αλητεία; Σαν αυτούς τους χίπηδες που κοροϊδεύουμε;

Όμως είχαμε με το μέρος μας την –όχι και τόσο ανέλπιστη– συμπαράσταση του θείου Αριστείδη κι έτσι λάβαμε το ελευθέρως σχετικά αναίμακτα.

- Να προσέχετε όμως.
- Μη μένετε πολύ στο νερό.
- Μην πηγαίνετε μακριά.
- Μη μιλάτε σε αγνώστους.
- Να σκουπιζόσαστε καλά, να μην κρυώσετε.
- Να βάζετε λάδι, μην καείτε.
- Να τρώτε το κολατσιό σας.
- Να μην αργείτε να γυρίσετε.
- Μην κάνετε τρέλες, γιατί η θάλασσα δεν έχει αστεία.
- Προσέχετε τους αχινούς.
- Το νου σας στις δράκαινες.
- Τα μάτια σας δεκατέσσερα για καρχαρίες.

Οι διακοπές μας όμως εμάς τώρα άρχιζαν. Μπορεί να χαραμίσαμε την πρώτη βδομάδα, αλλά δεν είχαμε σκοπό να χάσουμε από 'δώ και πέρα ούτε λεπτό. Πού να ξέραμε τι μας περίμενε!

* * *

Οι πρώτες μας ημέρες στον Πράσινο Γιαλό ήταν ονειρεμένες.

Απαλλαγμένοι από τον βραχνά της οικογένειας, ελεύθεροι να κάνουμε ό,τι μας κατέβαινε χωρίς να 'χουμε να δώσουμε λογαριασμό σε κανένα, γνωρίζαμε εμπειρίες που

θα πρέπει να πλησίαζαν αυτές των πρωτόπλαστων –πριν από το αμάρτημα. Το μικρό μας καταφύγιο ήταν για μας μια δεύτερη Εδέμ. Θαλασσινή ετούτη, πιο κοντά στη νοοτροπία και τον χαρακτήρα μας. Όλη μέρα κολυμπούσαμε, λιαζόμασταν, κουβεντιάζαμε, λαγοκοιμόμασταν, τεμπελιάζαμε, παίζαμε, μαλώναμε, φιλιώναμε, μαζεύαμε κοχύλια και πέτρες με περίεργα σχήματα... Μαθαίναμε τη ζωή από την αρχή. Γύρω μας το καλοκαίρι σ' όλη του τη μεγαλοπρέπεια, με τα τζιτζίκια να χαλούν τον κόσμο, τον ουρανό να μας σκεπάζει, βαθυγάλαζο σεντόνι, και τη θάλασσα να μας αγκαλιάζει στοργικά, σαν μάνα, φίλη κι ερωμένη μαζί.

Σιγά-σιγά και μέσα από την αναγκαστική μας συμβίωση, χάσαμε την αρχική επιφυλακτικότητα που είχαμε ο ένας για τον άλλο κι αρχίσαμε να συγκλίνουμε. Δεν ήμασταν ακόμα φίλοι, ήμασταν όμως σύντροφοι κι αυτό βοήθουσε πολύ.

Η Μαρία δεν ξανοιγόταν πολύ, της άρεσε όμως να μ' ακούει να μιλάω για τις παρέες μου στην Αθήνα, τις πλάκες που κάναμε, τις αλητείες μας, τα γλέντια μας, τα κατορθώματά μας. Είχε μάθει όλους τους φίλους μου, με τα κουσούρια τους, τα προτερήματά τους, τις παλιανθρωπιές και τις μεγαλοψυχίες τους, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ακόμη και για τη Δέσποινα της μίλαγα, όταν πέραγα κρίσεις μοναξιάς, αλλά αυτό όχι πολύ συγκεκριμένα και με όσο λιγότερες λεπτομέρειες γινόταν. Ίσως επειδή εκεί ο ρόλος μου δεν ήταν και τόσο ηρωικός όσο θα 'θελα. Φυσικά, έξυπνη όπως ήταν, το 'πιασε αμέσως.

– Ξέρεις κάτι; μου πέταξε μια μέρα. Έτσι που μου μιλάς για τους φίλους σου θα μπορούσα να τους ζωγραφίσω έναν-έναν. Φάκελο ανώτερο αυτών της Ασφάλειας θα μπορούσα να τους φτιάξω. Με τη Δέσποινα όμως βρίσκομαι στο σκοτάδι. Πέρα του ότι είναι όμορφη, έτσι γενικά κι αόριστα, κι ότι είσαι φουλ ερωτευμένος μαζί της δεν ξέρω τίποτα. Ούτε τι χρώμα μάτια έχει δεν ξέρω.

– Καφετιά, απάντησα ελισσόμενος σοφά.

Μου 'δωσε μια αγκωνιά.

– Δεν εννοώ αυτό και το ξέρεις πολύ καλά, είπε. 'Όταν μιλάς για τη Δέσποινα μου τα μασάς. Τι τρέχει;

– Γιατί, εσύ όταν μου μιλάς γι' αυτόν τον... πώς τον είπαμε;... Σάκη;... δεν μου τα μασάς; προσπάθησα να στρίψω την κουβέντα.

Δεν τσίμπησε.

– Ρε, δεν τα παρατάς τα δικολαβίστικα; Για μένα μιλάμε ή για σένα; Ορίστε η απόδειξη αυτών που έλεγα. Αμολάς μελάνι, δίκην σουπιάς.

– Εντάξει. Ρώτα με τι θες να μάθεις και θα σου πω.

– Εγώ τι θέλω να μάθω ή εσύ τι θες να μου πεις;

– Πού να ξέρω εγώ τι σ' ενδιαφέρει; διαμαρτυρήθηκα.

Με κοίταξε λοξά και χαμογέλασε. (Να δεις που και τα δικά της μάτια ήταν καφετιά! Και κατά έναν περιέργο τρόπο –ίσως– πιο όμορφα από της Δέσποινας!).

– Για τους άλλους πώς ήξερες; ειρωνεύτηκε.

– Άλλο οι άλλοι, άλλο η Δέσποινα.

Εξακολουθούσε να με κοιτάει χαμογελώντας –άρχισα να νιώθω σαν τη μύγα που την πλησιάζει η αράχνη.

– Εντάξει, είπε. Για να μην μου ξεφύγεις κι αυτή τη φορά θα σου κάνω τη χάρη. Εγώ θα ρωτάω κι εσύ θ' απαντάς. Με μια συμφωνία όμως. Θέλω απαντήσεις ντόμπρες και σταράτες, όχι τα τερτίπια και τα κόλπα που ξέρεις όταν στριμώχνεσαι.

– Σύμφωνοι.

Έγλυψε τα χείλη της, σαν τη γάτα που ετοιμάζεται να την πέσει στη γαβάθα με το γάλα, και πυροβόλησε.

– Απ’ ό,τι κατάλαβα η καλή σου είναι αυτό που λέμε κοινώς θεογκόμενα. Ωραία. Περιμένω λεπτομερή περιγραφή.

Δεν γινόταν να κάνω πίσω χωρίς να μου πέσει η μούρη κι έτσι της έκανα μια όσο πιο σεμνή απαρίθμηση των φυσικών προσόντων της μακρινής μου αγαπημένης –πώς λέμε «μακρινή συγγενής».

Η Μαρία άφησε ένα ψευτοθαυμαστικό σφύριγμα.

– Τι μου λες, ρε παιδί μου! έκανε. Δηλαδή, εδώ μιλάμε για σταρ! Και δεν μου λες; Από μυαλό πώς πάμε;

– Ξουράφι! γέλασα.

– Κατάλαβα! Αν σου μοιάζει, ωραίο ζευγάρι φτιάχνετε!

– Γιατί, εγώ τι έχω;

Με κοίταξε κοροϊδευτικά.

– Δεν ξέρω τι έχεις, είπε. Μπορώ όμως να σου πω τι δεν έχεις.

– Άστο καλύτερα, μπορεί να πληγωθώ!

Γέλασε και μου πέταξε μια χούφτα άμμο.

– Ναι, γιατί είσαι από κείνα τα παιδάκια που πληγώνονται! είπε.

– Μ’ έχετε παρεξηγήσει όλοι ή εγώ έχω αυτή την εντύπωση;

Με αγνόησε.

– Και δεν μου λες... Οι σχέσεις σας πώς είναι;

– Άριστες! αστειεύτηκα.

– Είπαμε, όχι τσιριμόνιες, μου θύμισε. Άλλο σε ρωτάω εγώ και το ξέρεις. Εννοώ, για να στο κάνω λιανά, το ’χετε προχωρήσει το πράγμα ή ακόμα το μελετάτε;

Τώρα τι να της έλεγα; Ότι δυο χρόνια κοντά παιδεύο-

μαι μαζί της και το μόνο που κατάφερα είναι κάποιες παραχωρήσεις που, τέλος πάντων, σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν κοσμοϊστορικές;

– Ας πούμε ότι δεν έχουμε ακόμα ολοκληρώσει τον κύκλο της ερωτικής μας πορείας, είπα. Μη μου ζητήσεις λεπτομέρειες, γιατί δεν πρόκειται να πάρεις λέξη.

Γέλασε.

– Άσε, άραξε! Καταλάβαμε, είπε. Φάτε μάτια ψάρια και κοιλιά περιδρομο!

Προτίμησα να μη μιλήσω και η Μαρία ερμήνευσε τη σιωπή μου αλλιώς. Με σκούνηξε.

– Δεν φαντάζομαι να τσαντίστηκες;

– Γιατί να τσαντιστώ;

– Ξέρω 'γω. Έτσι μου φάνηκε. Πάντως δεν σε ειρωνεύτηκα.

– Εντάξει.

– Να σε ρωτήσω και κάτι ακόμα;

Ωχ!

– Τελευταία ερώτηση, την προειδοποίησα. Μετά κατεβάζω τα ρολά.

– Εντάξει, γέλασε. Την αλήθεια όμως.

– Εξακολουθώ να είμαι ορκισμένος, μουρμούρισα.

Ανασηκώθηκε στον αγκώνα της και μ' αντιμετώπισε. Πρόσεξα πως οι ρώγες του μικρού της στήθους διαγράφονταν εντονότατα μέσα από το βρεγμένο της μαγιό. Βιάστηκα να κατεβάσω τα μάτια στην άμμο θορυβημένος. Αυτό μας έλειπε τώρα!

– Έχεις κάνει έρωτα; Εννοώ, με άλλες γυναίκες, εκτός από τη Δέσποινα.

Δεν το περίμενα αυτό κι έμεινα με το στόμα ανοιχτό, να την κοιτάζω σαν χαμένος.

Έβαλε τα γέλια.

– Να 'βλεπες τη φάτσα σου από καμιά μεριά! φώναξε. Μη μου πεις ότι σοκαρίστηκες!

– Ε, δεν μπορώ να πω ότι ήμουν προετοιμασμένος, μουρμούρισα.

– Αυτό τώρα τι σημαίνει; με πείραξε. Ότι θα το σκεφτείς και θα μου απαντήσεις γραπτώς μια απ' αυτές τις ημέρες;

Τη χειροκρότησα ειρωνικά.

– Μπράβο, μπράβο, χρυσό μου! Αυτό ήταν ομολογημένως πολύ πετυχημένο.

Δεν το 'βαζε κάτω όμως.

– Και τώρα που τελειώσαμε με τις εκδηλώσεις θαυμάσιμου τι θα γίνει; Θα έχω την απάντησή μου;

Μάλιστα.

– Ευχαρίστως.

– Λοιπόν;

– Λοιπόν, ναι.

– Α!

– Αυτό λέω κι εγώ. Α!

Δηλαδή τι περίμενε; Να πάω φαντάρος και να γυρίσω για να χάσω την παρθενιά μου;

– Να ρωτήσω κι εγώ κάτι; της κάνω.

Με κοίταξε υποψιασμένη, αλλά δεν την έπαιρνε ν' αρνηθεί.

– Σαν τι δηλαδή;

- Το αυτό.
- Ποιο αυτό;
- Σου επιστρέφω την ερώτηση που μου έκανες.

Την είδα να κοκκινίζει, να ξεροκαταπίνει, να τα χάνει...
Περίφημα! Μια σου και μια μου! Τώρα θα δεις πώς χορεύουν στο ταψί, δεσποινίς μου!

- Δεν είμαστε καλά! είπε.
- Το εκλαμβάνω αυτό σαν «όχι»;
- Έσμιξε τα φρύδια της.
- Και βέβαια όχι. Τι με πέρασες;

Έβαλα τα γέλια.

– Όστε... μας κάνεις την έξυπνη ενώ έχεις άγρια μεσάνυχτα, πουλάκι μου!

- Ρε, δεν μας παρατάς;

Σηκώθηκα και ξεσκονίστηκα θεατρικά.

– Πάντως, αν θες να μάθεις ορισμένα πράγματα, να ξεστραβωθείς, εγώ προσφέρομαι, είπα προσπαθώντας να μη λυθώ στα γέλια.

Τινάχτηχε πάνω και μ' έστρωσε στο κυνήγι, αλλά έχοντάς το προβλέψει είχα ήδη φτάσει στη θάλασσα και βούταγα στο νερό.

* * *

Τελικά τα καταφέραμε να περνάμε καλά. Το ότι ζούσαμε όλη τη μέρα μέσα στο νερό ή πολύ κοντά του ήταν φυσικά το σπουδαιότερο συστατικό της –όχι άκοπα αποκτηθείσας– ευτυχίας μας, αν μπορώ να ονομάσω έτσι, σε ελεύθερη απόδοση, το αίσθημα ευεξίας και ξεγνοιασιάς που μας διακατείχε. Το νερό είχε μια μαγική επίδραση πάνω μας, μας χαλάρωνε και μας ταξίδευε σ' άλλους τόπους, σ' άλλες καταστάσεις, όπου όλα ήταν όμορφα και λαμπερά, χωρίς μι-

κρότητες, χωρίς βαρυγκώμιες και –κυρίως– χωρίς όρους και κανονισμούς που θα ’πρεπε ν’ ακολουθήσουμε. Αποδρούσαμε πρωί-πρωί από τη φυλακή της «βίλας» και μέχρι να στρίψουμε στην πρώτη μάντρα είχαμε ξεχάσει τη μούχλα και τη δυσάρεστη ατμόσφαιρα που αφήναμε πίσω μας. Ο δεσποτικός, αμείλικτος χαρακτήρας της θείας Ευανθίας, η κακόβουλη ηλιθιότητα της Ελπίδας, η αναποφασιστικότητα και ο άκρατος συντηρητισμός του θείου Αριστέδη, η αβουλία μέχρι αηδίας της μάνας μου, διαλύονταν σαν την πρωινή πάχνη στις αχτίδες του ήλιου. Μέχρι το βράδυ, που μοιραία θα ’πρεπε να τους υποστούμε ξανά, όλοι αυτοί οι άνθρωποι, καρικατούρες μιας κοινωνίας που μας έπνιγε και μας ισοπέδωνε, έπαυαν να υπάρχουν. Τη θέση τους έπαιρναν οι γλάροι, τα τζιτζίκια, το αεράκι, ο αφρός της θάλασσας και τα δελφίνια, που συχνά βλέπαμε να παίζουν στ’ ανοιχτά. Ένας περίγυρος δηλαδή που μας ταίριαζε σαν γάντι.

Συνήθως περιμέναμε ν’ αρχίσει να πέφτει ο ήλιος, τότε που τα νερά γίνονται καθρέφτης και οι ήχοι της μέρας αλλάζουν. Μπαίναμε για μια τελευταία φορά στη θάλασσα, προσεχτικά, τελετουργικά σχεδόν, σαν να φοβόμασταν μη διαταράξουμε τις εύθραυστες ισορροπίες της μαγικής αυτής ώρας, και περιμέναμε να δούμε τον κόκκινο δίσκο να βυθίζεται αργά-αργά στον μακρινό ορίζοντα. Τις στιγμές αυτές δεν μιλάγαμε, αλλά μέναμε ο καθένας κλεισμένος στις σκέψεις του και στα προσωπικά του μυστικά ταξίδια. Μετά, γαληνεμένοι, γεμάτοι από τις μικρές εμπειρίες μιας μέρας ιδανικής, παίρναμε σιγά-σιγά το δρόμο για το «κάτεργο», όπως λέγαμε το σπίτι, τραινάροντας όσο πιο πολύ γινόταν, σε μια προσπάθεια να παρατείνουμε λίγο ακόμα την πρόσκαιρη ελευθερία μας. Μια βουτιά στη δεξομενή –για να κάνουμε οικονομία στο νερό του θείου– και ήμασταν έτοιμοι ν’ αντιμετωπίσουμε πια οτιδήποτε. Όσο μίζερα, όσο ενοχλητικά να ήταν τα πράγματα στο σπίτι ξέραμε πως, ώρες ήταν αυτές, αύριο πάλι θα ’μασταν εμείς οι απόλυτοι, οι αδιαφιλονίκητοι άρχοντες του Καλοκαιριού.

Περιττό να πω ότι οι δικοί μας δεν έβλεπαν με καθόλου καλό μάτι αυτές μας τις εξαφανίσεις.

– Με το ζόρι σας βλέπουμε μια ώρα, παραπονιόταν η μάνα μου. Πού θα πάει αυτή η κατάσταση;

– Σκέτη αλητεία! σφύριζε φιδίσια η Ελπίδα.

– Αυτό δεν μπορεί να συνεχιστεί! δήλωνε η θεία Ευανθία. Θ' αρρωστήσετε όλη μέρα στον ήλιο.

Ευτυχώς, ο θείος Αριστείδης μας υποστήριζε, νομίζοντας πως αυτό τον έκανε και τον ίδιο «προοδευτικό» κι «ανοιχτό μυαλό».

– Αφήστε τα παιδιά να χαρούν τις διακοπές τους, έλεγε. Τι σας πιάνει δεν μπορώ να καταλάβω. Αν αυτά είναι ευχαριστημένα ποιο είναι το δικό σας πρόβλημα;

Κι εμείς, η αλήθεια είναι πως ήμασταν κάτι παραπάνω από ευχαριστημένοι. Σχεδόν εκστατικοί θα 'λεγα.

– Λοιπόν, ποιος θα μου το 'λεγε ότι οι διακοπές θα ήταν τόσο ευχάριστες! σχολίασε ένα βράδυ η Μαρία.

– Επόμενο ήταν, αστειεύτηκα. Αφού έχεις εμένα για συντροφιά!

– Μα περί αυτού ακριβώς πρόκειται.

– Μπα;! Δεν ήξερα πως η παρουσία μου σε προβλημάτιζε, έκανα εγώ τον θιγμένο.

– Σάματι σε ήξερα για να πω; Πόσο γνωριζόμασταν στο κάτω-κάτω πριν έρθουμε εδώ;

– Αυτό δεν είναι δικό μου λάθος.

– Αλλά ποιανού είναι, δικό μου; Με πήρες ποτέ να βγούμε στην Αθήνα;

– Δεν μου πέρασε από το μυαλό ότι θα 'θελες να κάνουμε παρέα, είπα –κι έλεγα αλήθεια.

– Σωστά! με ειρωνεύτηκε η ξαδέρφη μου. Άλλωστε, με

τις τόσες σου ασχολίες, πού να σου μείνει καιρός να σκεφτείς και τίποτ' άλλο!

– Δεν πειράζει, προσπάθησα να ξεφύγω. Κάλλιο αργά παρά ποτέ.

– Αυτό θα το δούμε. Μη βιάζεσαι, έχουμε μέλλον ακόμα μπροστά μας.

– Είπα εγώ ότι δεν έχουμε;

Ξαφνικά γύρισε και μου 'ριξε ένα περιπαιχτικό βλέμμα.

– Δεν μου λες... Έτσι, με το χέρι στην καρδιά. Δεν θα προτιμούσες, αντί για μένα, να ήταν εδώ η Δέσποινα;

Άκου ερωτήσεις νυχτιάτικα! Λες και χρειάζεται να 'ναι κανείς Αϊνστάιν για ν' απαντήσει! Ωστόσο, δεν γινόταν να είμαι απολύτως ειλικρινής, μέχρι εκεί μου έκοβε.

– Γιατί, εσύ δεν θα προτιμούσες τον Σάκη αντί για μένα;

Σήκωσε τα μάτια της στον ουρανό.

– Βρε μανία αυτό το παιδί να σου απαντάει με ερωτήσεις! Αγόρι μου, εγώ ρώτησα πρώτη.

– Άλλο η Δέσποινα, άλλο εσύ.

– Αυτό πια να λέγεται!

– Για να πω όμως την αλήθεια, συνέχισα, δεν είμαι καθόλου σίγουρος αν θα 'θελα να είναι κάτι απ' όλα αυτά αλλιώς. Δεν ξέρω... Ίσως αν, αντί για σένα, είχα κάποιον άλλο για συντροφιά τα πράγματα να μην ήταν έτσι όπως τώρα. Θέλω να πω, δεν θα 'θελα ν' άλλαζε κάτι στη σύνθεση του πίνακα. Κανείς δεν μου εγγυάται πως η Δέσποινα, η όποια Δέσποινα, θα ταίριαζε στην εικόνα καλύτερα από σένα. Έτσι, μια σκέψη κάνω.

Με κοίταξε για λίγο σκεφτική.

– Το λες με την καρδιά σου αυτό ή έτσι, για να γίνεται κουβέντα; ρώτησε μετά.

– Ειλικρινά, έτσι το βλέπω, είπα. Δεν το είχα σκεφτεί μέχρι αυτή τη στιγμή, αλλά τώρα που το σκέφτομαι... Μπα, δεν θ' άλλαζα τίποτα. Μια χαρά είμαστε.

Κούνησε το κεφάλι της.

– Ναι, είπε. Μια χαρά.

– Εσύ δηλαδή, δεν θα προτιμούσες τον... Σάκη; την τσίγκλησα.

Παραδόξως δεν θύμωσε.

– Όχι, απάντησε σκεπτική. Ο Σάκης δεν θα ταίριαζε στο σκηικό. Θα ήταν εντελώς παράταιρος.

Ακριβώς το ίδιο σκεπτόμουν και για τη Δέσποινα. Το πολύ ν' άντεχε δυο-τρεις μέρες. Μετά θ' άρχιζε ν' αποζητά τις κοσμικότητες και τη βαβούρα που είχε συνηθίσει. Σιγά να μην καθόταν ν' απολαμβάνει ηλιοβασιλέματα σ' αυτή τη χάση Θεού! Μόνη μαζί μου και χωρίς την αυλή των παρατρεχάμενων, να τη θαυμάζει και να τονίζει το υπερτροφικό της εγώ.

Το τρανζιστοράκι είχε καταφέρει επιτέλους να πιάσει κάτι της προκοπής. Τη στιγμή εκείνη η απαλή, νοσταλγική μελωδία του «*The green fields of Summer*» μάγευε την Κυκλαδίτικη νύχτα.

– Έλα να χορέψουμε, προέτρεψα τη Μαρία ξαφνικά.

Γέλασε.

– Δεν είσαι καλά μου φαίνεται! Τι νομίζεις, όλοι έχουμε τη δική σου θητεία στις πίστες;

– Μα για μπλουζ πρόκειται! Δεν χρειάζεσαι δίπλωμα χοροδιδασκαλείου.

Μου 'ριξε ένα περιπαιχτικό βλέμμα.

– Τι έγινε, μικρέ; είπε. Νοσταλγίες έχουμε, νοσταλγίες;

Για να πω την αλήθεια...

– Χμμ, μπορεί.

– Και βρήκες εμένα για διέξοδο; Άσε μας κάτω παιδάκι μου.

– Μυστήριο τραίνο!...

– Έτσι είμαι εγώ.

– Τουλάχιστον... Μπορώ να σου κρατάω το χέρι;

Με κοίταξε ξαφνιασμένη.

– Αυτό τώρα, πώς σου προέκυψε;

Έλα ντε! Πώς μου προέκυψε;

– Γιατί, κακό είναι;

Δίστασε λίγο.

– Κακό δεν είναι, άσχετο είναι.

Λούφαξα στη γωνιά μου σαν βρεγμένη γάτα και το βούλωσα. Νά, κάτι τέτοιες στιγμές ήταν που η απουσία της Δέσποινας γινόταν αβάσταχτη.

Η Μαρία άπλωσε το χέρι της και το ακούμπησε απαλά στο δικό μου.

Στράφηκα ξαφνιασμένος να την κοιτάξω. Τα μάτια της χαμογελούσαν μέσα στο μισοσκόταδο.

– Εντάξει τώρα;

– Εντάξει.

Διάολε! Τα μάτια της είναι πραγματικά πολύ όμορφα! Πώς δεν το είχα προσέξει πιο πριν;

Συναπαντήματα

Τον βρήκαμε καθισμένο στην άκρη της δεξαμενής, της «πισίνας» μας, κείνο το απόγευμα που γυρίζαμε από τη θάλασσα. Η παρουσία του ξένου ανθρώπου μας ξάφνιασε και μας ενόχλησε, γιατί δεν θα μπορούσαμε να κάνουμε την καθιερωμένη μας βουτιά, που κατά κάποιο τρόπο οριοθετούσε το τέλος της ασυδοσίας, τουλάχιστον για την τρέχουσα ημέρα.

Κοντοσταθήκαμε κι ανταλλάξαμε ένα αμήχανο βλέμμα. Τώρα;

Ο άγνωστος μίλησε πρώτος.

– Γεια και χαρά σας! είπε πρόσχαρα. Μήπως σας βρίσκεται κατά τύχη κανένα τσιγάρο;

Ήταν ηλικιωμένος, μάλλον κακογερασμένος, με το σκουρόχρωμο πρόσωπό του γεμάτο χαρακιές από τη συνεχή έκθεση στον ήλιο και τα στοιχεία της φύσης και μαλλιά που φαίνονταν να 'χουν γκριζάρει εδώ και πολλά χρόνια. Τα ρούχα του ήταν φτωχικά, μπαλωμένα σε πολλές μεριές, μα καθαρά και φροντισμένα. Θα μπορούσε να ήταν ντόπιος ψαράς ή συνταξιούχος ναυτικός ή ένας από τους εποχιακούς εργάτες, που γύριζαν τα χωριά σε αναζήτηση δουλειάς.

Μάλλον αυτό το τελευταίο, αν έκρινα απ' τον ντορβά που είχε ακουμπισμένο δίπλα του.

– Δεν καπνίζουμε, είπα.

– Και πολύ καλά κάνετε! επιδοκίμασε ο ξένος –τον είχα πια καταχωρίσει στο μυαλό μου σαν ξένο. Τι το θέλετε το χτικιό όταν έχετε ολόκληρη ζωή μπροστά σας; Μην κοιτάτε εγώ... Εγώ τα 'φαγα πια τα ψωμιά μου, καλή ψυχή πια, έτσι; Οπότε, τι είχα τι έχασα!

– Και ποιος μπορεί να πει πόσο του μέλλει να ζήσει; πέταξα εγώ τη σοφία μου, έτσι, για εντυπωσιασμό –ποιος ξέρει από ποιο απολιθωμένο νεοελληνικό λογοτέχνημα το 'χα ξεσηκώσει.

Ο ξένος χαμογέλασε κι αυτό μ' έκανε να προσέξω τα μάτια του που έρχονταν σε τέλεια αντίθεση με το ταλαιπωρημένο του παρουσιαστικό. Αυτά ήταν φωτεινά, ζωντανά, παιδικά σχεδόν και μ' ένα γαλάζιο που φάνταζε σχεδόν εξώκοσμο. Ήταν μάτια που σε κέρδιζαν αμέσως και σ' έκαναν, θέλοντας και μη, να εμπιστευέσαι τον κάτοχό τους.

– Σωστός! έκανε ο γέρος. Σωστός! Πλην όμως όχι πέρα για πέρα. Καθότι –και πιστέψτε με γιατί μιλάω με το χέρι στην καρδιά– υπάρχουν κι άτομα που έχουν το χάρισμα να γνωρίζουν τα μελλούμενα. Ίσως όχι με λεπτομέρειες, πάντως σε χοντρές γραμμές σίγουρα.

– Κι εσείς είσαστε ένα απ' αυτά τα άτομα υποθέτω; ρώτησε η Μαρία μ' έναν ελαφρώς περιπαιχτικό τόνο στη φωνή της.

Την κοίταξε, χωρίς να δείχνει ενοχλημένος από τη σπόντα και χαμογέλασε πάλι.

– Μόνο όποτε μ' αφήνει ο Θεός, είπε ήρεμα. Μόνο τότε. Αλλά, μήπως ξέρετε αν αυτό το νερό είναι πιόσιμο;

Θεός φυλάξει! Μόνο το αλάτι που εμείς οι δυο αποθέτουμε κάθε μέρα εκεί μέσα φτάνει και περισσεύει!

Έβγαλα το παγούρι με την πορτοκαλάδα –ότι είχε απομείνει δηλαδή– που μας έφτιαξε η Μαρουσώ και του το πρόσφερα. Το δέχτηκε με μια κίνηση του κεφαλιού, ήπιε μια γουλιά και μου το επέστρεψε, αφού φρόντισε να σκουπίσει το στόμιο μ' ένα καθαρό μαντήλι που έβγαλε απ' τον ντορβά.

– Την ευχή μου να 'χετε, είπε. Είχα κορακιάσει τόση ώρα μα δεν τόλμαγα να πιω απ' το νερό της στέρνας. Περίμενα να ρωτήσω κανένα Χριστιανό να μου πει και νά που η καλή μου τύχη σας έφερε απ' εδώ. Δεν μου φαίνεστε ντόπιοι όμως.

– Δεν είμαστε. Απλά παραθερίζουμε στην Αμμουδερή, είπα.

Κούνησε το κεφάλι του.

– Είσαστε καλή πάστα παιδιών, είπε σοβαρά. Σε κάτι τέτοια εγώ δεν γελιέμαι. Φαίνεται ο άνθρωπος από τα μάτια του. Τα δικά σας είναι πεντακάθαρα. Ούτε αδέρφια είσαστε όμως.

– Ξαδέρφια, απάντησε η Μαρία.

Ο ξένος έδειξε να ξαφνιάζεται για μια στιγμή, αλλά κούνησε πάλι το κεφάλι του, σαν να συμφωνούσε ότι, τελικά, έτσι θα 'πρεπε να 'ναι. Τι άλλο θα μπορούσαμε να 'μαστε εκτός από ξαδέρφια;

– Ούτε εσείς δείχνετε για ντόπιος, παρατήρησε η Μαρία.

Χωρίς να το καταλάβουμε είχαμε καθίσει δίπλα του, στο πεζούλι της στέρνας, ξεχνώντας την αρχική μας απογοήτευση για τη ματαίωση του μπάνιου και την –κατά κάποιον τρόπο– βεβήλωση ενός από τα «μυστικά μας μέρη».

– Αυτό ξαναπέστο κοπέλα μου, γέλασε ο γέρος. Κι εγώ δεν θυμάμαι πόσα χρόνια έχουν περάσει από τότε που ένωσα ντόπιος για τελευταία φορά. Δεν βαριέσαι... Όπου γη

και πατρίς. Δεν χρειάζεται και πολλά πράγματα ο άνθρωπος για να 'ναι ευτυχισμένος ξέρεις.

Αυθόρμητα γύρισα και κοίταξα τη Μαρία κι αυτή μου ανταπέδωσε το βλέμμα. Μήπως αυτή την απλή αλήθεια δεν ανακαλύπταμε κι εμείς κάθε μέρα εδώ και λίγο καιρό; Ο γέρος πρόσεξε τη ματιά μας και χαμογέλασε.

– Βλέπω ότι συμφωνούμε πάνω σ' αυτό, είπε. Μόνο που υπάρχει ένα πρόβλημα...

Τον κοιτάξαμε απορημένοι.

– Βλέπετε, συνέχισε ο μυστηριώδης άγνωστος, τα απλά πράγματα είναι που πληρώνει κανείς ακριβότερα στη ζωή αυτή. Όσο πιο απλά, τόσο μεγαλύτερο το τίμημα. Θα το βρείτε κι οι ίδιοι μπροστά σας, αργότερα. Είναι ένας κανόνας अपαραβάτος. Κανείς δεν ξεφεύγει. Ακούστε με και μένα, κάτι ξέρω για να λέω.

– Η ελευθερία, ας πούμε; πέταξα εγώ –περισσότερο για να μην περάσω για βλάκας.

– Η ελευθερία, ο έρωτας, η φιλία, ένα σωρό αξίες, που, ενώ φαίνονται απλές κι αυτονόητες σε πρώτη ματιά, αποδεικνύονται ωστόσο στο δρόμο προνόμια πανάκριβα. Κανείς δεν σου τα παραχωρεί αν δεν λάβει κάτι από σένα σαν αντάλλαγμα. Και συνήθως –δυστυχώς– το αντάλλαγμα είναι υπέρογκο. Τόσο υπέρογκο που μόνο μερικές εξαιρέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους έχουν τα κότσια και τη δυνατότητα να πληρώσουν.

– Σαν εσάς για παράδειγμα; ρώτησε η Μαρία –χωρίς διάθεση σαρχασμού αυτή τη φορά.

Ο γέρος την κοίταξε και χαμογέλασε καλοσυνάτα.

– Σαν εμένα και σαν εσάς τους δυο, είπε και σηκώθηκε αναστενάζοντας.

Τον μιμηθήκαμε κι εμείς, είχε αρχίσει να σκοτεινιάζει και είχαμε κάμποσο δρόμο μπροστά μας.

Ο γέρος πέρασε τον ντορβά στον ώμο κι ετοιμάστηκε να συνεχίσει τον δρόμο του, ένας θεός ξέρει με τι προορισμό.

– Ευχαριστώ για το κέρασμα, είπε. Κρίμα που δεν είχατε τσιγάρα, αλλά πάλι, είπαμε, μάλλον καλύτερα έτσι.

Δίστασε για μια στιγμή κι όταν αποφάσισε να μιλήσει η φωνή του ήταν σοβαρή και το γαλάζιο βλέμμα του σαν λυπημένο.

– Για πληρωμή στην καλοσύνη σας θα σας πω ένα λόγο και να τον θυμηθείτε, είπε. Ο δρόμος που βαδίζετε είναι δύσκολος, είναι όμως ο σωστός. Μόνο, να το ξέρετε, σ' αυτό το ταξίδι είσαστε οι δυο σας μονάχοι. Βοήθεια μην περιμένετε από πουθενά.

Πήγα να πω κάτι, αλλά η Μαρία με πρόλαβε.

– Θα τα καταφέρουμε, είπε και η φωνή της είχε έναν τόνο πρόκλησης.

– Μακάρι! αναστέναξε ο πρόσκαιρος φίλος μας. Μακάρι!

Και υψώνοντας το χέρι σε χαιρετισμό απομακρύνθηκε στην αντίθετη από τη δική μας κατεύθυνση.

Περπατήσαμε κάμποσο, αμίλητοι, επηρεασμένοι βαθιά και οι δυο από το συναπάντημα. Έσπασα τη σιωπή πρώτος.

– Τι διάολο ήθελε να πει με τον «δρόμο που βαδίζουμε» και το «ταξίδι όπου είμαστε μονάχοι»; έκανα. Πού ταξιδεύουμε και δεν το πήρα είδηση εγώ;

– Έλα καημένε τώρα, μισότρελος ήταν ο φουκαράς, δεν τον είδες; ήρθε η απάντηση της Μαρίας.

– Φαινόταν να ξέρει τι λέει...

– Σιγά τώρα μην αρχίζουμε να πιστεύουμε στα παραλήρηματα του ενός και του άλλου! γέλασε νευρικά η ξαδέρφη μου.

– Ναι, αλλά τ' άκουγες με θρησκευτική ευλάβεια τα παραληρήματα αυτά, την κάρφωσα.

– Από ευγένεια. Δεν ήθελα να τον προσβάλω. Ποιος ξέρει από πότε είχε να μιλήσει με άνθρωπο, ο άχαρος!

Οι λάμπες του σπιτιού του θείου Αριστείδη ξεπρόβαλαν μπροστά μας σαν μάτια δράκου, που περίμενε στο σκοτάδι να μας καταβροχθίσει.

– Τα άλλα που είπε όμως, για τις απλές αξίες που κοστίζουν, δεν ήταν λόγια του αέρα, παρατήρησα.

– Εντάξει. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως πρέπει να πάρουμε ότι κουζουλάδα ξεφούρνισε τοις μετρητοίς.

– Κι αν είχε δίκιο;

Η Μαρία γέλασε και μου 'δωσε μια σκουντιά με τον ώμο της.

– Αν είχε δίκιο θα το βρούμε μπροστά μας, είπε. Δεν έχουμε παρά να περιμένουμε.

Κάτι που θα γινόταν πολύ πιο σύντομα απ' ότι μπορούσαμε να φανταστούμε.

* * *

Ο πρώτος θαυμαστής της Μαρίας στο νησί άκουγε στο όνομα Στέλιος Τσιμπιδάκης και ήταν ο επιχειρηματικός εγκέφαλος της Αμμουδεράς. Μπακάλης, παγοπώλης, μεταφορέας, ταβερνιάρης, φιλικατζής, ξενοδόχος, κτηματίας και... πλοιοκτήτης –αφού δικό του ήταν το ένα από τα δυο καΐκια του οικισμού. Κάναμε τη γνωριμία του ένα πρωινό που μας αγγάρεψε ο θείος Αριστείδης να τον βοηθήσουμε με τα ψώνια του σπιτιού. Με το που μας είδε να μπαίνουμε στο μπακάλικό του (Εδώδιμα-Αποικιακά) παράτησε σύξυλη τη ντόπια πελατεία του κι έτρεξε να μας προϋπαντήσει μετά φανών και λαμπάδων.

– Ω, τον κύριο Αριστείδη! αναφώνησε, με τα μάτια όμως κολλημένα στη Μαρία.

– Παιδιά, να σας γνωρίσω τον κύριο Τσιμπιδάκη, επιφανή πολίτη της μικράς μας κοινότητας και ανερχόμενη οικονομική δύναμη του νησιού! μας τον παρουσίασε ο θεός.

Ο Τσιμπιδάκης, ένας μαυριδερός, μπασμένος σαραντάρης, λερός και κακομοιριασμένος, αξούριστος εδώ και μια βδομάδα, χαιρέτησε τη Μαρία με μια θερμότερη χειραψία ενώ αρκέστηκε σε μια αόριστη κλίση της κεφαλής προς το μέρος μου.

– Δεσποινίς, το μαγαζί στη διάθεσή σας! είπε. Τι να σας προσφέρουμε; Ένα λεκουμάκι, ένα αναψυκτικό; Μα δεν μπορείτε!... Πρώτη φορά στο μαγαζί μας!... Επιμένω.

Όση ώρα ψωνίζαμε ο ερωτύλος Στέλιος ακολουθούσε τη Μαρία κατά πόδας.

«Πώς σας φαίνεται το νησί μας; Πώς και δεν σας βλέπουμε καθόλου; Πού πάτε για μπάνιο; Σας αρέσει το ψάρεμα; Να πάμε κανένα βράδυ για πυροφάνι με το καίχι...» τέτοια.

Φυσικά το διασκεδάσαμε δεόντως. Η «κατάκτηση» της Μαρίας έγινε το ανέκδοτο των διακοπών και κάθε φορά που θέλαμε να ξεσκάσουμε θυμόμασταν τον Τσιμπιδάκη. Αυτά στην αρχή, γιατί μετά, όταν πήραν να καταφτάνουν τα πεσκέσια, κάτι μυζήθρες, κάτι συκωταριές, κάτι συναγρίδες – προς μεγάλη αγαλλίαση των κυράδων– η Μαρία άρχισε να παίρνει ανάποδες.

– Βρε κακό που μας βρήκε, με τον καράβλαχο! έλεγε και ξανάλεγε.

– Πες μια κουβέντα και πάω γραμμή να τον καταχερίσω, την πείραζα.

– Σιγά, ορέ Μανιάτη! Σιγά! Θα μας πάρουν τα αίματα!

– Μωρέ, άμα πρόκειται για την τιμή της οικογένειας, εγώ δεν υπολογίζω τίποτα!

– Δεν μας παρατάς κι εσύ στα χάλια μας λέω εγώ!

Μια μέρα ωστόσο, εκεί που την κούρδιζα, η αντίδρασή της με ξάφνιασε.

– Δεν μου λες, μου κάνει. Αν ο Τσιμπιδάκης ήταν κανένας της προκοπής, έτσι ελαφρά θα το 'παιρνες, όπως τώρα;

Δεν έπιασα αμέσως τη μπηχτή και συνέχισα το βιολί μου.

– Αν ήταν δηλαδή κανένας τσέλιγκας λεβέντης και καρμπούζουκλής με τσιγκελωτό μουστάκι και φουστανέλα;

Αγνόησε το καλαμπούρι τελείως.

– Όχι. Αν ήταν κανένας παίδαρος μέχρι χει πάνω, απ' αυτούς που βγαίνουν στην παραλία κι αναστενάζει η άμμος.

Εξακολούθησα να μην το πιάνω.

– Έλα βρε Μαρία τώρα! γέλασα. Αν ήταν έτσι θα πήγαινα απλά να στηθώ δίπλα του και θα τον έσβηνα τον άνθρωπο, τι λέμε τώρα!

Χαμογελούσε, αλλά ακόμα και στην κατάσταση ευθυμίας που βρισκόμουν καταλάβαινα πως το χαμόγελο αυτό δεν είχε σχέση με καλή διάθεση.

– Καταλαβαίνεις τι μου λες ή θες να στο αναλύσω, είπε μαλακά.

Άρχισα να φιλοανησυχώ. Όποτε έπαιρνε αυτό το ύφος δεν ήταν για καλό.

– Για ανάλυσέ το..., έκανα επιφυλακτικά.

– Να σου το αναλύσω λοιπόν. Αλλά μην έρθεις μετά να μου ζητήσεις τα ρέστα. Εγώ σε προειδοποίησα.

– Θα το αντέξω! αστειεύτηκα.

– Είπες, επί λέξη: «Θα πήγαινα απλά να στηθώ δίπλα του και θα τον έσβηνα τον άνθρωπο». Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει ότι κι ο Ερμής του Πραξιτέλη αυτοπροσώπως να κα-

τέβαινε, εσύ πάλι θα τον αμφισβητούσες και θα 'κανες ό,τι σου πέρανε από το χέρι για να τον υποβαθμίσεις, «να τον σβήσεις», σύμφωνα με τη δική σου έκφραση. Και θα το 'κανες αυτό επειδή θα τον θεωρούσες ακατάλληλο για μένα; Όχι βέβαια, αφού δεν θα σου είχε δοθεί καν η ευκαιρία να τον γνωρίσεις, να τον εκτιμήσεις γι' αυτό που είναι. Στην πραγματικότητα θα τον απέρριπτες, έτσι κι αλλιώς, με το που θα παρουσιαζόταν σαν «ενδιαφερόμενος». Θέλεις να συνεχίσω;

Δεν ήμουν πια καθόλου σίγουρος, όμως δεν γινόταν να κάνω και πίσω.

– Έλα, βρε Μαρία..., προσπάθησα να τα συμβιβάσω. Ένα αστείο είπαμε.

Το βλέμμα της δεν μ' άφηνε στιγμή.

– Α μπα; Ένα αστείο; Όπως με τον Σάκη, που μονίμως ξεχνάς τ' όνομά του; Όπως για τον καθένα που τυχαίνει να κοιτάξω μ' ενδιαφέρον και τον θάβεις αστραπιαία; Εδώ ακόμα και τους ηθοποιούς που μ' αρέσουν τους σβήνεις. Τον Πωλ Νιούμαν τον έβγαλες ζουμπά, ο Μάρλον Μπράντο είναι αδερφή, ο Στηβ Μακ Κουήν μαλάκας, ο Τζέιμς Μέησον κωλόγερος... Να συνεχίσω;

– Δεν είμαι σίγουρος, μουρμούρισα.

Όμως η Μαρία είχε πάρει φόρα και δεν σταματούσε πια με τίποτα.

– Έχεις συνειδητά εξολοθρεύσει όλους τους άνδρες, πραγματικούς ή ιδεατούς, που θα μπορούσαν να μ' ενδιαφέρουν, είπε. Έχεις δημιουργήσει ένα κενό γύρω μου, εξαφανίζοντας –κατά τη γνώμη σου– κάθε τι που θεωρείς ανταγωνιστικό κι επομένως απειλή για σένα τον ίδιο. Ναι, μην με κοιτάς έτσι, περί αυτού πρόκειται και το ξέρεις πολύ καλά. Όμως, αγαπητέ μου ξάδερφε (τον τίτλο συγγενείας τον τόνισε με ιδιαίτερη έμφαση) πρέπει να σε πληροφορήσω ότι είσαι πολύ μακριά νυχτωμένος κι αυτό γιατί, στην περι-

πτωση που μας ενδιαφέρει, ανταγωνισμός δεν υφίσταται ούτε κατά διάνοια. Και θες να σου πω για ποιο λόγο δεν υφίσταται; Θα σου πω. Δεν υφίσταται γιατί εσύ βρίσκεσαι, φύση και θέση, εκτός παιχνιδιού κι αυτό είναι κάτι που δεν πρόκειται ν' αλλάξει στον αιώνα τον άπαντα. Άσε λοιπόν το πνεύμα και τις εξυπνάδες για κει που περνάνε, γιατί, όσο και να σου φαίνεται περίεργο, εγώ δεν τρώω κουτόχορτο.

Δεν ήμουν σίγουρος αν είχα καταλάβει ακριβώς αυτό που προσπαθούσε να μου πει, καταλάβαινα όμως και πολύ καλά πως, για κάποιο μυστήριο λόγο, την είχα εξοργίσει. Ξέρω 'γώ, ίσως να το 'χα παρατραβήξει το αστείο με τον έρμο τον Τσιμπιδάκη. Καλό θα 'ταν, για λίγο καιρό τουλάχιστον, να 'κανα την πάπια επ' αυτού.

Για την ώρα όμως επιβαλλόταν να βρω τρόπο να ξεγλιστρήσω απ' τα στενά όπου με είχε στριμώξει. Με ύφος θιγμένου σηκώθηκα από την άμμο όπου καθόμασταν κι έκανα να πάω προς την θάλασσα. Μ' ένα πήδο η Μαρία τινάχτηκε όρθια και μ' άδραξε από το μπράτσο.

– Για πού το 'βαλες; φώναξε. Δεν τελειώσαμε την κουβέντα.

– Εγώ τελείωσα, είπα ελευθερώνοντας το μπράτσο μου. Αν πραγματικά τα πιστεύεις όλα αυτά δεν βλέπω με ποιο τρόπο μπορώ να σε μεταπείσω.

Σταύρωσε τα χέρια στο στήθος της και με κοίταξε κατάματα.

– Γιατί, έκανε. Θες να με μεταπείσεις;

Είχε σταθεί ανάμεσα σε μένα και τη θάλασσα. Πίσω της ο ήλιος που χαμήλωνε ζωγράφιζε ένα φωτεινό περιγραμμα γύρω από τη σιλουέτα της. Αυτή η γυναίκα δεν είχε καμιά σχέση με τη Μαρία που ήξερα. Τούτη εδώ με τρόμαζε. Κατέβασα τα μάτια, γιατί η εικόνα ήταν πιο δυνατή απ' ότι μπορούσα ν' αντέξω. Προσπάθησα να βρω κάτι εύστροφο να πω, όμως το μυαλό μου είχε στερέψει.

Τι σκατά γύρευα εδώ πέρα; Καλώς εχόντων των πραγμάτων θα 'πρεπε την ώρα αυτή να τρέχω σε κάποιο στάδιο με τα χρώματα της χώρας μου, τα πλήθη στις κερκίδες να παραληρούν. Εκεί τουλάχιστον τα πράγματα είναι ξεκάθαρα. Ο πιο δυνατός, ο καλύτερα προετοιμασμένος, κερδίζει, οι άλλοι χάνουν. Κανείς δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει ούτε τη νίκη του πρώτου, ούτε την ήττα των χαμένων. Εδώ...

Εδώ ούτε ο πιο δυνατός ήμουν, ούτε ο καλύτερα προετοιμασμένος. Όσο για τον αγώνα, κι αυτός ασαφής και δίχως κανονισμούς. Ακόμα κι αν τερματίσεις πρώτος δεν είναι σίγουρο πως θα 'σαι ο νικητής. Και το χειρότερο, δεν είσαι καν σίγουρος αν θέλεις να 'σαι ο νικητής.

Κι εκεί έκανα μια κίνηση που ούτε ο ίδιος περίμενα.

Έκανα ένα βήμα προς το μέρος της και την πήρα στην αγκαλιά μου, αγκαλιάζοντας την ίδια στιγμή τον ήλιο και τη θάλασσα. Θα πρέπει να ξαφνιάστηκε τουλάχιστον όσο κι εγώ γιατί δεν αντέδρασε καθόλου. Μετά, ένιωσα τα μπράτσα της να τυλίγονται διστακτικά γύρω από τη μέση μου και το κεφάλι της ν' ακουμπάει στον ώμο μου. Μείναμε έτσι για κάμποση ώρα σιωπηλοί, ακίνητες μορφές σε γαλάζιο φόντο, μην τολμώντας να κουνήσουμε ούτε τα ματόκλαδά μας.

– Τι μας έπιασε και τσακωνόμαστε; Ψιθύρισε σε κάποια στιγμή.

Ούτε σ' αυτό είχα απάντηση.

Απομακρυνθήκαμε λίγο, κοιταχτήκαμε και... βάλουμε τα γέλια. Μετά, πιασμένοι από το χέρι, τρέξαμε να βουτήξουμε αλαλάζοντας ανακουφισμένοι για τελευταία φορά τη μέρα αυτή στα απίστευτα ήρεμα νερά του «Πράσινου Γιαλού».

Στην «πισίνα» μας αυτή τη φορά δεν βρήκαμε κανέναν παράξενο ξένο να μας περιμένει κι έτσι μπορέσαμε να πλατσουρίσουμε με την άνεσή μας, γελώντας σαν παρλιακά και

πετώντας νερό ο ένας στον άλλο. Όπως στεγνώναμε συνειδητοποιήσα πως πεινούσα σαν λύκος. Της το 'πα κι έβαλε τα γέλια.

– Πού είναι το αστείο; απόρησα.

– Άσε, μου είπε ανήμπορη να συγκρατήσει τα χάχανά της. Κάτι σκέφτηκα, αλλά καλύτερα να μη σου δίνω θάρρος.

Τουλάχιστον αυτό το 'πιασα αμέσως.

– Αν περιμένεις να σου πω ότι ελπίζω να μας έχει στείλει πεσκέσι καμιά συναγρίδα ο Τσιμπιδάκης άδικα περιμένεις, είπα γελώντας.

Όρμησε κατά πάνω μου σκασμένη στα γέλια και της ξέφυγα την τελευταία στιγμή.

Κάναμε τον υπόλοιπο δρόμο μέχρι το σπίτι τρέχοντας και γελώντας.

* * *

Το περιστατικό με τον Τσιμπιδάκη μ' έβαλε σ' ένα σωρό σκέψεις κι ανησυχίες. Ίσως να παραείχα προσκολληθεί στη Μαρία. Όλη τη μέρα ήμουν μαζί της, κάναμε τα ίδια πράγματα, η διάθεσή μου εξαρτιόταν από τη δική της, μίλαγα συχνά όπως εκείνη, φερόμουν όπως εκείνη, μερικές φορές έπιασα τον εαυτό μου να σκέφτεται σαν εκείνη. Αυτή η εξάρτηση, έστω κι αν ήταν προσωρινή, δεν θα μου 'βγαινε σε καλό και το ήξερα. Τι θα γινόταν αν συνήθιζα σε τέτοιο βαθμό την παρουσία της, τη συντροφιά της, ώστε να μου γίνει απαραίτητη; Και πώς θα προσγειωνόμουν μετά απ' αυτή την εξιδανικευμένη, την παραδείσια καλοκαιρινή περιπέτεια στη σκληρή και άχαρη πραγματικότητα της Αθήνας; Άσε που, έτσι κι αλλιώς, οι δρόμοι μας οδηγούσαν σ' εντελώς αντίθετες κατευθύνσεις. Το ότι βρεθήκαμε τόσο κοντά οφειλόταν, και το ξέραμε, στις ειδικές συνθήκες που επικρατούσαν εδώ πέρα. Όταν οι συνθήκες αυτές εξέλιπαν τότε θ' απομακρυνόμασταν και πάλι, επιστρέφοντας ο καθένας

στη δική του πραγματικότητα, στον δικό του κόσμο. Κατά συνέπεια κάθε υπερβολική εξάρτηση του ενός από τον άλλο θα ήταν επόμενο να μας δημιουργήσει προβλήματα επαναπροσαρμογής. Μόνο σε καλό δεν θα μας έβγαινε.

Και δεν είναι μόνο αυτό. Διέκρινα σε μένα μια αλλαγή συμπεριφοράς που με ανησυχούσε. Μέχρι τώρα είχα συνηθίσει να δίνω στον εαυτό μου απόλυτη προτεραιότητα. Πρώτη ερχόταν η δική μου ευχαρίστηση, η δική μου διασκέδαση, η δική μου καλοπέραση και μετά –αν περίσσευε ενέργεια– σκεφτόμουν και τους άλλους. Μήπως αυτό δεν ήταν ένα από τα πολλά που μου καταμαρτυρούσε η Δέσποινα; “Ο εαυτός σου βρίσκει για σένα στο κέντρο του σύμπαντος” μου ’λεγε. “Τους άλλους δεν μπορείς να τους δεις παρά σαν δορυφόρους, ούτε καν πλανήτες”.

Εδώ όμως, στην περίπτωση που μας ενδιαφέρει, τα πράγματα δεν είχαν καθόλου έτσι. Η πρώτη μου σκέψη τώρα ήταν για τη Μαρία. Θα αρέσει αυτό της Μαρίας; Θα διασκεδάσει η Μαρία; Θα γελάσει μ’ αυτό που θα πω; Μήπως κουράστηκε; Μήπως βαρέθηκε; Μήπως κρυώνει; Μήπως ζεσταίνεται; Μήπως την ενοχλώ; Μια ολότελα νέα κατάσταση πραγμάτων δηλαδή. Μια εμπειρία πρωτόγνωρη. Ώρες είναι να μου ’μενε κανένα κουσούρι και να κατέληγα κι εγώ σαν τους λαπάδες που κοροΐδευα!

Ίσως να ήταν φρονιμότερο να έπαιρνα κάποιες αποστάσεις ασφαλείας. Έτσι, για προληπτικούς λόγους. Για να μην μου ’ρθει απότομα η αλλαγή. Ίσως θα ’πρεπε να δοκιμάσω ν’ αποκολληθώ σιγά-σιγά, να κάνω περισσότερα πράγματα μόνος μου. Θα μπορούσα για παράδειγμα να βρω κάτι που να μην της αρέσει. Ψάρεμα ας πούμε. Ορίστε μια θαυμάσια ιδέα. Θα μπορούσα να προφασιστώ ένα ξαφνικό ενδιαφέρον για την τέχνη της ψαρικής, ώστε να ξεκόψω λίγο.

Την πρώτη φορά που έβαλα σ’ ενέργεια το σχέδιο είχα αμφιλεγόμενα αποτελέσματα.

– Σήμερα δεν έχω κέφι για μπάνιο, ανήγγειλα κοφτά εκείνο το πρωί. Θα πάω για ψάρεμα στα βράχια.

Με κοίταξε κατάπληκτη.

– Ψάρεμα! έκανε. Μα... εσύ το σιχαίνεσαι το ψάρεμα. Χθες ακόμα δεν μου 'λεγες ότι δεν μπορείς να καταλάβεις αυτούς τους ξενέρωτους συνταξιούχους που κάθονται ώρες με το αρμίδι στο χέρι, σαν ξόανα –τα δικά σου λόγια– περιμένοντας να τσιμπήσουν οι κοκοβιοί;

Μάλιστα.

– Εντάξει... Μπορεί να το 'πα, έτσι, χωρίς να το καλοσκεφτώ. Όμως, δεν είναι κουτό; Ολόκληρο καλοκαίρι σε νησί και να μην δοκιμάσω, έστω μια φορά, την τύχη μου;

Με κοίταξε για λίγο παραξενεμένη και μετά κούνησε το κεφάλι της.

– Όπως αγαπάς, είπε μόνο και γυρίζοντάς μου την πλάτη βγήκε στη βεράντα.

Πέρασα ένα άθλιο πρωινό, σκαρφαλωμένος στα κοφτερά βράχια, λίγο πιο πέρα από την παραλία λαϊκής καταναλώσης, μέσα στο λιοπύρι και την κακομοιριά, να προσπαθώ να ξεμπλέκω αρμίδια, να ξεσκαλώνω αγκίστρια, που σκάλωναν παντού με μια σκανδαλιστική ευκολία, και να προσπαθώ να πείσω τον εαυτό μου ότι διασκεδάζει.

Το μυαλό μου όμως πέταγε αλλού. Αν δεν ήμουν τόσο ηλίθιος, αυτή τη στιγμή θα κολυμπούσα με τη Μαρία στα δροσερά νησιά του Πράσινου Γιαλού, θα πετάγαμε νερό ο ένας στον άλλο, θα βουτάγαμε για αστερίες, θα μαζεύαμε κοχύλια και μετά, κάτω από τη σκιά της αγριοσυκιάς θα τρώγαμε φρέσκα ροδάκινα και θα κουβεντιάζαμε αμέριμνοι, σαν να 'μασταν οι τελευταίοι άνθρωποι πάνω στη Γη.

Άρχισα να με βλαστημάω, χρησιμοποιώντας όλα τα επίθετα που μπορούσα να ανασύρω από το –όχι και τόσο πλούσιο– ρεπερτόριό μου. Τι ηλίθιοι, θεέ μου, που μπορεί

να 'ναι μερικές φορές οι άνθρωποι! Κι όλα αυτά γιατί; Επειδή φοβόμουν, λέει, μην εξαρτηθώ υπερβολικά από την ιδανική κατάσταση στην οποία ζούσα. Σαν να λέμε, προτιμούσα την Κόλαση, επειδή φοβόμουν ότι θα περνούσα πολύ καλά στον Παράδεισο! Βρες μου τώρα εσύ τα λόγια που χαρακτηρίζουν μια τέτοια λογική.

Επέστρεψα στο σπίτι κατά τη μία –δεν άντεχα άλλο την αυτονομία μου– όπου δεν βρήκα παρά τη Μαρουσώ, που με πληροφόρησε ότι οι άλλοι είχαν κατεβεί για μπάνιο στην παραλία. Τσίμπησα ανόρεχτα λίγο πεπόνι με τυρί κι έπεσα στο άβολο ράντζο μου να ξεκλέψω λίγο ύπνο, γιατί ένοιωθα τελείως ξεμπερδεμένος σωματικά και πεσμένος μέχρι εκεί που δεν πάει άλλο ψυχικά.

Άκουσα τους άλλους να καταφθάνουν αργότερα, αλλά προτίμησα να κάνω τον ψόφιο κοριό, δεν είχα καμιά όρεξη για κουβέντες. Κοιμήθηκα βαριά κι όταν ξύπνησα, μούσκεμα στον ιδρώτα και με το κεφάλι καζάνι, όπως κάθε φορά που κάνω το λάθος να κοιμηθώ μεσημέρι, είχε νυχτώσει. Γλίστρησα στο μπάνιο κι έκανα ένα ντους με μπόλιχο νερό –ας πάει και το παλιάμπελο!– που με συνέφερε κάπως. Η ανεκτίμητη Μαρουσώ μου είχε ετοιμάσει έναν παγωμένο νεσκαφέ κι αυτό μ' έφερε πια τελείως στα ίσια μου. Τώρα ήμουν σε θέση ν' αντιμετωπίσω και πάλι τον κόσμο.

Βρήκα τις κυράδες να παίζουν πινάκλ στη μια άκρη της ταράτσας και τη Μαρία να διαβάζει στην άλλη. Ο θείος σίγουρα είχε πάει περίπατο, να θαυμάσει τα γαιδουράγκαθα και τις βατσουνιές.

- Καλά ξυπνητούρια!
- Τεμπελιές, τεμπελιές!
- Τι έγιναν τα ψάρια, τα πέταξες πίσω στη θάλασσα;
- Το πιάτο του κυνηγού και του ψαρά...
- Ρίξε κάτι πάνω σου, φυσάει.

– Βάλε τα σαντάλια σου, θα πατήσεις κανένα αγκάθι.

– Χτενίσου, είσαι σαν σκαντζόχοιρος.

Πέρασα μέσα από την πολεμική ζώνη και πήγα κοντά στη Μαρία. Κάθισα κοντά της πάνω στο πεζούλι και την κοίταξα. Ήταν λες και είχα να τη δω πάνω από μήνα.

Μου ανταπέδωσε τη ματιά και χαμογέλασε. Να υποθέσω ότι δεν μου κρατούσε κακία;

– Λοιπόν; Πώς τα πέρασες;

Άπλωσα το χέρι μου σε μια αυθόρμητη κίνηση και τη χάιδεψα στον ώμο, σαν να 'θελα να βεβαιωθώ ότι ήταν εκεί, κοντά μου πάλι.

Έκανε ένα μορφασμό και κούνησε το κεφάλι της.

– Πάει, χάλασες κι εσύ! είπε. Τώρα τελευταία όλο τρυφερότητες είσαι.

Εγώ όμως ένιωθα πως είχαμε χαραμίσει μια ημέρα.

* * *

Την επομένη επιστρέψαμε στο λημέρι μας. Αντικρίζοντας τον ήρεμο κόλπο από ψηλά ένιωσα την καρδιά μου να φτερουγίζει. Λίγο σαν τον Οδυσσέα, που επέστρεφε στην Ιθάκη μετά από τόσα χρόνια. Η διαφορά μας ήταν ότι, αυτός τουλάχιστον τα γλέντησε αυτά τα δέκα χρόνια της περιπλάνησής του, ενώ εγώ...

Τρέξαμε να βουτήξουμε στα δροσερά νερά λες και ήταν η πρώτη μας φορά.

Η μέρα ήταν αφόρητα ζεστή και η συνέχειά της προμη-
νυόταν ακόμα χειρότερη. Το χάδι του νερού πάνω στα πυ-
ρωμένα από τον ήλιο κορμιά μας ήταν βάλσαμο και λύτρω-
ση. Όπως η θάλασσα ήταν ιδιαίτερα ήρεμη αυτό το πρωινό
ξανοιχτήκαμε στα βαθιά ψάχνοντας για ακόμα πιο δροσερά
ρεύματα. Ο βυθός κάτω μας ζωγραφιζόταν ως την παραμι-
κρή του λεπτομέρεια. Ψάρια όλων των ειδών και των χρω-

μάτων βολτάριζαν άσκοπα συντροφίες-συντροφίες που σκορπίζονταν όταν περνούσαν από πάνω τους οι σκιές μας. Ήταν όνειρο!

Η ακτή φαινόταν πολύ μακρινή τώρα ενώ η απόσταση από το Νησάκι, ένα μικρό βραχονήσι στην είσοδο του κόλπου, είχε μειωθεί αισθητά. Από την πρώτη μέρα που είχαμε έρθει εδώ λέγαμε να το επισκεφθούμε, αλλά όλο το αναβάλαμε, γιατί τα διακόσια περίπου μέτρα που το χώριζαν από την παραλία μας φαίνονταν πολλά.

– Τι λες, πάμε; μου πρότεινε η Μαρία δείχνοντας με το κεφάλι προς την κατεύθυνση του νησιού.

Δίστασα. Βέβαια ήμασταν πιο κοντά παρά ποτέ, αλλά...

Και ξαφνικά, με την άκρη του ματιού μου έπιασα μια κίνηση κάπου μπροστά μας και προς τ' αριστερά. Στράφηκα και πρόλαβα να δω κάτι μαύρο να χάνεται κάτω από την επιφάνεια. Πάγωσα. «Καρχαρίας!» σκέφτηκα. Προσπάθησα να θυμηθώ τι πρέπει να κάνει κανείς σ' αυτές τις περιπτώσεις, αλλά το μυαλό μου είχε στερέψει.

– Μαρία, κολύμπα προς την ακτή, όσο πιο ήρεμα μπορείς, πρόσταξα την ανύποπτη ξαδέρφη μου, με σταθερότητα φωνής που μ' εξέπληξε και μένα τον ίδιο.

Στο πρόσωπό της ζωγραφίστηκε μια έκφραση ανησυχίας.

– Τι συμβαίνει; ρώτησε.

Την πλησίασα και την έσπρωξα απαλά, ενώ τα μάτια μου δεν έλεγαν να ξεκολλήσουν από το σημείο όπου είχα δει να εξαφανίζεται ο μαύρος όγκος.

– Τίποτα, κάνε αυτό που σου λέω.

Άρχισε να κολυμπάει με νευρικές κινήσεις που προσπαθούσε να τιθαसेύσει κι εγώ ακολουθούσα πίσω της ρίχνοντας κάθε τόσο ματιές πάνω από τον ώμο μου. Θα είχαμε

κάνει μόνο μερικές απλωτές όταν ακούω έναν παφλασμό κάπου κοντά μας. Γυρίζω πανικόβλητος και βλέπω, στα είκοσι μέτρα, ένα πανέμορφο δελφίνι ν' αναδύεται από το νερό, να διαγράφει μια θεαματική καμπύλη στον αέρα και να βουτάει και πάλι κάτω από την επιφάνεια. Το παράδειγμά του ακολούθησε ένα δεύτερο, ένα τρίτο, ένα τέταρτο... Μια ολόκληρη οικογένεια έπαιζε και χαριεντιζόταν μπροστά στα έκθαμβα μάτια μας!

Η Μαρία σταμάτησε να κολυμπά και ήρθε να γραπωθεί πάνω μου.

– Θεέ μου! είπε. Είναι υπέροχα!

Τα δελφίνια συνέχισαν το παιχνίδι τους ξεμακραίνοντας σιγά-σιγά προς τ' ανοιχτά. Τρέμοντας ακόμα από δικαιολογημένη ταραχή αγκαλιαστήκαμε μηχανικά κι απομείναμε να θαυμάζουμε την αγέλη των όμορφων ζώων που διασκέδαζε.

– Πήρα μια λαχτάρα! ψιθύρισε η Μαρία.

Εγώ να 'βλεπε!

– Δεν υπάρχει λόγος, είπα. Τα δελφίνια δεν επιτίθενται ποτέ στον άνθρωπο, αντίθετα είναι πολύ φιλικά.

– Και πού ήξερες ότι ήταν δελφίνια πριν σαλτάρουν έξω από το νερό;

– Δεν το 'ξερα, το υπέθεσα.

– Ναι, το είδα!...

Κολυμπούσαμε τώρα ήρεμα προς την παραλία, με την καρδιά μας να ξαναβρίσκει σιγά-σιγά τους κανονικούς της χτύπους μετά από το σοκ που περάσαμε.

Φτάσαμε στα ρηχά κι αφεθήκαμε να μας παρασύρει το κυματάκι ως έξω. Μείναμε εκεί κάμποση ώρα, τεμπελιάζοντας, οριστικά ανακουφισμένοι πια, μέχρι ν' ανακτήσουμε τον φυσιολογικό ρυθμό της αναπνοής μας.

Ξαφνικά, η Μαρία ανακάθισε και στράφηκε προς το μέρος μου με μια έκφραση σαν κάτι να της πέρασε από το μυαλό μόλις εκείνη τη στιγμή.

– Για ένα λεπτό!... έκανε. Όταν μου είπες να κολυμπήσω προς την ακτή, εσύ έμεινες πιο πίσω.

Δεν το είχα συνειδητοποιήσει, αλλά τώρα που το ανέφερα έτσι ήταν.

– Και λοιπόν;

Με κοίταξε συνοφρυωμένη.

– Γιατί το 'κανες αυτό;

– Ήμουν πιο βαθιά από σένα εκείνη τη στιγμή.

– Ναι, αλλά αν ήταν κάτι άλλο... Και μην μου πεις πως δεν σκέφτηκες ότι ήταν καρχαρίας στην αρχή! Αν ήταν λοιπόν και μας την έπεφτε, εσένα θ' άρπαζε πρώτον.

Εκ του ασφαλούς τώρα μπορούσα να παίζω τον ήρωα.

– Μπα, δεν το είδα έτσι.

Χαμογέλασε και καταπιάστηκε να στύβει τα βρεγμένα της μαλλιά.

– Δεν το είδες έτσι ή θέλησες να το παίξεις Ζορρό;

– Έλα, βρε Μαρία τώρα...

Έσκυψε και μου 'δωσε ένα φιλί στο μάγουλο, στην άκρη των χειλιών.

– Λοιπόν, δεν παύεις να με ξαφνιάζεις, είπε.

Και κατακύλησε πάλι μέσα στο νερό.

Αργότερα, όπως ξεκουραζόμασταν ξαπλωμένοι δίπλα-δίπλα στη σκιά με ρώτησε.

– Τι ήταν αυτά τα σχέδια χθες, μπορείς να μου πεις;

– Ποια σχέδια; προσπάθησα να κερδίσω χρόνο εγώ.

- Αυτά τα περί ψαρέματος και πράσιν' άλογα...
- Ε, τι, κακό είναι που ήθελα να πάω για ψάρεμα;
- Δεν είπα ότι είναι κακό, σε ρώτησα τι σ' έπιασε.
- Τίποτα δεν μ' έπιασε. Εσύ δεν νιώθεις την ανάγκη να είσαι κάποτε μόνη σου;
- Μου 'ριξε μια λοξή ματιά.
- Δηλαδή, σαν να λέμε, με βαρέθηκες;
- Ακριβώς το αντίθετο, μου ξέφυγε και δαγκώθηκα μόλις συνειδητοποίησα τι είπα.
- Έμεινε για λίγο σιωπηλή.
- Σκέφτηκες ότι περνάμε πολύ καιρό μαζί, έτσι δεν εί-
ναι; πέταξε ξαφνικά.
- Δεν μου πήγαινε να πω ψέματα.
- Ε, ναι...
- Κι ότι μετά θα 'ναι πολύ πιο δύσκολο; Όταν, εννοώ,
τελειώσουν όλα αυτά;
- Διάβαζε το μυαλό μου αυτή η κοπέλα;
- Κάπως έτσι...
- Ξαναβυθίστηκε στη σιωπή της για κάμποση ώρα.
- Κι εγώ το σκέφτηκα, είπε μετά.

* * *

Η Μαρουσώ είχε μαγειρέψει μελιτζάνες ιμάμ-μπαϊλντί που τιμήσαμε φυσικά όλως ιδιαιτέρως στο βραδινό τραπέζι. Η οικογένεια ήταν εξαιρετικά ευδιάθετη απόψε, τρέχα γύ-
ρευε για ποιο λόγο. Ο θείος Αριστείδης –σε φάση χιουμορι-
στική (μπρρρ!)- μοίραζε πειράγματα ολόγυρα, ένα μεγάλο
μερίδιο των οποίων, φυσικά, αναλογούσε δικαιωματικά
πλην αναπόφευκτα στη Μαρία και σε μένα.

– Κοίτα πως καταντήσατε, εσείς οι δυο από τον ήλιο! Ιθαγενείς της Αφρικής! Λίγο ακόμα και θα σας περάσουμε χαλκάδες στη μύτη.

– Το μαύρισμα κάνει κακό στην επιδερμίδα, πετάχτηκε η γεροντοκόρη Ελπίδα, που δεν μαύριζε με κανένα Χριστό, μόνο κοκκίνιζε σαν χοιρινό.

– Και καλά ο Παύλος, αγόρι είναι, εσύ όμως Μαρία μου θα πρέπει να προσέχεις, συμβούλεψε η θεία Ευανθία. Στους γαμπρούς δεν αρέσουν οι μαυροτσούκαλες.

– Επ’ αυτού ίσως μας διαφωτίσει ο Τσιμπιδάκης, γέλασε ο θείος.

– Σπυδαίος γαμπρός! μόρφασε η μάνα μου. Έλα καημένη Αριστείδη, για πέταγμα την έχουμε τη Μαρία μας;

– Η Μαρία να κοιτάζει τα μαθήματά της και την καριέρα της, πετάχτηκε η Ελπίδα. Κι όσο για γαμπρίσματα υπάρχει καιρός αργότερα.

– Τι να τις κάνει τις παντρείς εδώ που τα λέμε; τα γύρισε για να σιγοντάρει την «άτυχη» κόρη της η θεία Ευανθία. Εκείνο που προέχει είναι, μόλις τελειώσει το σχολείο, να κοιτάζουμε να τη διορίσουμε κάπου, ώστε να βρεθεί με το μέλλον της εξασφαλισμένο και να μην έχει την ανάγκη κανενός. Ε, Αριστείδη; Εσύ με τις γνωριμίες σου... Θα πρέπει ν’ αρχίσεις να κινείσαι σύντομα.

Οι «γνωριμίες» του θείου Αριστείδη αποτελούσαν μέρος της μυθολογίας της οικογένειας. Ωστόσο, απ’ ότι ξέρω, κανείς δεν αξιώθηκε ποτέ να επωφεληθεί από δαύτες.

– Ε, πώς! καμάρωσε ο θείος. Έτσι θα το αφήσουμε το κορίτσι μας; Όλα θα τακτοποιηθούν. Όλα εν καιρώ. Έχουνσι γαρ γνώσιν οι φύλακες...

Η μητέρα μου κούνησε το κεφάλι της.

– Η Μαρία δεν μ’ ανησυχεί καθόλου, έχει το κεφάλι της στη θέση του, είπε. Μακάρι να μπορούσα να πω το ίδιο και για τον δικό μου!

Η Μαρία μου έδωσε μια σιγανή κλωτσιά κάτω από το τραπέζι. Το κέντρο του ενδιαφέροντος της ομήγυρης μετατοπιζόταν προς το μέρος μου. Σειρά μου να τ' ακούσω, αυτή καθάρισε.

– Αλήθεια, Παύλο, σκέφτηκες τι θα 'θελες να κάνεις εσύ με τις σπουδές σου; με ρώτησε ο θεός.

Προσέξτε τη διαφορά. «Σπουδές» για μένα, το αγόρι, «διορισμός» για τη Μαρία, το κορίτσι. Αυτό έλειπε δα, να χαρραμίζουμε οβολούς κι ενέργεια σ' ένα κατώτερο πλάσμα!

– Μέχρι να φτάσει αυτή η στιγμή έχουμε καιρό, προσπάθησα να ξεφύγω εγώ.

– Τον ακούτε; επικαλέστηκε η μητέρα μου τη μαρτυρία των δικών της. Τον ακούτε; Έχει καιρό λέει! Τα άλλα παιδιά τρέχουν από φροντιστήριο σε φροντιστήριο από την πρώτη γυμνασίου ήδη κι αυτός το μυαλό του σε γήπεδα και τρεχάματα. Και να πω ότι είδε καμιά προκοπή από δαύτα!...

– Ε, πώς! Η άθληση είναι απαραίτητη για τους νέους, με υπερασπίστηκε ο θεός (με τις προοδευτικές ιδέες). Ωστόσο και τα μαθήματα δεν πρέπει να παραμελούνται. Όλα εν μέτρω.

– Ο Παύλος καλά θα έκανε να σκεφτεί τη Σχολή Ευελπίδων, δήλωσε η θεία Ευανθία. Με το παράστημά του, τη στολή και τα παράσημα να γυαλίζουν, θα γινόταν ένας πρώτης τάξεως αξιωματικός του Ιππικού.

– Ωχ, καημένη Ευανθία! Το Ιππικό έχει καταργηθεί προ πολλού, την πείραξε ο θεός. Άλλωστε ο Στρατός δεν είναι πια αυτός που ξέραμε. Τώρα δέχονται εκεί μέσα κάθε καρδιάς καρύδι. Εσύ έχεις κολλήσει στην εποχή του Φώτη.

Ο θεός Φώτης ήταν ο αστέρας της οικογένειας. Επίλαρχος του Ιππικού –εξ' ου και ο συνειρμός της θείας Ευανθίας– που παραιτήθηκε από το Στράτευμα για ν' ασχοληθεί

με μπίζνες, στην Αμερική, ζούσε κοσμοπολίτικα, χωρίς να χρειαστεί ποτέ να δουλέψει ούτε μια μέρα στη ζωή του, είχε «μεγαλοφυείς» ιδέες, που ανέπτυξε με εξαιρετική ευφράδεια, κι εκπονούσε μεγαλόπνοα σχέδια που ήταν καταδικασμένα να παραμείνουν σχέδια. Οι «μπίζνες» του θείου Φρανκ –όπως ήταν το εξαμερικανισμένο του όνομα τώρα– είχαν την ίδια βαρύτητα με τις «γνωριμίες» του θείου Αριστείδη. Προσωπικά υποπτευόμουν πως είχε αναγάγει τη μπλόφα και την αερολογία σε επιστήμη βιοπορισμού.

– Όταν ομιλώ για στρατιωτική καριέρα δεν φαντάζομαι βεβαίως τον Παύλο μας σε καμιά παλιοστρατώνα της επαρχίας, ανάμεσα σε χωριάτες και αγροίκους, αλλά στην Αυλή, ως υπασπιστή του Βασιλέως, δήλωσε με πληγωμένη αξιοπρέπεια η θεία.

– Μα... για μια στιγμή, είπα με όση σοβαρότητα μπόρεσα να επιστρατεύσω εκείνη τη στιγμή. Παίρνουν κομμουνιστές στον Στρατό;

Όπου, με μοναδική εξαίρεση τη Μαρία, που έσκασε στα γέλια, οι υπόλοιποι γύρισαν και μου 'ριξαν ένα βλέμμα γεμάτο φρίκη και ιερή αγανάκτηση.

– Αυτό, νεαρέ μου, μην το λες ούτε για αστείο, μου είπε συνοφρυωμένος ο θείος Αριστείδης. Στις μέρες μας και οι τοίχοι ακόμα έχουν αυτιά.

Η μητέρα μου σταυροκοπιόταν.

Την κατάσταση έσωσε η Μαρουσώ, ως συνήθως, διαλέγοντας αυτή ακριβώς τη στιγμή για να σερβίρει το παγωτό.

Μπερδέματα

Aν εκείνη τη μέρα δεν είχε αδιαθετήσει η Μαρία... Αν δεν είχα αποφασίσει να μείνω στο σπίτι, να της κάνω παρέα... Αν οι κυράδες δεν είχαν ξεκινήσει τη διαδικασία της ετήσιας κατασκευής χυλοπιτών –το εθνικό φαγητό της οικογένειας... Τότε πιθανότατα να μην είχε μπει στη ζωή μας η Αθηνά. Τουλάχιστον όχι ακόμα.

Η Αθηνά ήταν ανηψιά της Μαρουσώς. Επιστρατεύτηκε τη μέρα αυτή ειδικά για να βοηθήσει στην ιεροτελεστία της χυλοπίτας, κυρίως επειδή ήταν, λέει, σπουδαία στο άνοιγμα του φύλλου. Τη συνάντησα κείνο το πρωί στην κουζίνα, όπου πήγα να παραλάβω το γάλα που μας ετοίμαζε η Μαρουσώ, κι έμεινα σαν μαρμαρωμένος από την έκπληξη –είναι γνωστό άλλωστε πως το μυαλό μου δεν λειτουργεί και τόσο καλά αυτές τις άγριες ώρες. Έμεινα μαρμαρωμένος, γιατί δεν περίμενα να δω ξένο άνθρωπο στο σπίτι πρωί-πρωί, αλλά επίσης γιατί δεν περίμενα ν' αντικρίσω ένα τέτοιο πλάσμα σ' αυτή την εξορία του Αδάμ.

Ήταν αρκετά ψηλή, για τα ντόπια δεδομένα, με σκούρο δέρμα, και μακριά, κατάμαυρα μαλλιά, δεμένα με μια κορδέλα στην πλάτη κι ένα κορμί που ακόμα κι αυτό το άχαρο, καφετί, τσίτινο φουστάνι δεν κατόρθωνε να υποβαθμίσει. Τη

στιγμή που μπήκα μου γύριζε την πλάτη, αλλά πρόσεξα πως οι ώμοι της ήταν φαρδείς, τα μπράτσα της δυνατά, η μέση λεπτή, οι γοφοί σμιλεμένοι από άφθαστο τεχνίτη και οι γάμπες τέλεια σχεδιασμένες και με γράμμωση που συναντάς μόνο σε επαγγελματίες μπαλαρίνες ή σε δρομείς ταχυτήτων.

Με κατάλαβε και στράφηκε. Έτσι συμπληρώθηκε η εικόνα και πρέπει να ομολογήσω πως χρειάστηκε να καταβάλω μεγάλη προσπάθεια για να κρατήσω την ψυχραιμία μου και να μην γίνω ρεζίλι. Το πρόσωπο που μου χαμογελούσε ήταν από τα πιο όμορφα που είχα δει ποτέ –όχι μόνο στο νησί, αλλά σ’ ολόκληρη την οικουμένη (τουλάχιστον στο τμήμα της εκείνο που γνώριζα ως τότε)– με δυο μεγάλα, σκούρα, εκφραστικά μάτια, με βαριές βλεφαρίδες, πυκνά, τοξωτά φρύδια, που δεν τους χρειάζονταν επεμβάσεις με τσιμπιδάκια κι άλλες τέτοιες αηδίες, μια ίσια κλασσική μύτη, λίγο μεγαλύτερη απ’ το κανονικό –κάτι που πρόσθετε γοητεία όμως, αντί ν’ αφαιρεί– και τα πιο όμορφα χείλη που έτυχε ποτέ να θαυμάσω από τόσο κοντά.

– Καλημέρα, είπε και η φωνή της ακούστηκε σαν παφλασμός ήρεμης θάλασσας πάνω σε ψιλή άμμο αργά το απόγευμα.

Ο λαιμός της ήταν μακρύς και καλοδουλεμένος κι έδινε στο κεφάλι της μια χάρη μοναδική.

– Καλημέρα, κατάφερα να ψελλίσω μουδιασμένα.

– Θα πρέπει να είσαστε ο κύριος Παύλος. Το γάλα σας βρίσκεται πάνω στο τραπέζι.

Τώρα το ποιος ήμουν αυτή τη στιγμή δεν είναι σίγουρο αν μπορούσα να το πω με βεβαιότητα. Αλλά ούτε τι μου ’λεγε καταλάβαινα εντελώς. Είχα καταμαγευτεί από το απρόσμενο του πρωινού συναπαντήματος και μου ήταν αδύνατο ν’ αντιδράσω φυσιολογικά. Η κοπέλα κάτι θα πρέπει να κατάλαβε φαίνεται, αλλά ούτε την ψυχραιμία της έχασε,

ούτε τις συνηθισμένες μυζοντροπές του φύλου της καταδέχτηκε να βάλει σ' ενέργεια.

– Είμαι ανηψιά της Μαρουσώς, μου εξήγησε χαμογελώντας. Ήρθα να βοηθήσω στις χυλοπίτες.

Σωστά. Κάτι είχε ειπωθεί την προηγούμενη το βράδυ στο τραπέζι, αλλά όπως δεν έδινα συνήθως σημασία σ' αυτού του είδους τις κουβέντες δεν το κατέγραψα.

– Χαίρω πολύ, μουρμούρισα τελείως ηλίθια και κατευθύνηκα προς το γάλα.

Από την αυλή έρχονταν οι ομιλίες των κυράδων, που καταπιάνονταν με ζυμάρια και φύλλα, τρεις άσχετες που έδιναν οδηγίες στη μοναδική σχετική, τη Μαρουσώ. Στη σκέψη ότι θα φέρονταν με τον ίδιο τρόπο στην άγνωστη κοπέλα ένιωσα το αίμα να μου ανεβαίνει στο κεφάλι. Ήπια μια γενναία γουλιά γάλα προσπαθώντας να βρω κάτι να πω.

Η κοπέλα στο μεταξύ είχε γυρίσει στη δουλειά της. Έπλενε κάτι μεγάλες γαβάθες που θα χρησιμοποιούσαν, υποθέτω, για το ζύμωμα. Κάθισα σε μια καρέκλα που βρήκα πρόχειρη και την κοίταζα υπνωτισμένος. Αν οι κινήσεις της είχαν τέτοια χάρη στη λάντζα τότε πώς θα 'πρεπε να 'ταν σε άλλες, πιο εξευγενισμένες ασχολίες;

– Πώς σε λένε; κατάφερα να ρωτήσω.

Μισοέστρεψε το κεφάλι πάνω από τον ώμο της.

– Αθηνά, είπε.

Φυσικά! Ένα τέτοιο υπέροχο πλάσμα δεν θα 'ταν δυνατό να το λένε Πουλχερία, Καλλιόπη, Ζηνοβία ή Ευτέρπη!

Η Μαρία διάλεξε ακριβώς εκείνη τη στιγμή για να κάνει την εμφάνισή της στην κουζίνα.

– Καλημέρα, είπε κάπως παραξενεμένη κι αυτή από την παρουσία της κοπέλας.

– Καλημέρα, απαντήσαμε και οι δυο εν χορώ.

Σήκωσε τα φρύδια της και πήρε μια περιπαιχτική έκφραση.

– Μπα! Προπονείστε για την κοινοτική χορωδία; είπε. Πρίμο-σεγκόντο;

Η Αθηνά γέλασε και μου 'ριξε μια κλεφτή ματιά.

– Το γάλα σας είναι έτοιμο, δεσποινίς Μαρία, είπε.

– Το «σας» και το «δεσποινίς» κομμένα, απάντησε η Μαρία. Αυτό έλειπε, να μιλάμε και μεταξύ μας στον πληθυντικό! Θα πρέπει να 'σαι η Αθηνά, ε;

– Ναι, ήρθα για τις χυλοπίτες...

Μου 'κανε εντύπωση που η ξαδέρφη μου ήταν ενήμερη, ενώ εγώ είχα μαύρα μεσάνυχτα. Επίσης με πείραξε που είχε εκείνη την πρωτοβουλία να καθορίσει τους κώδικες επικοινωνίας με την ανηψιά της Μαρουσώς, κάτι που θα 'πρεπε να 'χα κάνει ο ίδιος, αν δεν ήμουν τόσο βαρεμένος.

Η Αθηνά χαμογέλασε, κούνησε το κεφάλι της και καταπιάστηκε πάλι με τη δουλειά της. Η Μαρία μου 'ριξε μια ματιά, κούνησε κι εκείνη το δικό της κεφάλι –με τα χάλια μου υποθέτω– ήπιε μονορούφι το γάλα και πλησίασε στο νεροχύτη.

– Άσε να σε βοηθήσω, είπε της Αθηνάς.

– Μα..., πήγε να διαμαρτυρηθεί εκείνη.

Αλλά η Μαρία της έδωσε μια ελαφριά σπρωξιά με τον γοφό, για να της κάνει χώρο.

– Μην αρπαχτούμε τώρα, ακόμα δεν γνωριστήκαμε...

Γέλασαν και οι δυο τους και βάλθηκαν να συναγωνίζονται στη λάντζα.

Η θεία Ευανθία τις βρήκε σ' αυτήν ακριβώς τη θέση όταν εισέβαλε στην κουζίνα σαν σίφουνας.

– Ακόμα οι γαβάθες;..., ξεκίνησε να λέει, αλλά είδε τη σκηνή και της κόπηκε η μιλιά.

Θα άλλαξε ίσαμε πέντε χρώματα, όλα αποχρώσεις του γκρενά. Μετά έμπηξε τις φωνές.

– Μαρία! Τι είναι αυτά; Τι κάνεις εκεί πέρα;

– Βοηθάω την Αθηνά, εξήγησε η ξαδέρφη μου απορημένη. Τι φαίνεται να κάνω δηλαδή;

– Να φύγεις αμέσως από κει! διέταξε η δράκαινα. Αυτές δεν είναι δουλειές για σένα. Ορίστε μας! Τι θα σε κάνουμε; Υπηρέτρια;

Είδα τη Μαρία ν' ασπρίζει, τα χείλη της να γίνονται μια ευθεία γραμμή, είδα το βλέμμα που έριξε στη θεία και για μια στιγμή φοβήθηκα ότι θα της πέταγε τη γαβάθα που κρατούσε στο κεφάλι. Φαίνεται όμως πως ήταν προικισμένη με μεγαλύτερη ψυχραιμία απ' ότι νόμιζα.

– Καμιά δουλειά δεν είναι ντροπή, θεία Ευανθία, είπε και η φωνή της έβγαινε με προσπάθεια. Ντροπή είναι να μην ξέρει κανείς να εκτιμά τη βοήθεια που του προσφέρουν οι άλλοι, όχι από συμφέρον, αλλά από καλή διάθεση. Δεν γίνεται κανείς υπηρέτης πλένοντας πιάτα, όπως δεν γίνεται κύριος με το να μεταχειρίζεται τους άλλους με τρόπο αχα-ρακτήριστο.

Η θεία είχε κοκαλώσει. Δεν είχε συνηθίσει να της μι-λούν έτσι, ειδικά μέσα στο ίδιο της το σπίτι.

– Θεέ μου, τι γλώσσα! ψέλλισε φέρνοντας το χέρι στο στήθος της –στάνταρ τεχνική «καρδιακής προσβολής» που σ' εμάς όμως δεν έπιανε ποτέ.

– Λυπάμαι, αλλά πήγατε γυρεύοντας, απάντησε ξερά η Μαρία και συνέχισε τη δουλειά της δίπλα στην ξένη κοπέλα που δεν είχε βγάλει μιλιά, δεν είχε αλλάξει καν έκφραση.

Η θεία έκανε αέρα με το χέρι της –τύπου «πνίγομαι, πνίγομαι»– έψαξε να βρει μια απάντηση που θα έβαζε στη

θέση της την αυθάδη, όμως δεν βρήκε καμία κι έτσι αποφάσισε ν' αποχωρήσει μεγαλοπρεπώς. Εκείνη τη στιγμή με πήρε το μάτι της να κάθομαι στην καρέκλα, παραζαλισμένος από το ξεκίνημα αυτής της μέρας, της γεμάτης συγκινήσεις.

– Εσύ τι γυρεύεις εδώ; με αποπήρε. Δεν έχεις καμιά δουλειά. Η κουζίνα είναι για τις γυναίκες. Μάζεψέ τα και δρόμο. Ορίστε μας!

Πήγα στο δωμάτιό μου, πήρα ένα βιβλίο και βρίσκοντας μια αναιμική σκιά, στην αντίθετη μεριά του σπιτιού από το εργοτάξιο των χυλοπιτών, κάθισα να διαβάσω. Το μυαλό μου όμως αδύνατον να συγκεντρωθεί. Η εικόνα της κουζίνας με στοίχειωνε. Δεν ήξερα τι ήμουν περισσότερο, μαγεμένος ή θυμωμένος.

Έτσι με βρήκε αργότερα η Μαρία, όταν ήρθε να καθίσει δίπλα μου με το δικό της βιβλίο.

– Δεν θα πας για μπάνιο; με ρώτησε.

Για μπάνιο ήμουν εγώ τώρα;

– Μπα, είπα. Χωρίς εσένα δεν έχει γούστο. Θα μείνω να σου κάνω παρέα.

Μου έριξε μια λοξή ματιά και χαμογέλασε περιπαιχτικά.

– Για μένα θυσιάζεις δηλαδή;

Ήξερα πού το πήγαινε, αλλά αποφάσισα να το παίξω κουτός.

– Ε, όχι και θυσιάζομαι! είπα. Στη θάλασσα μόνος μου θα σκυλοβαριόμουν.

– Ενώ εδώ, ε;!...

– Εδώ κάτι θα βρούμε να κάνουμε.

Έβαλε τα γέλια.

– Μήπως θες να πάμε να βοηθήσουμε και στις χυλοπί-
τες;

Αμ δεν θα με κάνεις έτσι εύκολα καλά εμένα!

– Κι αυτό θα μπορούσαμε, είπα ατάραχος, αν δεν τα
σκάτωνες με τη θεία.

Η Μαρία πήρε φωτιά.

– Μα δεν την άκουσες, τη σακαφιόρα; “Τι θα σε κάνου-
με; Υπηρέτρια;”. Μπροστά στο ξένο κορίτσι που ήρθε να
βοηθήσει; Δηλαδή τι νομίζεις ότι είσαι, κυρά μου; Καμιά
κοντέσα ή καμιά κυρία επί των τιμών; Άει στο διάολο πια,
τους σιχάθηκα η ψυχή μου, τους ψωροφαντασμένους. Να
μην υπολογίζουν κανέναν, εκτός κι αν έχει λεφτά και κοι-
νωνική θέση, οπότε του γλύφουν τα παπούτσια πεσμένοι
στα τέσσερα!

– Όταν τα λέω εγώ, μου λες ότι υπερβάλω.

– Εσύ είσαι οδοστρωτήρας. Δεν ξέρεις από μέτρο. Παίρ-
νεις φόρα κι όποιον πάρει ο Χάρος!

– Ενώ εσύ;...

Η Μαρία γέλασε.

– Εγώ είμαι αλλιώς, λατρευτέ μου! Σφάζω με το γάντι.

Εντελώς.

Έσκυψε πάνω από το βιβλίο μου.

– Τι διαβάζεις εκεί; Ποιήματα! Εσύ! Ε, πάει, χάλασε ο
κόσμος!

– Του Σεφέρη είναι, απολογήθηκα. Λέει μερικά κατα-
πληκτικά πράγματα. Κάτι εικόνες απίστευτης ομορφιάς.

– «Μέσα στις θαλασσινές σπηλιές, υπάρχει μια δ΄ψα,
υπάρχει μια αγάπη, υπάρχει μια έκσταση», απάγγειλε, όχι
χωρίς κάποια ειρωνεία. Να τα διάβαζε αυτά κανένας άλλος,
να ’λεγα... Εσύ όμως; Ξέρω ’γώ... Από τα απίστευτα μου
φαίνεται.

– Δηλαδή για τι μ' έχεις εμένα; Για κανέναν άξεστο αγροίκο;

Άπλωσε το χέρι και μου ανακάτεψε τα μαλλιά.

– Εγώ ξέρω πολύ καλά τι είσαι, είπε γελώντας. Εσύ δεν ξέρεις.

Διαολίστηκα.

– Φαίνεται πως αρχίζω κι εγώ να μαθαίνω, γρύλισα.

– Από πότε; Από σήμερα το πρωί;

Δεν θα τη γλίτωνα. Όταν η Μαρία έβαζε κάτι στο μυαλό της δεν της το 'βγαζες ούτε με σκαρπέλο! Αποφάσισα να παίξω το δικό της παιχνίδι.

– Γιατί όχι; είπα. Το αποκλείεις δηλαδή να είδα το φως το αληθινό ξυπνώντας;

Άφησε ένα ψευδοθαυμαστικό σφύριγμα.

– Αχαχούχα! έκανε. Εδώ δηλαδή έχουμε να κάνουμε με κεραυνοβόλο κάζο! Δεν μου λες;... Το φως το αληθινό είδες ή τίποτ' άλλο;

Κουταμάρα μου, αλλά ήταν πολύ αργά πια.

– Δεν το 'πιασα...

– Λέω... Μήπως είδες τίποτ' άλλο που σε ταρακούνησε, συνέχισε απτόητη. Κατά κουζίνα μεριά;

Μάλιστα.

– Έλα, βρε Μαρία τώρα!...

– Εγώ έρχομαι, αλλά πού θα πάμε;

Δεν τα 'βγαζα πέρα.

– Εντάξει μωρέ, είπε δίνοντάς μου μια σκουντιά. Εδώ που τα λέμε κι εγώ, αν ήμουν άντρας, θα την πάθαινα την πλάκα μου. Δηλαδή και λίγο λεσβία να ήμουν... Πώς να το κάνουμε, η μικρά κάνει στράκες. Μια Ειρήνη Παπά στο

πιο νεαρό, το πιο ανεπιτήδευτο και το πιο προσιτό. Μιλώ σωστά;

– Για την Αθηνά μιλάμε; προσποιήθηκα τον αθώο εγώ.

Μου τράβηξε μια τσιμπιά γελώντας.

– Όχι, για τη θεία Ευανθία! Άντε, ρε Παυλάκη, που μας κάνεις τον ψόφιο κοριό! Αφού εγώ σε γέννησα!

Μια επιλογή μου 'μενε. Να πάω με τα νερά της.

– Ε, εντάξει, είπα. Μια χαρά κορίτσι είναι, αλλά μην της στήσουμε και άγαλμα τώρα!

Η έκφραση της Μαρίας άλλαξε μονομιάς. Τώρα με κοίταζε σκεφτική.

– Όστε τόση εντύπωση σου έκανε, ε; είπε. Κοίτα να δεις!

– Αυτό, εσύ το λες, διαμαρτυρήθηκα.

Κούνησε το κεφάλι της.

– Και συνήθως ξέρω τι λέω, είπε.

– Ναι, καλά!...

Δεν μου απάντησε. Άνοιξε το βιβλίο της και βυθίστηκε στη μελέτη.

Η μέρα ήταν από κείνες τις καυτές που δεν ξέρεις τι να κάνεις και πού να χωθείς για να βρεις λίγη δροσιά. Μόνο το νερό ανακουφίζει, αλλά το νερό ήταν στου διαόλου τη μάνα και off limits για σήμερα –από βλαχεία μου. Εδώ, στη φτενή σκιά, με την πετρώδη έρημο να με περιτριγυρίζει σε συνδυασμό με τα τζιτζίκια, που χάλαγαν τον κόσμο, και τους προσωπικούς μου δαίμονες να χορεύουν τσιφτετέλι στο κεφάλι μου, η κατάσταση γινόταν αφόρητη.

– Πάω να πιω μια λεμονάδα, είπα καθώς σηκώνομαι. Να σου φέρω;

Σήκωσε τα μάτια από το βιβλίο και μου 'ριξε ένα σαρκαστικό βλέμμα.

– Γιατί, θα επιστρέφεις;

Προτίμησα να το αφήσω αναπάντητο.

Η κουζίνα ήταν άδεια –απελπιστικά έρημη– όλες τους ήταν στην πίσω αυλή. Έψαξα στην παγωνιέρα, δεν βρήκα τίποτα, έριξα μια ματιά γύρω... Μπα... Πήγα στο παράθυρο, κρυφοκοίταξα έξω... Η Μαρουσώ ζύμωνε, η Αθηνά άνοιγε φύλλα, η Ελπίδα τα άπλωνε στον ήλιο για να στεγνώσουν, ενώ η μάνα μου με τη θεία έκοβαν λουρίδες και τεραγωνάκια το απλωμένο ζυμάρι κι αράδιαζαν το τελικό προϊόν πάνω στα σεντόνια για το τελευταίο στέγνωμα. Χωρίς να το θέλω –αυτό είναι μεγάλη ψευτιά– το βλέμμα μου στάθηκε πάνω στην Αθηνά. Έτσι όπως δούλευε με τον πλάστη σκυμμένη πάνω στο φύλλο της έμοιαζε με ζωτικό, με νεράϊδα σαν αυτές που χορεύουν τα μεσημέρια στα σταυροδρόμια και παίρνουν το μυαλό των παλιχαριών. Σε μια προσπάθεια να την απομυθοποιήσω –ένα χωριατάκι ήταν στο κάτω-κάτω της γραφής– πάσχισα να της βρω φεγάδια κι αντί γι' αυτό έβρισκα καινούργια προτερήματα.

– Θέλεις κάτι, κύριε Παύλο;

Η φωνή της Μαρουσώς, που με πήρε είδηση να στέκομαι στο παράθυρο, μ' έκανε να τιναχτώ.

– Μήπως έμεινε καθόλου λεμονάδα; ρώτησα κοκκινίζοντας. Έψαξα, αλλά δεν βρήκα τίποτα.

– Α, την έχω φυλαμένη στον πάγο! είπε η καλή γυναίκα.

Και γυρίζοντας στην Αθηνά.

– Άντε εσύ, καρδούλα μου... ξέρεις πού είναι, είπε. Έχω τα χέρια μου με τα ζυμάρια.

– Όχι, όχι! φώναξα τρομαγμένος. Μην ενοχλείστε, θα τη βρω μόνος μου.

– Καμιά ενόχληση, τι λες! επέμεινε η Μαρουσώ κι έκανε νόημα της ανηψιάς της να βιαστεί.

Μπήκε στην κουζίνα χαμογελαστή, σκουπίζοντας τα χέρια στην ποδιά της. Έσταζε ολόκληρη απ' τον ιδρώτα κι αυτό την έκανε να φαντάζει ακόμα πιο εξώκοσμη. Χρειάστηκε να καταβάλω μεγάλη προσπάθεια για να μην απλώσω το χέρι μου, να την αγγίξω.

– Διψάσατε; είπε. Κάνει φοβερή ζέστη σήμερα.

Μουρμούρισα κάτι συγκεχυμένες δικαιολογίες που την έβαλα σε κόπο, αλλά μ' ένα «κανένας κόπος» πήγε στην παγωνιέρα, άνοιξε το καπάκι και ψάρεψε μέσα από τον πάγο τη μεγάλη σκεπαστή κανάτα όπου ετοίμαζε η Μαρουσώ τις λεμονάδες της.

Γέμισε ένα ποτήρι και μου το πρόσφερε σε μια πανάρχαια κίνηση φιλοξενίας.

– Εσύ δεν θα πιεις; τη ρώτησα.

Σάστισε.

– Εγώ;

– Δεν διψάς; Κάνει πολύ ζέστη. Ειδικά εκεί έξω, στην αυλή.

Δίστασε. Έριξε μια ματιά στην κανάτα, μια άλλη προς το παράθυρο...

– Δεν πειράζει, είπε.

– Πειράζει εμένα, απάντησα.

Και παίρνοντάς της την κανάτα από το χέρι –για μια στιγμή την άγγιξα και ήταν σαν ν' άγγιζα βελούδο– γέμισα ένα ποτήρι και της το 'δωσα. Το δέχτηκε χαμογελώντας και το άδειασε γρήγορα, λες και φοβόταν μην την πιάσουν επ' αυτοφόρω, να κάνει κάτι το απαγορευμένο.

– Νά που δίψαγες λοιπόν, είπα.

Χαμογέλασε και πήγε να πλύνει το ποτήρι.

– Πόσων ετών είσαι, Αθηνά;

Πάλι αυτό το σάστισμα στα μάτια της. Πάλι το βλέμμα προς το παράθυρο.

– Τον άλλο μήνα δεκαοχτώ, είπε.

Σαν τη Μαρία.

– Πας σχολείο;

Γέλασε.

– Πού καιρός για σχολείο! είπε. Εδώ οι γυναίκες αν βγάλουν το δημοτικό ευχαριστημένες να 'ναι.

Σωστά.

– Και μένεις εδώ, στο νησί, όλον τον χρόνο;

– Καμιά φορά πάω να δω τ' αδέρφια μου που μένουν στον Πειραιά.

Η φωνή της θείας Ευανθίας αντήχησε αντιπαθητική κομματιάζοντας το όνειρο.

– Αθηνά! Τι έγινες; Ξεχάστηκες; Έχουμε δουλειά εδώ πέρα, δεν χαζεύουμε.

Κοιταχτήκαμε στα μάτια, έκανε ένα μορφασμό «τι να κάνουμε» κι έτρεξε στις προσταγές της κυράς απ' την Αθήνα με την πέτρινη καρδιά.

* * *

Η Μαρία σήκωσε τα μάτια της από το βιβλίο και με κάρφωσε μ' ένα βλέμμα γεμάτο περιπαιχτικό θαυμασμό.

– Μπα, γύρισες; είπε. Για φαντάσου! Δεν το περίμενα.

Κάθισα δίπλα της αναστενάζοντας. Δεν είχα καμιά διάθεση για φραστικές ακροβατισίες.

– Ωραία η λεμονάδα που μου 'φερεις! σχολίασε.

Χτύπησα με το χέρι μου το κούτελό μου.

– Φτου, γαμώτο!

Έβαλε τα γέλια.

– Α, καλά! Εσύ το 'χεις χάσει τελείως μου φαίνεται!
Και να σκεφτείς πως είμαστε μόλις στην αρχή!

Τινάχτηκα πάνω, έτρεξα στην κουζίνα κι επέστρεψα με το ξεχασμένο ποτήρι λεμονάδας, που είχα υποσχεθεί. Αλλά η Μαρία με είχε πάρει πια στο φιλό και τίποτα δεν μ' έσωζε.

– Πάντως, εγώ εγκρίνω, είπε. Άντε και με την ευχή μου.

– Όταν θα τη χρειαστώ θα στη ζητήσω, μουρμούρισα κι έπιασα τον Σεφέρη, που πρόσφερε τουλάχιστον ένα κάποιο καταφύγιο.

Σε μισή ώρα δεν με χώραγε ο τόπος. Έκλεισα το αδιάβαστο βιβλίο και σηκώθηκα αποφασιστικά.

– Πάω για μπάνιο, είπα. Κάνει πολύ ζέστη, δεν το αντέχω.

– Στην παραλία μας; ρώτησε.

– Δεν έχω το κουράγιο. Θα κατέβω εδώ μπροστά, να ρίξω μια βουτιά κι επιστρέφω.

Με κοίταξε εξεταστικά.

– Δεν πιστεύω να παρεξηγήθηκες;

– Μη λες αηδίες.

Χαμογέλασε.

– Πάντως, αν θες, εγώ ευχαρίστως να πω έναν καλό λόγο.

– Ψυχικό θα κάνεις, σάρκασα με τη σειρά μου κι εξαφανίστηκα.

* * *

Η παραλία ήταν κόλαση, όπως το περίμενα. Μ' αυτή τη ζέστη όλο το χωριό είχε ροβολήσει εδώ κάτω και γι-

νόταν της τρελής! Έπεσα στο νερό κι ανοίχτηκα στα βαθιά. Τουλάχιστον είχε δροσιά και μπορούσα να σκέφτομαι κάπως πιο ήρεμα.

Κολύμπησα μέχρι ένα βραχάκι και βγήκα να ξεκουραστώ. Το νερό στέγνωσε πάνω μου σχεδόν ακαριαία. Πόσους βαθμούς να είχαμε σήμερα; Σαράντα; Παραπάνω. Κι ούτε ένα τόσο δα αεράκι! Πανάθεμα το καλοκαίρι του, πανάθεμα!

Τι μέρα κι αυτή! Μια ντόπια καλλονή, η καζούρα της Μαρίας, το άθλιο φέρσιμο της θείας Ευανθίας, η Αθήνα που όλο και ξεμάκραινε από τη σκέψη μου, η ζέστη κι ο στούφος, η περιρρέουσα ξεραίλα... Το μυστήριο μπέρδεμα στο μυαλό μου... Μύλος!

Κολύμπησα λίγο ακόμα, βγήκα στην αμμουδιά, ξαναμπήκα στο νερό... Ούτε εδώ με χώραγε ο τόπος. Είδα κι απόειδα, τα μάζεψα και πήρα το δρόμο του γυρισμού.

Μια στάση στη δεξαμενή, στην «πισίνα» μας, για το καθιερωμένο ξέπλυμα, που όμως σήμερα δεν είχε γούστο, και πίσω στο σπίτι.

Οι γυναίκες συνέχιζαν το βιολί τους με τις χυλοπίτες ενώ η Μαρία ήταν άφαντη. Η πόρτα της κάμαρής της ήταν κλειστή, οπότε μάλλον θα κοιμόταν.

Πήρα ένα τσαμπί σταφύλι και πήγα να την αράξω στη βεράντα, που βρισκόταν επιτέλους στη σκιά. Με το χαμήλωμα του ήλιου το εργοτάξιο βάρεσε διάλυση και οι κυράδες άρχισαν να κυκλοφορούν σαν τις λάμιες μέσα στο σπίτι.

Η Αθηνά ετοιμαζόταν να φύγει.

Κι εκεί, κάποιος θεός μου 'κλεισε επιτέλους το μάτι!

– Παύλο, με φώναξε η μάνα μου. Δεν πετάγεσαι μέχρι του Τσιμπιδάκη να πάρεις τρία-τέσσερα κιλά αλεύρι, γιατί δεν θα μας φτάσει αυτό που έμεινε για αύριο; Να συνοδέψεις και την Αθηνά μέχρι το σπίτι της με την ευκαιρία...

* * *

Βρεθήκαμε να περπατάμε πλάι-πλάι στο χωμάτινο δρομάκι, τα μπράτσα μας ν' αγγίζουν στιγμές, χωρίς να μιλάμε.

– Σ' έχω δει να τρέχεις στην Αθήνα, μου είπε ξαφνικά.

Θα πρέπει να είχα πάρει περίεργη έκφραση, γιατί έφερε το χέρι στο στόμα της κι έβαλε τα γέλια.

– Σε τρόμαξα;

– Με ξάφνιασες, ομολόγησα.

– Γιατί;

Γιατί; Τι μπορούσα να πω τώρα; Στον θεό που πίστευε!

– Ξέρω 'γώ... Ξαφνικό ήταν. Με είδες στην Αθήνα να τρέχω... Με θυμήθηκες... Ε, μου φάνηκε παράξενο.

– Πέρσι, εξήγησε. Με είχε πάει ο αδερφός μου ο μικρός στο Στάδιο, που είχε κάτι αγώνες, δεν θυμάμαι τι ακριβώς... Θυμάμαι όμως εσένα.

– Ελπίζω να μην είχα βγει πάτος, μουρμούρισα.

– Τι πάτος! γέλασε το κορίτσι. Τους κέρδισες όλους! Ξέρεις τι μου 'κανε εντύπωση, παρ' όλο που δεν καταλαβαίνω απ' αυτά; Λοιπόν, μου 'κανε εντύπωση που παρ' ότι έτρεχες με μια ευκολία λες και πήγαινες περίπατο, έκανες τους άλλους, που σφίγγονταν να σε φτάσουν, να φαίνονται ότι τρέχουν στον ίδιο τόπο. Εσύ μόνος σου εκεί μπροστά, ατάραχος, κι οι άλλοι ξωπίσω, να χτυπιούνται. Δεν είχα δει άλλη φορά και μου φάνηκε περίεργο. Μετά από λίγο έτρεξες ξανά, σε πιο μεγάλη απόσταση, κι εκεί τα ίδια. Ο αδερφός μου, που έχει τρέλα με τους αγώνες, μου είπε πως πας κατευθείαν για πρωταθλητής. Καλά τα λέω;

Και διηγώντας τα να κλαις!

Αναστέναξα.

– Μην πιστεύεις πάντα ότι σου λένε, μουρμούρισα.

Γύρισε και με κοίταξε απορημένη. Αχ, αυτά τα μάτια!

– Γιατί, εσύ δεν το πιστεύεις; ρώτησε.

– Αν το πίστευα θα 'μουν εδώ, βρε Αθηνά; ψιθύρισα.

Με κοίταξε πάλι, αλλά δεν απάντησε.

– Θυμάμαι και κάτι άλλο που μου 'κανε εντύπωση, είπε σε λίγο. Φορούσες μαύρα. Όλοι οι άλλοι ήταν ντυμένοι στα άσπρα, στα χρωματιστά, εσύ όμως κατάμαυρος. Σαν να 'χες κάνει τάμα. Σαν σκιά σε είδα.

– Νά που δεν είμαι σκιά, είπα.

Γέλασε.

– Όταν σε ξαναείδα σήμερα το πρωί εδώ ξαφνιάστηκα, είπε. Φαντάσου σύμπτωση!

– Εγώ να δεις! αναστέναξα.

Με κοίταξε παραξενεμένη.

– Εσύ γιατί;

Εγώ γιατί, αλήθεια;

– Άσε, καλύτερα...

Και τότε έκανε κάτι τελείως απρόβλεπτο. Άπλωσε το χέρι και μ' άγγιξε στον ώμο. Ένιωσα, ακριβώς όπως το περιγράφουν κάτι δεύτεροι λογοτέχνες, να με διατρέχει ηλεκτρικό ρεύμα.

– Αν θες πες μου, είπε.

Και δεν γινόταν να κάνω πίσω.

– Ξαφνιάστηκα, γιατί δεν έχω δει ποτέ μου μια κοπέλα σαν εσένα, είπα με μια ανάσα.

Κι αλάφρωσα από ένα βάρος που κουβαλούσα μαζί μου όλη την ημέρα.

Έσκυψε το κεφάλι και χαμογέλασε.
– Αλήθεια μου λες;
– Μακάρι να μην ήταν έτσι, αναστέναξα.
Σταμάτησε και στράφηκε προς το μέρος μου. Έχανα το ίδιο.
– Να δω τα μάτια σου..., είπε.
Με κοίταξε βαθιά με τα δικά της, τα απύθμενα, κι ένιωσα να χάνομαι και να ταξιδεύω.
– Ναι, είπε τέλος. Αλήθεια λες. Σ' ευχαριστώ.
Προσπάθησα να βρω κάτι να πω, να ελαφρύνω την ατμόσφαιρα, αλλά δεν τα κατάφερα.
– Φτάσαμε, είπε η Αθηνά. Μένω εδώ πιο κάτω.
Η σκέψη πως την έχανα με γέμισε πανικό.
– Θα σε ξαναδώ; κατάφερα ν' αρθρώσω.
Χαμογέλασε.
– Και βέβαια, είπε. Θα έρθω κι αύριο.
Φυσικά! Οι... χυλοπίτες.
– Και μετά;
Δίστασε.
– Μετά... Ποιος ξέρει;
Άπλωσα το χέρι μου και πήρα το δικό της. Δεν το τράβηξε.
– Αύριο λοιπόν.
Χαμογέλασε και πάλι μ' ένα φωτεινό χαμόγελο.
– Στην κουζίνα. Πρωί-πρωί. Για το γάλα σου.
Ελευθέρωσε το χέρι της κι απομακρύνθηκε. Έμεινα να την κοιτάζω σαν μαγεμένος. Τέτοιο βάδισμα μόνο θεά

μπορούσε να 'χει. Λίγο πριν στρίψει σε μια ξερολιθιά στράφηκε, μου χαμογέλασε κι έκανε μια κίνηση χαιρετισμού. Δυο πράγματα που πήρα μαζί μου για κείνο το βράδυ.

Δεν είχα καμιά διάθεση να προσγειωθώ απότομα στην Αμμουδερή πραγματικότητα και μάλιστα σ' αυτήν του Τσιμπιδάκη, αλλά δεν γινόταν να τ' αποφύγω κι έτσι, γεμάτος από την εικόνα της μελαχρινής νεράϊδας που εισέβαλε στη ζωή μου έτσι απότομα, συνέχισα την πορεία μου προς τα «Εδώδιμα-Αποικιακά» του τοπικού Κροίσου. Ο Στελάρας μου επιφύλαξε φυσικά θερμότητα υποδοχής.

– Ω, τον κύριο Παύλο μας! με προσφώνησε κλέβοντας ματιές πάνω από τον ώμο μου, μπας κι ακολουθούσε η Μαρία. Πώς κι έτσι μόνος;

– Μ' έστειλαν για αλεύρι, τον πληροφόρησα.

– Αλεύρι; Αλεύρια! Σακιά ολόκληρα, ν' αλευρώσουμε ολόκληρη την παραλία και πάλι να περισσέψουν. Λέμε και κανένα χαζό για να περάσει η ώρα, ε; Με όλο το θάρρος της φιλίας μας δηλαδή.

Νά που έβγαινα και φίλος του Τσιμπιδάκη!

Του 'δωσα την παραγγελία και καθώς την ετοίμαζε το πέταξε δειλά-δειλά.

– Τη δεσποινίς Μαρία δεν τη βλέπουμε πολύ συχνά, μου κάνει μουλωχτά και στο δήθεν αδιάφορο. Καλά, δεν βγαίνει καθόλου αυτό το κορίτσι; Όλο κέντημα και νοικοκυριό; Α, δεν κάνει καθόλου καλά, κυρ-Παύλο μου, κι έχεις χρέος να της το πεις. Με όλο το θάρρος εννοείται. Καθόσον, ο άνθρωπος την σήμεραν έχει το δικαίωμα να ξεσκάει κιόλας πού και πού. Νομίζω;... Κι ας είναι και γυναίκα.

Η Μαρία... κέντημα και νοικοκυριό! Α, να δούμε τι άλλο θ' ακούσουμε σε τούτο τον τρελότοπο!

– Το σωστό να λέγεται, συμφώνησα με τον φιλόσοφο-μαγαζάτορα. Πλην όμως, τι να σου πω κυρ-Στέλιο μου, και μ' όλο το θάρρος της φιλίας μας δηλαδή, αυτό το κορίτσι είναι άλλο πράγμα! Καμιά σχέση με τις σουρλουλούδες και τις πεταχτές που γυρνούν από 'δώ κι από κει, με τον πάσα ένα τυχόντα, μπάτε σκύλοι αλέστε κι αλεστικά μη δίνετε. Όχι που να το παινευτώ δηλαδή, επειδή είναι ξαδέρφη μου, αλλά πέρα από το νοικοκυριό και το εργόχειρο, η Μαρία μας δεν έχει μυαλό για τίποτα. Να φανταστείς ότι τρέμουμε, μην πάρει την απόφαση να κλειστεί σε μοναστήρι πια! Τόσο πολύ!

Ο μπακάλης θορυβήθηκε.

– Μαναστήρι! έκανε. Τι μου λες, κυρ-Παύλο μου! Τόσο πολύ δηλαδή!

– Τόσο και χειρότερα. Να σκεφτείς που άντρα δεν έχει κοιτάξει στα μάτια. Εδώ καμιά φορά της μιλάμε για παντρεία και την πιάνει υστερική κρίση.

Κούνησε το κεφάλι του ο Τσιμπιδάκης. Τον έβαλα σε σκέψεις τον άνθρωπο.

– Πάντως... Κρίμα, ρε γαμώτο! μονολόγησε. Τέτοιο κορίτσι και να πάει χαμένο! Να μας τη φαν τα μαναστήρια και οι μετάνοιες δηλαδή; Γιατί, Παυλή μου, και μ' όλο το σέβας, εδώ που τα λέμε, η δεσποινίς Μαρία, είναι και εξαιρετική καλλονή, να πούμε. Μιλάω σωστά;

– Το ευαγγέλιο, Στελάρια! συμφώνησα. Το ευαγγέλιο.

Πήρα τη σακούλα το αλεύρι υπό μάλης, καθώς κι ένα κουτί λουκούμια συριανά, πεσκέσι στη λεγόμενη από τον ερωτοχτυπημένο «επιχειρηματία», κι επέστρεψα στο σπίτι με καινούργιο συκώτι.

Περίμενα ν' αντιμετωπίσω τα σαρκαστικά σχόλια της Μαρίας, οπότε θα 'χα ν' αντιπαραθέσω τα δικά μου περί Τσιμπιδάκη, αλλά παραδόξως δεν έκανε την παραμικρή

νύξη. Ούτε το φέρσιμό της είχε κάτι διαφορετικό από τις άλλες ημέρες. Λες και ήταν αυτή άλλη μια συνηθισμένη μέρα.

Μετά το φαγητό καθίσαμε μαζί στη γωνιά μας, στη βεράντα, ακούγοντας μουσική από το καπριτσιόζικο τρανζίστορ και κουβεντιάζοντας περί ανέμων και υδάτων, ως συνήθως. Της διηγήθηκα τη στιχομυθία με τον Τσιμπιδάκη και σκάσαμε στα γέλια.

– Νοικοκυρά και θεούσα! έλεγε και ξανάλεγε με δάκρυα στα μάτια. Α, να μου χαθείς!

– Σκέφτηκα για μια στιγμή να σε βγάλω λεσβία, εξομολογήθηκα, αλλά τον λυπήθηκα τον φουκαρά. Δεν θα το άντεχε.

Διπλώθηκε στα δυο ξεκαρδισμένη.

– Να δεις που το σκέφτηκα κι εγώ..., είπε με την ανάσα κομμένη από τα χάχανα.

Εδώ μ' έπιασε αδιάβαστο.

– Ορίστε;

– Σήμερα το πρωί, μου εξήγησε γελώντας πάντα. Με πρόλαβες όμως εσύ, δυστυχώς.

Να και η μπηχτή! Όχι, που θα τη γλίτωνα!

– Να σου πω, της κάνω στον ίδιο τόνο. Αν πρόκειται για την ευτυχία σου, εγώ να υποχωρήσω.

Μου τράβηξε μια κλωτσιά στο καλάμι.

– Όχι, όχι! φώναζε θεατρικά. Δεν μπορώ να δεχτώ μια τέτοια θυσία!

– Επιμένω!

Μας είχε πιάσει ένα νευρικό γέλιο απ' το οποίο δεν μπορούσαμε ν' απαλλαγούμε με κανένα τρόπο. Οι μεγάλοι γύριζαν κάθε τόσο και μας έριχναν απορημένες ματιές. Τι

διάολο μας είχε πιάσει απόψε; Πού να ξέρουν ότι μ' αυτό τον τρόπο δίναμε διέξοδο στην ασυνήθιστη φόρτιση της ημέρας που πέρασε!

* * *

Τη συνάντησα και πάλι, όπως την προηγούμενη, στην κουζίνα, σκυμμένη πάνω από τις γαβάθες στο νεροχύτη. Με άκουσε να μπαίνω και στράφηκε να με καλημερίσει με το γλυκό εκείνο χαμόγελο που στοίχειωσε τη νύχτα μου.

– Νά που βλέπομαστε πάλι! είπα.

– Ε, ναι... Δεν είπαμε;

– Σήμερα τελειώνετε όμως.

Κούνησε το κεφάλι της.

– Μέχρι το μεσημέρι θα έχουμε τελειώσει...

– Και μετά;

Εξακολούθουσε να μου χαμογελάει, χωρίς να πάψει να με κοιτάζει στα μάτια.

– Μετά τι; ρώτησε.

– Πότε θα σε ξαναδούμε;

– Θα με ξαναδείτε. Ο τόπος είναι μικρός.

Η Μαρία μπήκε στην κουζίνα πριν προλάβω να πω οτιδήποτε. Πήγε κοντά στην Αθηνά και με μια αυθόρμητη κίνηση τη φίλησε στο μάγουλο καλημερίζοντάς την. Η ξένη κοπέλα κοκκίνισε από την ευχαρίστηση για το φιλικό φέροσιμο της ξαδέρφης μου –κάτι για το οποίο αυτό το σπίτι σίγουρα δεν φημιζόταν.

– Λοιπόν, σε χάνουμε σήμερα; τη ρώτησε η Μαρία καθώς έπινε το γάλα της.

– Ναι... Αυτό ακριβώς λέγαμε πριν με τον Παύ... τον κύριο Παύλο.

Η Μαρία μου 'ριξε ένα λοξό βλέμμα και χαμογέλασε.

– Αλλά γιατί να σε χάσουμε; είπε. Τώρα που γνωριστήκαμε γιατί να μην κάνουμε παρέα; Ε, Πωλ; Τι λες κι εσύ;

Εγώ τι να 'λεγα πια, που τα 'χα φτύσει τελείως; Όλα τα περίμενα, αλλά αυτό!...

Η Αθηνά μου έριξε μια γρήγορη ματιά κι έκανε μια κίνηση με τους ώμους της.

– Δηλαδή..., άρχισε να λέει, αλλά η Μαρία δεν την άφησε.

– Εκτός κι αν δεν σου αρέσει η συντροφιά μας, της είπε. Οπότε πάω πάσο.

– Μα τι λέτε τώρα, δεσπ..., θέλω να πω... Μαρία; Αλίμονο! Όμως... τι θα πουν οι δικοί σας;

– Τι να πουν οι δικοί μας; την αποπήρε η Μαρία. Τι δουλειά έχουν οι δικοί μας με τις παρέες μας; Και στο κάτω-κάτω, εσύ κινδυνεύεις να χαλάσεις από εμάς κι όχι εμείς να χαλάσουμε από σένα.

Η Αθηνά γέλασε.

– Όχι δα!

– Μωρέ άκου που σου λέω! σφύριξε η ξαδέρφη μου μέσα από τα δόντια της, ίσα να την ακούσω εγώ που στεκόμουν πλάι της.

Και δυνατότερα.

– Οπότε εντάξει; Θα 'ρθεις μια απ' αυτές τις μέρες μαζί μας για μπάνιο;

Στράφηκα και την κοίταξα αποσβολωμένος. Τι ήταν αυτό που σκάρωνε πάλι αυτή η δαιμόνια γυναίκα; Η Μαρία με αγνόησε.

– Εντάξει, συμφώνησε η Αθηνά. Όποτε θελήσετε το λέτε στη θεία Μαρουσώ κι αυτή θα με ειδοποιήσει.

Η φωνή της θείας Ευανθίας από την αυλή έβαλε τέλος σ' αυτή την παράδοξη πρωινή στιχομυθία.

Όπως βγαίναμε από την κουζίνα η Μαρία μου έδωσε μια σκουντιά με τον αγκώνα στα πλευρά.

– Μου χρωστάς μία, είπε σιγανά.

Και μάλλον είχε δίκιο σ' αυτό.

Γοργόνες στο Καστέλι

Τρεις μέρες πέρασαν από τη μέρα που είδαμε την Αθηνά για τελευταία φορά και καμιά συζήτηση δεν έγινε για κείνη. Η Μαρία δεν αναφέρθηκε καθόλου στην πρόσκληση που της είχε κάνει για μπάνιο κι εγώ, φυσικά, με κανένα τρόπο δεν θα 'ριχνα τα μούτρα μου να της το θυμίσω πρώτος. Ήξερα ότι η ξαδέρφη μου –που πέταγε τη σκούφια της για κάτι τέτοια– με δοκίμαζε, παρατείνοντας την αγωνία μου όσο περισσότερο γινόταν, αλλά το 'χα πάρει απόφαση να μην της κάνω τη χάρη.

Γιατί μου είχε κάνει τόση εντύπωση η Αθηνά; Έρωτας σίγουρα δεν ήταν. Μάλλον είχα θαμπωθεί από την ασυνήθιστα εντυπωσιακή της εμφάνιση. Σ' αυτό δεν θα 'πρεπε να μου ρίξει κανείς άδικο, γιατί η κοπελίτσα ήταν –πρέπει να το ομολογήσουμε– από τα άπιαστα εκείνα πρότυπα που κάνουν τους αισθαντικούς νομπελίστες ποιητές να παραληρούν. Είπαμε όμως, αυτό δεν φτάνει. Άσε που μπορεί να με κολάκεψε κιόλας το ότι μου έδειξε –εμμέσως πλην σαφώς (νομίζω)– μια κάποια προτίμηση. Η ομολογία της εντύπωσης που της είχα κάνει όταν με είδε να τρέχω στο Στάδιο αυτό αφήνει να εννοηθεί. Πάλι...

– Ξέρεις κάτι; μου είπε το ίδιο βράδυ στη βεράντα η Μαρία, σαν να διάβαζε τη σκέψη μου. Ξεχάσαμε αυτή την κακομοίρα την Αθηνά. Της υποσχεθήκαμε να την πάρουμε μαζί μας για μπάνιο και τη γράψαμε κανονικά.

Ξέκλειψα μια λοξή ματιά προς το μέρος της, να δω αν με δούλευε, αλλά η έκφρασή της δεν πρόδιδε κάτι τέτοιο. Έτσι αποφάσισα να το παίξω κι ο ίδιος άνετος.

– Βρε, δίκιο έχεις! έκανα. Θα νομίζει το κορίτσι ότι είμαστε γαϊδούρια.

– Δεν μου το θύμισες κι εσύ!... απάντησε η Μαρία με την αρχή ενός ύποπτου χαμόγελου στην άκρη των χειλιών της.

– Ε, δεν το σκέφτηκα...

Γέλασε και μου 'ριξε μια σιγανή κλωτσιά.

– Άει παράτα μας, ρε κουμπάρε! είπε. Που νομίζεις ότι τρώμε κουτόχορτο!...

– Άντε πάλι απ' την αρχή! αναστέναξα εγώ με απόγνωση –δήθεν.

– Πάντως, σε παραδέχομαι, συνέχισε η ξαδέρφη μου. Έδειξες χαρακτήρα! Μπράβο, έτσι σε θέλω, όχι να μας πάρουν τον αέρα με το καλημέρα οι ιθαγενείς καλλονές.

– Αυτό ακούγεται λίγο σαν αφορισμός της θείας Ευανθίας ή μου φαίνεται; μουρμούρισα.

Τα μάτια της Μαρίας έλαμψαν.

– Αυτό είναι! φώναξε κάνοντας μια στράκα με τα δάχτυλά της. Είπα «ιθαγενής» και μου 'ρθε στο μυαλό ποια μου θυμίζει η λεγόμενη. Συνειρμός δεν λέγεται αυτό; Μέρες με περιτριγύριζε αλλά δεν μπορούσα να το εντοπίσω. Βλέπεις έφαχνα κατά τη μεριά του σινεμά. Τελείως λάθος κατεύθυνση φυσικά.

Την κοίταξα παραξενεμένος.

– Να με φτύσεις εμένα αν κατάλαβα τίποτα, έκανα.

– Θα σε φτύσω, αλλά για άλλο λόγο, όταν θα 'ρθει η ώρα, υποσχέθηκε γελώντας. Δεν μου λες... θα 'χεις διαβάσει «Γκαούρ-Ταρζάν» πιτσιρικάς, δεν μπορεί.

Έκανα «ναι» με το κεφάλι και περίμενα να δω πού θα το πάει.

– Θυμάσαι την Ταταμπού;

Μονομιές το μυαλό μου φωτίστηκε. Μα και βέβαια! Πώς δεν το 'χα προσέξει ο ίδιος; Η Αθηνά έμοιαζε καταπληκτικά με την «πανώρια συντρόφισσα του Γκαούρ»! Φατσικά τουλάχιστον, γιατί για το κορμί δεν είμαστε ακόμα σε θέση να πούμε. Πάντως αν κρίνουμε απ' ό,τι το άχαρο τσιτάκι άφηνε να φαίνεται κι εκεί η ομοιότητα θα είναι ανάλογη.

– Έχεις δίκιο! γέλασα. Αν της φορέσουμε ένα μπικίνι από δέρμα ζέμπρας έχουμε την Ταταμπού ατόφια.

– Ναι, με ειρωνεύτηκε η ξαδέρφη μου. Μήπως θες να της κάνουμε και τίποτ' άλλο;

Με είδε που κοκκίνισα και ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

– Καλά, είπε καθώς σηκωνόταν. Άσε... Καταλάβουμε. Πάω να τα κανονίσω με τη Μαρουσώ για αύριο. Εσύ ξυρίσου, σενιαρίσου, παρφουμαρίσου και έσο έτοιμος.

* * *

Μας περίμενε στο ίδιο σημείο που την είχα αφήσει το βράδυ που τη συνόδεψα σπίτι της. Φορούσε ένα άλλο τσίτινο φουστανάκι, το ίδιο ξεπλυμένο από τον ήλιο και τη χρήση, και κράταγε μια ψάθινη τσάντα με τα πράγματά της. Οι δυο κοπέλες φιλήθηκαν σταυρωτά, ενώ εγώ έπρεπε να ικανοποιηθώ με μια διστακτική χειραψία.

– Πού πάτε συνήθως για μπάνιο; μας ρώτησε.

– Στον Πράσινο Γιαλό, είπε η Μαρία. Ξέρεις που είναι;

Η Αθηνά έκανε «ναι» με το κεφάλι.

– Είναι πολύ ωραία εκεί! παραδέχτηκε. Αναρωτιέμαι όμως μήπως θα θέλατε να σας γνωρίσω και κανένα άλλο μέρος σαν αυτό, έτσι γι' αλλαγή.

Αντάλλαξα ένα απορημένο βλέμμα με την ξαδέρφη μου. Υπήρχαν κι άλλα τέτοια μέρη σ' αυτόν τον άχαρο τόπο και δεν το 'χαμε πάρει είδηση;

– Και βέβαια θέλουμε! απάντησε η Μαρία και για λογαριασμό μου παίρνοντας την πρωτοβουλία. Οδήγησε και σε ακολουθούμε.

Στράφηκε σε μένα και μου 'κλεισε το μάτι πονηρά.

– Είμαστε στην απόλυτη διάθεσή σου, συμπλήρωσε με σημασία.

Η Αθηνά πήρε την αντίθετη από τον Πράσινο Γιαλό κατεύθυνση, νότια. Περάσαμε από τη «βίλα» του κυρίου Κατσικοπλεύρη, ανεβήκαμε σ' ένα βραχώδες πλάτωμα, κατεβήκαμε μέσα σ' ένα κατάξερο φαράγγι, που ίσως παλιότερα ήταν κοίτη ποταμιού, περάσαμε μέσα από περιβόλια και κτήματα με ροδακινιές και βερυκοχιές, βγήκαμε σε μια κακοτράχαλη πλαγιά κι ακολουθήσαμε ένα στενό μονοπάτι κατσικιών.

– Είναι λίγο μακριά, αλλά αξίζει τον κόπο, δικαιολογήθηκε η Αθηνά βλέποντάς μας να ξεφυσάμε καταϊδρωμένοι μέσα στο λιοπύρι.

– Το καλό που σου θέλω! αστειεύτηκε η Μαρία. Αλλιώς, κακομοίρα μου, να το ξέρεις, θα σε πνίξω με τα ίδια μου τα χέρια.

Η Αθηνά γέλασε.

– Φτάσαμε σχεδόν, μας παρηγόρησε. Μόλις βγούμε πάνω στη ράχη, εκεί μπροστά μας, θα δείτε.

Και είδαμε!

Κάτω από τα πόδια μας ξετυλιγόταν ένα τοπίο ανείπωτης ομορφιάς, σε σύγκριση με το οποίο ο Πράσινος Γιαλός μας έμοιαζε φτωχός συγγενής. Είδαμε μια σειρά από τρεις διαδοχικούς κολπίσκους που χωρίζονταν ο ένας από τον άλλο με μια αλυσίδα λείων βράχων, με καταγάλανα νερά που ιρίδιζαν σαν ψεύτικα στον ήλιο, τόσο καθαρά που μπορούσες να διακρίνεις τα ψάρια ν' αλητεύουν αράθυμα στον βυθό, με αμμουδιές που μόνο σε ρετουσαρισμένες καρτ-ποστάλ μπορούσες να θαυμάσεις, με ρείκια και πεύκα που κατέβαιναν από την πλαγιά, μέχρι σχεδόν τον αφρό, προσφέροντας σκιά και καταφύγιο από την κάψα της ημέρας, μια εικόνα που κυριολεκτικά μας έκοψε την ανάσα. Στον λόφο που δέσποζε του κεντρικού κολπίσκου υψώνονταν επιβλητικά και χορταριασμένα τα ερείπια ενός άλλοτε περήφανου βενετσιάνικου κάστρου. Ήταν τόσο ανέλπисто, τόσο παραμυθένιο το θέαμα, ώστε η Μαρία κι εγώ είχαμε απομείνει να κοιτάζουμε σαστισμένοι μ' ανοιχτό το στόμα.

– Το Καστέλι, ανάγγειλε η Αθηνά. Το λέμε έτσι από το κάστρο που στεκόταν εδώ τα παλιά χρόνια.

Κατεβήκαμε ένα στριφογυριστό μονοπάτι που οδηγούσε μέσα από έναν σκιερό αν κι αναιμικό πευκώνα –ασυνήθιστη πολυτέλεια για μας σ' αυτό το ξερονήσι– και σε λίγο βρισκόμασταν στην πρώτη από τις τρεις αμμουδερές παραλίες αυτού του επίγειου παράδεισου.

– Έρχομαι εδώ καμιά φορά μονάχη μου, είπε η Αθηνά. Είναι πάντα ήσυχα επειδή είναι μακριά και μόνο πού και πού να 'ρθει κανείς με βάρκα.

Ακουμπήσαμε τα πράγματά μας σε μια προφυλαγμένη από τον ήλιο γωνιά και βιαστήκαμε να πετάξουμε από πάνω μας τα ρούχα που κόλλαγαν από την πορεία μέσα στο λιοπύρι. Με την άκρη του ματιού μου παραμόνευα φυσικά την Αθηνά. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που θα την έβλεπα όσο γυμνή θα μπορούσα ποτέ να τη δω και η προοπτική με αναστάτωνε.

Φορούσε ένα απλό άχαρο καφετί ολόσωμο μαγιό, που δεν κατάφερε ωστόσο ν' αφαιρέσει τίποτα από την ηλιοκαμένη αφεγάδιαστη ομορφιά του νεανικού της κορμιού. Το στέρνο της ήταν φαρδύ, μ' ένα ζευγάρι στρογγυλά στήθη να ξεπροβάλουν θαρραλέα από το συντηρητικό ντεκολτέ, το στομάχι της ίσιο, οι γοφοί τέλεια σχεδιασμένοι, γυναικείοι περισσότερο παρά κοριτσίστικοι, τα μεριά της μεστά κι αισθησιακά, οι γάμπες της γεροδεμένες... Ένα αρχαίο Ινδικό άγαλμα χορεύτριας, απ' αυτά που κοσμούν τις προσόψεις των ναών και κάνουν τους ταξιδιώτες να ονειρεύονται. Φαίνεται ότι παρόμοιες σκέψεις έκανε και η Μαρία γιατί την άκουσα να την κομπλιμεντάρει.

– Αθηνά, έχεις πολύ ωραίο σώμα, το ξέρεις;

Η κοπέλα κοκκίνισε ελαφρά, χαμογέλασε αμήχανα και χαμήλωσε τα μάτια.

– Έτσι είναι όλες μέχρι να παντρευτούν και να κάνουν παιδιά, απάντησε. Μετά φαρδαίνουν, βαραίνουν, γίνονται αγνώριστες. Νά, η θεία μου η Μαρουσώ για παράδειγμα... Στα νιάτα της ήταν η πιο όμορφη κοπέλα του νησιού. Να φανταστείς έρχονταν να τη ζητήσουν μέχρι από τη Χώρα κι ως μην είχε προίκα. Όμως, ο πατέρας της δεν ήθελε ν' ακούσει κουβέντα για γάμο. “Είναι νωρίς” έλεγε. “Να δουλέψει πρώτα, να ψηθεί, και μετά έχουμε καιρό να σκεφτούμε για οικογένεια”. Έτσι την έστειλε στην Αθήνα υπηρέτρια.

– Στη θεία Ευανθία!

– Ακριβώς.

– Σπουδαία τύχη! σχολίασα. Τι να σου πω! Της έπεσε ο πρώτος αριθμός του λαχείου της καχομοίρας!

Με κοίταξε μ' ένα διστακτικό χαμόγελο.

– Η θεία δεν παραπονέθηκε ποτέ, παρατήρησε.

– Επειδή τυχαίνει να είναι ένας τελείως ξεχωριστός άν-

θρωπος, μπήκε στη μέση η Μαρία. Δεν την ξέρεις εσύ την οικογένειά μας από την καλή!

Το πρόσωπο της Αθηνάς σαν να συννέφιασε. Είδα τα μάτια της να πηγαίνουν μια στη Μαρία μια σε μένα και ξαφνικά μου μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά. Η Μαρία κάτι κατάλαβε κι εκείνη γιατί μου 'ριξε ένα ερωτηματικό βλέμμα.

– Τι τρέχει, Αθηνά; της κάνει.

– Τίποτα...

Μπήκαμε αμέσως και οι δυο στο νόημα.

– Σου ζήτησαν να πας να δουλέψεις στο σπίτι τους στην Αθήνα, αυτό δεν είναι; τη ρώτησε η Μαρία.

Έκανε μια αμήχανη κίνηση με τα χέρια.

– Δηλαδή... Η κυρία Ευανθία είπε της θειάς μου να μιλήσει στη μάνα μου...

Κοιτάχτηκα με τη Μαρία και διάβασα στα μάτια της την ίδια σκέψη που έκανα τη στιγμή εκείνη. Κακόμοιρο κορίτσι! Κατευθείαν στο στόμα των λύκων! Αν είναι δυνατόν!

– Και τι είπε η μητέρα σου; τη ρώτησα.

Σήκωσε τους ώμους της.

– Τι να πει; Εκείνη συμφωνεί. Η ζωή εδώ πέρα δεν είναι και τόσο εύκολη, ειδικά όταν έχει κανείς τόσα στόματα να θρέψει. Θα γράψει του πατέρα μου κι αν πει κι αυτός το «ναι»...

Άφησε την φράση της ατέλειωτη να κρέμεται σαν απειλή στον καυτό αέρα του μεσημεριού.

Μας είδε να κατεβάζουμε τα μούτρα και βάλθηκε να μας... παρηγορήσει.

– Ε, μην κάνετε έτσι, χαμογέλασε. Δεν είναι και τόσο φοβερό πια! Στο κάτω-κάτω έχω συνηθίσει στη δουλειά. Δεν μπορεί να 'ναι χειρότερα από το να σκάβεις στα χωράφια.

Μαύρα μεσάνυχτα που είχε το κακόμοιρο το κορίτσι! Δεν είχε ιδέα τι εστί θεία Ευανθία και Ελπίδα. Ειδικά στην περίπτωση της –μια τόσο όμορφη και συμπαθητική κοπέλα– θα ’πεφταν απάνω της σαν όρνια, να τη σπαράξουν.

Το αφήσαμε έτσι για την ώρα και πήγαμε να πέσουμε στο νερό. Ήμασταν και η Μαρία κι εγώ καλοί κολυμβητές, αλλά η Αθηνά ήταν πραγματικό δελφίνι. Με δυο απλωτές μας άφηνε πίσω δέκα μέτρα. Σε λίγο η Μαρία εγκατέλειψε αγχομαχώντας την προσπάθεια να τη φτάσει και τη μιμήθηκα αμέσως ευγνώμων.

– Μωρ’ τι ’ναι τούτη ’δώ! ξεφύσηξε η ξαδέρφη μου.

– Τύφλα να ’χει ο Τζώννου Βαϊσμύλλερ στον Ταρζάν! συμφώνησα εγώ.

Χαμογέλασε.

– Ή η γοργόνα του Μεγαλέξαντρου, αστείευτήκε.

Τι μπορούσα να πω εγώ τώρα;

Ξαπλώσαμε στο νερό με την πλάτη κι αφεθήκαμε να μας ξεσέρνει το ρεύμα.

Τα νερά ήταν αρκετά πιο βαθιά στο σημείο αυτό απ’ ότι στον Πράσινο Γιαλό, αλλά το ίδιο καθαρά και πιο διάφανα. Έβλεπα τις σκιές μας να σέρνονται αργά-αργά στον βυθό και θυμήθηκα ανατριχιάζοντας το περιστατικό με τα δελφίνια. Δεν ξέρω αν υπήρχαν σκύλοι στα νερά αυτά, αλλά έτσι και ξετρώπωνε κανείς από πουθενά ούτε που θα το καταλαβαίναμε για πότε θα γινόμασταν κολατσιό. Ένας παφλασμός κάπου κοντά μ’ έκανε ν’ αναπηδήσω άθελά μου. Η Αθηνά αναδύθηκε στα πέντε μέτρα και ήρθε κοντά μας γλιστρώντας στο νερό με μια ευκολία σκανδαλιστική. Αυτό το κορίτσι σίγουρα δεν ήταν συνηθισμένο, απ’ όλες τις απόψεις! Όσο περισσότερο τη γνωρίζαμε τόσο μας εξέπληττε με τα χαρίσματά της –κρυφά και μη.

– Σας αρέσει;

– Είναι όνειρο! απάντησε η Μαρία. Και να σκεφτείς ότι στην αρχή το 'χαμε πάρει το νησί με κακό μάτι.

– Η ομορφιά βρίσκεται παντού, είπε η Αθηνά. Αρκεί να θέλεις να την αναζητήσεις.

Μ' έπιασαν τα γέλια άθελά μου. Αυτό το κορίτσι είχε τελειώσει με το ζόρι το Δημοτικό;

– Ξέρεις γιατί γελάει αυτός ο χαζός; προσφέρθηκε να εξηγήσει η Μαρία της Αθηνάς. Γελάει γιατί, από κει που έρχεται, όταν συναντάς μια ωραία γυναίκα πιστεύεις αυτόματως πως πρέπει να 'ναι οπωσδήποτε θεόκουτη.

– Τι σχέση έχει η ομορφιά με την εξυπνάδα; απόρησε αφελώς η Αθηνά.

Η Μαρία χαμογέλασε και κάρφωσε ένα ακόμα καρφί στο φέρετρό μου.

– Αυτό λέω κι εγώ! είπε. Στο περιβάλλον του κυρίου όμως τα πράγματα είναι κάπως διαφορετικά. Ρώτα τον να σου πει.

Η Αθηνά κατάλαβε το παιχνίδι μας και μου χαμογέλασε καθησυχαστικά αλλάζοντας κουβέντα.

– Πάμε να σας δείξω τις σπηλιές; πρότεινε.

– Ποιες σπηλιές; απόρησα εγώ, γιατί δεν είχα δει τίποτα τέτοιο εδώ γύρω.

Τέντωσε το χέρι της κι έδειξε προς την κατεύθυνση του τρίτου όρμου.

– Πίσω από τα βράχια, είπε. Μπορούμε να πάμε κολυμπώντας.

Μέχρι τα βράχια η απόσταση θα 'ταν πάνω από εκατόν πενήντα μέτρα. Η Μαρία βόγκηξε.

– Δυο λεπτά, φιλενάδα, της κάνει. Δυο λεπτά. Μια κουβέντα είναι να κολυμπήσουμε μέχρι κει. Γιατί αν είναι να

το κάνουμε με τον δικό σου ρυθμό, εγώ στο λέω, θα με μαζέψετε από τον πάτο.

– Οι καταχρήσεις βλέπεις, αστειεύτηκα εγώ.

Η Αθηνά γέλασε.

– Εντάξει, είπε. Θα πάμε σιγά-σιγά. Δεν μας κυνηγάει κανένας.

Εξαιρώντας τους εαυτούς μας φυσικά.

Αρχίσαμε να κολυμπάμε με το πάσο μας, κουβεντιάζοντας στο δρόμο κι έτσι η απόσταση πράγματι δεν μας φάνηκε. Λίγο πριν φτάσουμε στα βράχια η Αθηνά σταμάτησε.

– Ένα κοχύλι, είπε δείχνοντας κάτω στον βυθό.

Στο σημείο αυτό τα νερά θα 'χαν έξι-εφτά μέτρα βάθος. Το κοχύλι έλαμπε σαν κόσμημα στη μέση ενός αμμουδερού ξέφωτου.

– Βουτάμε; προτείνω.

– Και δεν βουτάμε; απάντησε η Μαρία. Τι είχαμε, τι χάσαμε; Το πολύ να μας βγάλει έναν-έναν η Αθηνά.

Πήραμε μια βαθιά ανάσα και βουτήξαμε και οι τρεις την ίδια στιγμή. Φαίνεται πως εγώ έπεσα σε κάποιο ανοδικό ρεύμα γιατί βρήκα μεγαλύτερη αντίσταση από τις κοπέλες που με ξεπέρασαν και κατέβαιναν μπροστά μου. Είδα τα όμορφα κοριτσίστικα κορμιά, το ένα σκούρο, το άλλο ανοιχτότερο, να γλιστρούν με χάρη προς τον βυθό και η εικόνα ήταν τόσο εξώκοσμη και συγχρόνως τόσο αισθησιακή ώστε μου κόπηκε η ήδη κομμένη, έτσι κι αλλιώς, ανάσα κι απόμεινα να τις θαυμάζω σαν κάτι σπάνιο και μοναδικό.

Ένωσα την καρδιά μου να χτυπάει σαν τρελή και ήξερα πως δεν ήταν από την κατάδυση, γιατί τα 'χα ήδη παρατήρει. Κείνη τη στιγμή συνειδητοποίησα για πρώτη φορά πόσο μεπερδεμένος ήμουν στ' αλήθεια. Κι όπως γίνεται συ-

νήθως σε κάτι τέτοιες στιγμές τρομοκρατήθηκα από τις ίδιες μου τις διαπιστώσεις.

Η Μαρία έφτασε πρώτη στο κοχύλι και υποπτεύομαι πως η Αθηνά την άφησε επίτηδες. Το άρπαξε κι άρχισαν μαζί ν' ανεβαίνουν προς το μέρος μου. Χρειαζόμουν αέρα και τον χρειαζόμουν τώρα. Βγήκα στην επιφάνεια και γέμισα τα πνευμόνια μου, όμως η ταραχή μου δεν έλεγε να μ' αφήσει. Δεν ήταν η έλλειψη οξυγόνου, αλλά η αβάσταχτη ομορφιά μιας εικόνας που δεν μπορούσα ν' αντέξω.

Έσκασαν στην επιφάνεια δίπλα μου με το νερό να τρέχει από το πρόσωπο και τα μαλλιά τους κι έμοιαζαν αρχαίες θεότητες της θάλασσας. Η Μαρία σήκωσε θριαμβευτικά τη λεία της.

– Το έπιασα! φώναξε. Δεν είναι πανέμορφο;

Στράφηκε σε μένα.

– Τι έγινε, κύριε Παύλο μας; με πείραξε. Αράξαμε;

– Έπεσα σ' ανοδικό ρεύμα..., μουρμούρισα την πρόχειρη δικαιολογία.

Η Μαρία με κοίταξε για λίγο κατευθείαν στα μάτια και μετά άπλωσε το χέρι της και μου 'δωσε το κοχύλι.

– Για παρηγοριά, είπε. Στο χαρίζω.

Και ήταν σαν να μου χάριζε το σύμπαν ολόκληρο.

Οι σπηλιές βρίσκονταν, όπως είχε πει η Αθηνά, πίσω από τα βράχια. Στην πραγματικότητα επρόκειτο για μια σπηλιά με δυο διαφορετικά στόμια, που ενώνονταν στο βάθος. Μπήκαμε από το μεγαλύτερο και σε λίγο ξαπλώναμε στην λεπτή άμμο, εκεί που τέλειωνε το νερό. Ήταν δροσερά εδώ και ήσυχα. Μόνο ένας μικρός παφλασμός ακουγόταν και τίποτ' άλλο.

Η σπηλιά δεν ήταν πολύ μεγάλη, ήταν όμως πανέμορφη. Σήμερα όλα μου φαίνονταν πανέμορφα.

– «Μέσα στις θαλασσινές σπηλιές, υπάρχει μια δίψα, υπάρχει μια αγάπη, υπάρχει μια έκσταση», απάγγειλε η Μαρία.

Καθίσαμε κάμποση ώρα εκεί, απολαμβάνοντας τη δροσιά και την απόλυτη γαλήνη. Οι κοπέλες κουβέντιαζαν, μα δεν μπορούσα να ξεχωρίσω τι έλεγαν γιατί ταξίδευα στους δικούς μου κόσμους. Είχα καιρό να νιώσω τόσο καλά. Ήξερα ότι αν έκλεινα τα βλέφαρά μου θα κυλούσα σ' έναν ύπνο βαρύ σαν τον θάνατο. Μια κατάσταση απ' την οποία ίσως και μην ήθελα να επιστρέψω. Η Δέσποινα, ο Στίβος, η οικογένεια, τα προβλήματα μου, όλα φαίνονταν τώρα πια μακρινά κι ασήμαντα. Η μοναδική αλήθεια ήταν αυτή που ζούσα τη στιγμή εκείνη, σε μια σπηλιά της θάλασσας, στην άκρη του κόσμου.

Η Μαρία με σκούντηξε απαλά.

– Μην κοιμηθείς, είναι ώρα να γυρίσουμε στην παραλία.

Πέσαμε πάλι στο νερό και κολυμπήσαμε ως το σημείο όπου είχαμε αφήσει τα πράγματά μας. Φάγαμε κάτι σάντουιτς που μας είχε φτιάξει η Μαρουσώ, φρούτα που έφερε η Αθηνά, ήπιαμε δροσερή λεμονάδα από τα παγούρια, που είχαμε φροντίσει να βάλουμε στο νερό πιο πριν και μετά ξαπλώσαμε, τα κορίτσια στον ήλιο, εγώ στη σκιά, να ξεκουραστούμε, με συντροφιά την ακατάπαυστη φλυαρία των τζιτζικιών κι ένα ελαφρύ αεράκι που δρόσιζε το καυτό απομεσήμερο. Αυτή τη φορά με πήρε ο ύπνος χωρίς να το καταλάβω. Όταν ξύπνησα, πολύ αργότερα, οι σκιές είχαν μακρύνει και οι κοπέλες βρίσκονταν και πάλι στο νερό. Ήπια μια γουλιά λεμονάδα για να δροσιστώ κι έτρεξα να τις συναντήσω.

– Μπα! Ξύπνησε η υψηλότης σου; με πείραξε η Μαρία. Μωρέ συντροφιά να σου πετύχει!

– Σιγά να μην σας έλειψα!

– Α, μην το λες αυτό! έκανε η ξαδέρφη μου, πάντα στον ίδιο κοροϊδευτικό τόνο. Μας έλειψες και μας παραέλειψες. Ε, Αθηνά;

Η Αθηνά χαμογέλασε.

– Μας έλειψες, μας έλειψες, είπε.

– Συγγνώμη, ρε παιδιά. Πού να το φανταστώ ότι ήμουν τόσο δημοφιλής! Αν το 'ξερα θα 'παιρνα τα μέτρα μου.

Μείναμε καμιά ώρα στο νερό και μετά αφεθήκαμε να μας βγάλει το κυματάκι ως τον αφρό. Η Μαρία σηκώθηκε και πήρε να περπατά κατά μήκος της παραλίας.

– Πάω να ψάξω για κοχύλια, είπε.

'Ηξερα όμως πως το 'κανε για να μ' αφήσει μόνο με την Αθηνά. Αυτό, αντί να με χαροποιήσει, κάπου μ' ενόχλησε – χωρίς να μπορώ να καταλάβω το γιατί ωστόσο.

– Είναι πολύ όμορφα εδώ, μουρμούρισα για να σπάσω τη σιωπή.

– Ναι, είπε η Αθηνά. Είναι το αγαπημένο μου μέρος. Όταν δεν έχω δουλειά όλο εδώ έρχομαι.

Είχε ξαπλώσει μέσα στο νερό με τα μπράτσα απλωμένα πάνω από το κεφάλι της κι έμοιαζε ν' απολαμβάνει το χάδι της θάλασσας. Πώς θα ήταν δυνατόν να επιζήσει αυτό το θείο πλάσμα στην κόλαση της Αθήνας;

– Αυτό που μας είπες πριν για την Αθήνα..., της λέω. Εσένα πώς σου φαίνεται;

Με κοίταξε απορημένη.

– Πώς να μου φαίνεται; απάντησε. Ό,τι πουν οι γονείς μου θα κάνω.

– Ναι, αλλά εσύ θέλεις; επέμεινα.

Χαμογέλασε.

– Γιατί όχι;

Άντε να της εξηγήσεις τώρα τι σημαίνει ζωή κάτω από την ίδια στέγη με τη θεία Ευανθία και την Ελπίδα!

– Δεν μπορώ να σε φανταστώ κλεισμένη μέσα σ’ ένα τσιμεντένιο κουτί, βρε Αθηνά, είπα. Εδώ είσαι στο στοιχείο σου. Η θάλασσα, ο άνεμος, οι αμμουδιές, η ελευθερία... Ξέρω ’γώ... Στην πόλη τα πράγματα είναι διαφορετικά.

– Κι εδώ είναι διαφορετικά, είπε. Για μας που ζούμε εδώ είναι πολύ διαφορετικά. Μην κοιτάς εσείς, που έρχεστε να παραθερίσετε για ένα-δυο μήνες... Η ζωή δεν είναι ούτε τόσο ιδανική, ούτε όσο εύκολη τη βλέπετε εσείς.

– Εσένα όμως σου αρέσει.

Σήκωσε τους ώμους της.

– Μου αρέσει, παραδέχτηκε. Είναι όμως και κάτι στιγμές... Βλέπεις έχουν φύγει όλοι σχεδόν απ’ το χωριό. Οι φίλες μου ή παντρεύτηκαν ή πήγαν να δουλέψουν στην Αθήνα. Ξέρεις πόσο δύσκολο είναι να βρω κάποιον στην ηλικία μου να πω δυο κουβέντες;

– Και τ’ αγόρια;

Χαμογέλασε.

– Είδες που δεν ξέρεις πώς είναι τα πράγματα εδώ; είπε. Να σε δουν, ανύπαντρη κοπέλα, να μιλάς με αγόρι, πάει, σε κάναν βούκινο.

– Δηλαδή, αστειεύτηκα, τώρα που μιλάς μαζί μου κινδυνεύεις;

Δεν γέλασε.

– Μ’ εσένα είναι αλλιώς, είπε. Εσύ είσαι της Μαρίας.

Τινάχτηκα σαν να με τσίμπησε δράκαινα.

– Ποιανού είμαι; φώναξα.

Στράφηκε και με κοίταξε κατάματα με κείνα τα πανέμορφα μάτια της.

– Της Μαρίας, επανέλαβε.

Είδε την έκφρασή μου και χαμογέλασε.

– Δεν είσαι;

Η σιλουέτα της Μαρίας που απομακρυνόταν προς τα βράχια όλο και μίκραινε, όλο και πιο θολή γινόταν.

– Η Μαρία είναι ξαδέρφη μου, είπα απότομα.

Ανασηκώθηκε στον αγκώνα της χωρίς ν' αφήσει τα μάτια μου από τα δικά της.

– Και λοιπόν; έκανε ήσυχα.

– Και λοιπόν, δεν είμαι κανενός. Είμαι του εαυτού μου.

– Καλά, μη φωνάζεις.

– Δεν φωνάζω.

Χαμογέλασε.

– Τέλος πάντων, είπε συμβιβαστικά. Δεν θα μαλώσουμε. Αν θες να είσαι του εαυτού σου, με γεια σου, με χαρά σου. Εσύ ξέρεις.

Πήρα ένα βότσαλο και το πέταξα στη θάλασσα. Έκανε ένα άγαρμπο γκελ και βούλιαξε στον πάτο. Ακούς εκεί! Είμαι «της Μαρίας»!!!

– Δεν είμαι κανενός, μουρμούρισα πειστωμένος.

Έβαλε τα γέλια, σηκώθηκε, ήρθε κοντά μου και με πήρε από το μπράτσο αγκαζέ. Το άγγιγμα του βρεγμένου της κορμιού στο δικό μου με αναστάτωσε.

– Εντάξει, το είπαμε, με καθησύχασε. Πάμε τώρα να ψάξουμε για κοχύλια μαζί της;

* * *

Μείναμε στον μικρό αυτό παράδεισο μέχρι να πέσει ο ήλιος και μετά, με βαριά καρδιά, τα μαζέψαμε και πήραμε τον δρόμο του γυρισμού.

– Να ξανάρθουμε σύντομα, είπε η Μαρία πριν χωρίσουμε με την Αθηνά.

– Ναι, σύντομα.

Στο δρόμο για το σπίτι παρέμεινα σιωπηλός. Σε μια στιγμή η Μαρία με σκούνηξε.

– Το αμίλητο νερό ήπιες εσύ; μου κάνει. Τι έχεις;

Άντε τώρα να εξηγείς τι έχεις, όταν ο ίδιος δεν ξέρεις καλά-καλά.

– Τίποτα, μουρμούρισα. Λίγο κουρασμένος είμαι.

Ένωσα το χέρι της να παίρνει το δικό μου. Μια κίνηση τρυφερότητας που δεν είχε κάνει ποτέ πριν.

– Πέρασες καλά όμως;

– Ναι, εσύ;

– Καταπληκτικά. Η Αθηνά είναι θαύμα άνθρωπος. Έχει μια ωριμότητα και μια γλυκύτητα που σε κερδίζουν αμέσως.

– Ναι, είναι πιο συμπαθητική απ' ό τι περίμενα.

Μου έσφιξε το χέρι χωρίς να το αφήσει.

– Πιο συμπαθητική ή πιο ελκυστική;

– Και τα δυο, απάντησα αυθόρμητα. Όμως... Για να είμαι απόλυτα ειλικρινής, σήμερα κατάλαβα μερικά πράγματα που... Τέλος πάντων... Θέλω να πω, οι σχέψεις μου, τα αισθήματά μου μπήκαν σε μια τάξη.

– Χαίρομαι που το ακούω, ήρθε η απάντηση στον γνωστό περιπαιχτικό τόνο.

Δεν απάντησα.

– Ποια πράγματα; πέταξε ξαφνικά.

Ξαφνιάστηκα.

– Ποια πράγματα; επανέλαβα.

– Είπες ότι σήμερα κατάλαβες μερικά πράγματα, μου υπενθύμισε.

– Α, ναι...

– Θες να μου πεις;

Ήθελα;

Οι λάμπες της «βίλας» ξεπρόβαλαν στην άκρη του δρόμου.

– Θα σου πω, υποσχέθηκα. Όταν θα 'ρθει η ώρα.

Την ένιωσα να με κοιτάζει εξεταστικά μέσα στο μισοσκόταδο.

– Καλά, είπε και μου άφησε το χέρι.

* * *

Την επομένη επιστρέψαμε οι δυο μας στον Πράσινο Γιαλό.

Η μέρα ήταν απίστευτα καυτερή, τροπική, με μια ατμόσφαιρα φορτωμένη υδρατμούς και χωρίς καν την υποψία πνοής αέρα. Η θάλασσα έμοιαζε με βάλτο. Όταν μπήκαμε μέσα στο νερό ήταν σαν να μπαίναμε σε θερμαινόμενη πισίνα.

– Πάμε στο Νησάκι; πρότεινε η Μαρία.

Οι συνθήκες ήταν ιδανικές κι έτσι, παρά τους φόβους μου μην έχουμε κανένα κακό συναπάντημα, συμφώνησα.

Μας πήρε πολύ λιγότερο χρόνο απ' όσο φανταζόμασταν κι εν πάση περιπτώσει άξιζε τον κόπο. Το Νησάκι ήταν ένας βράχος, καμιά πενηνταριά μέτρα μήκους και τριάντα πλάτους, με τούφες αγριόχορτα να φυτρώνουν εδώ κι εκεί ανάμεσα στις χαραμάδες και στα λίγα μέρη όπου υπήρχε χώμα. Η μπροστινή του μεριά, αυτή που έβλεπε στη στεριά, ήταν απότομη και τα νερά βαθιά, πίσω όμως μια παραξενιά της φύσης είχε δημιουργήσει μια μικρή,

κλειστή λιμνοθάλασσα, με λείο, καθαρό βυθό, σαν μια φυσική πισίνα. Γεμάτοι χαρά από την ανακάλυψή μας αυτή βουτήξαμε στα χλιαρά νερά κι αφεθήκαμε να χαλαρώσουμε, νιώθοντας κάπως σαν εκατομμυριούχοι μεγιστάνες σε διακοπές για λίγους, κάπου στους τροπικούς.

– Κοίτα να δεις τελικά, είπε η Μαρία γελώντας. Το πήραμε με τόσο στραβό μάτι αυτό το μέρος και νά που μας αποκαλύπτει τόσες κρυφές ομορφιές κάθε μέρα.

– Εκεί που λέγαμε πότε να τελειώσει η αγγαρεία τώρα θα παρακαλάμε να μην φτάσει ποτέ η ώρα να φύγουμε, συμφώνησα.

– Εσύ να τα βλέπεις αυτά, με πείραξε. Εσύ φαγώθηκες.

– Εγώ;;;!!!

– Ε, ναι. Δεν βιαζόσουν να γυρίσεις όσο πιο γρήγορα γίνεται στην... αγαπημένη σου;

– Ποια αγαπημένη μου; ρώτησα με ειλικρινή απορία.

Η Μαρία έσκασε στα γέλια.

– Α, καλά! είπε. Άσε, κατάλαβα. Δηλαδή μιλάμε εδώ για σοβαρό αίσθημα! Για ποια αγαπημένη μιλάω, βρε βλέτο; Για ποια άλλη;... για την ωραία σου Δέσποινα.

Ντράπηκα. Και ντράπηκα ειλικρινά, γιατί τη Δέσποινα την είχα ξεχάσει τελείως μέσα στην αναμπουμπούλα των τελευταίων ημερών.

– Α, τη Δέσποινα..., ψέλλισα.

– Εκτός κι αν... Εκτός κι αν στο μεταξύ η αγαπημένη άλλαξε.

– Ορίστε;

– Λέω...

– Να μην λες.

– Μπα, μου απαγορεύεις να 'χω γνώμη τώρα;

– Άκου με και μένα. Μερικά πράγματα καλύτερα να μην τα πολυψάχνουμε.

Η Μαρία γέλασε. Είχε όρεξη σήμερα κι όποτε συνέβαινε αυτό ο εύκολος στόχος ήμουν φυσικά εγώ.

– Εγώ λέω να τα ψάξουμε.

– Μπα, άκου με που σου λέω...

– Εκτός κι αν δεν μου 'χεις εμπιστοσύνη.

– Δεν έχει να κάνει με εμπιστοσύνη.

Ήρθε κοντά μου και στριμώχτηκε δίπλα μου χαδιάρικα.

– Θα μου πεις;

– Δεν θες να ξέρεις.

Μ' άρπαξε από τους ώμους.

– Θα σε βουλιάξω, απείλησε.

Πρόλαβα και γραπώθηκα πάνω της κι έτσι βρεθήκαμε και οι δυο κάτω από το νερό. Αναδυθήκαμε μαζί μέσα σ' ένα πανδαιμόνιο που έδιωξε τα περίεργα καβούρια τρομαγμένα προς όλες τις κατευθύνσεις. Μας έπιασε ένα υστερικό γέλιο.

– Θα μου πεις;

– Όχι.

– Η Αθηνά;

– Όχι.

Την είδα να τα χάνει για μια στιγμή. Μάλλον δεν περίμενε τέτοια απάντηση.

– Τότε;

Της άρπαξα το πρόσωπο ανάμεσα στις παλάμες μου και την τράβηξα κοντά μου.

– Σου είπα, φώναξα. Δεν θες να ξέρεις.

Κι αφήνοντάς την παραξενεμένη από την ξαφνική μου μεταστροφή βγήκα από την πισίνα και κάθισα σ' ένα βράχο.

Μετά από λίγο ήρθε να καθίσει κοντά μου. Είχε πέσει ανάμεσά μας μια αμήχανη, άβολη, σιωπή. Μετά άπλωσε το χέρι της και πήρε το δικό μου. Με κοίταξε και το βλέμμα της είχε μια ηρεμία, μια τρυφεράδα που δεν είχα ξαναδεί.

– Πάμε; είπε. Αν σηκωθεί αέρας θ' αποκλειστούμε εδώ πάνω, ναυαγοί.

– Άσχημα θα 'ναι; μουρμούρισα.

Κολυμπήσαμε μέχρι την ακτή χωρίς ν' ανταλλάξουμε άλλη λέξη. Περάσαμε την υπόλοιπη μέρα, ως συνήθως, τεμπελιάζοντας, κολυμπώντας, χαζεύοντας, μαζεύοντας χαλίγια και βότσαλα κι όταν ήρθε η ώρα να γυρίσουμε πιαστήκαμε πάλι από το χέρι –σαν από σιωπηρή συμφωνία– και περπατήσαμε δίπλα-δίπλα, ο καθένας βυθισμένος στις δικές του, ανήσυχες σκέψεις.

Οδοιπόροι της νύχτας

Το πρώτο μας ταξίδι στη Χώρα ήταν ιδέα της Μαρίας φυσικά.

- Ν' αλλάξουμε λίγο παραστάσεις, βρε παιδί μου! είπε. Κοντεύουμε να βγάλουμε ρίζες εδώ πέρα. Όλο τα ίδια και τα ίδια. Βαρέθηκε η ψυχή μου. Άσε να δούμε καμιά καινούργια φάτσα, να πιούμε έναν καφέ, σαν πολιτισμένοι άνθρωποι, να χαζέψουμε, να διαβάσουμε και καμιά εφημερίδα, που κοντεύουμε να ξεχάσουμε ότι υπάρχει έξω κόσμος.

Δίκιο είχε, αν κι εμένα αυτός ο «έξω κόσμος» μου έλειπε όλο και λιγότερο όσο περνούσε ο καιρός. Να τ' ακούσουν όμως αυτό οι δικοί μας μόνο που δεν κάλεσαν παπά για τρισάγιο.

- Χριστός και Παναγία! σταυροκοπήθηκε η θεία Ευαγγελία. Στη Χώρα μόνοι σας! Δυο μικρά παιδιά! Δεν είμαστε καλά! Δεν είμαστε καθόλου καλά μου φαίνεται!

- Γιατί, γίνεται παιδομάζωμα στη Χώρα; ειρωνεύτηκα εγώ, που δεν έχανα ευκαιρία να κάνω τον έξυπνο.

- Τον κακό σου τον καιρό! μ' αποστόμωσε η μάνα μου φουρξισμένη.

– Δεν ξέρετε εσείς πόσοι κίνδυνοι εγκυμονούν τριγύρω, πετάχτηκε σφήνα η φαρμακομύτα η Ελπίδα.

Γιατί ήξερε εκείνη βλέπεις.

– Παπαπά! επανήλθε η θεία Ευανθία. Ούτε να το συζητάτε. Έχουμε ευθύνη.

Τελικά την κατάσταση την έσωσε ο «προοδευτικός» θείος Αριστείδης, που υπενθύμισε στις υστερικές κυράδες ότι βρισκόμαστε σ' ελληνικό νησί κι όχι στις «μαύρικες συνοικίες» της Νέας Υόρκης και πως, στο κάτω-κάτω, ούτε η Μαρία, ούτε εγώ ήμασταν πια μωρά και καλό θα μας έκανε ένα ταξιδάκι, που θα μπορούσαμε να το συνδυάσουμε άλλωστε με ορισμένα ψώνια που χρειάζονταν στο σπίτι.

Έτσι, με τις ευλογίες όλων πλέον, ανεβήκαμε πρωί-πρωί στο αρχαίο λεωφορείο –από κείνα με τη μούρη– και ξεκινήσαμε για την περιπέτεια. Το ταξίδι, που δεν ήταν ευχάριστο τότε με το ταξί, με τη σακαράκα του τοπικού ΚΤΕΛ ήταν μαρτύριο. Η Μαρία, σ' όλη τη διαδρομή, κρατούσε το πρόσωπό της στο ανοιχτό παράθυρο και προσπαθούσε να ξεγελάσει τη ναυτία που την ταλαιπωρούσε σε κάθε λογής μεταφορικό μέσο. Μιάμιση ώρα αργότερα άφηνε αναστεναγμό ανακούφισης καθώς πατούσαμε και πάλι σε στέρεο έδαφος.

Σωριαστήκαμε στο πρώτο καφενείο που συναντήσαμε και παραγγείλαμε λεμονάδες για να 'ρθουμε στα ίσια μας.

– Δεν το μπορώ το ρημάδι το λεωφορείο, δεν το μπορώ! γκρίνιαζε η Μαρία κατεβάζοντας το αναψυκτικό της σχεδόν μονορούφι.

– Γιατί, μπορείς το πλοίο; την πείραξα.

Μου έριξε ένα στραβό βλέμμα. Αφού είχε όρεξη για καυγά πάει να πει πως συνερχόταν.

– Θεε να τ' ακούσεις, πρωινιάτικα;

Δεν ήθελα κι έτσι βάλθηκα να χαζεύω την κίνηση γύρω μου.

Κόσμος πήγαινε κι ερχόταν. Τουρίστες με σακίδια και χάρτες στο χέρι, μαλλιάδες χίπηδες, με κιθάρες στον ώμο, βόρειες καλλονές με στενά σορτσάκια, Αθηναίοι παραθεριστές με τη θερινή τους περιβολή, μαυριδεροί ντόπιοι αγωγιάτες, που κουβαλούσαν κοφίνια με φρούτα πάνω στα στωικά γαιδούρια τους, μαυροντυμένες κυράδες με τσεμπέρια και χαρακωμένα πρόσωπα... Κόσμος πήγαινε κι ερχόταν. Απορροφήθηκα να χαζεύω τις μισόγυμνες, εντυπωσιακές αλλοδαπές να περιφέρουν αυθάδικα τα κάλλη τους στον ήλιο του Ελληνικού καλοκαιριού, αδιάφορες για τα βλέμματα των πεινασμένων ιθαγενών που συγκέντρωναν πάνω τους –καλή ώρα.

Είχα ξεχάσει πως υπάρχει κι έξω κόσμος και το σοκ ήταν δυνατό. Τόσον καιρό που το παίζαμε Ροβινσώνας Κρούσοι στην Αμμουδερή είχα αποσυντονιστεί πολύ περισσότερο απ' όσο φανταζόμουν. Ένιωθα σαν άγριος που κατέβαινε στον πολιτισμό για πρώτη φορά. Η Μαρία το κατάλαβε.

– Σκέψου, αν μας κάνει τόση εντύπωση η Χώρα, πώς θα 'ταν έτσι και μας αμόλαγαν τώρα στην Αθήνα, είπε χαμογελώντας.

– Νιώθω τελείως καράβλαχος, ομολόγησα.

– Πες το ψέματα!

Πετάχτηκα μέχρι το απέναντι περίπτερο κι αγόρασα μερικές χθεσινές εφημερίδες.

– Εφημερίδες! θαύμασε η Μαρία. Υπάρχει ακόμα τέτοιο πράγμα λοιπόν;

Τις μοιραστήκαμε και πέσαμε με τα μούτρα να ενημερωθούμε.

– Της Πόπης γίνεται στην Αθήνα! σχολίασε η ξαδέρφη μου. Διαδηλώσεις, συλλαλητήρια... Ξύλο, κυνηγητό, αστυνομίες, δηλώσεις κόντρα δηλώσεις, καταγγελίες... Σκατά! Δεν πρόκειται να ησυχάσει ποτέ αυτός ο τόπος!

– Άλα της! Ο Τζώννου Χάλλινταιη στ' «Αστέρια»! πέταξα εγώ την κοτσάνα μου, για να της μπω.

– Εσύ το μυαλό σου εκεί! Εδώ ο κόσμος καίγεται...

– Και τι θες; Να πάρω ένα πανό και να ξαμοληθώ στη Χώρα φωνάζοντας Ένα-Ένα-Τέσσερα;

Μου 'ριξε ένα έντεχνα περιφρονητικό βλέμμα πάνω από την εφημερίδα της.

– Εσένα, παιδί μου, δεν σ' αγγίζει τίποτα! Το πετσί σου είναι αδιαπέραστο.

– Ε, όχι και τίποτα! διαμαρτυρήθηκα γελώντας. Ξέρεις πόσο μου 'χει λείψει η Πλατεία;

Κούνησε το κεφάλι της κι απάξιωσε να μου απαντήσει.

Ξεφύλλιζα τις πολιτικές εφημερίδες προσπαθώντας ν' αναβάλω όσο γινόταν την ώρα που θα 'πιανα στα χέρια μου αυτή που πραγματικά μ' έκαιγε, την «Αθλητική». Στο τέλος δεν άντεξα. Παράτησα τις κοσμικές στήλες, τα καλλιτεχνικά γεγονότα, τα πολιτικά σχόλια και τα χρονογραφήματα κι άνοιξα την πολύχρωμη φυλλάδα, που διαφήμιζε με πελώριους τίτλους στο εξώφυλλό της την απόκτηση ξένου υπεράσπου από μεγάλη Αθηναϊκή ομάδα.

Αυτό που έψαχνα το βρήκα στην πέμπτη σελίδα, εξ' ολοκλήρου αφιερωμένη στο Πανελλήνιο Εφηβικό Πρωτάθλημα Στίβου που έλαβε χώρα το περασμένο σαββατοκύριακο στο Παναθηναϊκό Στάδιο. Μ' ένα σφίξιμο στην καρδιά παρέλειψα τα εισαγωγικά και πήγα κατευθείαν στα αποτελέσματα.

Τα 100 μέτρα τα κέρδισε ο Νίκος, φίλος –και ανταγωνιστής– του Πανιωνίου με 11:3. Ο ίδιος Νίκος που είχα νικήσει δυο φορές αυτή τη χρονιά, τη μια με 11:1 και τη δεύτερη με 11:0.

Αν ήμουν καλά... Αλλά δεν ήμουν και γι' αυτό βρισκόμουν εδώ, στην εξορία του Αδάμ.

Στα 200, ένα αγώνισμα που είχα, κάτω από φυσιολογικές συνθήκες, στην τσέπη μου, νικητής ο ίδιος, κατάπτυστος, Νίκος με 22:8 –όταν έτρεχα την απόσταση, όποτε ήθελα, σε λιγότερο από 22:5.

Αμ στα 400, το τρίτο μου, «εφεδρικό» αγώνισμα, όπου θριάμβευσε ο άλλος φίλος (φίλος να σου πετύχει!), ο Γιάννης του Εθνικού με 51:1 –ενώ, λίγο πριν τραυματιστώ, του είχα ρίξει δέκα μέτρα και με χρόνο 50:5!...

Παράτησα την εφημερίδα μ' έναν κόμπο στο λαιμό και είδα πως η Μαρία με παρακολουθούσε.

– Τι έγινε; με ρώτησε μαλακά.

– Τίποτα.

Είδε την αφημένη εφημερίδα, ανοιχτή στ' αποτελέσματα, κατάλαβε.

– Έτσι είναι αυτά, είπε. Υπάρχουν και οι ατυχίες.

– Μόνο που οι ατυχίες χτυπούν συνέχεια τους ίδιους, μουρμούρισα.

Χαμογέλασε, άπλωσε το χέρι της και τ' ακούμπησε στο δικό μου, μια κίνηση που της έβγαине όλο και πιο αυθόρμητα τελευταία.

– Δες το από τη θετική του πλευρά, είπε. Αν δεν χτυπούσες, δεν θα 'ρχόσουν εδώ κι επομένως δεν θα ήμασταν μαζί τη στιγμή αυτή.

Αναγκάστηκα να χαμογελάσω, παρά τη μαυρίλα μου.

– Αυτό ξαναπέστο.

Μάζεψε τις εφημερίδες και τις έριξε στη μεγάλη ψάθινη τσάντα που κουβαλούσε στον ώμο της.

– Πάμε μια βόλτα; πρότεινε.

Πιαστήκαμε από το χέρι κι αρχίσαμε να τριγυρίζουμε στους δρόμους και τα σοκάκια της όμορφης κυκλαδίτικης

πόλης, άγνωστοι μεταξύ αγνώστων κι ελεύθεροι σαν τους γλάρους που έκοβαν βόλτες στον καταγάλανο ουρανό πάνω από το λιμάνι. Χαζέψαμε στα ταγαράδικα, σχολιάσαμε τους εκκεντρικούς τουρίστες, σφυρίξαμε κάτι εντυπωσιακές Σουηδέζες, που γύρισαν να μας κοιτάζουν μισο-έκπληκτες, μισο-χαμογελαστές, αλητέψαμε στο λιμάνι παρακολουθώντας τους ψαράδες να μπαλώνουν δίχτυα, κάναμε τα ψώνια που μας είχαν παραγγείλει –κλωστές κεντήματος για την Ελπίδα, τη «*Νέα Εστία*» για τον θείο Αριστίδη, ένα τρυπητό για μακαρόνια της θείας Ευανθίας, παντόφλες για τη μάνα μου– και το μεσημέρι καθίσαμε σ' ένα συμπαθητικό ταβερνάκι στην άκρη της θάλασσας, ν' απολαύσουμε μουςακά και καλαμαράκια, σαλάτα και μπύρα.

Το γκαρσόνι, ένας μεσόκοπος νησιώτης –που τύχαινε να 'ναι συγχρόνως και ο ιδιοκτήτης καθώς κι ο μάγειρας– μας πήρε με καλό μάτι φαίνεται γιατί μας πρόσφερε τις δεύτερες μπύρες.

– Από το μαγαζί, για τους ερωτευμένους, είπε.

Κοιταχτήκαμε και σκάσαμε στα γέλια –αλλά δεν μας έκανε καρδιά να τον διαψεύσουμε.

– Πάλι καλά που δεν μας πάντρεψε κιόλας! έκανε η Μαρία.

– Πάντως, δεν μπορείς να πεις... Διορατικός ο μπάρμπας!

– Ε, και να 'ταν από καμιά μεριά καμιά Δέσποινα!...

– Ή κανέναν Σάκη!

Με κοίταξε παραξενεμένη.

– Ποιος;

– Τι ποιος; Τον ξέχασες τον Σάκη; Και μετά κατηγορείς εμένα για επιπολαιότητα...

Χαμογέλασε.

– Α, αυτόν τον Σάκη!

– Καλά, άσε... Κατάλαβα. Μιλάμε για φοβερό αίσθημα!

Αντίθετα απ' ότι περίμενα δεν θύμωσε, ούτε έχασε το χαμόγελό της –ίσως φταίγαν οι μπύρες γι' αυτό.

– Και τι ξέρεις εσύ από αισθήματα; είπε μαλακά.

– Ε, κάτι ξέρουμε κι εμείς...

– Δεν εννοώ αισθήματα μιας χρήσης.

Ήθελα να θυμώσω, αλλά δεν μου 'βγαине.

– Δεσποινίς, με προσβάλετε, να πούμε.

Θα 'πρεπε να καταλάβω, από τον τρόπο που με κοιτούσε, ότι δεν είχε πρόθεση να μ' αφήσει να ξεγλιστρήσω έτσι εύκολα.

– Άσε την πλάκα και τις μαγκιές και μίλα μια φορά σαν άνθρωπος, είπε. Σε ρώτησα, τι ξέρεις εσύ από αισθήματα;

Τώρα άρχισα να κουμπώνομαι, αλλά ήταν αργά.

– Μα καλά, παραπονέθηκα. Μ' έχεις πια για τελείως επιπόλαιο;

Συνέχιζε να με κοιτάζει κατευθείαν στα μάτια, κάτι που σε τέτοιες στιγμές με αποπροσανατόλιζε και με μπέρδευε.

– Δεν είσαι;

– Δεν είμαστε πάντοτε αυτό που βγάζουμε προς τα έξω, προσπάθησα να υπερασπίσω τον εαυτό μου.

– Αυτό το ξέρω. Εκείνο που δεν ξέρω –κι ελπίζω να μου εξηγήσεις– είναι γιατί εσύ επιλέγεις να δείχνεις αυτό το πρόσωπο; Τι φοβάσαι; Μην σε παρεξηγήσουν αν κατάλαβουν πως μπορείς να νιώθεις, να δίνεσαι και ν' αγαπάς; Ή μήπως επωφεληθούν και σε πληγώσουν;

Ήταν βέβαια στις συνήθειές της να με ξεμπροστιάζει, ποτέ όμως τόσο ανοιχτά και πάντως όχι σε θέματα τόσο προσωπικά. Είχα μπερδευτεί για τα καλά, γιατί κατάλαβαινα πως δεν γινόταν να στρίψω την κουβέντα στην πλάκα, ούτε και να ξεφύγω με τον συνηθισμένο μου τρόπο. Αποφάσισα να την αντιμετωπίσω καταπρόσωπο.

– Ίσως και τα δυο, είπα –όχι χωρίς κάποια επιθετικότητα. Αλλά δεν βλέπω τι το επιλήψιμο στο να προστατεύει κανείς τον εαυτό του απ’ τις κακοτοπιές.

– Από πράγματα που δεν μπορείς να ελέγξεις, διόρθωσε μαλακά.

– Έστω.

Με κοίταξε για λίγο σκεφτική.

– Και σου φτάνει να ζεις έτσι; ρώτησε μετά. Πάντα κουμπωμένος, πάντα έτοιμος να το βάλεις στα πόδια μόλις μυριστείς κίνδυνο;

– Ναι, πες με και δειλό τώρα! μουρμούρισα.

– Ξέρεις τι θέλω να πω.

Ήξερα.

– Ε, μέχρι τώρα δεν τα κατάφερα κι άσχημα, είπα πεισματικά.

– Είσαι σίγουρος;

Προσπάθησα να κρατήσω το βλέμμα της, δεν τα κατάφερα.

– Όχι, αναστέναξα.

Έσκυψε και μου ’δωσε ένα φιλί στο μάγουλο.

– Είδες λοιπόν; γέλασε. Δεν είναι και τόσο δύσκολο να ’σαι ειλικρινής.

– Μαζί σου πάντα είμαι.

Πήρε πάλι το περιπαιχτικό ύφος που γνώριζα τόσο καλά.

– Πάντα;

Αναγκάστηκα να χαμογελάσω.

– Σχεδόν πάντα.

– Βλέπεις! Δηλαδή μου κρύβεις πράγματα;

– Έλα, βρε Μαρία...

– Όχι, όχι. Άσε τα «έλα, βρε Μαρία» και πες μου. Μου κρύβεις ή δεν μου κρύβεις;

Δίστασα. Τώρα τι γίνεται; Στριμωγμένος για στριμωγμένους πέρασα στην επίθεση.

– Σου κρύβω, παραδέχτηκα. Θες να μάθεις τι;

Ήταν η σειρά της να διστάσει.

– Μην το θεωρείς υποχρέωσή σου...

Τώρα ποιος ξέφευγε;

– Δεν το θεωρώ. Αν μου το ζητήσεις θα σου πω. Το τι θα κάνεις από κει και πέρα είναι δική σου δουλειά. Λοιπόν... Θες να σου πω τι σου κρύβω ή όχι;

Την είδα να σαστίζει, κάτι που δεν τη χαρακτήριζε καθόλου βέβαια.

– Δεν είμαι και τόσο σίγουρη...

Έβαλα τα γέλια.

– Είδες λοιπόν! Εμένα κατηγορείς πως τα στρίβω, αλλά έτσι και σκουρύνουν τα πράγματα παίρνεις τα πόδια στον ώμο και μην την είδατε!

– Μη λες αηδίες.

Όμως είχα πάρει φόρα πια.

– Και θες να σου πω γιατί το βάζεις στα πόδια; συνέχι-

σα. Θα σου πω. Το βάζεις στα πόδια γιατί ξέρεις πολύ καλά τι έχω να σου πω και δεν είσαι σίγουρη αν θες να τ' ακούσεις. Πέφτω έξω;

Έγινε μια σιωπή που κοβόταν με το μαχαίρι. Η Μαρία έπαιζε με την πετσέτα της νευρικά. Δεν την είχα ξαναδεί τόσο αμήχανη. Στο τέλος σήκωσε τα μάτια της.

– Πάμε; πρότεινε.

– Εννοείς να το βάλουμε στα πόδια και οι δυο; την πείραξα.

Γέλασε, μ' άρπαξε από το μπράτσο και με τράβηξε να σηκωθώ.

– Γιατί όχι; Άλλωστε είναι ότι πρέπει για τη χώνεψη.

Αποχαιρέτησαμε τον υποχρεωτικό ταβερνιάρη –που μας σταύρωσε, μη μας ματιάσουν– και πήραμε τον δρόμο, αλλά μπρατσέτα, προς τον σταθμό των λεωφορείων. Εκεί μας πληροφόρησαν πως το επόμενο δρομολόγιο για την Αμμουδερή έφευγε στις πεντέμισι κι έτσι καταλήξαμε σ' ένα παρακείμενο καφενεδάκι για ένα τελευταίο καφέ στη σκιά.

Δεν τον αναγνωρίσαμε αμέσως, άλλωστε τον είχαμε δει μόνο μια φορά, αλλά όταν μας χαιρέτησε από το διπλανό τραπέζι καταλάβαμε πως είχαμε να κάνουμε με τον παράξενο ξένο που είχαμε, εδώ και καιρό, συναντήσει στη στέρνα της Αμμουδεράς.

– Λοιπόν, ξεκινήσατε το ταξίδι; μας ρώτησε.

– Κατεβήκαμε στη Χώρα για ψώνια, απάντησε η Μαρία.

– Άγια πράξατε, χαμογέλασε ο άνθρωπος. Αλλά δεν μιλάω γι' αυτό το ταξίδι.

Κοιταχτήκαμε σαστισμένοι.

– Το άλλο φαίνεται πολύ δύσκολο, πήρα την πρωτοβουλία ν' απαντήσω εγώ.

Κούνησε το κεφάλι του.

– Ναι, είπε. Αυτά τα ταξίδια και δύσκολα είναι και πού θα σε βγάλουν δεν μπορείς να ξέρεις. Εσείς όμως μου φαίνεστε αποφασισμένοι.

– Αποφασισμένοι για τι πράγμα; ρώτησε η Μαρία.

– Για το ταξίδι φυσικά, γέλασε ο άλλος. Αλλά θυμηθείτε αυτό που είπαμε την τελευταία φορά που ανταμώσαμε. Βοήθεια μην περιμένετε από πουθενά.

Σηκώθηκε και μάζεψε τον ντορβά του.

– Την επόμενη φορά θα 'χουμε περισσότερα να πούμε, είπε και με μια κίνηση του κεφαλιού του γι' αποχαιρετισμό απομακρύνθηκε κατά τη θάλασσα.

– Όλα τα 'χαμε, οι προφήτες μας έλειπαν! μουρμούρισε η Μαρία ακολουθώντας τη σιλουέτα του άγνωστου με τα μάτια.

– Αναρωτιέμαι τι να 'ναι αυτό που βλέπει σε μας και που δεν μπορούμε να δούμε εμείς, είπα.

– Δες να 'ναι κι αυτός τόσο διορατικός όσο ο ταβερνιάρης; σάρκασε η ξαδέρφη μου.

– Ας μην υποτιμούμε τη νοημοσύνη των γύρω μας, πέταξα το δικό μου καρφί χαμογελώντας.

Με κοίταξε σαν να ήταν έτοιμη να μου φέρει το τραπέζακι στο κεφάλι, αλλά σαν να το ξανασκέφτηκε έβαλε τα γέλια.

– Αχ, βρε Παύλο, κακόμοιρε! φώναξε. Συγγραφέας πρέπει να γίνεις. Με τη φαντασία που έχεις εσύ παιδάκι μου χαραμίζεσαι!

Ήταν φανερό όμως –και για τους δυο μας πιστεύω– πως τα πράγματα δυσκόλευαν.

Το λεωφορείο έφυγε μισή ώρα αργότερα από το προκαθορισμένο του δρομολόγιο, κάτι που δεν ήταν ανήκουστο σ'

αυτά τα γεωγραφικά πλάτη, κι από την αρχή του ταξιδιού έδειξε ανησυχητικά σημάδια. Με την πρώτη ανηφόρα που συναντήσαμε η μηχανή του άρχισε να βήχει και να διαμαρτύρεται, ενώ ο οδηγός κόντευε να ξεριζώσει τον λεβιέ των ταχυτήτων, βλαστημώντας συγχρόνως όποιον θεό και δαίμονα του πέρασε απ' το μυαλό τη στιγμή αυτή. Λίγο αργότερα, πάνω σε μια στροφή, στην άκρη ενός απύθμενου γκρεμού, το όχημα σταμάτησε απότομα και παρά τις φοβέρες και τις χριστοπαναγίες που κατέβασε ο οδηγός αρνήθηκε να ξανακουνηθεί. Το πλήρωμα κατέβηκε, με κατσαβίδα, πένσες, κάβουρες και στουπιά, παιδεύτηκε κάνα τέταρτο κάτω από το καπό κι έτσι μπορέσαμε να ξαναξεκινήσουμε. Δυο χιλιόμετρα παραπέρα, στην είσοδο ακριβώς ενός ορεινού χωριού, η μηχανή τα 'φτυσε οριστικά πλέον και καμιά προσπάθεια, καμιά βρισιά, δεν στάθηκε ικανή να τη συνεφέρει.

Ο σωφέρ, μούσκεμα στον ιδρώτα και μαύρος στο γράσο και το λάδι, αφού είδε κι απόειδε, σήκωσε τα χέρια ψηλά στον ουρανό και μ' ένα τελευταίο “Φτου σου, ξεφτιλισμένο!” αναγκάστηκε να παραδεχτεί την οριστική και αμετάκλητη ήττα του. Ο βοηθός, κάπως πιο εμφανίσιμος και ασυζητητί πιο ήρεμος, ανέλαβε να μας ανακοινώσει τα θλιβερά μαντάτα.

– Δυστυχώς τέρμα! είπε. Πάθαμε ζημιά. Διανουκτέρευση ενταύθα κι αύριο πρωί, που θα μας στείλουν το ανταλλακτικό από τη Χώρα, πρώτα ο Θεός, συνεχίζουμε.

Οι επιβάτες, ξέσπασαν σε διαμαρτυρίες, αποδοκιμασίες, απειλές, κατάρες, για να υποταχθούν τελικά στο μοιραίο και να δεχτούν την κατάσταση με τον συνηθισμένο πανικό που χαρακτηρίζει τους Έλληνες σε παρόμοιες περιστάσεις.

– Και πού θα κοιμηθούμε εμείς, για να 'χουμε το καλό ρώτημα; ρώτησε τον εισπράκτορα μια κυρούλα που κουβάλαγε ένα κοφίνι με δυο κότες μέσα.

Αυτός σήκωσε τους ώμους του μοιρολατρικά.

– Τι να σας πω..., έκανε. Κοιτάχτε μήπως και βρεθεί κάνα δωμάτιο, να βουλευτείτε στο χωριό, αλλιώς τη βγάζετε στο λεωφορείο. Μια νύχτα είναι, θα περάσει.

Μια κουβέντα ήταν όμως αυτή. Άντε να ηρεμήσεις τους δικούς μας στην Αμμουδερή, που θα βλέπαν την ώρα να περνάει κι εμάς να μην ερχόμαστε!

– Κάπως πρέπει να τους ειδοποιήσουμε, είπε η Μαρία σαν πιο υπεύθυνη στα ζητήματα αυτά.

– Ναι, με ταχυδρομικά περιστερία, γέλασα εγώ.

– Δεν μπορεί, θα υπάρχει τηλέφωνο στο χωριό, επέμεινε αγνοώντας το πνεύμα μου.

– Αμφιβάλω, απάντησα. Αλλά ακόμα κι αν υπάρχει πώς διάλογο θα τους τηλεφωνήσουμε; Στο σπίτι δεν υπάρχει τηλέφωνο. Άσε που αμφιβάλω αν υπάρχει τέτοιο πράγμα σε ολόκληρη την Αμμουδερή.

– Έχει ο Τσιμπιδάκης στο μπακάλικο, με πληροφόρησε η Μαρία.

Φυσικά. Ο... γαμπρός! Πώς μου διέφυγε;

Ρωτώντας ανακαλύψαμε το κοινοτικό γραφείο όπου, με χίλια ζόρια, ο γραμματέας δέχτηκε να μας επιτρέψει να χρησιμοποιήσουμε τα αγαθά της τεχνολογίας, που διέθετε κατ' αποκλειστικότητα. Κάναμε πάνω από μισή ώρα να πιάσουμε γραμμή –τηλεφωνεία μανιβέλας, μην το ξεχνάμε– κι όταν επιτέλους καταφέραμε να μιλήσουμε στον Τσιμπιδάκη τρομάξαμε να τον πείσουμε να μην έρθει να μας παραλάβει με το «αγροτικό» που διέθετε, αλλά απλά να ειδοποιήσει τους δικούς μας να μην ανησυχούν.

– Μα είναι δυνατόν ν' αφήσουμε τη δεσποινίς Μαρία να ταλαιπωρηθεί;! εξανέστη ο ερωτευμένος μπακάλης. Κι εμείς τότε τι τη διαθέτουμε τη ρόδα;

Του υποσχέθηκα ότι δεν υπήρχε φόβος να κακοπάθει η δεσποινίς Μαρία κι ότι ήταν αυτή μια ευκαιρία να γνωρί-

σουμε και τις άλλες ομορφιές του νησιού πλην της Αμμουδερής.

– Μα το Γκαζοχώρι είναι εξορία θεού! διαμαρτυρήθηκε αγανακτισμένος ο Τσιμπιδάκης. Ούτε τα τσακάλια δεν καταδέχονται ν' ανεβούν εκεί πάνω!

Η Αμμουδερή βλέπεις ήταν κάτι σαν μια μικρή Μπιαρίτς!

Τελικά τον πείσαμε να ειδοποιήσει την οικογένεια κι έτσι, αλαφρωμένοι, καθίσαμε να συσκεφτούμε τι θα 'πρεπε να κάνουμε.

Το χωριό ήταν πράγματι από τα πιο συφοριασμένα που έτυχε ποτέ να συναντήσω. Να σκεφτεί κανείς ότι ούτε καφενείο δεν διέθετε. Η προοπτική να περάσουμε μια νύχτα μέσα σ' ένα από τα χαμόσπιτα –όπου σίγουρα τα ζώφια θα είχαν κηρύξει αυτόνομο κράτος– ή ακόμα χειρότερα στα καθίσματα του σαραβαλιασμένου λεωφορείου, με τις κότες και τις μυζήθρες, δεν μας χαροποιούσε ιδιαιτέρως.

– Και τι μας εμποδίζει να πάρουμε τον δρόμο με τα πόδια σιγά-σιγά; πρότεινα μισοσοβαρά, μισοαστεία. Νύχτα πέφτει, δροσιά θα κάνει, και σημειωτόν να πάμε, αύριο πουρνό-πουρνό θα βρισκόμαστε στην Αμμουδερή.

– Εσύ είσαι πια τελείως τρελός! έκανε η Μαρία χαμογελώντας. Με τα πόδια στην Αμμουδερή, μέσα από τα βουνά! Νύχτα! Αμ δεν θα μας κάνουν κολατσιό οι αρκούδες;

– Σιγά την Αφρικανική ζούγκλα! την κορόιδεψα. Εδώ το μεγαλύτερο θηρίο που ευδοκιμεί είναι ο λαγός.

Η Μαρία έβαλε τα γέλια.

– Σκέψου μούτρα που θα κάνουν στο σπίτι! είπε. Να 'μασταν από καμιά μεριά να τους βλέπαμε!

Πήγα να πιάσω τον εισπράκτορα, που ετοιμαζόταν να την κάνει πάνω σ' έναν γαΐδαρο για τη Χώρα προκειμένου να προσκομίσει το πολυπόθητο ανταλλακτικό.

– Δεν μου λες, πατριώτη; του κάνω. Μέχρι την Αμμου-
δερή με τα πόδια ίσαμε πόσες ώρες να κάνει κανείς;

– Από 'δώ; ζήτησε τη διευκρίνιση ο φωστήρας.

– Ε, μάλλον.

Έξυσε το κεφάλι του.

– Ξέρω 'γώ; είπε μετά. Σάματις το 'κανα και ποτές;

Και γυρίζοντας στον γαιδουρολάτη.

– Ρε Μήτσο, εσύ τι λες;

Ο ντόπιος σήκωσε τους ώμους του.

– Ξέρω 'γώ; Δεν θα 'ναι ίσαμε τρεις ώρες με το ζώο;

– Και με τα πόδια;

– Ε, δεν θα 'ναι ίσαμε τέσσερις, πέντε ώρες;

Ένας παραστεκάμενος διαφώνησε.

– Α, μπα! είπε. Τρεις ώρες το πολύ! Μια βολά, εγώ κι
ο Ζάχος ο Τσακμάκης, σουρωμένοι, το κάναμε βία δυο
ώρες. Προπολεμικά αυτό.

– Ναι, αλλά κόψατε από τον λόγγο, τον αποπήρε ο
Μήτσος που του αμφισβητούσαν τις γνώσεις. Από τη δη-
μοσά είναι σίγουρα έξι ώρες στο νερό.

– Εγώ σου λέω κι από τη δημοσά πάνω από τέσσερις
ώρες δεν κάνει, πείσμωνσε ο παραστεκάμενος.

– Κι εγώ σε πάω στοίχημα.

Δεν έβγαине νόημα. Η Μαρία είχε σκάσει στα γέλια.

– Ούτε μέσο όρο δεν βγάζουμε έτσι που το παζαρεύουν,
είπε.

– Τι λες, το επιχειρούμε;

– Δηλαδή μιλάς σοβαρά;

– Γιατί όχι; Καλύτερα θα περάσουμε στο ύπαιθρο παρά εδώ πέρα. Στο κάτω-κάτω, αν δούμε ότι κουραζόμαστε, το ρίχνουμε στον ύπνο κάτω από κανέναν πλάτανο και περιμένουμε να περάσει το σαραβαλάκι να μας μαζέψει το πρωί.

– Δεν υπάρχουν πλάτανοι στο νησί, αστοιχείωτε.

– Εδώ θα κολλήσουμε;

Η Μαρία το σκέφτηκε λίγο.

– Και δεν δοκιμάζουμε! είπε τέλος. Τι είχαμε, τι χάσαμε; Σάματι πρώτη φορά θα γίνουμε ρεζίλι;

Προμηθευτήκαμε τέσσερις γκαζόζες, ένα κορνμπήφ υπόπτου προέλευσης και μισό καρβέλι ξερό ψωμί από το μπακάλικο, τα βάλουμε σ' έναν ντορβά, που μας πούλησε σε τιμή βαλίτσας από δέρμα κροκόδειλου, ο υποχρεωτικός Μήτσος και –με τις ευλογίες των παρευρισκόμενων– πήραμε τη δημοσιά με κατεύθυνση την άλλη άκρη του κόσμου, τη μυθική Αμμουδερή.

Ο ήλιος είχε βασιλέψει, φύσαγε ένα ελαφρό, δροσερό αεράκι, το τοπίο από 'δώ πάνω ήταν ονειρεμένο και η διάθεσή μας θαυμάσια. Μέχρι τις εννιά είχαμε καλύψει κάμποσο δρόμο –πόσο ακριβώς ήταν αδύνατον να πούμε– μετά όμως τα πράγματα πήραν να δυσκολεύουν, γιατί η πορεία στο σκοτάδι δεν ήταν πια κι ότι πιο ιδανικό. Άσε που αυτό το ρημάδι το βουνό δεν έλεγε να τελειώσει.

– Πείνασα, μου λέει σε μια στιγμή η Μαρία. Την πέφτουμε στις προμήθειες;

Βρήκαμε ένα πλάτωμα πάνω από τον δρόμο, μην τύχει και μας πατήσει κανένας αργοπορημένος μηχανοκίνητος ταξιδιώτης, και στρωθήκαμε στο φαγητό. Ποτέ άλλοτε κορνμπήφ και ξερό ψωμί δεν είχαν καλύτερη γεύση. Όσο για τις γκαζόζες, μιλάμε πια για νέκταρ των θεών!

Ξαπλώσαμε στο ταλαιπωρημένο από την καλοκαιρινή

κάψα χορτάρι κι αφεθήκαμε να θαυμάζουμε το πανόραμα που απλωνόταν μπροστά μας. Ένας ουρανός βελούδιнос μ' ένα μισοφέγγαρο που φαινόταν ψεύτικο και χιλιάδες φωτεινές πούλιες να λαμπυρίζουν. Κάτω, στον κάμφο μπορούσαμε να διακρίνουμε τα φώτα των χωριών – κανένα τους, φευ, η Αμμουδερή– και πέρα, στο βάθος, τη θάλασσα που απλωνόταν νωχελική ως το τέλος του ορίζοντα.

– Τελικά η ιδέα σου ήταν η καλύτερη, είπε σε μια στιγμή η Μαρία. Σκέψου να είχαμε μείνει σ' αυτό το απελπιστικό κωλοχώρι!

– Εσύ να τα βλέπεις, που δεν εμπιστεύεσαι την κρίση μου.

– Πότε είπα εγώ τέτοιο πράγμα;

– Πότε είπες τέτοιο πράγμα;! προσποιήθηκα τον έκπληκτο. Μα, εσύ ανεύθυνο μ' ανεβάζεις, επιπόλαιο με κατεβάζεις.

Γέλασε.

– Άλλο αυτό, είπε. Το ότι είσαι επιπόλαιο κι ανεύθυνος δεν πάει να πει πως δεν έχεις κρίση. Αντίθετα, θα 'λεγα ότι, στο σημείο αυτό, σ' εμπιστεύομαι μάλλον ανεπιφύλακτα.

– Α, γιατί στα άλλα δεν είμαι για εμπιστοσύνη; έκανα ελαφρά θιγμένος.

Σήκωσε τους ώμους της.

– Ξέρω 'γώ; είπε. Δεν σε γνωρίζω και τόσο καλά για να πω με σιγουριά. Κρίση πάντως έχεις. Κρίμα που δεν τη χρησιμοποιείς και σ' ότι σ' αφορά.

– Αρχίσαμε τις νουθεσίες; γκρίνιαξα.

Γύρισε μπρούμυτα ώστε να με βλέπει καλύτερα. Χαμογελούσε.

– Πάντως, εδώ που τα λέμε, είσαι μυστήριο τραίνο, βρε Παύλο, είπε. Οφείλεις να το παραδεχτείς.

– Γιατί το λες αυτό; απόρησα.

– Ξέρω 'γώ;... Να... Δεν έχω συναντήσει άλλη περίπτωση σαν τη δική σου. Δεν νοιάζεσαι για τίποτα και για κανέναν. Δεν σκοτίζεσαι ούτε για το παρόν, ούτε για το μέλλον, τη στιγμή που άλλα παιδιά στην ηλικία μας ζουν μια κόλαση, με φροντιστήρια, μαθήματα, γλώσσες, εξετάσεις... Εσύ, μέσα στην καλή χαρά! Λες κι έχεις κάνει συμβόλαιο με τον θεό να σε φροντίζει εφ' όρου ζωής. Τους γονείς σου τους έχεις γραμμένους κανονικά, δεν δίνεις δεκάρα για το τι πιστεύουν οι άλλοι –την κοινή γνώμη που λένε– δεν σ' αγγίζει τίποτα απ' ότι συμβαίνει γύρω σου, πολιτική, προβλήματα του κόσμου, ιδέες, οράματα... Είναι –πώς να στο πω;– σαν να 'χεις κάνει κράτος μόνος σου.

– Χμμ, έκανα. Δεν ακούγονται και τόσο άσχημα αυτά που λες.

Με αγνόησε τελείως.

– Από την άλλη μεριά, συνέχισε, έχεις κάτι στιγμές... Σου βγαίνουν κάτι περίεργες ευαισθησίες, κάτι αυθορμητισμοί, κάτι λεπτότητες, που δεν ταιριάζουν καθόλου με την εικόνα που πασχίζεις να προβάλεις προς τα έξω.

– Έχουμε κανένα παράδειγμα;

– Πολλά. Ορίστε ένα. Διαβάζεις ποίηση.

Μάλιστα.

– Μόνο για ν' αποκοιμηθώ.

Χαμογέλασε.

– Και το περιστατικό με τον... καρχαρία;

– Ποιον καρχαρία; απόρησα.

– Τότε, στον Πράσινο Γιαλό. Όταν νόμισες πως τα δελφίνια ήταν καρχαρίες και μ' έσπρωξες να βγω μένοντας εσύ πίσω.

– Έλα βρε Μαρία τώρα... Σιγά να μην το 'κανα από ηρωισμό! Απλά βρισκόσουν πιο μπροστά. Μην λέμε ότι θέλουμε τώρα!...

– Βλέπεις; Αυτό ακριβώς προσπαθώ να σου πω τόση ώρα. Η αντίφαση που λέγαμε. Αντί να κοχορευτείς, όπως θα ταίριαζε στο πρότυπο που δημιουργείς για τον εαυτό σου, εσύ υποβαθμίζεις τη σημασία του γεγονότος. Νά, κάτι τέτοια με μπερδεύουν σε σένα.

– Άλλο τίποτα;

– Από τα αντιφατικά σου;

– Ας πούμε.

Έμεινε για κάμποσο σκεφτική.

– Υπάρχει κάτι, είπε μετά μ' ένα ελαφρό χαμόγελο. Αλλά αν στο πω μπορεί να σκοτωθούμε.

Η περιέργειά μου είχε κεντριστεί στο έπακρο. Το ήξερε φυσικά και το 'κανε επίτηδες.

– Υπόσχομαι νηφαλιότητα, είπα.

– Δεν θα τσαντιστείς;

– Σπανίως τσαντίζομαι, είπα ξερά. Θυμώνω μόνο κι αυτό όταν υπάρχει λόγος.

– Α, τότε άσε...

Με πιλάτευε το άτιμο πλάσμα!

– Λέγε εσύ και δεν πρόκειται να θυμώσω.

– Σίγουρος;

– Όπως σε βλέπω και με βλέπεις.

– Ούτε θα κατεβάσεις τα μούτρα;

– Ούτε.

– Ούτε θα το παίζεις σιωπηλός εκδικητής;

– Μ' έσκασες πια!

– Το λόγο σου.

– Τον έχεις.

Η Μαρία έκανε μια μικρή, θεατρική παύση, για έμφαση, και μετά πυροβόλησε.

– Ερωτεύεσαι εύκολα, είπε.

Δεν περίμενα κάτι τέτοιο και ξαφνιάστηκα. Η Μαρία απέφευγε (ενστικτωδώς;) κάτι τέτοιες κακοτοπιές. Τι της ήρθε ξαφνικά;

– Γιατί το λες αυτό; έκανα.

– Γιατί το πιστεύω.

– Εσύ δεν παραδέχτηκες πριν ότι δεν με ξέρεις καλά;

Χαμογέλασε.

– Δεν χρειάζεται να ξέρεις κάποιον τέλεια για να κατάλαβεις μερικά βασικά πράγματα, είπε.

– Κι εσύ κατάλαβες;

– Ε, ναι.

Κούνησα το κεφάλι μου.

– Κούνια που σε κούναγε! είπα.

– Γιατί, δεν είναι αλήθεια;

– Άσε, κάηκες. Είχες δεκαοχτώ και τράβηξες δεκάρι. Όλα τα λεφτά στην μπάνκα.

Ανακάθισε φουριόζα.

– Να μετρήσω; είπε. Λοιπόν, έχουμε και λέμε... Η Δέσποινα. Τρελός και παλαβός για τη Δέσποινα. Η Δέσποινα θεά, η Δέσποινα τούτο, η Δέσποινα το άλλο. Εμφανίζεται η Αθηνά. Παθαίνεις πλάκα. Παραμιλάς. Πάει η Δέσποινα. Καταχωρείται στα αρχεία και πάμε για νέες πε-

ριπέτειες. Θεά η Αθηνά! Νύμφη της θάλασσας! Γοργόνα!
Μιλάμε για κανονικό εγκεφαλικό δηλαδή.

Ώστε έτσι, δεσποινίς Μαρία; Πόλεμο θέλεις; Θα τον έχεις.

– Παρακάτω, είπα.

Με κοίταξε σαστισμένη.

– Τι παρακάτω;

– Ε, πώς! Στην Αθηνά θα μείνουμε; Δεν μπορεί! Σίγουρα υπάρχει και συνέχεια στην αισθηματική μου διαδρομή.

Με ξανακοίταξε, αυτή τη φορά χωρίς να χαμογελάει.

– Αυτό εσύ το ξέρεις, μουρμούρισε.

– Και η περίφημη διαίσθησή σου; την πείραξα. Τι γίνεται με την περίφημη διαίσθησή σου;

– Τι σχέση έχει αυτό;

– Ε, πώς!

Την είδα να στριφογυρίζει τα χέρια της νευρικά. Επιτέλους, στριμώχτηκε!

– Πάμε να φύγουμε;

Μ' έπιασαν τα γέλια. Μέχρι δακρύων. Με κοίταξε χωρίς να καταλαβαίνει.

– Τι σ' έπιασε τώρα; είπε και διέκρινα στη φωνή της έναν γνώριμο εκνευρισμό.

– Η στάνταρ ατάκα σου! εξήγησα. Έτσι και τα πράγματα σκουραίνουν η στερεότυπη απάντησή σου είναι «πάμε να φύγουμε».

Σηκώθηκε και ξεσκόνισε το τζην της με τα χέρια.

– Μην ακούω βλαχείες!

Σηκώθηκα, γελώντας πάντα, και την αγκάλιασα.

– Αυτό, για να μην νομίζεις ότι μόνο εσύ καταλαβαίνεις τον άλλον, είπα διδακτικά.

Μ' έσπρωξε κι ελευθερώθηκε.

– Άει χάσου!

– Και να σ' αφήσω μόνη σου σ' αυτή την ερημιά;

Τα χείλη της έσκασαν σ' ένα χαμόγελο, επιτέλους.

– Πολύ πνευματώδες αυτό! σχολίασε ειρωνικά. Αλλά παλιό.

Κατεβήκαμε πάλι στο δρόμο, τη... «δημοσά».

Άπλωσα το χέρι μου και πήρα το δικό της. Δεν το τράβηξε.

– Για να μη χαθούμε στο σκοτάδι, είπα γελώντας.

Γύρισε και με κοίταξε μ' ένα ανεξιχνίαστο χαμόγελο στα χείλη.

– Αυτό να λέγεται! είπε.

Έμπλεξα τα δάχτυλά μου στα δικά της. Την ένιωσα να διστάζει για μια στιγμή και μετά ν' αφήνεται. Η αίσθηση ήταν πια τελείως διαφορετική και το ξέραμε και οι δυο.

Την άκουσα ν' αναστενάζει.

– Τι έχεις; τη ρώτησα μαλακά.

– Σχεφτόμουν τον... προφήτη, είπε. Αυτά που έλεγε για τα ταξίδια και τις δυσκολίες τους.

– Και λοιπόν;

– Είχε δίκιο. Αυτό το ταξίδι έχει αρχίσει να γίνεται πολύ δύσκολο.

Κατάλαβα πως δεν εννοούσε τον δρόμο.

Περπατήσαμε μέχρι τις έντεκα περίπου, κουβεντιάζοντας –για ανώδυνα θέματα– αστεειυόμενοι, θαυμάζοντας το

μαγευτικό τοπίο, που φάνταζε τελείως εξωπραγματικό τη νύχτα, πάντα κρατημένοι από το χέρι, πάντα με τα δάχτυλα πλεγμένα, έχοντας την αίσθηση πως ισορροπούσαμε στο μεταίχμιο του πραγματικού με το φανταστικό. Τέλος, εκεί που το περιμέναμε το λιγότερο, σε μια στροφή, βρεθήκαμε ν' αντικρίζουμε την Αμμουδερή, ν' απλώνεται κάτω από τα πόδια μας, με τα λιγοστά φωτάκια της να τρεμολαμπυρίζουν. Απ' το σημείο αυτό και πέρα ο δρόμος κατέβαινε. Αν συνεχίζαμε έτσι, σε μισή ώρα, τρία τέταρτα το πολύ, θα βρισκόμασταν στη «βίλα» και στις αγκάλες των δικών μας. Η σκέψη μ' έκανε ν' ανατριχιάσω και φαίνεται πως δεν ήμουν ο μόνος που ένιωθε έτσι.

– Φτάσαμε, μουρμούρισε η Μαρία χωρίς μεγάλο ενθουσιασμό.

– Ναι, φτάσαμε.

Άφησε το χέρι μου και πήγε να σταθεί στην άκρη της πλαγιάς.

– Περιπέτεια τέλος, είπε σκεπτική. Πίσω στην πραγματικότητα.

Πήγα να σταθώ δίπλα της. Την αγκάλιασα κι αφέθηκε να γείρει πάνω μου. Το μισοφέγγαρο στο βάθος κατέβαινε αργά-αργά προς τη δύση.

– Έχω μια ιδέα, είπα ξαφνικά. Ποιος ο λόγος να πάμε να δώσουμε το παρόν τώρα αμέσως, σαν φαντάροι που βιάζονται να προλάβουν την αναφορά;

Σήκωσε τα μάτια της και με κοίταξε χαμογελώντας.

– Αλλά τι; είπε. Να τη βγάλουμε στο ύπαιθρο, δραπέτες, λιποτάκτες;

– Γιατί όχι; Έτσι κι αλλιώς δεν θα μας περιμένουν πριν από το πρωί. Γιατί να προκαλούμε τη μοίρα μας;

Άφησε το βλέμμα της να πλανηθεί στην πεδιάδα.

– Ενώ έτσι δεν την προκαλούμε; είπε μ’ ένα αχνό χαμόγελο.

– Τουλάχιστον έχουμε εμείς τον έλεγχο, απάντησα χωρίς να το καλοσκεφτώ.

Άφησε την αγκαλιά μου και τεντώθηκε τεμπέλικα.

– Ναι, δεν βλέπεις! χαμογέλασε. Τέλος πάντων... Συμφωνώ. Γιατί να μην παρατείνουμε λίγο ακόμα την ελευθερία, που μας δόθηκε τόσο απρόσμενα, αφού μπορούμε;

Βρήκαμε ένα όμορφο σημείο πάνω από τον δρόμο, που μας επέτρεπε να ’χουμε μια πανοραμική εικόνα της θέας και βολευτήκαμε κάτω από ένα πεύκο, με τις βελόνες που ήταν σπαρμένες ολόγυρα για στρώμα.

Μείναμε για λίγο να θαυμάζουμε το απίστευτο σκηνικό σιωπηλοί. Ήταν μια στιγμή ανεπανάληπτη. Σαν να ήμασταν οι μοναδικοί ζωντανοί άνθρωποι στη γη! Κάπου μακριά ένας γκιώνης έψαχνε το ταίρι του.

– Τόση ομορφιά σε παραλύει, ψιθύρισε κάποια στιγμή η Μαρία.

– Δεν είναι η πρώτη φορά που το λέμε από τη μέρα που ήρθαμε, παρατήρησα.

– Ναι, είδες; είπε χαμογελώντας.

Ήρθε και κούρνιασε κοντά μου.

– Ωρα για ύπνο, είπε. Πάρε με αγκαλιά.

Την αγκάλιασα και την κράτησα κοντά μου σαν κάτι το πολύτιμο που μου είχε δοθεί να φυλάξω.

– Μ’ αρέσει να με κρατάς αγκαλιά, ψιθύρισε κλείνοντας τα μάτια και βολεύοντας το κορμί της στο δικό μου.

– Κι εμένα, απάντησα ενώ η καρδιά μου πήγαινε να σπάσει από το χτύπημα.

Χαμογέλασε χωρίς ν’ ανοίξει τα μάτια της.

– Το ξέρω, είπε. Καληνύχτα.

Έσκυφα να τη φιλήσω στο μάγουλο. Την τελευταία στιγμή έκανε μια μικρή κίνηση και τα χείλη μου βρήκαν την άκρη των δικών της. Για ένα δευτερόλεπτο ο χρόνος πάγωσε, μαζί με το αίμα στις φλέβες μου. Μετά, σαν σε όνειρο, ένιωσα τα χείλη της να μου ανταποδίδουν το φιλή, ελαφρά, σαν χάδι πεταλούδας. Ένας κλέφτης της Βαγδάτης πέρασε πάνω στο μαγικό του χαλί και σκόρπισε ολόγυρά μας αστερόσκηνη.

– Καληνύχτα, είπε πάλι και δεν ξανακουνήθηκε.

Έμεινα έτσι μέχρι που έφεξε, μην τολμώντας να κλείσω τα μάτια μου, από φόβο μην χάσω το όνειρο, μην τολμώντας να κινηθώ, από φόβο μήπως χάσω την αίσθηση του αγαπημένου κορμιού στην αγκαλιά μου.

Γαμπρός εξ Αμερικής

Αν τη γλιτώσαμε με ελαφρές και μάλλον αφηρημένες επιπλήξεις –περισσότερο για την τιμή των όπλων παρά γιατί είχε όρεξη ν' ασχοληθεί κανείς μαζί μας– οφειλόταν στο ότι βρήκαμε την οικογένεια ανάστατη κι επί ποδός πολέμου, εξ' αιτίας ενός γεγονότος κοσμοϊστορικού και ήσσονος σημασίας, που έκανε τη δική μας περιπέτεια –που διαφορετικά θ' αποτελούσε θέμα συζήτησης για έναν τουλάχιστον μήνα– να περάσει σε δεύτερη και τρίτη μοίρα, για να μην πω ότι την επισκίασε εντελώς.

Ο απροσδόκητος αντιπερισπασμός ήταν ένα τηλεγράφημα που ελήφθη όσο εμείς λείπαμε στη Χώρα, που ανάγγειλε την άφιξη του θείου Φρανκ. Κι αυτό καθαυτό το γεγονός δεν θα είχε βέβαια τίποτα το κοσμοϊστορικό ή το ιδιαίτερο, αν δεν υπήρχε στο μήνυμα μια διευκρίνηση-δυναμίτης. «ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟΠ ΚΟΜΙΖΩ ΕΥΠΟΡΟ ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΟ ΓΑΜΠΡΟ ΓΙΑ ΕΛΠΙΔΑ ΣΤΟΠ ΜΕΓΑΛΑΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΙ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΣΤΟΠ».

Περιττό να πω ότι σύμπας ο πληθυσμός της «βίλας» μετά απ' αυτό αποτρελάθηκε. Εμείς τους βρήκαμε στο πόδι

χαράματα, να τρέχουν από 'δώ κι από κει σαν ζαλισμένα κοτόπουλα. Το σπίτι να καθαριστεί εκ βάθρων, τα πατώματα και οι πλάκες να σφουγγαριστούν, ο κήπος να σουλωπωθεί, η κουζίνα να αναδιοργανωθεί ριζικά κι ό,τι τέλος πάντων μπορεί να βάλει ο νους του ανθρώπου ό,τι μπορεί να κάνει μια τρελαμένη οικογένεια, που την πληροφόρησαν πως υπάρχουν βάσιμες ελπίδες να ξεφορτωθεί μια από καιρό σιτεμένη και ακραιφνώς αζήτητη γεροντοκόρη. Προς τούτο επιστρατεύτηκε όχι μόνο η πιστή Μαρουσώ, αλλά και η Αθηνά –κάτι που μας παραξένεψε, αλλά μας χαροποίησε κιόλας.

Σε μας δεν είπαν ολόκληρη την αλήθεια αμέσως. Αυτά βλέπεις ήταν «λεπτά ζητήματα» για να μας τα εμπιστευτούν. Ποιος ξέρει πάλι, μπορεί να σκέφτηκαν ότι θα σοκαριζόμασταν αν το μαθαίναμε απότομα –κάτι για το οποίο είχαμε μάλλον δίκιο.

– Έρχεται ο θείος Φρανκ από την Αθήνα, μας πληροφόρησε φουριόζα και πολυάσχολη η μάνα μου, αφού φρόντισε να μας βάλει πάγο, έτσι για τα μάτια. Κοιτάξτε να μην είσαστε στη μέση γιατί πνιγόμαστε.

– Μα, όλος αυτός ο πανικός για τον θείο Φρανκ; απόρησε η Μαρία.

– Ε, να μην μας βρει ασυγύριστους ο άνθρωπος..., τα μάσηξε η μάνα μου.

Κοιταχτήκαμε με τη Μαρία απορημένοι. Από πότε βαρούσαν σ' αυτή την οικογένεια γενικό συναγερό επί τη αφίξει του θείου Φρανκ; Συνήθως δεν έβλεπαν την ώρα να τον ξεφορτωθούν μια ώρα αρχύτερα, γιατί το 'χε αυτό ο παλιανθρωπάκος, να κολλάει κάπου και να μην έχει ξεκολλημό τελικά –κάτι που έτρεμαν όλοι αυτοί οι κλασικοί τσιγκούνηδες.

– Και πότε έρχεται; ζήτησα να πληροφορηθώ εγώ.

– Σήμερα το απόγευμα. Κανόνισε ο θείος Αριστείδης να κατέβει στη Χώρα με το ταξί να τον φέρει.

Αυτό πια κι αν ήταν από τα ανήκουστα! Ο θείος Αριστείδης να ξοδευτεί σε ταξί –και μάλιστα πήγαινε –έλα– για να μην ταλαιπωρηθεί ο αδερφός του, που τον είχε γραμμένο κανονικά!

Κάποιο λάκκο είχε η φάβα κι έπρεπε να το ξεκαθαρίσουμε.

Βρήκαμε μια ευκαιρία και στριμώξαμε την Αθηνά που μας πληροφόρησε για τα καθήκαστα προσπαθώντας –ανεπιτυχέστατα– να κρατήσει το πρόσωπό της σοβαρό.

– Γαμπρός για την Ελπίδα! αναφώνησε η Μαρία ανοίγοντας κάτι μάτια πελώρια.

– Για τ' όνομα του θεού! κατάφερα να ψελλίσω εγώ.

Γιατί, η ξαδέρφη Ελπίδα, εκτός που δεν βλεπόταν με τίποτα, εκτός που δεν είχε κουκούτσι μυαλό, θα κόντευε επιπλέον και τα πενήντα –αν και η ηλικία της φυλαγόταν ζηλότυπα, ως επτασφράγιστο μυστικό της οικογένειας. Δηλαδή ποιος ήρωας θα δεχόταν να φορτωθεί αυτό το απερίγραπτο ξόρανο –με όποιο αντάλλαγμα; Και για ποιο λόγο ανακατεύτηκε ο θείος Φρανκ (χωρίς καμιά αμφιβολία με το αζημίωτο);

Πήγαμε να κάνουμε ένα ντους, να συνέλθουμε, αλλάξαμε, ήπιαμε ένα γάλα που μας ετοίμασε η Μαρουσώ και καθίσαμε να σκεφτούμε πώς θα τη βγάζαμε καθαρή εμείς οι δυο μέσα σ' αυτή τη λαίλαπα.

Από το δίλημμα μας έβγαλε αμέσως η μάνα μου.

– Δεν θα πάτε για μπάνιο εσείς σήμερα; μας ρώτησε.

– Από τις εφτάμισι; απόρησε η Μαρία.

– Όσο πιο νωρίς, τόσο πιο καλά. Η θάλασσα αυτή την ώρα έχει αξία. Άντε μπράβο... Μαζεύτε τα και δρόμο. Μην σας έχουμε και σας μέσα στα πόδια μας.

Της έκλεισα το μάτι και την πήρα από τους ώμους.

– Τι έγινε, μαμά; είπα. Πας να μας ξεφορτωθείς; Συμβαίνει τίποτα;

Η μάνα μου μπερδεύτηκε, όπως κάθε φορά που προσπαθούσε να κρύψει κάτι.

– Τι να συμβαίνει; Τίποτα δεν συμβαίνει. Ορίστε μας! Δεν βλέπετε που ετοιμάζουμε για τους ανθρώπους;

– Ποιους ανθρώπους; χαμογέλασε αγγελικά η Μαρία. Εγώ νόμιζα ότι περιμένουμε τον θείο Φρανκ.

Η μάνα μου κοκκίνισε, σάστισε, μπερδεύτηκε ακόμα χειρότερα.

– Ε, ναι... Τον θείο Φρανκ. Είπαμε, δεν είπαμε;... Όμως... Ξέρω εγώ;... Μπορεί να φέρει μαζί και κανέναν φίλο του... Να μας βρει σαν τους γύφτους ο άνθρωπος;

– Σωστά, έκανα εγώ σοβαρά. Μπορεί να χαλάσει το προξενιό.

– Τον κακό σου τον καιρό! με πρόγkηξε η μάνα μου που δεν εκτιμούσε το χιούμορ μου. Άντε, εξαφανιστείτε πριν αρπάξω τη σκούπα.

– Έλα τώρα, θεία..., προσπάθησε να την τουμπάρει η Μαρία γαλίφικα, ξέροντας την αδυναμία που της είχε. Πες μας τι συμβαίνει κι εμείς, να, λόγο τιμής, τάφος!

Η μάνα μου ρισκάρισε ένα βεβιασμένο χαμόγελο, κοίταξε γύρω της να βεβαιωθεί πως δεν την άκουγε κανείς κι επιτέλους το 'σκασε το μυστικό –που ήδη γνωρίζαμε.

– Έρχεται γαμπρός για την Ελπίδα, είπε ψιθυριστά. Μην σας ξεφύγει κουβέντα όμως γιατί θα σας πνίξω και τα δυο. Και κοιτάξτε εδώ... Να τ' αφήσετε αυτά που ξέρετε... Αστεία και σχόλια... Συνεννοηθήκαμε; Δεν είναι αυτή ώρα για αστεία. Εδώ παίζεται το μέλλον της ξαδέρφης σας.

Μαζέψαμε τα σύνεργα του μπάνιου και φύγαμε για τον Πράσινο Γιαλό γελώντας σ' όλο τον δρόμο. Αχούς θράσος!

Να παντρολογούν την Ελπίδα! Αλλά, θα μου πεις, μήπως αυτό είναι το μόνο παράξενο που συνέβαινε κείνο το καλοκαίρι;

Περάσαμε όλη τη μέρα σχολιάζοντας το γεγονός με τον δικό μας –συχνά ανελήτο– τρόπο, κάτι που μας βόλευε τη στιγμή εκείνη και μας ξεστράτιζε το μυαλό από άλλα προβλήματα, πιο προσωπικά και σαφώς λιγότερο ευτράπελα που μπορεί να μας απασχολούσαν.

Κατά το απογευματάκι, εξαντλημένοι πια από τη χθεσινή περιπέτεια και την έλλειψη ύπνου, ξαπλώσαμε κάτω από τη σκιερή συκιά και χωρίς να το καταλάβουμε αποκοιμηθήκαμε κρατημένοι από το χέρι. Ξυπνήσαμε σχεδόν την ίδια στιγμή από τη αίσθηση της ξένης παρουσίας κοντά μας.

Η Αθηνά ήταν καθισμένη στην άμμο, δίπλα μας, και μας χαμογελούσε.

– Μ' έστειλαν να σας φωνάξω, εξήγησε. Αλλά δεν μου πήγαινε καρδιά να σας ξυπνήσω...

– Και καθόσουν να μας κοιτάζεις, τρελή; γέλασε η Μαρία.

Η Αθηνά κοκκίνισε.

– Ήταν μια πολύ ωραία εικόνα, δεν ήθελα να την χαλάσω, δικαιολογήθηκε.

– Για μένα λέει, μου εξήγησε η Μαρία σοβαρά-σοβαρά. Εσύ μην χαίρεσαι.

Βάλαμε τα γέλια και οι τρεις και τα μάγια λύθηκαν.

Σηκωθήκαμε και τεντωθήκαμε να ξεμουδιάσουμε. Ο ύπνος μας έκανε καλό κι αν μας άφηναν μπορεί να κοιμόμασταν χωρίς διακοπή υποθέτω μέχρι τα μεσάνυχτα.

Η θάλασσα δεν είχε ούτε μια ρυτίδα. Λίμνη κανονική. Έτσι που απλωνόταν μπροστά μας αποτελούσε μεγάλο πειρασμό.

– Πάμε να κάνουμε μια τελευταία βουτιά; πρότεινε η Μαρία.

Στράφηκα στην Αθηνά.

– Αθηνά;

Μια στιγμή αμηχανίας και μετά σαν να το αποφάσισε ξαφνικά πέρασε το φόρεμά της πάνω από τους ώμους της και με μόνο ρούχο ένα λευκό σλιπάκι προχώρησε, χωρίς ντροπές και δισταγμούς προς το νερό. Το θέαμα ήταν τόσο όμορφο και τόσο απροσδόκητο που ένιωσα να μου κόβεται η αναπνοή. Η Μαρία, μέχρι τα μεριά στο νερό, στράφηκε εκείνη τη στιγμή και την είδε. Άφησε ένα θαυμαστικό σφύριγμα.

– Και μετά σου λέει ότι οι θεοί πέθαναν! φώναξε.

Η Αθηνά γέλασε, αλλά δεν έκανε καμιά προσπάθεια να κρυφτεί.

– Με κακομαθαίνετε, αστειεύτηκε. Τι θα γίνει αν αρχίσω να τα πιστεύω αυτά κι η ίδια;

– Χωριό που φαίνεται κολαούζο δεν θέλει, είπε η Μαρία. Τι λες εκεί τώρα, κοπέλα μου; Καθρέφτη δεν έχετε στο σπίτι σας;

Η Αθηνά γλίστρησε στο νερό.

– Ο καθρέφτης δεν είναι σαν τα μάτια των ανθρώπων, είπε.

– Αυτό ξαναπέστο! γέλασε η Μαρία ρίχνοντάς μου μια ματιά γεμάτη σημασία. Ε, Πωλ;

Αφέθηκα στην αγκαλιά του νερού με ανακούφιση που δύσκολα κρυβόταν.

– Η Αθηνά είναι όμορφη γιατί είναι η ψυχή της όμορφης, είπα.

Κολυμπούσαμε οι τρεις μας με ήρεμες κινήσεις σαν να θέλαμε ν' αποφύγουμε να ταράξουμε τη γαλήνη του νερού και της ώρας.

–Είμαστε όμορφοι όταν μας αγαπούν, απάντησε απροσδόκητα η Αθηνά. Η ομορφιά έρχεται απ’ αυτό που μας δίνουν οι άλλοι. Χωρίς αυτούς, χωρίς εκείνο που βγαίνει από μέσα τους και μας αγκαλιάζει, η ομορφιά μας δεν θα είχε καμιά αξία. Θα ήταν απλά μια εικόνα.

Κοιτάχτηκα με τη Μαρία και διάβασα στα μάτια της την ίδια με μένα έκπληξη και απορία. Είναι δυνατόν αυτό το πρωτόγονο, το αγράμματο πλάσμα, να κάνει σχέψεις με τέτοιο βάθος κι επιπλέον να είναι σε θέση να τις εκφράζει;

– Μ’ άλλα λόγια, αν είσαι όμορφη σήμερα είναι επειδή σε αγαπάμε, θέλησε ν’ αστειευτεί η Μαρία.

Στράφηκε και την κοίταξε χαμογελώντας.

– Δεν είναι αλήθεια; ρώτησε.

Η Μαρία κόμπιασε για μια στιγμή.

– Αλήθεια είναι, είπε μετά μ’ ένα πλατύ χαμόγελο. Και βέβαια σ’ αγαπάμε, Αθηνά. Δεν ξέρω γιατί, αλλά σίγουρα σ’ αγαπάμε.

– Κι εγώ σας αγαπώ.

– Και τώρα που αγαπιόμαστε όλοι, δεν πάμε σιγά-σιγά πριν μας κηρύξουν λιποτάκτες; μουρμούρισα εγώ.

Η Μαρία έβαλε τα γέλια.

– Τώρα ποιος το βάζει στα πόδια; μου πέταξε.

Βγήκαμε, στεγνώξαμε, ντυθήκαμε, μαζέψαμε τα πράγματα μας και πήραμε τον δρόμο του γυρισμού. Η Μαρία που βάδιζε στα δεξιά μου με άρπαξε ξαφνικά από το χέρι μπλέκοντας τα δάχτυλά της με τα δικά μου, όπως χθες βράδυ που κατεβαίναμε το βουνό.

– Και την Αθηνά, μου ψιθύρισε επιτακτικά στο αυτί.

Βλέποντάς με να διστάζω έσφιξε το χέρι μου περισσότερο.

Πήρα το χέρι της Αθηνάς και το δέχτηκε με φυσικότητα. Όταν φτάσαμε στο σταυροδρόμι που θα χωρίζαμε μας φίλησε έναν-έναν και στα δυο μάγουλα και μας ευχήθηκε μ' ένα συνωμοτικό γέλιο «καλή δύναμη». Πού να ξέραμε πόσο θα τη χρειαζόμασταν αυτή την ευχή!

– Να σου πω λοιπόν ένα μυστικό; είπε η Μαρία καθώς βαδίζαμε μόνοι μας πια προς τη φωταγωγημένη «βίλα». Παρ' ότι προσπάθησα να μην τη συμπαθήσω αυτή την κοπέλα στάθηκε αδύνατο.

– Αν σου πω ότι και με μένα το ίδιο συμβαίνει θα 'μαι ψεύτης, αστειεύτηκα.

Γέλασε και μου 'δωσε μια αγκωνιά στα πλευρά.

– Σοβαρά μιλάω, είπε. Έχει κάτι που σε κερδίζει αμέσως.

– Ίσως επειδή είναι αυθεντική.

– Καμιά σχέση με τις χαζογκόμενες του Κολωνακίου, με κάρφωσε.

– Καμιά σχέση, παραδέχτηκα χαμογελώντας.

– Κι εγώ; πέταξε ξαφνικά. Εγώ δεν είμαι αυθεντική;

Γύρισα και την κοίταξα. Η έκφρασή της με προειδοποιούσε πως δεν θα δεχόταν εξυπνάδες και υπεκφυγές. Με ρώταγε κάτι και ήθελε ντόμπρα απάντηση.

– Εσύ, είσαι άλλο, αναστέναξα. Εσύ είσαι –δυστυχώς– μοναδική.

Άπλωσε το χέρι της και μου χάιδεψε τα μαλλιά. Είχαμε φτάσει στην εξώπορτα.

* * *

Η βεράντα είχε φωταγωγηθεί για την περίπτωση με έξτρα λάμπες πετρελαίου, μόνο γιρλάντες και σημαιάκια δεν είχαν κρεμάσει, κατά τα άλλα η όλη φάση θύμιζε έντονα

Αποκριά. Ο θείος Αριστείδης είχε φορέσει το άσπρο του κοστούμι, ασορτί πουκάμισο, γαλάζια γραβάτα με πουά και δίχρωμα σκαρπίνια, καφετιά και άσπρα, που σίγουρα θα τον στένευαν. Η μάνα μου και η θεία Ευανθία είχαν ξεθάψει ότι πιο επίσημο μπόρεσαν να βρουν σε εμπριμέ και είχαν κοτσάρει πάνω τους και κάμποσα τζοβαϊρικά. Αλλά το κλου, η αποθέωση, ήταν το μασκάρωμα της ξαδέρφης Ελπίδας, που τη στόλισαν σαν χριστουγεννιάτικο δέντρο και την πασάλειψαν με ότι πούδρες και ρουζ μπόρεσαν να επιστρατευτούν, έτσι, στα γρήγορα, σε μια προσπάθεια εξωραϊσμού, που έφερε όμως ακριβώς το αντίθετο αποτέλεσμα.

Ο θείος Φρανκ, με τον γαμπρό, αμφότεροι κουστουμαρισμένοι και γραβατωμένοι, αποτελούσαν βέβαια το επίκεντρο του ενδιαφέροντος, γύρω απ' το οποίο οι υπόλοιποι συν την απαραίτητη Μαρουσώ φυσικά– στριφογύριζαν σαν ζαλισμένες αλογόμυγες.

Εμείς σκάσαμε στη βεράντα με τα σορτσάκια και τα φανελάκια, όπως ήμασταν από τη θάλασσα, караβοτσακισμένοι κι αρμυριασμένοι, μια τέλεια παραφωνία μέσα σ' αυτή την ατμόσφαιρα επισημότητας και μεγαλείου. Η μάνα μου δαγκωνόταν και μας έκανε νοήματα που εμείς – τελείως αθώα– δεν καταλαβαίναμε, η θεία Ευανθία σκυθρώπασε, η Ελπίδα διαολίστηκε, ο θείος Αριστείδης περιέπεσε σε αμηχανία και μόνο ο θείος Φρανκ μας προσφώνησε με εγχαρδιότητα.

– Ιδού και η νεολαία! έκανε. Ωσάν ιθαγενείς της Αφρικανικής ζούγκλας. Natives from the African jungle, εξήγησε στ' αμερικάνικα στον γαμπρό, χωρίς να υπάρχει λόγος γιατί ο ανθρωπάκος καταλάβαινε μια χαρά τα ελληνικά.

Χαιρετήσαμε τον θείο, χαιρετήσαμε και τον υποψήφιο που μας σύστησαν σαν «μίστερ Τίμοθυ» και μετά συλληφθήκαμε από τη μάνα μου, που караδοκούσε, και σταλήκαμε γραμμή για μπάνιο και σουλούπιμα.

– Άντε να γίνετε άνθρωποι, μας προέτρεψε. Κι έχουμε ξένο άνθρωπο για τραπέζι! Τι θα σκεφθεί για μας;

Τώρα τι θα σκεφτόταν ο ξένος άνθρωπος, αν κρίνουμε από την εμφανώς αμήχανη όψη του, δεν ήταν δύσκολο να μαντέψει κανείς, μόνο που αυτό δεν είχε να κάνει με τη δική μας εμφάνιση, αλλά μ' αυτή της μέλλουσας –αν όλα πήγαιναν κατ' ευχή (μάλλον κατά κατάρα)– συμβίας του.

Όπως βιαζόμασταν μην χάσουμε τίποτα από την ανεπανόληπτη παράσταση τρέξαμε στο πίσω μέρος της αυλής, να πλυθούμε με το λάστιχο του κήπου, κάτι που εξελίχτηκε σε κανονικό νεροπόλεμο, με γέλια και φωνές. Η Μαρουσώ έτρεξε να μας συνεφέρει αλαφιασμένη.

– Σιγά, αγάπες μου, σιγά! έκανε η καλή γυναίκα, χωρίς να μπορεί να κρύψει ένα χαμόγελο ωστόσο. Θα βρούμε όλοι τον μπελά μας έτσι και μας πάρει είδηση η κυρία Ευανθία.

– Η κυρία Ευανθία είναι απασχολημένη με τον γαμπρό, μην ανησυχείς, Μαρουσώ, γέλασε η Μαρία.

– Τον καχομοίρη! Είδες μια έκφραση που είχε; Λες και πήγαιναν να τον κρεμάσουν! είπα εγώ σκασμένος στα γέλια.

– Γιατί, ψέματα είναι; ξεκαρδίστηκε η Μαρία.

– Σουτ, αφορεσμένα! έκανε η Μαρουσώ ρίχνοντας ανήσυχες ματιές προς την πόρτα της κουζίνας. Θα σας ακούσουν.

– Εσύ τι λες, Μαρουσώ; Σ' αρέσει ο γαμπρός; την πείραξε η Μαρία.

Η Μαρουσώ προσπάθησε να σοβαρευτεί, αλλά δεν τα κατάφερε.

– Είσαι μια μουσίτσα εσύ! είπε κουνώντας το κεφάλι της. Άντε, τελειώνετε. Μου είπαν να σερβίρω.

Σε δέκα λεπτά, φορώντας ό,τι πιο πρόχειρο μπορέσαμε να βρούμε, παίρναμε τη θέση μας στο οικογενειακό τραπέζι, που αυτή τη φορά, εξαιρετικά και κατόπιν αιτήσεως του θείου Φρανκ, στρώθηκε στη βεράντα. Οι μεγάλοι μας έριξαν μια αυστηρή, αποδοκιμαστική και συγχρόνως προειδοποιητική ματιά κι έπαψαν ν' ασχολούνται πια μαζί μας.

Ο γαμπρός τοποθετήθηκε τιμητικά στην κεφαλή του τραπεζιού, έχοντας στα δεξιά του τον θείο Φρανκ και στ' αριστερά του τη συμφορά που τον βρήκε, την Ελπίδα. Ήταν ένας κοντόχοντρος ανθρωπάκος, πενήνταπεντάρης, ίσως και περισσότερο, καραφλός, με ασήμαντα χαρακτηριστικά που τα 'κανε ακόμα πιο άχαρα η λυπημένη έκφραση που δεν έλεγε να τον αφήσει. Στα χοντρά του δάχτυλα μετρήσαμε πάνω από τέσσερα, απελπιστικά κακόγουστα δαχτυλίδια, ενώ μια σειρά από στυλό ξεπρόβαλαν απ' το τσεπάκι του σακακιού του μαζί με μια χρυσή καδένα –ρολογιού υποθέτω. Όταν άνοιξε το στόμα του να μιλήσει διακρίναμε και το απαραίτητο χρυσό δόντι. Ο τέλειος Μπρούκλινς! Ούτε παραγγελία να τον είχαμε!

Προσπαθούσαμε να κρατήσουμε τη σοβαρότητά μας, όμως δεν ήταν καθόλου εύκολο, γιατί η κατάσταση ήταν πραγματικά τραγελαφική. Κάθε τόσο η Μαρία μου τράβαγε μια τσιμπιά για να μου επιστήσει την προσοχή σε κάτι κι εγώ της το ανταπέδιδά μ' ένα σκούνημα. Το αποτέλεσμα ήταν ότι δεν σταματήσαμε να χαζογελάμε σαν καθυστερημένα σ' όλη τη διάρκεια του δείπνου.

– Το φαγητό είναι θεσπέσιο! ανέκραξε ο θείος Φρανκ, που έβρισκε πάντα το τζάμπα φαγητό θεσπέσιο. Πάω στοίχημα πως το 'φτιαξε η Ελπίδα.

– Όχι πως είναι κόρη μου, αλλά την Ελπίδα στη μαγειρική δεν τη φτάνει κανείς! δήλωσε η θεία Ευανθία.

Και μόνο που δεν πνιγήκαμε γιατί, ήταν κοινό μυστικό, ότι η «χρυσοχέρα» δεν ήξερε ούτε αυγό να βράσει.

– Ω γιες! Είναι περίφημη νοικοκυρά η Ελπίδα! έκανε τη διαφήμισή του ο θεός Φρανκ. Σπάνιο κορίτσι! Δεν υπάρχουν πλέον τέτοια στις μέρες μας.

Ο Γαμπρός χαζογελούσε αφηρημένα. Τι να 'λεγε ο άνθρωπος;

– Πόσα χρόνια έχετε στην Αμερική, κύριε Τίμοθ; τον ρώτησε για να ελαφρύνει την ατμόσφαιρα ο θεός Αριστείδης.

– Ω, πάρα πολλά, απάντησε ο Μπρούκλινς με κείνη την χαρακτηριστική προφορά των πιατάδων. Πάρα πολλά. Από μικρό παιδί. Εμένα που με βλέπετε ξεκίνησα από το μηδέν, με τρία ντόλαρς στην τσέπη και δούλεψα σκληρά. Hard work... Πώς το λένε; Δόξα τω Θεώ, τα πράγματα μου ήρθαν καλά και σήμερα μπορώ να πω πως με υπολογίζουν σε πολλά ντόλαρς. You know...

– Ο Τίμοθ; έχει πέντε ρέστωραν στην Αστόρια, μας πληροφόρησε ο θεός Φρανκ. Πρόκειται για μια μεγάλη οικονομική δύναμη στην ομογένεια.

– Πέντε ρέστωραν! θαύμασε κακαρίζοντας η μέλλουσα νύφη.

– Ο Μαίητζορ τα παραλέει, χαμογέλασε σεμνά ο Τίμοθ; –γεννηθείς Τιμόθεος στο Άνω Κρουονέρι Αρκαδίας. Τι είναι πέντε ρέστωραν μπροστά σε όσα πέτυχαν άλλοι;

– Α, μην το λες αυτό Τιμ, τον έκοψε ο «Μαίητζορ». Μην το λες αυτό, γιατί όλοι σέβονται το όνομα Τίμοθ; Πάπας στα Σταιήτς. Και δεν τους είπα πως είσαι επίτροπος στην εκκλησία.

– Επίτροπος! θαύμασε η θεία Ευανθία και σταυροκοπήθηκε ευλαβικά.

– Ω, δεν είναι σπουδαίο πράγμα, χαμογέλασε σεμνά ο Πάπας.

– Και είναι η πρώτη φορά που ερχόσαστε στην πατρίδα, κύριε Τίμοθ; ρώτησε ο θεός Αριστείδης.

– Πρώτη φορά εδώ και τριανταπέντε χρόνια, απάντησε ο Τίμοθου. *Thirty five years!*

– Ο Τίμοθου νοστάλγησε την πατρίδα, μπήκε σφήνα ο θείος Φρανκ. Γιατί καλή η Αμερική, σαν την Ελλάδα όμως δεν βρίσκεις πουθενά. Είναι και οι άνθρωποι αλλιώτικοι εκεί. Δεν έχουν τις ίδιες συνήθειες με μας. Γι' αυτό το λόγο και οι ομογενείς αποφεύγουν να παντρεύονται Αμερικάνες, πρόσθεσε με σημασία.

Η Ελπίδα κατέβασε τα μάτια ντροπαλά.

– Και πολύ καλά κάνουν! επικρότησε η θεία Ευανθία. Οι ξένες είναι όλες ξετσιπώτες. Μόνο τα δικά μας κορίτσια ξέρουν τι σημαίνει οικογένεια και νοικοκυριό.

Η Μαρία με είχε ταράξει στις τσιμπιές εννοείται.

– Εμένα μ' αρέσουν οι Αμερικάνες, είπα για ν' αποφύγω να σκάσω στα γέλια.

Όλοι γύρισαν και με κοίταξαν μ' ένα ύφος που θα είχαν οι ιεροεξεταστές πριν ρίξουν τους αμαρτωλούς στην πυρά. Εκτός από τον φουκαρά τον Τίμοθου που έδειξε περιέργεια.

– Γιατί αυτό; ενδιαφέρθηκε να μάθει.

– Ε, πώς; έκανα. Αν κρίνουμε απ' ότι βλέπουμε στο σινεμά, αλλά και στο «*Playboy*», οι κοπέλες έχουν ένα άλφα εκτόπισμα.

Πέσανε να με φάνε φυσικά. Νοήματα, γκριμάτσες, σιωπηρές απειλές... όλο το ρεπερτόριο, ενώ η Μαρία βρήκε την ευκαιρία επιτέλους να δώσει διέξοδο στα γέλια που συγκρατούσαμε με νύχια και με δόντια τόση ώρα.

– Εκτόπισμα; απόρησε ο γαμπρός. Τι είναι εκτόπισμα;

Πήγα ν' απαντήσω, αλλά επενέβη έντρομος ο θείος Αριστείδης.

– Είναι η μόδα, εξήγησε ρίχνοντάς μου δολοφονικές ματιές. Όταν κάποιος ακολουθεί τη μόδα λέμε πως έχει εκτόπισμα.

Το τσίρκο συνεχίστηκε έτσι μέχρι που τελείωσε το φαγητό και δόθηκε εντολή στη Μαρουσώ να προσκομίσει καφέδες και λικέρ.

Η μάνα μου βρήκε την ευκαιρία να μας ξεμοναχιάσει τη Μαρία και μένα με μια επιδέξια μανούβρα.

– Εσείς οι δυο, το καλό που σας θέλω, εξαφανιστείτε, είπε.

– Μα, θεία, να χάσουμε την παράσταση; της χαϊδεύτηκε η Μαρία.

– Βρε, ακούσατε τι σας είπα ή ν' αρπάξω το σκουπόξυλο;

– Και πού να πάμε νυχτιάτικα; έκανα τον δύσκολο εγώ.

– Δεν μ' ενδιαφέρει, δήλωσε η μάνα μου. Πάρτε τα όρη και τα λαγκάδια, πηγαίnete στη θάλασσα, πνιγείτε, γκρεμιστείτε, κάντε ότι σας φωτίσει ο Θεός, εδώ να μην είσατε μόνο.

– Μα, γιατί θεία, τι κάναμε; την καλόπιασε η Μαρία.

– Τι κάνατε;! εξανέστη η μάνα μου. Τι κάνατε και τι θα κάνετε ακόμα! Άντε, δρόμο. Δεν θα μας χαλάσετε εσείς το συνοικέσιο με τις βλακειές σας.

* * *

Κι έτσι βρεθήκαμε ξανά στο δρόμο –άλλο που δεν θέλαμε!– σκασμένοι στα γέλια και κάπως ανακουφισμένοι που δεν θα 'χαμε να υποστούμε και τη συνέχεια του παντρολογήματος.

Πιαστήκαμε λοιπόν από το χέρι κι αρχίσαμε να περπατάμε μέσα στη νύχτα, ξέγνοιαστοι, χωρίς σκοπό.

– Μα, βρε αθεόφοβε! γέλασε η Μαρία. Τι πήγες και του 'πες του ανθρώπου, για τις Αμερικάνες που «έχουν εκτόπισμα»;

– Εννοείς αυτές «που ακολουθούν τη μόδα»;

Διπλωθήκαμε στα δυο και ξεσπάσαμε σ' ένα νευρικό γέλιο που δεν σταματούσε με τίποτα. Άκου «που ακολουθούν τη μόδα»!

– Μια φάτσα που έκανε ο θείος Αριστείδης!

– Μήπως ο γαμπρός, ο ταλαίπωρος; Να του 'λεγαν πως θα τον ντουφέκιζαν πιο χαρούμενος θα 'δειχνε.

– Πες το ψέματα!

– Μα, το διανοείσαι; Να σου φορτώσουν την Ελπίδα, στα καλά καθούμενα;

– Την «πρώτη νοικοκυρά»!

Και δώστου γέλια και χαχανητά.

– Σε καλό να μας βγει! βόγκηξε η Μαρία σκουπίζοντας τα δάκρυά της.

– Μωρέ εγώ τον ανθρωπάκο λυπάμαι, είπα.

Το μισοφέγγαρο κρεμόταν πάνω από τα κεφάλια μας σ' έναν πεντακάθαρο, βελούδινο ουρανό.

– Τώρα πού πάμε; με ρώτησε σε μια στιγμή η Μαρία.

– Πάμε για μπάνιο; πρότεινα.

– Πάλι;

– Γιατί, τι θα πάθουμε;

– Και μαγιό;

Αυτό δεν το είχα σκεφτεί.

– Τι να το κάνουμε; αστειεύτηκα. Νύχτα είναι, κανείς δεν θα μας δει.

Το είπα έτσι, στα κουτουρού, αλλά η Μαρία το πήρε στα σοβαρά.

– Γιατί όχι; γέλασε. Στο κάτω-κάτω σε ποιον έχουμε να δώσουμε λογαριασμό; Κι αν δεν ντράπηκε η Αθηνά να γυ-

μνωθεί μέρα μεσημέρι γιατί να ντραπούμε εμείς να γυμνωθούμε νύχτα;

Μου κόπηκαν τα πόδια.

– Έλα, βρε Μαρία τώρα..., μουρμούρισα.

Γέλασε.

– Τι έγινε; Ντρέπεσαι; Καλά, σου υπόσχομαι να κοιτάζω από την άλλη μεριά.

– Μα...

– Δική σου ιδέα ήταν, μ' έκοψε. Τώρα δεν μπορείς να κάνεις πίσω.

Μ' άρπαξε από το χέρι και με παρέσυρε στο δρόμο για τον Πράσινο Γιαλό.

– Θ' αργήσουμε..., έκανα μια ακόμα προσπάθεια.

– Ξεχνάς τι μας είπε η μαμά σου; μου υπενθύμισε. Δεν μας είπε να εξαφανιστούμε; Ε, εξαφανιζόμαστε.

Φτάσαμε στον Πράσινο Γιαλό και βρήκαμε τη θάλασσα γυαλί. Η Μαρία, χωρίς πολλές κουβέντες πέταξε τα ρούχα της και βούτηξε. Μην μπορώντας να κάνω διαφορετικά τη μιμήθηκα, αν και με βαριά καρδιά. Το νερό ήταν χλιαρό κι απαλό σαν βάλσαμο. Αφέθηκα να με τυλίξει και μονομιιάς όλες μου οι ανησυχίες, όλοι μου οι φόβοι εξαφανίστηκαν. Ζούσαμε οι δυο μας μια δεύτερη ξεχωριστή μέρα, μια μέρα έξω από τα συνηθισμένα, και θα 'πρεπε να 'μαστε πανευτυχείς γι' αυτό. Το αύριο ήταν μια άλλη ιστορία βέβαια, αλλά αυτή τη στιγμή, σ' αυτόν τον μαγικό τόπο, φαινόταν ακόμα πολύ μακρινό.

Άκουσα τη Μαρία να γελάει ξαφνικά.

– Σκέψου το «ζεύγος» με μαγικό στη θάλασσα, κατάφερε ν' αρθρώσει μέσα στα χάχανά της. Αυτό μόνο σου λέω.

Η εικόνα που ήρθε στα μάτια μου ήταν τόσο γελοιωδώς αστεία που κόντεψα να πνιγώ.

– Ο Τίμοθου με σώβρακο! ούρλιαξα φτύνοντας συγχρόνως νερό.

– Η Ελπίδα με μπικίνι! απάντησε η Μαρία.

Μας έπιασε πάλι το νευρικό γέλιο και δεν έλεγε να σταματήσει.

– Σκέψου όμως να γίνει κάτι και να δούμε την Ελπίδα εστιατόρισα στην Αστόρια, είπα.

– Κυρία επιτρόπου!

– Απέθαντε, θείε Φρανκ, με τις κομπίνες σου! ανέκραξα.

Με κοίταξε ξαφνιασμένη.

– Γιατί, φαντάζεσαι ότι έχει κάποιο συμφέρον σ' αυτή την ιστορία; ρώτησε.

– Όπως σε βλέπω και με βλέπεις! Ποιος ξέρει σε τι μεγαλόπνοες «μπίζνες» πάει να τον μπλέξει τον κακόμοιρο τον πιατά για να θέλει να τον δέσει με δεσμούς συγγένειας.

– Έλα μωρέ!...

– Γιατί, δεν τον έχεις ικανό;

– Ε, όχι και σ' αυτό το σημείο!

– Κι εγώ σου λέω ότι ο τυπάκος δεν έχει ούτε ιερό, ούτε όσιο, επέμεινα. Ξεχνάς τις πολιτικές του μεταστροφές;

Η Μαρία γέλασε. Τα πολιτικά πιστεύω του θείου Φρανκ ήταν ένα από τα ανέκδοτα της οικογένειας. Αρχικά Μαρχεζινικός, άλλαξε στρατόπεδο μόλις είδε ότι ο άνεμος φυσούσε κατά Καραμανλή μεριά και τελευταία ερωτοτροπούσε με την παράταξη του Παπατζή που βρισκόταν στα πάνω της. Αύριο, ποιος ξέρει;

– Λες να γίνει τίποτα τελικά; με ρώτησε. Με την Ελπίδα εννοώ.

– Τι να σου πω..., απάντησα. Λίγο χλωμός μου φάνηκε ο γαμπρός. Κομμάτι προβληματισμένος. Βέβαια μ' αυτούς

τους ανθρώπους δεν μπορεί να ξέρει ποτέ κανείς... Εξαρτάται από το τι θα του τάξουν πιστεύω.

– Εννοείς, προίκα;

– Τι άλλο;

Η Μαρία έμεινε για λίγο σκεφτική.

– Άγριο πράγμα! την άκουσα να ψιθυρίζει μετά.

– Η προίκα; Και βέβαια είναι άγριο πράγμα, συμφώνησα.

– Δεν εννοώ αυτό...

– Αλλά;

– Νά... Να δέχεσαι να παντρευτείς κάποιον μόνο και μόνο για να μην μείνεις κούτσουρο. Έτσι, στην ψύχρα, χωρίς αγάπη, χωρίς τίποτα.

Ήταν η σειρά μου να πέσω σε σιωπή.

– Τι σκέφτεσαι; με ρώτησε η Μαρία.

Τι σκεφτόμουν...

– Και η αγάπη μπορεί να γίνει άγριο πράγμα μερικές φορές, μουρμούρισα.

Περίμενα να με πειράξει όπως το συνήθιζε, «Τι ξέρεις εσύ από αγάπη;» και τέτοια, αλλά αντί γι' αυτό παρέμεινε σιωπηλή.

Κολυμπήσαμε για λίγο χωρίς να μιλάμε. Ξαφνικά δεν είχαμε όρεξη ούτε γι' αστεία, ούτε για γέλια. Το φεγγάρι από πάνω κορόιδευε.

Η Μαρία βγήκε πρώτη και ξάπλωσε στην άμμο, στην άκρη του νερού. Την ακολούθησα μετά από λίγο κι έπεσα γρήγορα μπρούμυτα λίγο πιο πέρα.

Στράφηκε και με κοίταξε χαμογελώντας.

– Τι έγινε, μεγάλε; με πείραξε. Σ' έπιασαν ξαφνικές ντροπές ή φοβάσαι να 'ρθεις κοντά μήπως και σε... βιάσω;

Ένωσα να κοκκινίζω από τις ρίζες των μαλλιών μου μέχρι τις πατούσες και για μια φορά ευλόγησα το σκοτάδι που μ' έκραβε τόσο καλά.

– Μήπως περιμένεις να σε πάρω κι αγκαλιά; γρύλισα διαολισμένος –με τον εαυτό μου, με κείνη, με τα πάντα.

– Γιατί όχι; έκανε γελώντας. Ξαδέρφια είμαστε, δεν υπάρχει παρεξήγηση. Άλλωστε δεν θα 'ναι η πρώτη φορά.

– Δεν μας παρατάς λέω εγώ, Μαρία!...

Συνέχισε να γελάει.

– Καλά, δεν είπαμε να τσαντιστείς κιόλας! Μια κουβέντα είπαμε.

– Σιγά να μην τσαντίστηκα!...

– Καλά, καλά, δεν σε θίξαμε. Ξέρουμε τι σκληρό αντράκι είσαι.

Δεν της απάντησα, ελπίζοντας ότι θα της περνούσε η περιπαιχτική διάθεση, αλλά πού τέτοια τύχη!

– Δεν μου λες;..., είπε μετά από λίγο. Καλά, η αγκαλιά... Υπάρχει όμως κανένας λόγος να κάθεται στην άλλη άκρη του κόσμου; Θα ξυπνήσουμε τα ψάρια έτσι που φωνάζουμε.

Αν την αφήνα αυτή είχε καρδιά να συνεχίσει έτσι μέχρι αύριο το πρωί. Έκανα την καρδιά μου πέτρα και σύρθηκα πιο κοντά της. Γέλασε, γύρισε και κείνη μπρούμυτα κι αυτό την έφερε ν' ακουμπήσει ολόκληρη σχεδόν πάνω μου. Ένωσα τα μπράτσα μας ν' αγγίζουν σε όλη την εξωτερική τους επιφάνεια κι άθελά μου ανατρίχιασα. Με κοίταζε μέσα από τα βρεγμένα μαλλιά της χαμογελώντας, τόσο κοντά – και τόσο μακριά– και η καρδιά μου βούλιαξε. Θεέ μου, πόσο δύσκολο στ' αλήθεια αυτό το ταξίδι!

– Είδες; ψιθύρισε. Δεν έπαθες τίποτα. Δεν είναι καλύτερα έτσι;

Ο λαιμός μου είχε κλείσει, αδύνατον να μιλήσω. Έκανα «ναι» με τα μάτια. Χαμογέλασε και σκύβοντας πιο πολύ προς το μέρος μου με φίλησε στον ώμο. Μετά έπιασε μια χούφτα άμμο και την άφησε να γλιστρήσει μέσα από τα δάχτυλά της σιγά-σιγά παρατηρώντας τους κόκκους να πέφτουν.

– Θα σου πω ένα μυστικό, αλλά μην το πάρεις πάνω σου, είπε σιγανά. Μ' αρέσει που είμαστε μαζί εδώ, στο νησί. Μ' αρέσει που είμαστε έτσι. Μ' αρέσει που είμαι μαζί σου.

Η καρδιά μου σταμάτησε τελείως. Άκουγα τη Μαρία να μιλάει ή κάποια από τις άπειρες κρυφές φωνές που με βασάνιζαν τελευταία στον ύπνο και το ξύπνιο μου;

– Για μένα είναι σαν όνειρο, κατάφερα να ψιθυρίσω.

Πήρε μια άλλη χούφτα άμμο κι επανέλαβε τη διαδικασία.

– Τα όνειρα τελειώνουν κάποτε, είπε μαλακά, σαν να μιλούσε στον εαυτό της.

– Μόνο όταν ξυπνάει κανείς.

Στράφηκε πάλι και με κάρφωσε με το βλέμμα της το ανεξιχνίαστο.

– Κι εμείς δεν θέλουμε να ξυπνήσουμε; ρώτησε.

Η ένταση ήταν τέτοια που σχεδόν μπορούσε ν' ακούσει κανείς τον ηλεκτρισμό στην ατμόσφαιρα.

– Θέλουμε;

Ήταν τα πρόσωπά μας τόσο κοντά ή το φανταζόμουν; Ένιωθα την ανάσα της να μπερδεύεται στη δική μου ή οι αισθήσεις μου –στα όριά τους– μου 'παιζαν κάποιο άσχημο παιχνίδι;

– Δεν είναι τι θέλουμε, αλλά τι πρέπει, την άκουσα να λέει και ο ψίθυρός της μόλις που ακουγόταν.

– Ξέρω μόνο πως δεν θέλω να τελειώσει ποτέ, κατάφερα να πω και ήταν κάτι που εκείνη τη στιγμή το εννοούσα μ' όλη τη δύναμη της ψυχής μου.

– Είσαι σίγουρος;

– Μόνο γι' αυτό είμαι σίγουρος.

Έφερε τα ακροδάχτυλά της πάνω στα χείλη μου και τα έσυρε απαλά, σαν να προσπαθούσε να μαντέψει τη φόρμα τους μέσα στο σκοτάδι. Τα φίλησα.

– Θα είναι δύσκολο μετά, αναστέναξε.

– Είναι ήδη δύσκολο.

Έμπλεξα τα δάχτυλά μου στα δικά της και μου τα 'σφιξε απαλά.

– Είναι αργά...

– Ναι, το ξέρω.

Χαμογέλασε.

– Εννοώ... Πρέπει να γυρίσουμε, είπε.

– Να το βάλουμε στα πόδια;

Ακούμπησε το μέτωπό της στο δικό μου.

– Μην λες βλακείες.

Έκλεισα τα μάτια μου κι ακούμπησα τα χείλη μου στα δικά της τόσο απαλά που ήταν δύσκολο να πεις αν τ' άγγιξα. Ένα τρεμούλιασμα, ένας δισταγμός και μετά τραβήχτηκε, ελευθερώνοντας συγχρόνως το χέρι της.

Με μια κίνηση σηκώθηκε κι άρχισε να τινάζει την άμμο από το γυμνό κορμί της.

– Πάμε να φύγουμε, είπε και η φωνή της είχε ένα τόνο που δεν είχα ακούσει άλλοτε.

Ντυθήκαμε χωρίς να μιλάμε κι αμίλητοι πήραμε το δρόμο για τη «βίλα» περπατώντας για πρώτη φορά εδώ

και καιρό χωριστά και μακριά ο ένας από τον άλλο. Θα είχαμε κάνει διακόσια μέτρα όταν ξαφνικά η Μαρία σταμάτησε και γύρισε να μ' αντιμετωπίσει με τα χέρια στη μέση. Ξαφνιάστηκα. Τι έγινε;

– Τώρα τι έπαθες πάλι; μου είπε έτοιμη για καυγά.

– Μα...

Δεν μ' άφησε να διαμαρτυρηθώ.

– Νά, αυτά είναι που δεν καταλαβαίνω με σένα, φώναξε. Τη μια στιγμή όλα μέλι-γάλα και την άλλη κατεβάζεις κάτι μούτρα μέχρι κάτω, κλείνεσαι στο καβούκι σου και δεν αφήνεις τίποτα να διαπεράσει τον τοίχο που έχεις ορθώσει γύρω σου. Είτε είσαι εδώ, είτε εκατομμύρια έτη φωτός μακριά, ένα και το αυτό.

– Είχα την εντύπωση ότι εσύ απομακρύνθηκες, απάντησα νευριασμένος.

– Εγώ!

– Εκτός κι αν μου 'στριψε και δεν καταλαβαίνω τι μου γίνεται!

Έκανε μια κίνηση με το χέρι.

– Όσο γι' αυτό...

– Ναι, βγάλε με και τρελό από πάνω!

Ξαφνικά η έκφρασή της άλλαξε κι ένα χαμόγελο φώτισε και πάλι το πρόσωπό της.

– Μα, είσαι τρελός, καλέ μου! είπε. Δεν χρειάζεσαι εμένα για να εκδώσω πιστοποιητικό.

Και χωρίς να μου δώσει καιρό ν' απαντήσω, ήρθε κοντά μου και μ' αγκάλιασε από τη μέση.

– Πάμε, διέταξε. Αγκάλιασέ με.

Πέρασα το μπράτσο μου γύρω από τους ώμους της και την έσφιξα κοντά μου.

– Έτσι μπράβο! επιδοκίμασε γελώντας. Δεν είναι καλύτερα έτσι παρά να πηγαίνουμε σαν τίποτα παρεξηγημένες συννυφάδες;

– Τι να πω; μουρμούρισα. Είσαι πια τελείως για δέσιμο! Κλινική περίπτωση!

Γέλασε.

– Αλλά μ' αγαπάς;

Όσο γι' αυτό...

– Αλλά σ' αγαπώ, ομολόγησα.

– Έτσι μπράβο!

Αμφιβάλω αν κατάλαβε τι της έλεγα.

* * *

Στο σπίτι τους βρήκαμε όλους με κατεβασμένα μούτρα. Ο γαμπρός είχε αποσυρθεί στο «ξενοδοχείο ύπνου» του Τσιμπιδάκη και οι υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι κάθονταν ένα γύρω στη βεράντα αναλύοντας την κατάσταση, που κατά τα φαινόμενα δεν παρουσιαζόταν ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Μόλις μας είδαν η κουβέντες κόπηκαν με το μαχαίρι.

– Καλώς τη νεολαία! μας προσφώνησε με ψεύτικη εγχαρδιότητα ο θείος Φρανκ.

Οι άλλοι όμως δεν είχαν καμιά διάθεση ν' ασχοληθούν μαζί μας, εκτός από τη μάνα μου που μας έκανε νόημα να πάμε για ύπνο.

– Τζίφος το συνοικέσιο! μου ψιθύρισε η Μαρία συνωμοτικά όπως πηγαίναμε προς την κουζίνα να πιούμε κάτι πριν την πέσουμε.

– Λες να λάκισε ο γαμπρός;

– Όπως σε βλέπω και με βλέπεις!

Η Μαρουσώ μας πληροφόρησε –μετά φόβου Ευανθίας– για τα συμβάντα.

– Φαίνεται πως μάλλον ναυάγησε η υπόθεση, είπε χαμηλόφωνα. Απ’ ότι άκουσα, ο γαμπρός ζητούσε να του γράψουν το σπίτι εδώ και το διαμέρισμα στην Αθήνα, αλλά ήθελε και μετρητά ο αφορεσμένος. Ο κύριος Αριστείδης το συζητούσε, ο άνθρωπος, αλλά η κυρία Ευανθία πάτησε πόδι και μουλάρωσε, μετά συγχωρήσεως. “Του δίνουμε τέτοιο διαμάντι και ζητάει και προίκα, ο προικοθήρας;” έλεγε και ξανάλεγε, αφού έφυγε ο γαμπρός. Τώρα αύριο να δούμε τι θα γίνει... Μήπως και μπορέσει να του αλλάξει μυαλά ο κύριος Φρανκ.

– Ζήσε Μάη μου να φας τριφύλλι! γέλασε η Μαρία.

– Βρε τον άτιμο, τον πιατά! έκανα εγώ με ψεύτικη αγανάκτηση. Παίρνει τέτοια καλλονή, τέτοια νοικοκυρά, τέτοια ιδιοφυΐα –τι λέω, μεγαλοφυΐα– κι αυτουνού το μυαλό στα όβολα!

Ήπιαμε μια πορτοκαλάδα, καληνυχτίσαμε τη Μαρουσώ, και τραβήξαμε για τα γειτονικά δωμάτιά μας.

– Πάει κι αυτή η μέρα, χαμογέλασε η Μαρία ανοίγοντας την πόρτα της.

– Ναι, δυστυχώς.

Ξαφνικά, δεν ξέρω τι μ’ έπιασε, την αγκάλιασα και την κοίταξα βαθιά στα μάτια.

– Θέλω να ξέρεις πως δεν με φοβίζουν τα ταξίδια, άκουσα τη φωνή μου να ψιθυρίζει. Ακόμα κι εκείνα που έχουν δύσκολη διαδρομή.

Κράτησε για λίγο το βλέμμα μου και μετά χαμογέλασε.

– Το φαντάζομαι, είπε.

Με φίλησε στο μάγουλο κι ανακάτεψε τα μαλλιά μου με το χέρι της.

– Καληνύχτα, πρόσθεσε και μπήκε στο δωμάτιό της.

Η αυγή με βρήκε να ονειρεύομαι ακόμα με τα μάτια ανοιχτά.

Συννεφιάς

Η μέρα ξημέρωσε συννεφιασμένη και μ' ένα βοριάδακι που προμήγυε κάποιο καλοκαιρινό μπουρίνι που πλησίαζε. Η θάλασσα φαινόταν αφρισμένη, οπότε το μπάνιο για σήμερα αποκλειόταν. Ωστόσο, με την ατμόσφαιρα που επικρατούσε στο σπίτι, δεν υπήρχε περίπτωση να παγιδευτούμε εδώ πέρα.

- Τι διάλογο κάνει κανείς με τέτοιο καιρό; γκρίνιαξα πίνοντας το γάλα μου στην κουζίνα συντροφιά με τη Μαρία, ενώ η Αθηνά και η Μαρουσώ πηγαινοέρχονταν από τη μια δουλειά στην άλλη.

- Μαζεύονται στο καφενείο και παίζουν χαρτιά, με πληροφόρησε χαμογελώντας η Μαρουσώ. Οι άντρες δηλαδή, γιατί οι γυναίκες δεν υπάρχει περίπτωση να πατήσουν εκεί μέσα.

Δεν μ' έβλεπα να παίζω πρέφα ολημερίς με τον Τσιμπιδάκη.

- Πάμε καμιά βόλτα; πρότεινε η Μαρία.

- Οπουδήποτε έξω απ' αυτό το τρελοκομείο, συμφώνησα.

– Να πάτε στον Προφήτη Ηλία, είπε η Αθηνά. Θα σας αρέσει. Είναι πανέμορφα εκεί πάνω.

– Και πού είναι αυτό το πανέμορφο μέρος, πανέμορφή μου δεσποινίς; ενδιαφέρθηκε η Μαρία.

– Θυμόσαστε το δρόμο που πήραμε για το Καστέλι;

– Πεντακάθαρα.

– Λοιπόν, όταν θα φτάσετε στη χαράδρα του ξεροπόταμου, αντί να περάσετε απέναντι, θα τραβήξετε δεξιά και το μονοπάτι θα σας βγάλει καρσί στον Προφήτη Ηλία. Δεν είναι δύσκολο.

– Στα όρη, στα άγρια βουνά! αναστέναξα.

– Σιγά τα βουνά! με αποπήρε η Μαρία. Εδώ δεν κωλώσαμε προχθές που τα 'φτυσε το σαραβαλάκι και θα κωλώσουμε τώρα;

Και γυρίζοντας στην Αθηνά.

– Έρχεσαι μαζί μας, Αθηνούλα;

Το κορίτσι έδειξε με τα μάτια το χάος που επικρατούσε στην κουζίνα.

– Μακάρι να μπορούσα, είπε. Αλλά...

– Έχουμε τραπέζι τον Αμερικάνο το μεσημέρι, μας πληροφόρησε μ' ένα συνένοχο χαμόγελο η Μαρουσώ. Τρέχουμε και δεν προφταίνουμε.

– Τζάμπα ο κόπος! αναστέναξε η Μαρία θεατρικά.

– Φαρμακόγλωσσα! τη μάλωσε η Μαρουσώ γελώντας. Ε, φαρμακόγλωσσα!

Βάλαμε όλοι τα γέλια κι ακριβώς αυτή τη στιγμή διάλεξε η θεία Ευανθία να μπουκάρει στην κουζίνα. Η γενική ευθυμία που επικρατούσε δεν της κάθισε καλά φαίνεται κι έτσι ανέλαβε πάραυτα ν' αποκαταστήσει την τάξη.

– Τι γίνεται εδώ; φώναξε. Το ρίξαμε στο σορολόπι; Με

τόσες δουλειές που έχουμε και διασκεδάζουμε; Και καλά αυτά τ' αλλοπαρμένα (εμείς ήμασταν αυτά), αλλά εσύ, Μαρουσώ, που θα 'πρεπε να 'χεις και δυο δράμια μυαλό;...

Η Μαρουσώ έσκυψε το κεφάλι και χωρίς μιλιιά ξαναγύρισε στη δουλειά της.

– Εσείς ακόμα εδώ είσαστε; έπιασε εμάς η θεία. Μεσημέριασε. Ακόμα να πάτε για μπάνιο;

– Μάλλον δεν θα πάμε σήμερα, την πληροφόρησα εγώ κλείνοντας με τρόπο το μάτι στη Μαρία.

Η θεία έφριξε.

– Πώς;! φώναξε. Δεν θα πάτε για μπάνιο; Θεέ μου! Τι κακό σου 'χω κάνει και με τιμωρείς έτσι; Γιατί; Γιατί;

– Αλλά λέμε να πάμε έναν μακρινό περίπατο, πρόσθεσα.

Η θεία ανακουφίστηκε ακαριαία.

– Αυτό είναι! είπε. Περίπατο. Ναι, ναι! Πολύ καλή σκέψη. Έναν περίπατο. Όσο πιο μακρινό, τόσο πιο καλά. Αρκεί να μην σας έχω στα πόδια μου.

Και γυρίζοντας στη Μαρουσώ.

– Άκου να δεις, Μαρουσώ, είπε. Στο τραπέζι το μεσημέρι θα σερβίρεις εσύ. Μην τύχει κι εμφανιστεί η Αθηνά γιατί θα 'χουμε κακά ξεμπερδέματα. Άκουσες;

– Έννοια σας, κυρία Ευανθία, έννοια σας, απάντησε η Μαρουσώ. Ξέρω εγώ.

Στο δρόμο, ελεύθεροι και πάλι, γύρισα στη Μαρία.

– Τι ήταν αυτό, να σερβίρει η Μαρουσώ; τη ρώτησα.

Η Μαρία χαμογέλασε.

– Δεν κατάλαβες; Φοβάται μη δει ο γαμπρός την ομορφούλα και πάθει ταράκουλο. Έτσι κάναν παλιά στα συνοικέσια. Άμα ήταν να ξεφορτωθούν καμιά γκιόσα τις μικρές

τις εξαφάνιζαν, μπας και ξεστραβωθεί το υποψήφιο θύμα και στραβώσει η δουλειά. Μα καλά, πού ζεις εσύ, βρε παιδί μου;

Αυτό φυσικά εξηγούσε πολλά περίεργα.

– Όστε γι' αυτό τους έχει πιάσει τέτοια πρεμούρα να μας ξεφορτωθούν από χθες! μονολόγησα.

Η Μαρία έβαλε τα γέλια.

– Καλά ξυπνητούρια! είπε. Αμ, τι νόμιζες, τις πατάτες που θα πέταγες εσύ φοβήθηκαν;

Η ιδέα πως ο χυδαίος, ο γηραλέος, ο λιγδής πιατάς από την Αστόρια μπορεί να 'ριχνε τα γουρουνίσια μάτια του πάνω στη Μαρία μ' αυτό τον τρόπο μου ανακάτεψε τ' άντερα.

– Α, τον χάλια! φώναξα. Α, τον λέτσο!

– Τι έπαθες; έκανε η ξαδέρφη μου σκασμένη στα γέλια. Τι σου έκανε ο άνθρωπος;

Μ' έπνιγε η αγανάκτηση.

– Μα τον ξεφτίλα! ανέκραξα. Υπάρχει περίπτωση να βάζει τέτοιες ιδέες στο καραφλό μυαλό του, ο κωλόγερος;

– Σιγά μην απαγορεύσουμε στους ανθρώπους τώρα να σκέφτονται.

– Μα τι μου λες τώρα, βρε Μαρία; αγανάκτησα. Να σκέφτεται αυτός ο φουσκωμένος μπόγος ότι μπορεί...

Έπιασα το περιπαιχτικό της βλέμμα και φρενάρισα. Δεν με ωφέλησε.

– Γιατί να μην το σκεφτεί; με τσίγκλησε. Νέα είμαι, ωραία είμαι, έξυπνη είμαι, ενδιαφέρουσα...

Έσφιξα τα χείλη μου πεισματικά, αποφασισμένος να μην βγάλω άχνα –και δεν ήταν καθόλου, μα καθόλου εύκολο.

– Αλλά πού τέτοια τύχη! αναστέναξε θεατρικά το διαβολοκόριτσο.

Τσιμουδιά εγώ.

– Αμερική, λούσα, μεγαλεία! συνέχισε το βιολί της εκείνη. Η μεγάλη ζωή, παιδί μου!

Δεν γινόταν να κρατηθώ πιο πολύ.

– Με τον κωλόγερο; ξέσπασα.

– Ε, δεν είναι και τόσο μεγάλος ο άνθρωπος... Άλλωστε, τι λένε;... οι ώριμοι άντρες ελκύουν τις μικρές.

– Μ' αυτή τη φαλάκρα!

– Οι φαλακροί έχουν φήμη φλογερών εραστών.

– Εραστής με τέτοια στομάχα! σάρκασα.

– Ένα κάποιο στομαχάκι προσδίδει αρχοντιά.

– Γαμώ το μυαλό μου, γαμώ! ξέσπασα και τράβηξα μια κλωτσιά σε μια πέτρα εκτοξεύοντάς την στο διάστημα.

Ξαφνικά η Μαρία κρεμάστηκε στο μπράτσο μου και ξέσπασε στα γέλια.

– Μα... Να 'βλεπες τον εαυτό σου από καμιά μεριά! φώναξε. Ούτε εραστής μου να 'σουν!

Με είδε να σωπαίνω και με σκούντηξε.

– Έλα τώρα... Δεν πιστεύω να το πήρες στα σοβαρά;

– Ποιο πράγμα; έκανα με φωνή που την ήθελα ήρεμη. Αυτό για το γαμπρό, ή το άλλο για τον εραστή;

Με κοίταξε χωρίς να καταλαβαίνει.

– Τι σ' έπιασε πάλι; μουρμούρισε.

Είχαμε φτάσει σ' ένα πλάτωμα. Πάνω μας ο ουρανός κατάμαυρος, στα πόδια μας η Αμμουδερή, σαν σκατό μέσα στο πιάτο. Κάθισα σ' ένα βράχο και η Μαρία με μιμήθηκε.

– Τι σ’ έπιασε; ξανάπε αναζητώντας το χέρι μου.

Στράφηκα και την κοίταξα. Κάθε μέρα την έβρισκα και πιο όμορφη. Πότε θα σταματούσε αυτό;

– Αν ήμουν εραστής σου, Μαρία, είπα σιγανά, δεν θα βρισκόμασταν εδώ που βρισκόμαστε.

Είδα μια σκιά να περνάει μπρος από τα μάτια της. Ασυναίσθητα τράβηξε το χέρι της από το δικό μου.

– Τι θες να πεις;

– Εσύ τι θες να καταλάβεις;

Μείναμε κάμποσο να κοιταζόμαστε στα μάτια σαν τους παλαιστές που ετοιμάζονται να ριχτούν στον αγώνα. Χαμήλωσε πρώτη το βλέμμα της.

– Μη λες βλακειές, ψιθύρισε.

– Αυτό είναι μια αλλαγή! σχολίασα χαμογελώντας.

Σήκωσε το κεφάλι της και με κοίταξε παραξενεμένη.

– Τι αλλαγή;

– Συνήθως λες “Πιάμε να φύγουμε”, της υπενθύμισα.

Αναγκάστηκε να χαμογελάσει.

– Πάντα θες να ’χεις την τελευταία λέξη, είπε.

– Αυτή τη φορά θα σε καταπλήξω, απάντησα. Δεν μου καίγεται καρφί να έχω την τελευταία λέξη. Αντίθετα, πεθαίνω από περιέργεια να δω πώς θα χρησιμοποιήσεις εσύ αυτό το προνόμιο.

Συνοφρυώθηκε.

– Δεν μ’ αρέσει να με στριμώχνουν, είπε ξερά. Το ξέρεις αυτό.

– Μόνη σου στριμώχνεσαι.

Πήρε ένα ξερόκλαδο και βάλθηκε να κάνει σχήματα στο

χώμα. Ξαφνικά σήκωσε το πρόσωπό της και με κοίταξε στα μάτια αποφασιστικά.

– Τι θέλεις επιτέλους, Παύλο; είπε.

Τι ήθελα!

Ξεκίνησα να το πω, αλλά δεν μου 'βγαίνει. Έφτανε μέχρι τα χείλη μου κι εκεί σταματούσε.

– Δεν θέλεις να ξέρεις, κατάφερα μόνο να μουρμουρίσω.

Το βλέμμα της ήταν σταθερό και με κάρφωνε. Κατάλαβα πως αυτή τη φορά ήταν αποφασισμένη να μην μου χαριστεί.

– Αυτό μου το 'χεις ξαναπεί, παρατήρησε ξερά. Τι είναι αυτό που δεν θέλω να ξέρω;

– Άστο καλύτερα...

– Όχι, δεν το αφήνω.

Η φωνή της είχε μια τέτοια αυστηρότητα που με ξάφνιασε και μ' αποσυντόνισε τελείως. Συνειδητοποίησα ότι στριφογύριζα συνεχώς τα χέρια μου και τα 'χωσα στις τσέπες του τζην μου ντροπιασμένος. Οι παλάμες μου είχαν ιδρώσει. Έκανα μια προσπάθεια.

– Θα σου πω, υποσχέθηκα. Θα σου πω, αφού το θέλεις, αλλά όχι τώρα.

– Κι αυτό το έχω ξανακούσει.

Όλο με μιας άρχισα να μην νιώθω καθόλου καλά και φαίνεται ότι το πρόσεξε γιατί η έκφρασή της απότομα μάλκωσε.

– Άσπρισες, είπε. Συμβαίνει τίποτα;

Με είχε λούσει κρύος ιδρώτας ξαφνικά κι ένιωθα το κεφάλι μου ν' αδειάζει. Το τοπίο άρχισε να παίζει περίεργα εμπρός στα μάτια μου και για μια στιγμή μου φάνηκε πως θα λιποθυμούσα. Η ζέστη; Η κουφόβραση; Η ένταση των

τελευταίων ημερών; Ή η πίεση που αντιμετώπισα ξαφνικά, εντελώς απροετοίμαστος; Μόνο αυτό μου έλειπε τώρα!

Άπλωσε το χέρι της και το ακούμπησε στο μέτωπό μου.

– Εσύ είσαι τελείως παγωμένος! φώναξε.

Ήρθε κοντά μου, πήρε το κεφάλι μου στα χέρια της και με ανάγκασε να το ακουμπήσω στα γόνατά της –παρά τις διαμαρτυρίες μου. Μετά έβγαλε ένα μαντίλι κι άρχισε να σκουπίζει τον ιδρώτα από το πρόσωπό μου, απαλά, με μεγάλη τρυφερότητα.

– Τι έπαθες; μουρμούριζε ανήσυχη. Τι έπαθες;

– Τίποτα. Καλά είμαι...

– Τον κακό σου τον καιρό είσαι! με αποπήρε. Ξεροκέφαλε, ε, ξεροκέφαλε! Κάθισε έτσι λίγο... Θα περάσει.

Θα μπορούσα να κάθομαι έτσι μια ολόκληρη ζωή, αλλά κι αυτό δεν ήταν κάτι που θα μπορούσα να της πω, στα σοβαρά τουλάχιστον. Έκλεισα τα μάτια μου κι αφήθηκα να ονειρεύομαι πως βρισκόμουν επιτέλους στον παράδεισο.

– Δεν το 'κανα επίτηδες, κατάφερα να πω.

Μου χαϊδεψε το μέτωπο.

– Το ξέρω, ψιθύρισε. Το ξέρω.

Καθίσαμε κάμποσο έτσι, χωρίς να μιλάμε. Τα σύννεφα όλο και πύκνωναν κι ένα ύπουλο αεράκι, απ' αυτά που τρέχουν μπροστά από τη μπόρα, ήρθε να δροσίσει την αποπνιχτική ατμόσφαιρα. Πέρα στο βάθος, κατά τον νότο, φάνηκαν οι πρώτες αστραπές ακολουθούμενες από μακρινά μπουμπουνητά. Η νεροποντή ήταν ζήτημα χρόνου κι εμείς βρισκόμασταν στη μέση του πουθενά. Το εκκλησάκι, σύμφωνα με τις οδηγίες της Αθηνάς, δεν θα 'πρεπε να βρισκείται πια μακριά, αλλά χρειαζόταν να βιαστούμε αν δεν θέλαμε να γίνουμε λούτσα.

Σηκωθήκαμε και με γρήγορο βήμα ακολουθήσαμε το

μονοπάτι που ανέβαινε στριφογυρίζοντας στη δεντροφυτεμένη πλαγιά.

Φανήκαμε τυχεροί, γιατί σε λιγότερο από δέκα λεπτά πατούσαμε την κορφή του λόφου, φτάνοντας στον προορισμό μας. Το ξωκλήσι ξεπρόβαλε, κάτασπρο, λιτό και κάπως παρατημένο, μέσα από μια συστάδα πεύκων και κυπαρισσιών. Σταθήκαμε να πάρουμε ανάσα και κοιτάξαμε γύρω μας. Η Αθηνά είχε απόλυτο δίκιο, ήταν ένα μαγευτικό τοπίο αυτό που απλωνόταν μπροστά μας, που το 'κανε ακόμα πιο μοναδικό το μπουρίνι που ερχόταν. Μια θάλασσα που είχε το χρώμα του μολυβιού κι ένας ουρανός γεμάτος απειλητικά προϊστορικά θηρία. Μια πυκνή κουρτίνα βροχής κάλυπτε τον ορίζοντα απ' άκρη σ' άκρη ενώ στον νότο όλα είχαν μαυρίσει. Είδαμε φωτεινά αυλάκια να ενώνουν τον ουρανό με τη θάλασσα στ' ανοιχτά και οι βροντές ακούγονταν πολύ κοντινές τώρα. Ο αέρας είχε δυνάμωσει κι αυτός. Οι πρώτες σταγόνες της βροχής, χοντρές σαν δαμάσκηνα άρχισαν να πέφτουν γύρω μας.

Τρέξαμε στο εκκλησάκι. Δοκιμάσαμε την πόρτα, αλλά τη βρήκαμε κλειστή. Ο οίκος του θεού δεν ήταν διαθέσιμος σαν καταφύγιο.

Οι αστραπές πλήθαιναν τώρα γύρω μας και τα μπουμπουνητά αντηχούσαν σαν ομοβροντίες ορεινής πυροβολαρχίας. Η βροχή πήρε να πέφτει ξαφνικά πυκνή και μ' εκδικητική μανία. Στριμωχτήκαμε κάτω από ένα μικρό υπόστεγο από καλάμια που είχαν κατασκευάσει μπροστά στην είσοδο, για σκιά υποθέτω. Δεν ήταν ιδανική η προστασία που παρείχε, αλλά σίγουρα ήταν προτιμότερο από τα γύρω κυπαρίσσια, που δεν αποκλείεται να τράβαγαν κανέναν κεραυνό στα καλά καθούμενα. Ευτυχώς η βροχή έπεφτε λοξά, από νότο προς βορρά, κι έτσι η πλευρά μας, στα δυτικά, ήταν ελάχιστα εκτεθειμένη, ακόμα κι έτσι όμως σύντομα μουσκέψαμε ως το κόκαλο με τα νερά που κυλούσαν από την καλαμωτή.

Η Μαρία σφίχτηκε πάνω μου, στο πεζουλάκι όπου καθόμασταν, κι εγώ πέρασα το χέρι μου γύρω στους ώμους της, αγκαλιάζοντάς την προστατευτικά, ξαφνικά ευγνώμων για την καταιγίδα που γινόταν η αιτία να εκμηδενιστούν και πάλι οι αποστάσεις ανάμεσά μας.

– Χαμός γίνεται! είπε σε μια στιγμή κοιτάζοντας σαν μαγνητισμένη το νερό που έπεφτε γύρω μας με μανία.

– Μέρα που διαλέξαμε για περίπατο! μουρμούρισα.

Χαμογέλασε.

– Θα προτιμούσες να μέναμε στο σπίτι;

– Ούτε με σφαίρες!

– Μην παραπονιέσαι λοιπόν.

– Φαίνομαι να παραπονιέμαι;

– Μ' εσένα πού να ξέρει κανείς ποτέ;

Την έσφιξα περισσότερο πάνω μου και σχύβοντας απίθωσα ένα φιλί στα μαλλιά της. Σήκωσε το πρόσωπό της και με κοίταξε χαμογελώντας.

– Καταλαβαίνεις τώρα γιατί είναι δύσκολο να σου θυμώσει κανείς για πολύ; είπε.

– Μάλλον όχι.

– Δεν πειράζει. Δεν χρειάζεται να τα καταλαβαίνεις κι όλα.

– Για να το λες εσύ κάτι παραπάνω θα ξέρεις, είπα πικαρισμένος.

– Έτσι φαίνεται.

Μείναμε σιωπηλοί για κάμποσο να παρακολουθούμε τη βροχή που είχε βρει το ρυθμό της πια κι έπεφτε λιγότερο δυνατή, αλλά σταθερή και με διάθεση να τραβήξει έτσι επ' άπειρο. Δεν ήταν ακόμα μεσημέρι και είχε σκοτεινιάσει σαν σούρουπο. Και η καλαμωτή να στάζει σαν τρυπητό για μακαρόνια!

– Παραέχουμε συνηθίσει ο ένας τον άλλον! άκουσα ξαφνικά τη Μαρία να λέει μ' έναν αναστεναγμό.

– Και είναι κακό αυτό;

– Θα είναι πιο δύσκολο μετά. Όταν τελειώσουν όλα αυτά.

– Και γιατί να τελειώσουν;

Γέλασε και σήκωσε τα μάτια της να με κοιτάξει.

– Εσύ τι νομίζεις δηλαδή; είπε. Ότι οι διακοπές θα κρατήσουν για πάντα;

– Γιατί όχι;

Με κοίταξε χωρίς να 'ναι σίγουρη αν μιλούσα σοβαρά ή αν αστειεύομαι.

– Γιατί η πραγματική ζωή που μας περιμένει εκεί έξω δεν έχει καμιά σχέση μ' αυτό που ζούμε εμείς τώρα, εξήγησε και διέκρινα κάποιον εκνευρισμό στη φωνή της.

– Τη ζωή μας την κάνουμε οι ίδιοι όπως θέλουμε, απάντησα. Δεν καθόμαστε να δεχτούμε παθητικά αυτό που οι άλλοι ετοιμάζουν για μας.

– Δεν είναι μόνο οι άλλοι. Συχνά οι καταστάσεις μας σπρώχνουν προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση. Στην πραγματικότητα πιστεύω πως έχουμε ελάχιστες επιλογές.

– Μπορούμε να διαλέξουμε τους ανθρώπους που αγαπάμε, πέταξα.

– Ναι... Μέχρι ένα ορισμένο σημείο.

Δεν βρήκα τίποτα ν' απαντήσω σ' αυτό. Ήξερα, όπως ήξερε, πως είχε δίκιο.

Πήρα το χέρι της και το κράτησα στο δικό μου.

– Δεν θέλω να σκέφτομαι πώς θα 'ναι «εκεί έξω», όπως λες, χωρίς εσένα, είπα.

Χαμογέλασε.

– Όπως και πριν, είπε. Θα ξαναβρείς τον ρυθμό σου, τις παρέες σου, τις συνήθειές σου...

– Δεν θα 'ναι πια το ίδιο και το ξέρεις, είπα απότομα.

– Καλά, αφού το λες...

– Δεν είναι επειδή το λέω, επέμεινα. Ξέρεις πως έτσι είναι.

Την ένιωσα να διστάζει πριν μιλήσει.

– Καλά, είπε μετά συμβιβαστικά. Αφού μου το λες το πιστεύω.

Άρχισα να εκνευρίζομαι πάλι. Μ' εκείνη που ξέφευγε, με τον εαυτό μου που δεν έβρισκε το κουράγιο ν' αντιμετωπίσει την κατάσταση κατάφατσα...

– Πάλι καλά, μουρμούρισα.

Ανασηκώθηκε και τραβήχτηκε λίγο.

– Θα μαλώσουμε πάλι; έκανε.

Την κοίταξα κι ένιωσα ξανά την καρδιά μου να βουλιάζει. Θεέ μου, τη ζούσα στ' αλήθεια αυτή την αλλόκοτη ιστορία ή μήπως ονειρευόμουν;

– Γιατί μαλώνουμε, Μαρία; τη ρώτησα μαλακά.

Αυτό την βρήκε απροετοίμαστη.

Χαμογέλασε αμήχανα, σήκωσε τους ώμους της...

– Είμαστε διαφορετικοί χαρακτήρες..., έκανε αβέβαια.

– Γι' αυτό;

– Για τι άλλο;

Σκέπασα το χέρι της με τα δικά μου.

– Μαλώνουμε κάθε φορά που πλησιάζουμε σε απαγορευμένο έδαφος, είπα με μια ηρεμία που μ' εξέπληξε και μένα τον ίδιο. Κάθε φορά που αγγίζουμε τα όρια που οι

ίδιοι χαράξαμε και που ο καθένας μας –για τους δικούς του λόγους– δεν εννοεί ή δεν τολμά να περάσει. Γι’ αυτό μαλώνουμε. Από αντίδραση στους ίδιους μας τους εαυτούς, που δεν πειθαρχούν στα «πρέπει» και στα «επιβάλλεται». Η δειλία μας, η ατολμία μας, βγαίνει σ’ επιθετικότητα και πέφτουμε να υπερασπίσουμε τα «ιερά και τα όσια» κατηγορώντας τον άλλο για την ίδια του την ύπαρξη –που δημιουργεί και το πρόβλημα.

Έμεινε για λίγο να με κοιτάζει σκεφτική. Ήταν αδύνατον να καταλάβω από την έκφραση του προσώπου της τι έτρεχε τη στιγμή εκείνη στο μυαλό της. Μετά, όλο με μιας χαμογέλασε.

– Νά που είσαι ικανός τελικά και για πολύπλοκες διατυπώσεις, χωρίς στην ουσία να λες τίποτα, είπε.

Δραπέτευε ξανά.

Κούνησα το κεφάλι, άφησα το χέρι της κι ακούμπησα την πλάτη μου αποκαμωμένος στον νωπό τοίχο του ξωκλήσιού.

– Άστο, αναστέναξα. Δεν βγαίνει πουθενά αυτή η κουβέντα, έτσι κι αλλιώς.

Έστρεψε το πρόσωπό της κατά τη μεριά της βροχής σαν να ήθελε να μετρήσει τις σταγόνες.

– Δεν είπα πως δεν καταλαβαίνω αυτά που λες, ψιθύρισε σαν να μιλούσε στον εαυτό της. Ούτε πως δεν συμφωνώ. Εκείνο που είπα είναι πως για μια ακόμα φορά επιλέγεις να μιλάς γενικά κι αόριστα για πράγματα που και οι δυο γνωρίζουμε πολύ καλά πώς έχουν. Αυτό είπα.

– Αφού καταλαβαίνεις λοιπόν, τότε θα ξέρεις υποθέτω πόσο δύσκολο μου είναι να μιλήσω διαφορετικά, είπα.

Μισοστράφηκε και με κοίταξε σκεφτική.

– Ναι, είπε. Το ξέρω.

Η βροχή, που φάνηκε να κοπάζει προς στιγμή, ξαφνικά πήρε να δυναμώνει σε ένταση. Επίσης ο καιρός γύρισε και τώρα το ήδη ανεπαρκές μας καταφύγιο πρόσφερε ακόμα μικρότερη προστασία. Τραβηχτήκαμε στην πιο στεγνή γωνιά του υπόστεγου κι αυτό μας έφερε και πάλι κοντά.

Την αγκάλιασα και ήρθε να κουρνιαστεί πάνω μου. Ένωσα το κορμί της να τρέμει και δεν ήμουν σίγουρος πια αν έφταιγε το κρύο ή η ένταση. Ρίγη διέτρεχαν και τη δική μου ραχοκοκαλιά, αλλά εγώ τουλάχιστον ήξερα πού οφείλονταν.

– Αν δεν πλευριτώσουμε σήμερα θα 'μαστε πολύ τυχεροί, ψιθύρισε.

– Τουλάχιστον είμαστε μαζί.

– Ναι.

– Μέχρι το τέλος των διακοπών;

Δίστασε λίγο πριν απαντήσει.

– Ναι, είπε μετά. Μέχρι το τέλος των διακοπών.

Σήκωσε ξαφνικά τα μάτια της να με κοιτάζει και τα πρόσωπά μας βρέθηκαν πολύ κοντά. Χωρίς να σκεφτώ τι κάνω έσκυψα κι ακούμπησα απαλά τα χείλη μου στα δικά της. Την ένωσα να πετρώνει, μετά ένα μικρό τρέμουλο, η ανάσα της να μπερδεύεται με τη δική μου... Κοιταχτήκαμε και διάβασα στα μάτια της όλο τον πανικό, το δέος και τη φρίκη που πρέπει να ζωγραφίζονταν και στα δικά μου, αλλά και κάτι άλλο, μυστηριώδες κι απροσδιόριστο. Τα χείλη μας άγγιζαν ξανά και ξανά, απαλά, τρυφερά, διστακτικά, σαν να μην τολμούσαν να πιστέψουν αυτό που τόσο απρόσμενα συνέβαινε. Μετά, ενώθηκαν σ' ένα φιλί που κράτησε μια αιωνιότητα – ή ένα όνειρο. Χωρίσαμε λαχανιασμένοι, αλλοπρόσαλλοι... Κοιταχτήκαμε ξανά στα μάτια... Κι ένα ακόμα φιλί, απέραντο σαν τη θάλασσα που μάθαμε ν' αγαπούμε και ατελείωτο σαν τη βροχή που μας έφερε κοντά.

Απομείναμε αγκαλιασμένοι, τρέμοντας σύγκορμοι από τη συνειδητοποίηση αυτού που μας συνέβαινε, ανίκανοι να μιλήσουμε, ανίκανοι να εκφραστούμε με άλλον τρόπο πέρα από το άγγιγμα, μέχρι που η μπόρα κόπασε και το φως άρχισε ν' αλλάζει.

Ξαφνικά η Μαρία έκρυψε το πρόσωπό της στο στήθος μου κι άρχισε να κλαίει. Ήταν ένα κλάμα βουβό, ένα παράπονο που δεν έλεγε να σταματήσει. Την έσφιξα κοντά μου και πήρα να της χαϊδέω τα μαλλιά.

– Το φοβόμουν αυτό, έλεγε και ξανάλεγε μέσα στ' αναφιλητά της. Το φοβόμουν. Ήξερα ότι θα συνέβαινε, αλλά πίστευα πως θα 'χα τη δύναμη να το σταματήσω...

Δε ήξερα τι να πω. Μόνο την έσφιγγα στην αγκαλιά μου και τη χαϊδεύα. Το μόνο που ένιωθα τη στιγμή εκείνη ήταν αυτό το πρωτόγνωρο συναίσθημα που με πλημμύριζε και που ήταν πέρα από λογική, πέρα απ' τα συνηθισμένα. Αυτό που ώρες πριν με τρόμαζε και τώρα με γέμιζε όπως δεν πίστευα πως μπορεί να γεμίσει άνθρωπος ποτέ σ' αυτό τον κόσμο.

– Μαρία...

Σήκωσε το πρόσωπό της, το αυλακωμένο απ' το νερό και τα δάκρυα και με κοίταξε με μια έκφραση τόσο απελπισμένη που με τρόμαξε.

– Ορίστε, είπε. Το περάσαμε το όριο που βάλαμε οι ίδιοι, όπως είπες πριν. Και τώρα; Νιώθεις ότι είναι καλύτερα;

Άπλωσα το χέρι μου κι άγγιξα το μάγουλό της με τ' ακροδάχτυλά μου, απαλά, σαν να φοβόμουν μην την πονέσω.

– Τώρα τουλάχιστον ξέρουμε, ψιθύρισα.

Είδα τα υγραμένα μάτια της να σκοτεινιάζουν.

– Ξέρουμε τι; Ξέσπασε. Ξέρουμε πώς είναι να νιώθεις

κάτι που δεν μπορεί ποτέ να ολοκληρωθεί; Ξέρουμε πως δεν έχουμε παρά μόνο μια επιλογή, να κρατηθούμε μακριά ο ένας από τον άλλο; Αυτό ξέρουμε;

Σηκώθηκε απότομα και πήγε να σταθεί δίπλα σ' ένα κυπαρίσσι πιο πέρα.

– Οι επιλογή είναι δική μας, της φώναξα. Κανείς δεν μπορεί να μας επιβάλει τίποτα.

Γύρισε και μου 'ριξε μια σκοτεινή ματιά.

– Α, ναι; σάρκασε. Ωραία! Θεσ να προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε αυτό που μας συμβαίνει στη μητέρα σου; Ή στη θεία Ευανθία; Ή στους δικούς μου;

Πετάχτηκα πάνω και πήγα κοντά της.

– Τι σχέση έχουν αυτοί με τα δικά μας αισθήματα; είπα οργισμένος.

Για μια στιγμή μου φάνηκε ότι θα με χτυπούσε.

– Τι σχέση έχουν; έκανε. Θα σου πω εγώ. Η μητέρα σου κι ο πατέρας μου είναι αδέρφια. Αυτό μας κάνει εμάς πρώτα ξαδέρφια, για την περίπτωση που το 'χεις ξεχάσει.

Την άρπαξα από τους ώμους και την ταρακούνησα.

– Αυτό είναι μια λεπτομέρεια που δεν σημαίνει τίποτα, είπα απελπισμένα. Κι αδερφή μου να ήσουν το ίδιο θα 'νωθα για σένα. Δεν το καταλαβαίνεις λοιπόν πως δεν διαλέγουμε τους ανθρώπους που αγαπάμε;

Με κοίταξε σαν να μην πίστευε αυτά που άκουγαν τ' αυτιά της.

– Είσαι άρρωστος! είπε μετά. Δεν υπάρχει άλλη εξήγηση. Το μυαλό σου είναι άρρωστο.

– Αν είναι αρρώστια ν' αγαπάς κάποιον όπως εγώ αγαπώ εσένα, τότε ναι, πρέπει να 'μαι πολύ άρρωστος, φώναξα.

Ελευθερώθηκε από το άγγιγμά μου και μου γύρισε την

πλάτη. Την έχανα. Την έχανα τη στιγμή ακριβώς που πίστευα πως την είχα κερδίσει.

Ξαφνικά στράφηκε απότομα και είδα κατάπληκτος πως η έκφρασή της είχε αλλάξει τελείως. Ο θυμός, η οργή, η απελπισία την είχαν, ως δια μαγείας, εγκαταλείψει και το πρόσωπό της έδειχνε και πάλι ήρεμο και φωτεινό, όπως πριν. Ήρθε κοντά μου κι ακούμπησε τις παλάμες της στο στήθος μου. Με κοίταξε κατευθείαν στα μάτια και το βλέμμα αυτό δεν μπορούσα να το προσδιορίσω.

– Είπες... πως μ' αγαπάς; ψιθύρισε.

– Σ' αγαπώ, Μαρία.

Χαμογέλασε.

– Ποτέ άλλοτε δεν πρόφερες τ' όνομά μου μ' αυτόν τον τρόπο.

Την αγκάλιασα.

– Και τώρα που το ξέρεις;...

Πήρε το πρόσωπό μου στα δυο της χέρια και με κοίταξε βαθιά στα μάτια.

– Τώρα που το ξέρω θέλω να το ξεχάσω, είπε μαλακά. Κι αν μ' αγαπάς αληθινά το ίδιο θέλω να κάνεις κι εσύ.

Ένωσα τα μάτια μου να καίνε.

– Γιατί; κατάφερα ν' αρθρώσω.

– Επειδή δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να παίζουμε με πράγματα που μας ξεπερνούν και που μόνο αναστάτωση και δυστυχία μπορούν να φέρουν, εξήγησε. Γι' αυτό.

Ο κόσμος, που για μια στιγμή ήταν δικός μου, κατέρρεε και πάλι γύρω μου. Τραβήχτηκα και πήγα να καθίσω στο πεζούλι της εκκλησιάς. Ο ουρανός καθάριζε σιγά-σιγά. Σε λίγη ώρα μόνο οι λίμνες του νερού θα μαρτυρούσαν την πρωινή νεροποντή. Είδα ένα καΐκι να ξεπροβάλει από τον

μώλο της Αμμουδεράς και να ξανοίγεται στο πέλαγος προς την κατεύθυνση της Λιμνιάς. Ένωσα ξαφνικά να ζηλεύω τον άγνωστο καπετάνιο και το πλήρωμα του πλεούμενου. Αυτοί σίγουρα δεν θα 'χαν ν' αντιμετωπίσουν ούτε δύσκολα υπαρξιακά προβλήματα, ούτε, πολύ περισσότερο, αισθηματικά αδιέξοδα κι αινίγματα χωρίς λύση. Το πολύ ν' ανησυχούσαν για την ψαριά, τον καιρό και το καλαφάτισμα του σκάφους, άντε και για την αντικατάσταση των παλιών διχτυών με καινούργια. Πώς το 'χε πει κι εκείνος ο μυστήριος μαραγκός από τη Ναζαρέτ; «Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι»;

Έρθε να καθίσει κοντά μου.

– Παύλο...

Μισογύρισα να την κοιτάξω. Ακούμπησε το χέρι της στον ώμο μου.

– Αν δεν μπορείς να το κάνεις... Καταλαβαίνεις... Θα πρέπει να γυρίσω στην Αθήνα, είπε και ήξερα πως το εννοούσε.

Αν δεν μπορούσα να πάψω ν' αγαπώ.

– Μπορώ να προσποιηθώ, μουρμούρισα αποφεύγοντας το βλέμμα της.

Μ' έπιασε από το σαγόνι και μ' ανάγκασε να στραφώ προς το μέρος της.

– Αν το εννοείς στ' αλήθεια εμένα μου φτάνει, είπε. Αλλά θέλω να μου το υποσχεθείς.

– Σου το υπόσχομαι.

Και τότε έκανε κάτι το απροσδόκητο. Έσκυψε κοντά μου κι ακούμπησε τα χείλη της στα δικά μου.

– Αντίο, ψιθύρισε.

Κατάλαβα τι εννοούσε και γύρισα το πρόσωπό μου αλλού. Αυτή η μέρα δεν θα σταμάταγε να ξεκολλάει κομμάτια

απ' την ψυχή μου και να τα σκορπίζει στα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

* * *

Κατεβήκαμε απ' το ξωκλήσι, πιασμένοι από το χέρι, όπως παλιά, αλλά αλλιώςτικοί πια τώρα. Γιατί τώρα ξέραμε κι αυτή η γνώση δεν ήταν βέβαια για καλό. Καταλαβαίναμε πως δεν γινόταν να 'μαστε πάλι σαν πρώτα, όπως καταλαβαίναμε ότι δεν γινόταν να συνεχίσουμε το ταξίδι που – όπως πολύ σωστά μας είχε επισημάνει, σε δυο περιπτώσεις, ο μυστηριώδης άγνωστος– γινόταν πια πολύ δύσκολο. Τώρα, το κάθε άγγιγμα, το κάθε βλέμμα, η κάθε λέξη, θα είχαν άλλη σημασία.

Κι εγώ είχα υποσχεθεί να θάψω την καρδιά μου. Ήταν το αντίτιμο για να μείνω λίγο περισσότερο κοντά της, ν' αναπνέω τον ίδιο αέρα μ' εκείνη, να εξακολουθώ να ονειρεύομαι.

* * *

Στο σπίτι βρήκαμε τα ίδια μούτρα και χειρότερα. Ήταν φανερό πως η επιχείρηση προξενιά δεν πήγαινε καθόλου μα καθόλου καλά. Η Ελπίδα, με τη μυτόγκα της κατακόκκινη και τα μάτια φουσκωμένα, έβγαινε από το δωμάτιό της ίσα για να κάνει μια σκηνή υστερίας στους δικούς της και ξανακλειδωνόταν.

– Κανείς δεν νοιάζεται για μένα! φώναζε θεατρικά. Μόνο τα λεφτά σκεφτόσαστε! Την ευτυχία του παιδιού σας δεν την υπολογίζετε.

Ο θεός Αριστείδης, αναστατωμένος, γύριζε από 'δώ κι από χει, μουρμουρίζοντας και σηκώνοντας κάθε τόσο τα χέρια στον ουρανό σαν σε επίκληση.

– Μα, για σταθείτε, βρε παιδιά... Να το συζητήσουμε, να το σκεφτούμε... Να το ερευνήσουμε...

Η θεία Ευανθία πάλι φαινόταν να το 'χει πάρει απόφα-

ση. Αυτή κι ο θείος Φρανκ, ο καθένας για διαφορετικούς λόγους, ήταν οι μόνοι ήρεμοι σ' αυτό το τρελοκομείο.

– Γάμοι και κουραφέξαλα! έλεγε περιφρονητικά. Πφφτ! Και τι τις χρειάζεται η Ελπίδα μου αυτές τις φασαρίες; Τη δουλειά της την έχει, την ανεξαρτησία της, τα λούσα της... Γιατί να βάλει μπάστακα πάνω στο κεφάλι της;

Όσο για τη μάνα μου, αυτή είχε γίνει πια η γυναίκα-λάστιχο. Να τρέχει από την πειστωμένη νύφη στους γονιούς κι από κει στον θείο Φρανκ και πάλι πίσω κομίζοντας μηνύματα και προσφέροντας γνώμες και ιδέες που κανείς δεν έπαιρνε στα σοβαρά.

Η Μαρία κι εγώ φάγαμε κείνο το βράδυ στην κουζίνα με τη Μαρουσώ και την Αθηνά –που, όπως δεν αναμενόταν ο γαμπρός, είχε παραμείνει– ενώ οι «μεγάλοι» σε πλήρη απαρτία συνεδρίαζαν πυρετωδώς στη βεράντα.

Το κλίμα και στην κουζίνα ακόμα, παρά τις κάποιες προσπάθειες που έκανε η Μαρία, ήταν βαρύ, κάτι που η Αθηνά δεν άργησε να πιάσει. Αργότερα, όταν βγήκαμε στον κήπο να καθίσουμε ακούγοντας μουσική απ' το τρανζιστοράκι, ήρθε να μας βρει.

– Να καθίσω λίγο μαζί σας; ρώτησε διστακτικά.

– Και το ρωτάς; χαμογέλασε η Μαρία κάνοντάς της θέση δίπλα της στον μικρό ξύλινο καναπέ.

Τα μάτια της Αθηνάς πήγαν από τον ένα στον άλλο.

– Συμβαίνει τίποτα; ρώτησε απευθυνόμενη και στους δυο.

– Κι άλλο να συμβαίνει; γέλασε η Μαρία. Δεν σου φτάνει το τρελοκομείο με το συνοικέσιο;

– Εννοώ... Νά... Δεν σας βλέπω να 'χετε πολλή διάθεση απόψε..., παρατήρησε το κορίτσι.

– Ε, θα μας επηρέασαν κι εμάς τα γεγονότα, προσπάθησα να ψευτογελάσω εγώ.

Δεν επέμεινε. Προτίμησε ν' αλλάξει κουβέντα.

– Πήγατε στον Προφήτη Ηλία λοιπόν, είπε. Πώς σας φάνηκε;

– Αν εξαιρέσεις την καταιγίδα, ήταν όνειρο, πέταξα διαφορούμενα και σηκώθηκα.

Η Μαρία μου 'ριξε ένα ανήσυχο βλέμμα, αλλά δεν είπε τίποτα.

– Είμαι πτώμα, πάω για ύπνο, δικαιολογήθηκα.

Και χωρίς άλλες εξηγήσεις τις καληνύχτισα και πήγα στο δωμάτιό μου, να κλειστώ μόνος με τη μιζέρια μου και την κακομοιριά μου. Το ταξίδι γινόταν όλο και πιο δύσκολο, πανάθεμά το, και δεν ήμουν πια καθόλου σίγουρος πως θα τα 'βγαζα πέρα.

* * *

Η επόμενη μέρα επιφύλασσε εξελίξεις κοσμοϊστορικές.

Και πρώτα απ' όλα το οικογενειακό συμβούλιο πήρε την απόφαση να ενδώσει τελικά στις απαιτήσεις του πιατά, ώστε να υπάρξει αίσια κατάληξη του συνοικέσιου. Ο θεός Φρανκ απεστάλη στο «ξενοδοχείο ύπνου» του Τσιμπιδάκη κι επέστρεψε κομίζοντας τη συγκατάθεση –επιτέλους!– του γαμπρού. Κάτι που έστειλε φυσικά την Ελπίδα στον έβδομο ουρανό και τους συφοριασμένους τους γονείς της –που ήλπιζαν σ' ένα ναυάγιο– στα τάρταρα.

Η δεύτερη απόφαση ήταν το ταξίδι στη Σύρο, απ' όπου καταγόταν κάποια μακρινή γιαγιά του γαμπρού. Όπως πλησίαζαν οι μέρες που θα επέστρεφε η μάνα μου στην Αθήνα –γιατί ο πατέρας είχε αρχίσει να τα παίζει τόσο καιρό μόνος– και για να δέσει η μαγιά έτι περαιτέρω αποφασίστηκε να εξορμήσει σύμπασα η οικογένεια για μια ολιγοήμερη εκδρομή στο αξιοθέατο αυτό νησί. Έτσι, και τον γαμπρό θα είχαν από κοντά και τη μητέρα μου θα ξεπροβόδιζαν, εγχείρημα που δεν θα τους στοίχιζε παρά ελάχιστα,

αφού ήταν όλοι τους καλεσμένοι του Τίμοθου, που προσφέρθηκε να τους φιλοξενήσει στο εκ κληρονομίας αγρόκτημά του στο παλιό Φράγκικο νησί. Λέω «τους» γιατί, μόλις άκουσα τα σχέδια που εξυφαίνονταν πάτησα το πόδι κάτω και μουλάρωσα.

– Εσείς πηγαίνετε στην ευχή του θεού και της Παναγίας, τους ευλόγησα. Όσο για μένα, προτιμώ να μείνω εδώ που βρίσκομαι, να ποτίζω τις ντοματιές.

Στην αρχή υπήρξαν αντιρρήσεις, αλλά όταν το καλοσκέφτηκαν είδαν ότι αυτός ο διακανονισμός μάλλον τους συνέφερε (δεν μ' εμπιστεύονταν σε κάτι τέτοιες κοινωνικές εκδηλώσεις –και μάλιστα τόσο ζωτικής σημασίας) και μ' άφησαν ήσυχο.

– Κοίτα να τρως και να φυλάγεσαι από το κρύωμα, με συμβούλεψε μόνο η μάνα μου.

Κι έδωσε τις σχετικές εντολές στην πιστή Μαρουσώ, που επιφορτιζόταν επισήμως έτσι με τη φροντίδα μου.

Η Μαρία όμως δεν το πέρασε έτσι εύκολα.

– Αλήθεια δεν έχεις κέφι να 'ρθεις ή το κάνεις για άλλο λόγο; με ρώτησε κοιτάζοντάς με προσεκτικά.

– Ειλικρινά, δεν έχω καμιά διάθεση να τρέχω από 'δώ κι από χει μ' όλον αυτόν τον συρφετό, τη διαβεβαίωσα αποφεύγοντας το βλέμμα της.

– Μου λες αλήθεια;

– Φυσικά.

– Θα είναι ωραία όμως, επέμεινε. Σκέψου... Η Σύρος είναι πολύ όμορφη. Ίσως να μην έχουμε άλλη ευκαιρία...

– Η Σύρος θα 'ταν ωραία να τη βλέπαμε οι δυο μας, είπα. Όχι όμως μ' όλους αυτούς τους δεινόσαυρους.

Δεν μίλησε για λίγο.

– Θέλεις να μείνω κι εγώ; ρώτησε ξαφνικά.

Η καρδιά μου χτύπησε για μια στιγμή στους διπλούς παλμούς, αλλά κατάφερα να επιβληθώ στον εαυτό μου. Ήξερα πολύ καλά ότι ήθελε να το κάνει αυτό το ταξίδι. Δεν είχα δικαίωμα να της φέρω εμπόδιο με κανέναν τρόπο.

– Όχι, είπα γρήγορα χωρίς να την κοιτάζω. Θα νιώθω καλύτερα αν ξέρω πως κάνεις κάτι που σε διασκεδάζει. Μην ανησυχείς για μένα. Θα επωφεληθώ αυτών των ημερών για να μαζέψω λίγο το μυαλό μου, που είναι σκόρπιο. Θα είμαι μια χαρά.

Στράφηκε και μου χαμογέλασε.

– Άλλωστε αν βαρεθείς μπορείς πάντα να δεις την Αθηνά, είπε.

– Δεν θα βαρεθώ.

– Λέω «αν»...

Ήρθε κοντά μου και μ' αγκάλιασε από τους ώμους.

– Δεν θέλω να σε πιάσουν οι μαύρες σου, ψιθύρισε.

– Μην ανησυχείς...

Έσκυψε και μου 'δωσε ένα πεταχτό φιλί στο μάγουλο.

– Εύκολο το 'χεις; χαμογέλασε και μ' άφησε.

* * *

Το ίδιο βράδυ, όπως καθόμασταν στην άκρη μας της ταράτσας, μετά το φαγητό, και με την οικογένεια σε πλήρη απαρτία –συμπεριλαμβανομένου του γαμπρού– μου ζήτησε να της φέρω, μιας και πήγαινα να ψάξω για κανένα φρούτο στην κουζίνα, μια ζακέτα από το δωμάτιό της, γιατί είχε βάλει ένα αεράκι που έκοβε.

Η ζακέτα δεν ήταν εκεί που μου είχε πει και ψάχνοντας στη βαλίτσα της έπεσα πάνω σ' ένα σημειωματάριο με δερμάτινα εξώφυλλα που έμοιαζε με ημερολόγιο. Δίστασα για μια στιγμή, ντροπιασμένος με τη σκέψη που έκανα, αλλά η

περιέργεια είχε τελικά το πάνω χέρι και βάζοντας κατά μέρος τους ενδοιασμούς και τις λεπτότητες το πήρα στα χέρια μου και το άνοιξα.

Τελικά ήταν ημερολόγιο.

Με την ψυχή στο στόμα και την καρδιά μου να χτυπάει σαν δαιμονισμένη άρχισα να το ξεφυλλίζω. Ήξερα πως δεν είχα πολύ καιρό στη διάθεσή μου, γιατί έλειπα αρκετή ώρα και υπήρχε περίπτωση η Μαρία να 'ρθει από στιγμή σε στιγμή να μ' αναζητήσει.

Ξαφνικά το μάτι μου έπεσε στ' όνομά μου.

«Ο Παύλος είναι ότι καλύτερο μου 'χει συμβεί αυτό το καλοκαίρι» διάβασα. «Είναι δύσκολο άτομο, κλεισμένο στον εαυτό του, παρά την αντίθετη εικόνα που προβάλλει προς τα έξω, αλλά μαζί του είναι δύσκολο να βαρεθεί κανείς. Ακόμη κι όταν τσακωνόμαστε το απολαμβάνω.»

Μερικές σελίδες πιο κάτω...

«...Είμαι σίγουρη πως του αρέσει η Αθηνά. Θα έκαναν οι δυο τους ένα πολύ ωραίο ζευγάρι. Όμως... Γιατί αυτή η σκέψη μ' ενοχλεί;»

Άκουσα βήματα να πλησιάζουν από το καθιστικό κι έκρυφα πανικόβλητος το ημερολόγιο στη θέση του.

– Τι έγινε; Ακόμα να τη βρεις;

Στεκόταν στην πόρτα και χαμογελούσε. Ένιωσα να κοκκινίζω μέχρι τις ρίζες των μαλλιών μου και κάτι μούρμουρισα ασυνάρτητο. Την είδα να συνοφρυώνεται.

– Καλά, δεν σου πήραμε το κεφάλι! είπε.

Και πηγαίνοντας στην κρεμάστρα πίσω από την πόρτα ξεκρέμασε το επίμαχο ρούχο και μου το 'δειξε.

– Ορίστε! είπε. Πνίγεςσαι σε μια κουταλιά νερό.

– Μου είπες ότι την είχες αφήσει πάνω στη βαλίτσα σου, διαμαρτυρήθηκα.

– Ε, καλά... Μπορεί να έκανα λάθος.

– Ε, να ξέρουμε τι λέμε, πέταξα νευριασμένος.

Με κοίταξε παραξενεμένη.

– Καλά, καλά... Δεν έγινε τίποτα! έκανε συμβιβαστικά.
Μια κουβέντα είπαμε...

– Να μη λέμε.

Πήγα να προσπεράσω για να βγω, αλλά μ' άρπαξε από το μπράτσο και με σταμάτησε.

– Συμβαίνει κάτι; ρώτησε κοιτάζοντάς με ερευνητικά.

– Όχι, τι να συμβαίνει;

– Σε βλέπω λίγο... παράξενο.

– Έτσι είμαι εγώ. Παράξενος.

– Χωρίς λόγο;

Ήμασταν και πάλι τόσο κοντά!... Ξεροκατάπια για να καθαρίσω τον λαιμό μου που είχε ξαφνικά κλείσει. Προσπάθησα να χαμογελάσω... Ό,τι κατάφερα.

– Έχω έναν διαολεμένο πονοκέφαλο απόψε, δικαιολογήθηκα. Μου έχει χαλάσει τελείως τη διάθεση.

Με κοίταζε ίσια στα μάτια.

– Αυτό είναι;

– Τι άλλο;

Δεν μίλησε, αλλά τα μάτια της μου 'δωσαν να καταλάβω πως δεν γινόταν να την ξεγελάσω.

– Εντάξει, είπα αναστενάζοντας. Θα σου πω... Νά... Καλά-καλά δεν έχεις φύγει και μου λείπεις κιόλας.

Το πρόσωπό της φωτίστηκε από ένα χαμόγελο.

– Αλήθεια μου λες;

Έκανα «ναι» με το κεφάλι. Άπλωσε το χέρι της και μου ανακάτεψε τα μαλλιά.

– Λίγες μέρες είναι, είπε. Θα περάσουν.

Ναι, θα περάσουν. Και μετά;

Αθηνά

Η πρώτη μέρα χωρίς τη Μαρία δεν ήταν καθόλου εύκολη. Έφυγα νωρίς από το σπίτι, σχεδόν χάρματα, για ν' αποφύγω τους αποχαιρετισμούς και κατέβηκα στον Πράσινο Γιαλό. Έρημος μου φάνηκε κι αυτός. Διαφορετικός. Συνηθισμένος. Σαν να 'χε χάσει τη μοναδικότητά του, την ομορφιά του, αυτό το ξεχωριστό που μας μάγευε και μας κρατούσε αιχμάλωτους εκεί όλη μέρα.

Σήμερα έβρισκα την αμμουδιά υπερβολικά μικρή, τη σκιά της συκιάς ανεπαρκή, το νερό θολό κι αφιλόξενο, τις ώρες ατέλειωτες.

Κολύμπησα λίγο, χωρίς όρεξη, κάθισα στον ήλιο, μάζεψα βότσαλα και κοχύλια που πέταξα πάλι στο νερό, προσπάθησα να κοιμηθώ λίγο στη σκιά... Τίποτα. Ο τόπος δεν με χωρούσε. Είδα κι απόειδα, το μεσημέρι τα μάζεψα και με μια τελευταία στάση στην «πισίνα μας» –που κι αυτή μου φάνηκε βρώμικη κι αποχρυστική– επέστρεψα στο σπίτι. Η Μαρουσώ ξαφνιάστηκε να με δει τόσο νωρίς, αλλά δεν το σχολίασε.

– Θα φας κάτι, Παύλο μου; με ρώτησε. Έχω φτιάξει γεμιστά, που ξέρω ότι σ' αρέσουν.

Δεν θέλησα να την κακοκαρδίσω κι έκανα μια προσπάθεια, αλλά το ρημάδι το φαγητό δεν πήγαινε κάτω με τίποτα. Η Μαρουσώ το πρόσεξε κι ανησύχησε.

– Συμβαίνει τίποτα, καρδιά μου; ρώτησε. Είσαι αδιάθετος;

– Έχω λίγο πονοκέφαλο, Μαρουσώ, δικαιολογήθηκα (τι να 'λεγα;). Από τον ήλιο θα 'ναι. Λέω να την πέσω για καμιά ώρα και να δεις που θα συνέλθω αμέσως.

Η Μαρουσώ κούνησε το κεφάλι της.

– Αμ όλη μέρα γυρίζετε στο λιοπύρι σαν δαιμονισμένα, είπε. Και συ και το άλλο το παρλιακό, η ξαδέρφη σου –καλή του ώρα του κοριτσιού! Πώς να μην σας πονέσει το κεφάλι! Άντε, πήγαινε να ξαπλώσεις κι όταν ξυπνήσεις θα σου φτιάξω εγώ ένα καφεδάκι μερακλίδικο, να έρθεις στα ίσα σου.

Στο μαξιλάρι μου με περίμενε ένα σημείωμα.

«Τέσσερις μέρες περνούν γρήγορα, αλλά όχι πάντα. Μαρία.»

Τέσσερις μέρες μπορούν να φανούν αιώνες χωρίς εσένα, αγαπημένη. Σκέψου δηλαδή πώς θα 'ναι μετά, όταν το όνειρο πάρει τέλος.

Γδύθηκα κι έπεσα στο κρεβάτι μου. Πράγμα περίεργο αποκοιμήθηκα αμέσως. Όταν ξύπνησα ο ήλιος κόντευε να δύσει.

Η Μαρουσώ μου 'φερε το καφεδάκι που είχε υποσχεθεί στη βεράντα και κάθισε κοντά μου να μου κάνει συντροφιά.

Την άφησα να μιλάει ενώ το μυαλό μου ταξίδευε. Στο τέλος το κατάλαβε.

– Σου λείπει η παρέα σου, ε, άμοιρο; αναστέναξε. Αμ ξέρω πώς είναι αυτά εγώ... Ξέρω.

– Μπα, καλύτερα έτσι, είπα χαμογελώντας. Έχουμε ησυχία.

Κούνησε το κεφάλι της.

– Μαύρη ησυχία, είπε. Μαύρη ησυχία, αλλά τέλος πάντων...

Τέλος πάντων.

Καθίσαμε κάμποση ώρα εκεί, στη δροσιά του σούρουπου κουβεντιάζοντας για διάφορα ανώδυνα και τετριμμένα και μετά η Μαρουσώ σηκώθηκε.

– Πάω να 'τοιμάσω για φαγητό, είπε. Να σου φέρω εδώ, στη βεράντα;

– Μόνο αν καθίσεις να φάμε μαζί, είπα.

Με κοίταξε σαστισμένη.

– Τι κουβέντα είναι αυτή; έκανε. Άκου να φάμε μαζί! Να σ' άκουγε η κυρία Ευανθία από καμιά μεριά, να δεις πάγο που θα σου 'βαζε.

– Η κυρία Ευανθία είναι κυρία Ευανθία κι εγώ είμαι εγώ, την έκοψα. Ή κάθεται να φάμε μαζί ή δεν τρώω τίποτα. Δεν έχω καμιά όρεξη να μασουλάω μόνος μου, σαν τον ψώριαρο.

Η Μαρουσώ κολακεύτηκε. Αυτό για κείνη ήταν κάτι σαν παρασημοφόρηση επ' ανδραγαθία.

– Όπως αγαπάς, είπε. Να θυμάσαι όμως ότι η ευθύνη είναι δικιά σου.

– Ναι, σε περίπτωση που μας δουν τίποτα κουρούνες και της το προφτάσουν θα πάρω όλη την ευθύνη πάνω μου, γέλασα. Άντε, βρε Μαρουσώ, με τις φοβίες σου πια!

Φάγαμε τα γεμιστά, ήπιαμε κι ένα-δυο ποτηράκια κρασί, κάπως συνήλθα.

– Να σου φτιάξω καφέ ή να φέρω καρπούζι; ρώτησε η Μαρουσώ όπως σήκωνε το τραπέζι.

– Τίποτα, ευχαριστώ Μαρουσώ. Μάλλον θα πάω για ύπνο.

- Στράφηκε και με κοίταξε κατάπληκτη.
- Για ύπνο! φώναξε. Μα εσύ πριν από λίγο ξύπνησες!
  - Ε, φαίνεται πως τον χρωστάω, δικαιολογήθηκα.
- Μου 'ριξε μια λοξή ματιά, αλλά δεν έδωσε συνέχεια.
- Αν χρειαστείς τίποτα τη νύχτα ξέρεις πού να το βρεις; με ρώτησε.
  - Έννοια σου, μην ανησυχείς, θα τα καταφέρω, την καθσύχασα.
  - Είσαι καλά; Είσαι σίγουρος; Μήπως θες να μείνω εδώ απόψε;
- Γιατί, κάθε βράδυ, όταν τελείωνε η υπηρεσία της στη «βίλα», επέστρεφε στο σπίτι της, για να ξανάρθει την επομένη το πρωί, απ' τα χαράματα.
- Έλα, βρε Μαρουσώ τώρα! γέλασα. Τι διάολο, μικρό παιδί είμαι;
  - Χειρότερα από μικρό παιδί, με αποπήρε η Μαρουσώ. Είσαι άντρας κι όλοι ξέρουμε πόσο άχρηστοι είναι οι άντρες –ο Θεός να με συχωρέσει.
  - Όχι, εντάξει είμαι, γέλασα. Μην ανησυχείς. Απλά, δεν έχω κέφια.
- Κούνησε το κεφάλι της και σήκωσε τον δίσκο.
- Αμ δεν το βλέπω; μουρμούρισε.
- Χάθηκε στην κουζίνα της για να ξαναφανεί σχεδόν αμέσως με μια κανάτα νερό κι ένα ποτήρι.
- Στα βάζω στο δωμάτιό σου, σε περίπτωση που διψάσεις τη νύχτα, είπε.
  - Ευχαριστώ, Μαρουσώ.
- Στην πόρτα κοντοστάθηκε.
- Ξέρεις τι λέω εγώ; γυρίζει και μου λέει. Να πω της

Αθηνάς να 'ρθει να σε πάρει αύριο να πάτε για μπάνιο; Και σένα καλό θα σου κάνει, που θα 'χεις μια παρέα, και κείνο το άχαρο θα ξεδώσει κομμάτι.

Την κοίταξα έκπληκτος. Και τα σεπτά ήθη του χωριού; Ένα κορίτσι της παντρείας μόνο του στις ερημιές –και μάλιστα στην παραλία– μ' ένα αγόρι και μάλιστα από την διεφθαρμένη Αθήνα;!!!

Με είδε να διστάζω και το παρερμήνευσε.

– Είχα την εντύπωση ότι τη συμπαθούσατε την Αθηνά, εσύ και η Μαρία, είπε. Εκείνης στάζει μέλι το στόμα της όταν μιλάει για σας.

– Και βέβαια τη συμπαθούμε, βιάστηκα να τη διαβεβαιώσω. Αλλά...

– Αλλά τι; Μην μου πεις για κεφάλια και τέτοιες αηδίες, ότι δεν έχεις όρεξη και θα καθίσεις εδώ πέρα να σέρνεσαι από καρέκλα σε καρέκλα, γιατί θα βάλω τις φωνές.

– Καλά, βρε Μαρουσώ... Όμως, ο κόσμος; Τι θα πει ο κόσμος;

Η Μαρουσώ συνοφρυώθηκε.

– Ο κόσμος να κάνει τη δουλειά του, είπε αυστηρά. Ακούς εκεί! Παιδιά είσαστε. Είναι έγκλημα να πάτε μαζί για μπάνιο;

Έκανα μια ακόμα προσπάθεια να το αποφύγω.

– Βρε Μαρουσώ... Δεν ξέρω πώς θα ξυπνήσω... Αν έχω τα χάλια τα σημερινά...

– Ένας λόγος παραπάνω να ξεκουνηθείς, μ' έκοψε η Μαρουσώ. Λοιπόν... Να 'σαι έτοιμος. Αύριο πρωί-πρωί θα 'ρθει να σε πάρει Αθηνά, να πάτε για μπάνιο. Τελεία και παύλα.

Να 'ξερε η καλή γυναίκα τι πληγές άνοιγε!

Ο ύπνος μου τη νύχτα αυτή ήταν παραγμένος. Κάθε τόσο ξύπναγα λουσμένος στον ιδρώτα. Δυο φορές πήγα να ρίξω νερό πάνω μου, να συνέλθω, αλλά το αποτέλεσμα ήταν προσωρινό. Το πρόσωπο της Μαρίας εναλλασσόταν στα όνειρά μου με κείνο της Αθηνάς, μέχρι που έγινε ένα, με τα χαρακτηριστικά και των δυο τους.

Ωστόσο, η μέρα με βρήκε παραδόξως ξεκούραστο και με σαφώς καλύτερη διάθεση από τη χθεσινή. Όταν η Αθηνά κατέφθασε, κατά τις εννιά, με βρήκε έτοιμο για την εξόρμηση.

– Η θεία Μαρουσώ μου είπε πώς ανησυχούσες για το τι θα πει ο κόσμος, μου είπε χαμογελώντας καθώς παίρναμε τον δρόμο για το Καστέλι – κανείς από τους δυο μας δεν σκέφτηκε τον Πράσινο Γιαλό.

Ένωσα να κοκκινίζω.

– Αχ, Μαρουσώ! μουρμούρισα. Πας και φυτρώνεις εκεί που δεν σε σπέρνουν.

Η Αθηνά γέλασε.

– Μη φοβάσαι, είπε. Έτσι κι αλλιώς εκεί που πάμε δεν πατάει ψυχή.

Λες κι αυτό με καθησύχαζε!

– Δεν φοβάμαι για μένα, είπα ξερά. Τι θα μου κάνουν εμένα; Θα μου βγάλουν το όνομα; Εσένα είχα στο μυαλό μου.

– Αυτό δείχνει λεπτότητα εκ μέρους σου.

Το είπε με την καρδιά της, χωρίς ίχνος σαρκασμού.

– Έλα, βρε Αθηνά, τώρα...

– Έτσι είναι. Άλλος στη θέση σου ούτε που θα το σκεφτόταν.

– Δεν είμαι άλλος, είμαι εγώ.

Με κοίταξε και χαμογέλασε. Η ομορφιά αυτού του κοριτσιού ήταν κάτι που σχεδόν σε πονούσε.

– Γι’ αυτό και ήρθα, είπε. Επειδή είσαι εσύ.

Η μέρα ήταν από τις πιο ζεστές, χωρίς καν την υποψία μιας πνοής αέρα. Τόσο νωρίς κι ο ήλιος βαρούσε κατακέφαλα. Τα τζιτζίκια είχαν αποτρελαθεί, ενώ στο βάθος ο ορίζοντας τρεμόπαιζε.

– Πώς και δεν πήγες μαζί τους; με ρώτησε ξαφνικά καθώς περπατούσαμε δίπλα-δίπλα.

– Δεν είχα καμιά όρεξη να ταξιδέψω μ’ όλους αυτούς τους τρελαμένους, μουρμούρισα δυσαρεστημένος που η κουβέντα πήγε κατά χει.

– Θα ήταν όμως και η Μαρία μαζί, παρατήρησε.

Δεν απάντησα.

Με κοίταξε με απορία.

– Τι έγινε, μαλώσατε; ρώτησε με μια αφέλεια που σε τσάκιζε.

– Όχι, απλά δεν είχα διάθεση για οικογενειακές μετακινήσεις, απάντησα.

Αναστέναξε.

– Α, είπα κι εγώ!

– Να μη λες, γέλασα.

– Καλά, δεν θα ξαναμιλήσω χαμογέλασε το κορίτσι.

– Ε, δεν είπαμε κι έτσι! διαμαρτυρήθηκα. Μ’ αρέσει να σ’ ακούω.

– Μήπως θες να σου τραγουδήσω κιόλας; αστειεύτηκε.

– Γιατί όχι;

Έριξε το κεφάλι πίσω κι άρχισε το τραγούδι.

«Έλα να κάνουμε πανιά, να κάτσω στο τιμόνι,
να δω της Σύρας τα στενά, να μου διαβούν οι πόνοι...»

Η φωνή της είχε μια απίστευτη καθαρότητα και μια χροιά βελούδινη θα 'λεγε κανείς. Έμεινα να την κοιτάζω σαν χαζός, ξεχνώντας το λιοπύρι, ξεχνώντας τα προβλήματα μου, ξεχνώντας τα πάντα.

Τελείωσε το τραγούδι και στράφηκε να με κοιτάξει χαμογελώντας.

– Ωραίο;

Κούνησα το κεφάλι μου να ξεζαλιστώ.

– Αναρωτιέμαι, είπα σαν να μονολογούσα, αν υπάρχει κάτι που δεν ξέρεις να κάνεις τέλεια. Θεέ και Κύριε! Εσύ κορίτσι μου πας χαμένη εδώ πέρα!

– Έτσι λες; έκανε χαμογελώντας.

– Δεν έχεις ιδέα! μουρμούρισα εντυπωσιασμένος.

– Εγώ δεν το βλέπω καθόλου έτσι, είπε.

– Το ξέρω, γι' αυτό σου λέω... Είναι σαν να βγαίνεις γραμμή απ' το μυαλό ενός παράφρονα, αλλά με απίστευτα ανεπτυγμένο το αισθητικό κριτήριο, Δημιουργού. Μόνο στα βιβλία συναντάει κανείς κορίτσια σαν εσένα. Στα βιβλία και στις παλιές εικόνες. Ίσως και στα τραγούδια.

Γέλασε.

– Αν δεν με χαλάσετε, εσύ και η Μαρία, μ' αυτά που μου λέτε όλη την ώρα δεν πρόκειται να χαλάσω ποτέ, είπε.

Φτάσαμε στα τρία φυσικά λιμανάκια και κατεβήκαμε στο τρίτο, εκεί που δεν είχαμε πάει στην πρώτη μας εξόρμηση.

Ήταν ένας μικρός όρμος με σχεδόν κλειστό στόμιο και αβαθή, πεντακάθαρα νερά, μια μικρογραφία λιμνοθάλασσας. Η παραλία στρωμένη με ψιλή άσπρη άμμο, βρισκόταν

ολόκληρη κάτω από τη σκιά της σχεδόν τροπικής βλάστησης που σκέπαζε την απότομη πλαγιά, που οδηγούσε στη δυτική πλευρά του ερειπωμένου κάστρου. Το θέαμα ήταν πραγματικά παραμυθένιο.

Με είδε να έχω μείνει έκθαμβος κι έβαλε τα γέλια.

– Όπως βλέπεις εδώ δεν πατάει ψυχή, είπε. Έτσι η τιμή μου δεν κινδυνεύει.

– Είναι ονειρεμένα! ψέλλισα αγνοώντας τη μπηχτή.

Έκανε μια πλατιά κίνηση.

– Όλο δικό μας, είπε.

Το ωραιότερο δώρο που θα μπορούσε να μου κάνει κάποιος τη στιγμή αυτή.

Τι κρίμα να μην είναι κι εκείνη εδώ...

Το νερό ήταν χλιαρό, αλλά πολύ ευχάριστο. Πουθενά το βάθος δεν ξεπερνούσε τα τρία μέτρα και η αίσθηση ασφάλειας που σου έδινε ήταν μια καλοδεχούμενη αλλαγή σ' αυτόν τον τόπο, όπου ήμουν συνεχώς στην τσίτα, από τότε με το επεισόδιο των δελφινιών. Βουτήξαμε στον βυθό, παραβγήκαμε στο κολύμπι –με ολέθρια για μένα αποτελέσματα– παίξαμε, ξαπλώσαμε στην επιφάνεια τεμπέλικα... Δεν μας έκανε καρδιά να βγούμε.

– Κάπως έτσι φαντάζομαι τον Παράδεισο, είπα σε μια στιγμή.

Γέλασε.

– Μην νομίζεις, είπε. Και η Κόλαση το ίδιο πρόσωπο έχει, μόνο οι λεπτομέρειες διαφέρουν.

Για άλλη μια φορά μου 'κανε εντύπωση η ετοιμότητα, αλλά και το βάθος της σκέψης αυτής της μυστήριας χωριατοπούλας.

– Και τι ξέρεις εσύ από Κόλαση; θέλησα να την πειράξω.

Με κοίταξε μ' ένα βλέμμα που δεν μπόρεσα να ξεδιαλύ-
νω.

– Νομίζεις πως αυτό είναι μόνο δικό σου προνόμιο;
είπε.

Ξαφνιάστηκα.

– Δεν είπα πως εγώ ξέρω, αμύνθηκα.

Χαμογέλασε.

– Δεν χρειάζεται να το πεις, είπε μαλακά. Φαίνεται.

Η μορφή της Μαρίας τρεμόπαιξε και πάλι για μια
στιγμή ανάμεσά μας για να σβήσει και να σκορπιστεί στην
άμμο του βυθού.

– Αχ, Αθηνά, Αθηνά! αναστέναξα.

– Αχ, Παύλο, Παύλο! με μιμήθηκε.

Όρμησα ζωπίσω της, να τη βουλιάξω, αλλά μου ξέφυγε
μ' έναν επιδέξιο ελιγμό και βούτηξε κάτω από το νερό. Την
ακολούθησα, χωρίς ελπίδα να την πιάσω, μόνο και μόνο
για να θαυμάσω την τέλεια κίνηση του κορμιού της, του
τόσο απίστευτα εξοικειωμένου με το υγρό στοιχείο. Τα δυ-
νατά, καλλίγραμμα πόδια, οι τέλειοι γλουτοί, η λεπτή
μέση, η αγαλμάτινη πλάτη, τα σκληρά στήθια, τα μαύρα
μαλλιά που απλώνονταν σαν χαίτη γοργόνας... Την έφτασα
στα ρηχά, καθώς ανέβαινε στην επιφάνεια για αέρα. Την
άρπαξα από τους ώμους για να τη βουλιάξω, αλλά εκείνη
τη στιγμή γύρισε κι αντίκρισα το πρόσωπό της να στάζει
νερά, τα κοραλλένια χείλη μισάνοιχτα τα μάτια να γυαλί-
ζουν μ' ένα φως εξώκοσμο... Με κατέλαβε ένα δέος πρω-
τόγνωρο μπροστά σ' αυτή την εικόνα που αναδυόταν από
τα βάθη του χρόνου. Κοκάλωσα.

Τίναξε το νερό από τα μαλλιά της και με κοίταξε χαμο-
γελώντας.

Συνειδητοποίησα πως τη βαστούσα ακόμα από τους
ώμους και τράβηξα αυθόρμητα τα χέρια μου από πάνω της.

Δεν είπε τίποτα. Χαμογέλασε πάλι και βγήκε από το νερό, ένα αρχαίο άγαλμα που πήρε ξαφνικά ζωή απ' την αρμύρα της θάλασσας. Την ακολούθησα σαν υπνωτισμένος και κάθισα δίπλα της στην άκρη του νερού. Αχ, να μπορούσα να περιγράψω τα αισθήματα της στιγμής εκείνης!... Αλλά πάλι, καλύτερα που δεν μπορώ... Είναι μερικά πράγματα που δεν περιγράφονται με ανθρώπινα μέσα, με λέξεις ειδικά.

– Η θάλασσα μου ταιριάζει, είπε ξαφνικά. Όπως σ' εσένα η στεριά. Μέσα στο νερό νιώθω... πώς να στο περιγράψω;... Νιώθω πως δεν πρόκειται να πεθάνω ποτέ.

Καταλάβαινα ακριβώς τι ήθελε να πει, αλλά ντρεπόμουν να το ομολογήσω.

– Λίγο νωρίς δεν είναι να μιλάμε εμείς για θάνατο; είπα.

Στράφηκε και με κοίταξε στα μάτια.

– Θάνατος δεν είναι μόνο όταν φεύγεις για πάντα από εδώ, είπε. Αυτό είναι κάτι που συμβαίνει μια φορά και ξεμπερδεύεις. Ο χειρότερος θάνατος είναι αυτός που σε παίρνει κάθε μέρα. Όταν χάνεις την ψυχή σου, τα όνειρά σου, τον σκοπό σου... Η μάνα μου, για παράδειγμα. Έχει πεθάνει εδώ και χρόνια. Μόνο που δεν το ξέρει. Τουλάχιστον όχι ακόμα.

Θάνατος δεν ήταν κι αυτό που βίωσα ο ίδιος στο ξωκλήσι δυο μέρες πρωτύτερα; Θάνατος δεν ήταν και η χθεσινή μέρα;

Ξαφνικά ένιωσα τη ανάγκη ν' αγγίξω, όχι το κορίτσι, αλλά τον άνθρωπο που βρισκόταν πλάι μου.

Άπλωσα το χέρι μου και πήρα το δικό της. Με κοίταξε στα μάτια και το βλέμμα της ήταν ήμερο, γαλήνιο, σαν νεογέννητου ζαρκαδιού. Μου χαμογέλασε κι έπλεξε τα δάχτυλά της με τα δικά μου. Μείναμε πολλή ώρα έτσι, σιωπηλοί, ν' ατενίζουμε το πέλαγος, ο καθένας βυθισμένος στις δικές του σκέψεις, στον δικό του θάνατο.

Μετά στράφηκε και με κοίταξε πάλι.

– Σου λείπει πολύ, έτσι δεν είναι; ρώτησε.

Δεν ωφελούσε να πω ψέματα. Δεν είχε πια κανένα νόημα να κρύβομαι.

– Ναι, μου λείπει.

– Την αγαπάς;

Χαμήλωσα τα μάτια χωρίς να το θέλω.

– Ναι, κατάφερα να πω.

– Κι εκείνη;

Τα μάτια μου άρχισαν να καίνε. Η αρμύρα;

– Δεν ξέρω, ψιθύρισα. Πώς να ξέρω;

Τα δάχτυλά της σφίχτηκαν πιο πολύ στα δικά μου.

– Η καρδιά σου τι λέει; ρώτησε.

Γύρισα να την κοιτάξω και νόμισα πως θα τυφλωνόμουν. Ο κόσμος ολόκληρος έγινε ένα αρχαίο πρόσωπο θεάς με μαύρα μαλλιά και τοξωτά φρύδια, με μάτια σαν τον έναστρο ουρανό και χείλη φτιαγμένα για λόγια αγάπης.

– Την καρδιά μου πώς να την εμπιστευθώ; ψέλλισα.

Άπλωσε το ελεύθερο χέρι της και μου χαϊδέψε απαλά το μάγουλο. Μια κίνηση που έκανε τόσο συχνά η Μαρία.

– Μόνο την καρδιά σου να εμπιστεύεσαι, είπε.

Πετάχτηκα πάνω και βούτηξα στο νερό. Πήγα όσο πιο μακριά μπορούσα και μετά βγήκα στην επιφάνεια με ορμή, να γεμίσω τα πνευμόνια μου αέρα. Η Αθηνά στεκόταν όρθια στην παραλία και με ατένιζε με τα χέρια στη μέση κι ένα χαμόγελο που φώτιζε το μεσημέρι πιότερο κι απ' τον ήλιο. Ένιωσα ξαφνικά μια χαρά και μια ευεξία που μ' άφησαν κατάπληκτο. Λες κι άνοιξε ο ουρανός και κατέβηκε πάνω μου η θεία χάρη δίνοντάς μου πίσω τη ζωή μου που πήγαινα να χαραμίσω άδικα.

– Είσαι μια μάγισσα θεά! της φώναξα μ’ όλη μου τη δύναμη. Είσαι η Κίρκη, η Καλυψώ, η Αφροδίτη!

Άκουσα το γέλιο της ν’ αντηχεί στα γύρω βράχια και τη φωνή της, τη μοναδική, αυτή που με μάγεψε με το τραγούδι της λίγο πριν, να ’ρχεται καταπάνω μου σαν κρυστάλλινο κύμα.

– Είμαι η Ελένη της Σπάρτης, φώναξε γελώντας.

Και τη στιγμή εκείνη κατάλαβα πως αυτή εδώ ήταν η τελευταία μου ελπίδα να βγω από το αδιέξοδο. Να κρατήσω την υπόσχεση που έδωσα στη Μαρία, αλλάζοντας τον προορισμό του ταξιδιού, που μαζί της δεν οδηγούσε πουθενά. Η μόνη μου ελπίδα να γλιτώσω.

Ήταν όμως πολύ αργά. Είχα περάσει το σημείο απ’ όπου δεν υπήρχε πια γυρισμός. Και τίποτα και κανείς δεν μπορούσε πια να με σώσει. Ούτε η Αθηνά.

* * *

Ξαπλωμένος στην άμμο δίπλα της άφησα το μυαλό μου να γαληνέψει, σαν εκείνον που ξέρει πως θα πεθάνει πριν ξημερώσει και δεν μπορεί να κάνει τίποτα για να το αποφύγει.

Άπλωσα το χέρι μου και της χαϊδεψα τα μαλλιά σε μια κίνηση που δεν είχε τίποτα το ερωτικό, μόνο τρυφερότητα – κι ευγνωμοσύνη. Άνοιξε τα μάτια της και χαμογέλασε.

– Κοιμάσαι; τη ρώτησα ψιθυριστά σαν να φοβόμουν μην ταράξω τους δαίμονες του μεσημεριού.

– Ονειρεύομαι, απάντησε στον ίδιο τόνο.

– Τη Σπάρτη;

Γέλασε σιγανά και μου χαϊδεψε το πρόσωπο.

– Την Τροία, είπε.

– «Τόσα παλικάρια χάθηκαν, τόσες μανάδες, τόσες γυναί-

κες θρήνησαν, τόσο αίμα, τόσα δάκρυα, για μια Ελένη...»
απάγγειλα σ' ελεύθερο αυτοσχεδιασμό.

– «Άξιζε άραγε όλα αυτά;» απάντησε.

– «Και οι γέροι στράφηκαν και την είδαν να στέκει μόνη
στον κάστρο τις επάλξεις και σκέφτηκαν αναστενάζοντας:
Ναι, το άξιζε.»

Χαμογέλασε, αλλά είδα ένα αχνό σύννεφο να περνάει
μπρος από τα μάτια της.

– Κι εσύ; ρώτησε. Τι πιστεύεις εσύ;

– Κι εγώ το ίδιο πιστεύω, είπα.

Έτρεξε τα δάχτυλά της πάνω στον ώμο μου, χαμογέλα-
σε, αλλά δεν είπε τίποτα.

– Εσύ όμως πώς γίνεται να ξέρεις για την Τροία; ρώτη-
σα ξαφνικά απορημένος.

Γέλασε.

– Μα... δεν είμαι η Ελένη;

Αργότερα βουτήξαμε στο νερό, σιωπηλοί, πιασμένοι
από το χέρι, γεμάτοι από τις εμπειρίες μιας μέρας ανα-
πάντεχης. Κολυμπήσαμε ως το στόμιο του όρμου κι εκεί
βγήκαμε να στεγνώσουμε στα βράχια.

– Είναι όμορφα, ψιθύρισε.

– Είναι η δική σου ομορφιά που κάνει τα πάντα όμορφα,
απάντησα.

Χαμογέλασε.

– Μόνο ο έρωτας έχει τη δύναμη να ομορφαίνει, είπε.
Εμείς, οι άνθρωποι, μόνο να χαλάμε ξέρουμε.

– Σκέφτεσαι ακόμα την Τροία; αστειεύτηκα.

– Σκέφτομαι τα ταξίδια που έχουμε να κάνουμε, είπε. Ο
καθένας από τη μεριά του.

– Αλλά όχι μαζί;

Με κοίταξε στα μάτια και υπήρχε θλίψη εκεί μέσα και κάτι άλλο ακαθόριστο.

– Συναντηθήκαμε πολύ αργά για να συνταξιδέψουμε, είπε μετά σιγανά. Εσύ ήσουν ήδη αλλού κι εγώ δεν έχω μάθει να μοιράζομαι.

– Αν...

Με σταμάτησε ακουμπώντας τ' ακροδάχτυλά της στα χείλη μου.

– Δεν θα είναι το ίδιο, είπε. Δεν θα είναι αυτό που ψάχνεις και δεν θα είναι αυτό που έχω ανάγκη.

Στεκόμασταν στην άκρη του νερού, ενώ ο τεράστιος, κόκκινος δίσκος του ήλιου χαμήλωνε αργά στον ορίζοντα. Σχεδόν μπορούσαμε ν' ακούσουμε το τσιτσίρισμα της φωτιάς να σβήνει πάνω στο νερό.

– Αθηνά...

Με κοίταξε...

– Μην πεις τίποτα, ψιθύρισε. Ξέρω.

Πήρα το χέρι της στο δικό μου και το φίλησα.

– Πρέπει να γυρίσουμε, είπε. Θα μας βρει η νύχτα.

Πέρα στο βάθος, ένα γρι-γρι ξεκίναγε για φάρμα. Για μια ακόμα φορά έπιασα τον εαυτό μου να καλοτυχίζει το άγνωστο πλήρωμα, με τα γνωστά και προβλέψιμα προβλήματα και έγνοιες.

Πιαστήκαμε από το χέρι και πήραμε τον δρόμο του γυρισμού.

Έξω από το σπίτι της με φίλησε στο μάγουλο κι έφυγε χωρίς να κοιτάξει πίσω της. Οι δρόμοι μας είχαν χωρίσει οριστικά και η τελευταία μου ελπίδα σωτηρίας είχε χαθεί.

* * *

Η Μαρουσώ είχε στρώσει τραπέζι για τρεις στη βεράντα. Παραξενεύτηκε που με είδε να γυρίζω μόνος.

– Τι έγινε η Αθηνά; ρώτησε. Νόμιζα πως θα γυρίζατε μαζί.

– Σκέφτηκε πως θ' ανησυχούσε η μητέρα της και προτίμησε να γυρίσει σπίτι, δικαιολογήθηκα αποφεύγοντας να την κοιτάξω κατά πρόσωπο.

– Μα αφού είχαμε πει, θα θα την πήγαινα εγώ, γκρίνιαξε η Μαρουσώ. Κι ετοιμάσα τόσα πράγματα! Τέλος πάντων... περάσατε καλά;

– Καταπληκτικά! είπα προσπαθώντας να δώσω ένα τόνο ευθυμίας στη φωνή μου. Η θάλασσα ήταν υπέροχη.

– Στο Καστέλι πήγατε; ρώτησε η καλή γυναίκα καθώς σερβίριζε τον υπέροχο μουςακά που είχε μαγειρέψει.

– Ναι. Δεν είναι ονειρεμένο μέρος;

– Η αγαπημένη παραλία της Αθηνάς, γέλασε η Μαρουσώ. Μόνο που είναι στην άλλη άκρη του κόσμου. Αλλά εσείς τι ανάγκη έχετε;... παιδιά είσαστε, κουραζόσαστε ποτέ;... δεν κουραζόσαστε.

Έφαγα με όρεξη, που δεν περίμενα να έχω, προς μεγάλη αγαλλίαση της Μαρουσώς, που έβλεπε τη θαυματουργή της θεραπεία να πετυχαίνει.

– Τώρα μάλιστα! επιδοκίμασε καθώς σερβίριζε τα φρούτα. Τώρα σε αναγνωρίζω. Όχι όπως ψες που δεν μιλιόσουν με τίποτα. Είδες, για να βγεις, να ξεσκάσεις; Και όρεξη έχεις κι ούτε για πονοκέφαλο μιλάς, ούτε για τίποτα. Εμ, κάτι ξέρει και η Μαρουσώ!

Αχ, και να 'ξερε η Μαρουσώ!

– Η Αθηνά είναι σπουδαίο κορίτσι! είπα. Καλύτερη συντροφιά δεν θα μπορούσα να φανταστώ.

Η Μαρουσώ κούνησε το κεφάλι της.

– Αμ, καλό είναι το καφερό, είπε. Όμορφη σαν νεράϊδα, προκομμένη κι έξυπνη κι ας μην την έστειλαν σχολείο. Αλλά, τι τα θες... καταδικασμένο είναι κι αυτό.

– Γιατί το λες αυτό, Μαρουσώ;

– Όπου ο φτωχός και η μοίρα του, αναστέναξε η Μαρουσώ. Άστα, τι να τα λέμε τώρα... Αλλά, κακά τα ψέματα, χωρίς προίκα σ' αυτά τα μέρη, όσο όμορφη, όσο έξυπνη, όσο προκομμένη να 'ναι μια γυναίκα, χαμένη θα πάει. Άκου με που σου λέω κι εγώ.

– Δεν είμαστε καλά! διαμαρτυρήθηκα. Για κορίτσια σαν την Αθηνά σφάζονται παλικάρια, που λέει και το τραγούδι, μην τρελαθούμε και τελείως!

Κούνησε το κεφάλι της.

– Μπορεί να σφάζονται αλλού, είπε. Στα μέρη τα δικά μας όμως είναι αλλιώς. Άσε που κι αυτό να μην ήταν πάλι δύσκολα θα το ζητούσαν, το άμειρο.

– Γιατί; απόρησα.

Την είδα να διστάζει. Στο τέλος όμως η ανάγκη της για κουβέντα υπερίσχυσε.

– Θα σου πω, γιατί σ' έχω ψυχολογήσει για άνθρωπο μπεσαλή, μου κάνει. Αλλά μη σου ξεφύγει καμιά κουβέντα...

– Σου δίνω το λόγο μου, είπα.

Η Μαρουσώ κούνησε το κεφάλι κι άφησε έναν αναστεναγμό απ' αυτούς που της ήταν τόσο προσφιλείς.

– Η Αθηνά ήταν αρραβωνιασμένη, μου εξήγησε. Βρέθηκε ένα παιδί, καλό παιδί, λιπαντής στα καράβια, μαζί με τον πατέρα της, είδε μια φωτογραφία της, του άρεσε, ήρθε στο χωριό, τη γνώρισε, την αγάπησε, τη ζήτησε. “Δεν θέλω δεκάρα, καπτα-Μανώλη” είπε του πατέρα της. “Μόνο την Αθηνά”. Τα μιλήσανε λοιπόν, όπως είναι το έθιμο, τα συμ-

φωνήσανε, δώσανε λόγο και πέρασαν τους αρραβώνες. Ο γάμος ήταν να γίνει πέρσι το Πάσχα. Όταν όμως θέλει ο διάολος... Έπεσε το σαπιοκάραβο σε μια φουρτούνα στον Ινδικό, μπατάρισε, βούλιαξε. Άκου να δεις τώρα κάτι παιχνίδια της τύχης. Απ' το πλήρωμα σώθηκαν όλοι, κι ο αδερφός μου μαζί, ο πατέρας της Αθηνάς. Όλοι, εξόν από τον δύσμοιρο τον Ανέστη, τον αρραβωνιαστικό που σου 'λεγα. Έτσι, αντί για γάμο, βρεθήκαμε να 'χουμε κηδεία. Κατάλαβες τώρα;

Ναι, τώρα καταλάβαινα. Μια λεπτομέρεια που κανείς δεν θα πρόσεχε στον δικό μου κόσμο πια, αλλά που εδώ, είχε μεγάλη σημασία. Η Αθηνά δεν ήταν παρθένα.

Κι αυτό φυσικά την απέκλειε, πιο σίγουρα κι από την έλλειψη προίκας, από τη λίστα των επίδοξων νυφών.

– Και η Αθηνά, πώς το πήρε; ρώτησα.

– Πώς να το πάρει το κακορίζικο; αναστέναξε η Μαρουσώ. Σάματι πρόλαβε να το γνωρίσει το παλικάρι; Εκεί που το 'τοίμαζαν για νυφούλα, εκεί το μαυροφόρεσαν.

Προσπάθησα να φανταστώ την Αθηνά παντρεμένη μ' έναν ντόπιο λιπαντή, αγράμματο και άξεστο Ανέστη και η εικόνα μ' ενόχλησε. Η Μαρουσώ με είδε να στραβομουτσουνιάζω και το ερμήνευσε διαφορετικά.

– Μην στενοχωριέσαι, παιδί μου, είπε. Αυτά έχει η ζωή. Τη μια σου χαμογελάει και την άλλη σου δίνει μια και σε κάνει ένα με το χώμα. Μόνο, κρίμα να συμβαίνουν τέτοιες συμφορές στο ξεκίνημα της ζωής ενός παιδιού.

Σηκώθηκε κι άρχισε να μαζεύει το τραπέζι.

– Άντε τώρα εσύ να πέσεις, είπε. Εγώ θα συμμαζέψω την κουζίνα και θα φύγω. Αύριο πάλι θα πω στην Αθηνά να 'ρθει να σε πάρει για μπάνιο.

Κοντοστάθηκε με τον δίσκο μετέωρο και χαμογέλασε.

– Να το ξέρεις, είπε. Εσένα και τη Μαρία σας έχει περί πολλού. Μέλι στάζει το στόμα της όταν σας μελετάει.

– Κι εμείς την αγαπάμε, κατάφερα να πω προσπαθώντας να μην κοκκινίσω μέχρι τ' αυτιά.

Πήγα στο δωμάτιό μου, γδύθηκα κι αφέθηκα να σωριαστώ στο άβολο ράντζο μου.

«Είμαι η Ελένη της Σπάρτης» άκουγα τη φωνή της να έρχεται από μακριά με αντίλαλο.

Πώς ήξερε αυτό το πρωτόγονο κορίτσι σε τούτη εδώ τη χαμένη γωνιά του κόσμου για κείνη που αφήφισε τη μοίρα της ακολουθώντας την καρδιά της;

Προβλήματα στον Παράδεισο

Κοιμήθηκα μ' έναν ύπνο βαρύ και ταραγμένο από όνειρα περίεργα και μπερδεμένα. Όταν ξύπνησα το κεφάλι μου γύριζε και το κορμί μου το 'νιωθα σακατεμένο. Μάζεψα όλο μου το κουράγιο και κατάφερα ν' ανακαθίσω στο ράντζο, προσπαθώντας να καταλάβω πού βρίσκομαι και τι μου συμβαίνει. Το μάτι μου έπεσε στο ρολόϊ και είδα ότι κόντευε δέκα. Η Μαρουσώ μ' άφησε να κοιμηθώ και η Αθηνά θα με περίμενε από ώρα. Πετάχτηκα πάνω, έτρεξα στο μπάνιο και χώθηκα κάτω από το ντους. Η επαφή του κρύου νερού στο δέρμα μου με συνέφερε αμέσως. Ντύθηκα στα γρήγορα κι έτρεξα στην κουζίνα.

– Ξύπνησες επιτέλους; με καλημέρισε χαμογελώντας η Μαρουσώ. Κοντεύει να μεσημεριάσει. Πότε θα πάτε για μπάνιο, τεμπέληδες;

– Δεν ήρθε ακόμα η Αθηνά; ρώτησα ρουφώντας ένα ποτήρι γάλα μονορούφι.

Η Μαρουσώ κούνησε το κεφάλι της.

– Φαίνεται ότι την πλάκωσε κι αυτήν το πάπλωμα, είπε.

Πήρα το καλάθι με το κολατσιό, τη λεμονάδα και τα φρούτα που μας είχε ετοιμάσει και τράβηξα κατά την πόρτα.

– Πάω να την περιμένω στο δρόμο, είπα. Δεν φαντάζομαι ν' αργήσει τώρα.

– Καλή διασκέδαση, μου φώναξε η Μαρουσώ. Και μην αργήσετε πολύ το βράδυ. Θα σας έχω μελιτζάνες μπάμ-μπαϊλντί.

Συναντηθήκαμε λίγο παρακάτω. Ερχόταν με βήμα βιαστικό, τα μαλλιά ν' ανεμίζουν ελεύθερα γύρω της. Αυτή η κοπέλα, όποια στιγμή και να την έβλεπες, ήταν έργο τέχνης. Αντικρίσαμε ο ένας τον άλλο την ίδια στιγμή και κοντοσταθήκαμε διστακτικοί. Πλησιάσαμε, καθόλου σίγουροι γι' αυτό που έπρεπε να πούμε και να κάνουμε.

– Καλημέρα, είπα.

– Καλημέρα, απάντησε χαμογελώντας.

– Αργήσαμε σήμερα, παρατήρησα.

– Ε, ναι...

Περπατήσαμε για κάμποσο σιωπηλοί.

– Αθηνά, μ' έχεις μαγέψει, της πέταξα ξαφνικά.

Γύρισε να με κοιτάξει χαμογελώντας.

– Και είναι αυτό καλό ή κακό;

Γέλασα.

– Πώς μπορεί να 'ναι κακό κάτι που δεν θες να τελειώσει ποτέ; είπα.

– «Ποτέ» είναι πολύς καιρός, παρατήρησε.

– Όσοι και να 'ναι πάλι δεν φτάνει.

Με κοίταξε για λίγο σκεφτική. Μετά κούνησε το κεφάλι πέρα-δώθε.

– Σου φαίνεται έτσι γιατί εδώ όλα φαίνονται εύκολα, ιδανικά. Ίσως κάτω από άλλες συνθήκες...

Άφησε τη φράση της στη μέση, αλλά ξέραμε και οι δυο πολύ καλά τι ήθελε να πει.

– Δεν έχεις πειστεί για την ειλικρίνειά μου, είπα πικραμένος.

– Δεν χρειάζεται να πειστώ για τίποτα, Παύλο, απάντησε ήσυχα. Βρίσκομαι εδώ, μαζί σου, γιατί αυτό θέλω, γιατί αυτό διάλεξα και θα ήμουν ακόμα κι αν αυτό κράταγε για μια στιγμή. Είναι δική μου επιλογή, δεν έχει να κάνει με τα αισθήματα ή τις προθέσεις σου.

Έμεινα να την κοιτάζω αποσβολωμένος.

– Δεν σε νοιάζει τι νιώθω για σένα; ρώτησα.

Χαμογέλασε και σφίχτηκε πάνω μου.

– Δεν είπα αυτό. Προσπαθώ να σου δώσω να καταλάβεις ότι δεν χρειάζεται να περιπλέκουμε τα πράγματα.

Δεν ήταν αυτά λόγια που θα περίμενε ν' ακούσει κανείς από μια χωριατοπούλα.

– Δηλαδή πώς τα περιπλέκουμε; την προκάλεσα.

Γύρισε και με κοίταξε στα μάτια.

– Είμαστε καλά όπως είμαστε; είπε.

– Ναι, αλλά...

– Αλλά θα μπορούσαμε και καλύτερα; Θα μπορούσαμε αλλιώς;

– Είναι να σε δω σαν φίλη, είπα μαγκωμένος. Χθες κατάλαβα...

– Ότι με θέλεις; Ότι σου αρέσω; Το ξέρω, κι εμένα μου αρέσεις, δεν το 'κρυψα ποτέ το λίγο που γνωριζόμαστε. Φτάνει αυτό;

Ένιωσα να κοκκινίζω από αμηχανία. Δεν φανταζόμουν

πως αυτό το κορίτσι θα είχε δει τόσο καθαρά μέσα στην ψυχή μου.

– Κι αυτό είναι κακό; είπα. Είναι κακό να έχω αισθήματα για σένα;

Χαμογέλασε πάλι, αλλά δεν απάντησε. Εκνευρίστηκα. Δηλαδή, αμφισβητούσε τα λόγια μου;

– Πάλι δεν με πιστεύεις; φώναξα.

Μου έσφιξε το χέρι.

– Θυμήσου αυτά που λες, ψιθύρισε. Δεν θα χρειαστεί να περιμένουμε πολύ για να δούμε ποιος έχει δίκιο.

Είχαμε φτάσει στο πρώτο λιμανάκι του Καστελιού.

– Τι θες να πεις;

Με κοίταξε μ' ένα βλέμμα ανεξιχνίαστο.

– Δυο μέρες, είπε. Δυο μέρες με τη σημερινή.

– Και μετά;

– Μετά... Θα ξέρουμε.

Ακολουθήσαμε το μονοπάτι μέχρι το τρίτο λιμανάκι, το «δικό μας».

– Εξακολουθείς να πιστεύεις ότι βρίσκεται ανάμεσά μας; είπα, χωρίς να διευκρινίσω ποια εννοούσα –δεν χρειαζόταν.

Την είδα να διστάζει. Σήκωσε το όμορφο πρόσωπό της και με κοίταξε με κείνα τα μάτια της τα μαγικά που με μαγνήτιζαν.

– Ναι, είπε και είχε πρόκληση αυτό το μονοσύλλαβο.

Αφέθηκα να πέσω στην άμμο αποκαμωμένος.

– Ορίστε! μονολόγησα. Ξέρει η Αθηνά καλύτερα από μένα πώς νιώθω! Ε, τι να πω;...

Κάθισε κοντά μου και μ' αγκάλιασε από τους ώμους.

– Να μην πεις τίποτα, έκανε γελώντας. Αρκετά είπαμε.
Έλα να κολυμπήσουμε.

– Είσαι ξεροκέφαλη.

Συνέχισε να γελάει.

– Ενώ εσύ;...

– Εγώ συζητάω.

Σηκώθηκε κι άρχισε να γδύνεται.

– Κι εγώ συζητάω, αλλά όταν είναι η ώρα του, είπε.
Τώρα ζεσταίνομαι φριχτά και θέλω να πέσω στο νερό.

Δεν γινόταν να συνεννοηθούμε. Άφησα ένα θεατρικό
αναστεναγμό, σηκώθηκα και τη μιμήθηκα.

Η μέρα μας πέρασε, όπως η προηγούμενη, σαν μέσα σε
όνειρο. Η δύση του ήλιου μας βρήκε πιο κοντά, πιο οικεί-
ους, αλλά όχι όσο θα 'θελα.

– Δυο μέρες είπες;

Χαμογέλασε.

– Δυο μέρες.

– Καλά, είπα. Θα δεις.

Αναστέναξε και σηκώθηκε.

– Είναι ώρα να πηγαίνουμε, είπε. Η θεία Μαρουσώ θα
περιμένει.

Όπως ακριβώς έκανε και η Μαρία όταν τα 'βρισκε
σκούρα. Η σκέψη της ξαφνικά με μελαγχόλησε. Τι μπέρδε-
μα, θεέ μου!

Περπατήσαμε αμίλητοι για λίγο.

– Να σε ρωτήσω κάτι; της πέταξα σε μια στιγμή.

Γύρισε και με κοίταξε ερωτηματικά.

– Ρώτα με, είπε.

– Εσύ, θέλεις να είσαι μαζί μου; Άσχετα με τις δυσκολίες ή το ουτοπικό του πράγματος. Άστα όλα αυτά στην άκρη και πες μου, με το χέρι στην καρδιά, θες να είμαστε μαζί;

Την είδα να χαμογελάει στο σκοτάδι.

– Θέλω, είπε. Αν μου το ζητήσεις ξανά σε δυο μέρες.

– Πάλι οι καταραμένες δυο μέρες;!!!

– Θα 'λεγα μια βδομάδα, αλλά θέλω να 'μαι δίκαιη μαζί σου.

Είδαμε τις λάμπες στη βεράντα της «βίλας» καθώς πλησιάζαμε και κοντοσταθήκαμε. Κάτι δεν πήγαινε καλά εδώ πέρα. Η Μαρουσώ συνήθως άναβε μια λάμπα, δεν έκανε κανονική φωταγώγηση. Μετά είδαμε τις σκιές να κινούνται και κοκαλώσαμε.

– Γύρισαν! ψιθύρισα.

– Ναι...

Κοιταχτήκαμε. Η Αθηνά κατέβασε τα μάτια πρώτη.

– Καλύτερα να πηγαίνω, είπε μαλακά.

– Όχι.

– Καλύτερα να πηγαίνω, επανέλαβε. Κατάλαβέ το.

Το καταλάβαινα και μ' έπιασε μαύρη απελπισία.

Την αγκάλιασα.

– Θα σε δω αύριο; εκλιπάρησα.

Δεν απάντησε.

– Αθηνά...

Σήκωσε τα μάτια της και τα κάρφωσε στα δικά μου. Ήταν νωπά;

– Δεν άλλαξε τίποτα, είπα.

– Καλά.

Με φίλησε στα πεταχτά και χωρίς άλλη κουβέντα γύρισε και χάθηκε στο σκοτάδι.

* * *

Η εμφάνισή μου στη βεράντα έγινε δεκτή με ποικίλες αντιδράσεις και σχόλια από την οικογένεια.

– Μπα, μπα, για δείτε ποιος μας ήρθε! αναφώνησε ο θείος Αριστείδης με ψεύτικο κέφι.

– Πάλι καλά που μαζεύτηκες, έκανε μουτρωμένη η θεία Ευανθία.

– Ε, με την καλή παρέα περνάει η ώρα! σχολίασε φαρμακερά η Ελπίδα.

– Λείπει ο γάτος, χορεύουν τα ποντίκια, γέλασε η Μαρία κλείνοντάς μου συνωμοτικά το μάτι.

Πήγα να κάνω ένα γρήγορο ντους και ν' αλλάξω και πριν βγω στη βεράντα πέρασα από την κουζίνα μήπως και ψάρευα τίποτα από τη Μαρουσώ.

– Τώρα γυρίσατε, αφορεσμένα; με αποπήρε αυτή χαμηλόφωνα. Ξέρεις τι άκουσα από την κυρία Ευανθία; Τον αναβαλλόμενο άκουσα. Έτσι σε προσέχω; λέει. Να γυρνάς τις νύχτες από 'δώ κι από κει, νηστικός και δεν ξέρω και 'γω τι άλλο; Πού να 'λεγα κιόλας ότι ήσουν με την Αθηνά! Θα με σκότωνε.

– Μα, τι έγινε; ρώτησα. Γιατί γύρισαν τόσο νωρίς;

Η Μαρουσώ χαμήλωσε τη φωνή της ακόμα περισσότερο.

– Φαίνεται ότι χάλασε η δουλειά, είπε. Κάτι από τα μούτρα που κάνουν, κάτι από μισόλογα που μου 'πε η Μαρία, αυτό κατάλαβα.

Όχι ότι εξεπλάγην, αλλά όσο να 'ναι, δουλειά τελειωμένη, μου 'κανε εντύπωση να χαλάσει την τελευταία στιγμή, όταν όλες οι οικονομικές απαιτήσεις του γαμπρού είχαν ικανοποιηθεί.

Στο τραπέζι, με εξαίρεση τη Μαρία και κάπως τον θείο Αριστείδη, που προσπαθούσε, η ατμόσφαιρα ήταν αντάξια κηδείας.

– Λοιπόν, πώς τα περάσατε; ρώτησα σε μια στιγμή.

– Κακά, ψυχρά κι ανάποδα! είπε ξερά η θεία Ευανθία.

– Να ξέραμε έτσι, ούτε που θα το σκεφτόμασταν να χαλάσουμε τις ωραίες μας διακοπές, γκρίνιαζε η Ελπίδα.

– Ελάτε τώρα, βρε παιδιά, μπήκε στη μέση συμβιβαστικά ο θείος Αριστείδης. Μην υπερβάλουμε. Τουλάχιστον είδαμε τη Σύρο.

– Που να μη σώναμε, πέταξε η θεία Ευανθία.

– Να βράσω και τη Σύρο και την προκοπή της! επαύξησε η κόρη της.

Το υπόλοιπο δείπνο κύλησε στο ίδιο πνεύμα. Η Μαρία δεν μίλαγε, μόνο σε μια στιγμή που δεν μας έβλεπαν μου 'κανε νόημα ότι «θα μου 'λεγε μετά». Ήταν φως-φανάρι ότι το συνοικέσιο όντως ναυάγησε. Αλλά γιατί;

Δεν χρειάστηκε να περιμένω πολύ για να μάθω.

Με το που τελειώσαμε το φαγητό οι «μεγάλοι», επικαλούμενοι την ταλαιπωρία του ταξιδιού, αποσύρθηκαν για ύπνο και μείναμε οι δυο μας, στην παλιά μας θέση, στην άκρη της βεράντας.

– Μα τι έγινε; ρώτησα τη Μαρία ανυπόμονος. Τι πάθατε;

Έβαλε τα γέλια.

– Από πού ν' αρχίσω και πού να τελειώσω! είπε. Ένα σου λέω μόνο... Μιλάμε για όπερα μπούφα. Ελληνική ταινία και βάλε. Ε, και να 'σουν από καμιά μεριά! Να 'ξερεις τι έχασες!

Με λίγα λόγια μ' ενημέρωσε.

Την πρώτη μέρα όλα ήταν ωραία και καλά και άπαντες ευχαριστημένοι, μες στην καλή χαρά. Από τη δεύτερη μέρα όμως, τα πράγματα άρχισαν ν' αλλάζουν. Ξαφνικά ο γαμπρός άρχισε να κάνει νερά. Μικροπανικός στην οικογένεια, ο θείος Φρανκ ενδιαμέσος, κάτι μισόλογα από 'δώ, κάτι μισόλογα από κει... Τελικά σήμερα το πρωί έσκασε η βόμβα.

Ο γαμπρός είχε αλλάξει γνώμη. Καλή και χρυσή βέβαια η Ελπίδα (τρόπος του λέγειν) κι ο διακανονισμός της προίκας κατά πως το επιθυμούσε, δεν λέω, και η οικογένεια καλή, καλύτερη δεν γινόταν, πλην όμως... Πλην όμως, ο μίστερ Τίμοθι ενδιαφερόταν πλέον δι' έτερον κελούρι και συγγνώμη για την ταλαιπωρία, όμως αυτά συμβαίνουν κι επικαλούμεθα την κατανόησή σας.

– Άλα της ο Τίμοθι! γέλασα. Νά που μας βγήκε κι ερωτύλος από πάνω!

– Και πού ν' ακούσεις σε ποια τα 'ριξε!

– Σε ποια;

– Σε μένα! είπε η Μαρία και διπλώθηκε στα δυο από τα γέλια.

Προσπάθησα να χαμογελάσω, αλλά δεν μου 'βγαινε. Αντί γι' αυτό ένιωθα να φουντώνω. Ακούς εκεί θράσος, ο πιατάς! Πλάκα στην πλάκα, τελικά...

– Έλα, βρε Μαρία!...

– Γιατί; έκανε η Μαρία με δάκρυα στα μάτια από το γέλιο. Δεν μ' έχεις ικανή να εμπνεύσω δηλαδή μεγάλα πάθη;

Τελικά, ο τυπάκος έφτασε μέχρι του σημείου να επιστρατεύσει τον θείο Φρανκ –άλλος καλός αυτός!– για να ξεκινήσει δεύτερο νταραβέρι, με αποδέκτη τη φορά αυτή τη νεότερη ανηψιά. Φυσικά τα μάζεψαν άρον-άρον κι όπου φύγει, φύγει.

- Πέτρα του σκανδάλου, μ' άλλα λόγια, μουρμούρισα.
- Δεν σου λέω τίποτα! γέλασε η Μαρία. Μόνο τις ματιές που μου 'ριχναν η θεία Ευανθία και η Ελπίδα να 'βλεπες και θα καταλάβαινες.
- Κι ο θείος Φρανκ μέσα σε όλα;
- Η Μαρία σοβαρεύτηκε απότομα.
- Καλά, μιλάμε για μεγάλο καθίκι, είπε. Να φανταστείς ότι προσπάθησε να με πείσει πως αυτή ήταν η ευκαιρία της ζωής μου. Μόνο που δεν τον έφτυσα, τον γελοίο.
- Μάλιστα.
- Άπλωσε το χέρι και μου χαϊδεψε τον ώμο χαμογελώντας.
- Κρίμα που δεν ήσουν κι εσύ εκεί, είπε. Θα 'χαμε μεγάλη πλάκα.
- Εμένα μου λες!
- Το ραδιοφωνάκι έπαιζε το «Blue Moon», κάτι που δεν βοηθούσε καθόλου τη διάθεσή μου αυτή τη στιγμή. Ανακάλυψα πως ήμουν φοβερά εκνευρισμένος, αλλά με τον εαυτό μου κι όχι με τα γεγονότα, όπως ήθελα να νομίζω.
- Εσύ πώς τα πέρασες, σου 'λειψα καθόλου; ρώτησε η Μαρία χαμογελώντας.
- Το ξέρεις, δεν το ξέρεις; έκανα απότομα.
- Σου έγραφα από τη Σύρο, ξέρεις...
- Την κοίταξα ξαφνιασμένος.
- Μου έγραψες;
- Ναι... Βλακείες... Μην το διαβάσεις. Είχα τις μαύρες μου και...
- Μου έγραψε και τώρα ζητούσε να μην το διαβάσω! Τι μου έγραφε;

- Δεν έλαβα τίποτα, μουρμούρισα.
- Φυσικά. Μέχρι να φτάσει ως εδώ κάτω... Αλλά πες μου, τι έκανες; Πήγαινες για μπάνιο;
- Τι άλλο;
- Με την Αθηνά;
- Αυτό ειπώθηκε με φυσικότητα ή εμπεριείχε κάποιιο υπονοούμενο;
- Ναι... Τη φώναξε η Μαρουσώ.
- Με κοίταζε πολύ προσεκτικά τώρα.
- Περάσατε καλά;
- Αν κοκκίνισα το σκοτάδι θα 'πρεπε να το 'κρυψε.
- Ξέρεις τώρα... Τα συνηθισμένα.
- Πήγατε στον Πράσινο Γιαλό ή στο Καστέλι;
- Σιγά μην πηγαίναμε στον Πράσινο Γιαλό! Φώναξα, πειραγμένος που της πέρασε από το μυαλό ότι μπορούσα να πάω με μια άλλη στη «δική μας» παραλία.
- Καλά, μην κάνεις έτσι, μια κουβέντα είπαμε, έκανε χαμογελώντας. Στο κάτω-κάτω τι, κακό θα 'ταν να πηγαίνατε στον Πράσινο Γιαλό;
- Προτίμησα να μην απαντήσω.
- Τι κάνει η Αθηνά;
- Τι να κάνει; Καλά είναι.
- Με πήρε από το σαγόνι και μ' ανάγκασε να γυρίσω το πρόσωπό μου προς το μέρος της. Με κοίταξε κάμποσο στα μάτια και μετά κούνησε το κεφάλι και μ' άφησε.
- Τι; έκανα εκνευρισμένος, γιατί κατάλαβα ότι με διάβαζε.
- Βλέπω στα μάτια σου κάτι σαν αντανάκλαση του Κήπου της Εδέμ... μετά την ιστορία με το μήλο, είπε ξερά.

Προσπάθησα να γελάσω, αλλά το αποτέλεσμα ήταν μάλλον θλιβερό.

– Άσε μας, βρε Μαρία, τώρα, με τις βιβλικές σου παραβολές, πέταξα.

Σήκωσε τα φρύδια της.

– Γιατί αρπάζεσαι; έκανε. Στο κάτω-κάτω δικαίωμά σας είναι. Εμένα τι λόγος μου πέφτει;

– Αυτόν τον πληθυντικό τι τον θες;

– Ε, δυο δεν είσαστε; είπε χαμογελώντας ειρωνικά. Τι θες, ν' αφήσω τον ένα απέξω; Κάνει; Δεν κάνει.

Εκείνη τη στιγμή μου ήρθε να τη χαστουκίσω. Να σηκώσω το χέρι μου, να της αστράψω ένα χαστούκι και μετά... Θεέ μου, τι μπέρδεμα!

Πάλι από την αρχή!

– Δεν ξέρεις τι λες, μουρμούρισα.

Με κοίταξε για λίγο σκεπτική.

– Εδώ έχεις δίκιο, είπε σαν να μονολογούσε. Δεν ξέρω τι λέω. Κανονικά δεν θα 'πρεπε να με νοιάζει.

Αναστέναξε και πρόσθεσε.

– Αλλά φαίνεται ότι με νοιάζει και με παρανοιάζει.

Σηκώθηκε και προχώρησε προς τα σκαλιά της βεράντας.

– Πάω μια βόλτα, είπε. Θ' αργήσω. Σε παρακαλώ μην έρθεις, θέλω να μείνω μόνη για λίγο.

Ξεκαθάρισμα λογαριασμών

Η επόμενη μέρα ήταν, όπως το περίμενα, από τις πιο δύσκολες αυτού του καλοκαιριού.

Η Μαρία επιβεβαίωσε τις ανησυχίες μου νωρίς-νωρίς.

Στην κουζίνα, όπου συναντηθήκαμε, ίσα που με χαιρέτισε με μια κίνηση του κεφαλιού, πήρε το γάλα της και βγήκε στον κήπο. Δίστασα λίγο –είχα βλέπεις βρεγμένη τη φωλιά μου– αλλά στο τέλος πήρα τη μεγάλη απόφαση και πήγα να τη βρω.

– Συμβαίνει τίποτα; τη ρώτησα προτιμώντας να περάσω κατευθείαν στην επίθεση.

Ούτε καν με κοίταξε.

– Τι να συμβαίνει; έκανε. Πώς σου πέρασε αυτή η ιδέα;

– Ξέρω 'γω... Σε βλέπω κακόκεφη.

– Κι από πότε απαγορεύεται να 'ναι κανείς κακόκεφος;

– Δεν είπα ότι απαγορεύεται...

– Α, μπράβο.

Η παλιά καλή Μαρία των πρώτων ημερών!

- Έχεις τίποτα μαζί μου; επέμεινα.
- Όχι βέβαια. Γιατί να 'χω; Τι μου 'κανες;
- Αυτό λέω κι εγώ!

Γύρισε και με κοίταξε για πρώτη φορά κι αυτό που είδα στα μάτια της δεν μ' άρεσε καθόλου.

- Μην είσαι θρασύς, είπε και υπήρχε κάτι στη φωνή της που με προειδοποιούσε να είμαι προσεκτικός.

Το άφησα να πέσει κάτω.

- Θα πάμε για μπάνιο; τη ρώτησα, αλλάζοντας επιδέξια θέμα.

- Δεν έχω διάθεση σήμερα. Θα καθίσω εδώ. Πήγαινε μόνος σου.

- Θα προτιμούσα να σου κάνω παρέα.

- Δεν θα το προτιμούσα όμως εγώ.

Κι αυτό ήταν το τέλος της επικοινωνίας μας για κείνο το πρωί.

Εκνευρισμένος, περισσότερο με τον εαυτό μου παρά με κείνη, πήγα να μαζέψω τα πράγματά μου και χωρίς να πω κουβέντα σε κανένα πήρα τον δρόμο για τον Πράσινο Γιάλο, αποφασισμένος να μην αφήσω, ούτε τη διάθεση των άλλων, ούτε, πολύ περισσότερο, τη δική μου να μου χαλάσουν την ημέρα.

Οι πρώτες δυο ώρες στη θάλασσα πέρασαν σχετικά ευχάριστα και μάλλον ανώδυνα. Είχαν αρχίσει τα μελτέμια, αλλά όπως η Αμμουδερή βρισκόταν σε μέρος προστατευμένο, η θάλασσα ήταν ήρεμη, με κάποιες λεπτές ρυτίδες μόνο στην επιφάνεια, κι ο άνεμος δρόσιζε την ατμόσφαιρα, μια ευχάριστη αλλαγή από τις ανελέητες κάψες αυτού του καλοκαιριού. Κολύμπησα, βούτηξα, πλατσούρισα στα ρηχά και τελικά κατέληξα ξαπλωμένος στην άκρη του νερού να χαζεύω τους γλάρους και τα μικρά, άσπρα σύννεφα που ταξίδευαν κατά μήκος του ορίζοντα.

Μετά, όσο η ώρα πέραγε, τα πράγματα πήραν να δυσκολεύουν.

Μέχρι πριν λίγες ημέρες η θάλασσα ήταν συνυφασμένη με τις εμπειρίες που είχα με τη Μαρία, τις στιγμές που περάσαμε μαζί σ' αυτή την παραδεισένια γωνιά της Γης. Τώρα όμως... Τώρα, το ηλιοκαμένο, θεϊκό κορμί της Αθηνάς είχε μπει ανάμεσά μας κι έφερε τα πάντα πάνω-κάτω.

Έκλεινα τα μάτια μου κι έβλεπα τα δικά της, τα σκοτεινά, τα χείλη της, τα μπράτσα, τα στήθη, τα λαγόνια, τα μεριά της... Έβλεπα το δέρμα της ν' ανατριχιάζει στη θάλασσα αύρα, άκουγα την ανάσα της καθώς μιλούσε, το χαμόγελό της... Κι ο κόσμος γινόταν φυλακή, δεν με χωρούσε.

Μετά ερχόταν εκείνη η άλλη μορφή, η τόσο διαφορετική, της Μαρίας. Η γεύση των απαγορευμένων μας φιλιών, τ' αγγίγματα μας, τα χέρια μας πλεγμένα μαζί...

Ένιωθα να τρελαίνομαι σιγά-σιγά.

Η Αθηνά... Η Μαρία...

Το κορμί μου με ξέσερνε προς τη μια μεριά, η ψυχή μου προς την άλλη.

Κατά το μεσημέρι η κατάσταση έγινε ανυπόφορη. Ήθελα να φύγω, αλλά να πάω πού; Πίσω στο σπίτι ούτε κουβέντα. Να μείνω εδώ, δεν με χωρούσε ο τόπος.

Προσπάθησα να φάω κάτι, αλλά τα παράτησα. Δεν κατέβαινε τίποτα.

Ξάπλωσα κάτω από τη συκιά κι έκλεισα τα μάτια μου. Θα προσπαθούσα να κοιμηθώ. Από μικρός, όταν ήθελα να ξεφύγω από κάτι, αυτό έκανα και πάντα μου 'βγαινε σε καλό. Αν κατάφερνα να κοιμηθώ ίσως τα πράγματα να 'μπαιναν από μόνα τους σε μια τάξη. Ίσως το μυαλό μου να ξεκαθάριζε και να μπορούσα να σκεφτώ τι θα 'κανα.

Αποκοιμήθηκα χωρίς να το καταλάβω. Ήταν ένας ύπνος βαρύς, χωρίς όνειρα, σχεδόν σαν θάνατος.

Ξύπνησα με την αίσθηση πως δεν ήμουν μόνος. Και δεν ήμουν.

Την είδα να κάθεται δίπλα μου, με τα χέρια διπλωμένα γύρω από τα γόνατα και να με κοιτάζει. Για μια στιγμή σκέφτηκα πως ονειρευόμουν.

– Πόση ώρα είσαι εδώ; ρώτησα κουτά.

Κοίταξε το ρολόϊ της.

– Καμιά ώρα...

– Γιατί δεν με ξύπνησες;

Χαμογέλασε.

– Μ' αρέσει να σε βλέπω να κοιμάσαι, είπε.

Ανασηκώθηκα και κούνησα το κεφάλι μου να ξεζαλιστώ.

– Και πότε μ' έχεις δει να κοιμάμαι; μουρμούρισα.

– Χθες βράδυ, για παράδειγμα...

Τινάχτηκα αλαφιασμένος κι έβαλε τα γέλια.

– Εντάξει, πώς κάνεις έτσι; είπε. Έχω ξαναδεί γυμνό άντρα.

Κοκκίνισα μέχρι τ' ακροδάχτυλα των ποδιών μου.

– Δεν κατάλαβα τίποτα, μουρμούρισα.

– Κοιμόσουν πολύ βαθιά, είπε. Όπως τώρα. Γύρισα από τον περίπατό μου κι ένιωσα την ανάγκη να μιλήσουμε. Σε βρήκα να κοιμάσαι όμως και δεν μου 'κανε καρδιά να σε ξυπνήσω. Κάθισα λίγο να σε κοιτάζω και μετά πήγα κι εγώ για ύπνο.

Το είπε αυτό με μια απλότητα που με κατέπληξε. Ούτε ίχνος ντροπής. Δες και είναι το πιο φυσικό πράγμα στον κόσμο για μια κοπέλα να κάθεται να κοιτάζει έναν γυμνό άντρα που κοιμάται!

– Έπρεπε να με ξύπναγες, μουρμούρισα.
– Χθες ή τώρα;
Έπαιζε πάλι.
– Έλα, βρε Μαρία!
Γέλασε.
– Σε στρίμωξα πάλι;
– Τουλάχιστον εγώ δεν το βάζω στα πόδια.
Σοβάρεψε ξαφνικά και μου 'ριξε ένα προειδοποιητικό βλέμμα.
– Δεν τ' αφήνουμε καλύτερα αυτό;
Σήκωσα τους ώμους.
– Ας τ' αφήσουμε.
– Έτσι μπράβο.
Έπεσε μια βαριά, αμήχανη σιωπή. Την έσπασε πρώτη.
– Δεν περίμενα να σε βρω εδώ, είπε.
Την κοίταξα έκπληκτος.
– Γιατί; απόρησα. Πού αλλού θα πήγαινα;
Έκανε μια γκριμάτσα.
– Δεν ξέρω... Ίσως εκεί που πήγαινες όλες αυτές τις μέρες.
Προσπάθησα να το γυρίσω στο αστείο.
– Μου κάνεις σκηνή; είπα γελώντας.
Γύρισε και με κοίταξε κατευθείαν στα μάτια.
– Ναι, είπε ξερά και η καρδιά μου βούλιαξε.
Έσυρα το χέρι μου στην άμμο και την ανακάτεψα αμήχανα.

– Μαρία...

Σηκώθηκε κι έκανε μερικά βήματα προς τη θάλασσα. Ο άνεμος της ανακάτευε τα μαλλιά σαν σε τραγούδι περασμένης εποχής. Ήθελα να τρέξω κοντά της, να την πάρω στην αγκαλιά μου... Δεν τόλμησα.

– Θα σε ρωτήσω κάτι, την άκουσα να λέει. Και θα σε ρωτήσω μια φορά μονάχα. Σε παρακαλώ, επειδή μου κοστίζει, απάντησέ μου χωρίς υπεκφυγές, όσο πιο ειλικρινά γίνεται.

Στράφηκε προς το μέρος μου. Ποτέ δεν είχα δει το πρόσωπό της τόσο όμορφο.

– Δώσ' μου το λόγο σου.

Σηκώθηκα κι έκανα να την πλησιάσω. Με σταμάτησε με μια κίνηση του χεριού της.

– Το λόγο σου, επανέλαβε επιτακτικά.

Ήξερα τι θα με ρωτούσε. Ήξερα επίσης ότι δεν θα μπορούσα να ξεφύγω, εκτός κι αν δεν μ' ένοιαζε να τα τινάξω όλα στον αέρα.

– Τον έχεις, είπα.

Πήρε μια βαθιά αναπνοή.

– Για την Αθηνά, είπε. Τι νιώθεις; Την... την αγαπάς ή απλώς τη θέλεις;

Ήταν σαν να με χαστούκιζε ένας γίγαντας και στα δυο μάγουλα. Ήξερα την ερώτηση. Δεν ήξερα την απάντηση.

Αν της το 'λεγα έτσι δεν θα με πίστευε και θα 'χε δίκιο. Έπρεπε να το ξεκαθαρίσω μέσα μου τώρα αμέσως, αυτή τη στιγμή. Δεν είχα περιθώρια.

Πήγα κοντά της, την πήρα από το χέρι και την οδήγησα σ' ένα βραχάκι, δίπλα στο νερό. Καθίσαμε.

– Όταν γνωρίσαμε την Αθηνά μου έκανε μεγάλη εντύπωση, θυμάσαι; άρχισα.

– Θυμάμαι.

– Ήταν... Πώς να σου το πω... Σαν να ζωντάνευαν όλα αυτά τα παραμύθια που διαβάζαμε παιδιά για τις νεράϊδες, τα ξωτικά, τις γοργόνες... Την είδα σαν μια θεότητα της φύσης, κάτι έξω από τα συνηθισμένα και τα γήινα. Όταν μιλήσαμε μαζί της κι αργότερα, όταν την είδα να κινείται στο νερό... Δεν ξέρω... Μαγεύτηκα.

Κούνησε το κεφάλι της. Όλα αυτά τα 'ξερε. Άλλο περίμενε ν' ακούσει.

– Τώρα, έτυχε αυτό να συμβεί σε μια εποχή που εγώ είχα να πολεμήσω τους δικούς μου δαίμονες, συνέχισα. Όταν κατάλαβα πως δεν γινόταν πια να ξεγελάω τον εαυτό μου προσπαθώντας να τον πείσω πως αυτά που ένιωθα –και που δεν είχα δικαίωμα να νιώθω– δεν ήταν παρά πράγματα περιστασιακά, επιπόλαια, γεννήματα του καλοκαιριού κι ως εκ τούτου χωρίς συνέπεια, συνέχεια και σημασία.

Γύρισε και με κοίταξε απορημένη.

– Δεν το κατάλαβα αυτό, είπε.

Δεν μ' έπαιρνε να αοριστολογώ πια. Αναστέναξα.

– Μιλάω για σένα και για μένα, εξήγησα.

Την είδα να τσιτώνεται. Έστρεψε το πρόσωπό της προς τη θάλασσα.

– Συνέχισε, είπε.

– Και ξαφνικά βρέθηκα αντιμέτωπος με μια πραγματικότητα, μονολόγησα. Μια πραγματικότητα που δεν μπορούσα ν' αγνοήσω. Για πρώτη φορά κατάλαβα τι θα πει ν' αγαπάς κάποιον. Όχι όπως γίνεται στα βιβλία ή στον κινηματογράφο, δυστυχώς δεν έχει καμιά σχέση. Αυτή η αγάπη, ούτε να περιγραφεί μπορεί, ούτε να οριστεί. Τη νιώθεις μέσα από ένα άγγιγμα, ένα φιλί, έναν ψίθυρο, ένα βλέμμα, ένα χαμόγελο, μια σιωπή, μια ανάσα. Είναι κάτι που πάει πέρα από τις γνωστές αισθήσεις, πέρα από την

αντίληψη και την αναλυτική μας ικανότητα. Το χειρότερο: δεν μπορείς να το προβλέψεις, να το προλάβεις πριν σε καταβροχθίσει και δεν μπορείς να το αποφύγεις όταν το δεις να έρχεται. Είναι σαν να βλέπεις τον γκρεμό μπροστά σου κι εσύ να πηδάς μέσα. Είσαι έρμαιο. Δεν ελέγχεις πια τίποτα.

Γύρισε και με κοίταξε.

– Κι αυτό σου συνέβη με την... Αθηνά; ρώτησε διστακτικά, σαν να φοβόταν την απάντηση.

– Αυτό μου συνέβη με σένα, Μαρία, είπα και τρόμαξα από τον ήχο της ίδιας της φωνής μου.

Έπεσε μια σιωπή που έπηξε σιγά-σιγά γύρω μας. Πέρα στο βάθος ένα καίκι τράβαγε κατά το Μικρολίμανο, ίσως το ίδιο που είχα δει από το ξωκλήσι του Προφήτη Ηλία.

Ξαφνικά έγειρε το κεφάλι της στον ώμο μου και η κίνηση αυτή είχε μια τέτοια γλύκα που μου 'φερε δάκρυα στα μάτια. Για πρώτη φορά από τότε που έφυγε πήρα το χέρι της και το κράτησα στο δικό μου.

– Και η Αθηνά;

– Η Αθηνά είναι από άλλο παραμύθι, ψιθύρισα χωρίς να το θέλω.

– Την αγαπάς;

Είχε αγωνία η φωνή της ή εγώ ήθελα να το πιστεύω;

– Η Αθηνά μ' άρπαξε από τα μαλλιά τη στιγμή που πνιγόμουν, χωρίς να το ξέρει, είπα και συνειδητοποίησα την ίδια στιγμή πόσο αλήθεια ήταν αυτό.

– Την αγαπάς;

– Είναι δύσκολο να μην αγαπάς κάποιον σαν την Αθηνά, αναστέναξα. Όμως, η αγάπη αυτή δεν έχει τα συστατικά της άλλης αγάπης, της μοναδικής, της επικίνδυνης, της

καταστροφικής, της απόλυτης για την οποία σου μίλησα πιο πριν.

Την ένιωσα να τσιτώνεται πάλι.

– Αυτή που νιώθεις για μένα; ρώτησε και η φωνή της βγήκε ψίθυρος που μόλις ακουγόταν πάνω από την πνοή του αέρα.

– Ναι.

Σήκωσε το κεφάλι της από τον ώμο μου και με κοίταξε κατάματα. Μετά άπλωσε το ελεύθερο χέρι της και με τ' ακροδάχτυλά της άγγιξε τα χείλη μου.

– Όμως θα πρέπει να το πολεμήσεις αυτό, γλυκέ μου, είπε σιγανά. Αν μ' αγαπάς... Υποσχέσου το.

– Να υποσχεθώ ότι θα πολεμήσω την αγάπη μου για σένα;

Τα ματόκλαδά της έπαιξαν και τότε πρόσεξα τις σταγόνες στην άκρη τους.

– Υποσχέσου το, είπε ξανά και η φωνή της τρεμούλιασε ελαφρά.

Έσκυφα κι ακούμπησα τα χείλη μου στα δικά της. Ανατρίχιασα σύγχορμος.

– Δεν μπορώ, ψιθύρισα. Δεν μπορώ.

Τα χείλη της τώρα έψαχναν τα δικά μου. Φιληθήκαμε όπως τότε, στη μέση της καταιγίδας.

– Πρέπει να προσπαθήσεις, αγάπη μου. Να προσπαθήσουμε...

– Γιατί;

Τραβήχτηκε λίγο και με κοίταξε βαθιά στα μάτια.

– Γιατί, αν δεν το κάνουμε τώρα, μετά δεν θα 'χουμε τη δύναμη, είπε. Ούτε εσύ, ούτε εγώ.

Αγκαλιαστήκαμε και μείναμε ώρα πολλή έτσι. Μετά, πιαστήκαμε από το χέρι, χωρίς να πούμε τίποτ' άλλο, μαζέψαμε τα πράγματά μας και πήραμε τον δρόμο του γυρισμού, σαν άλλοτε, αλλά διαφορετικοί πια οι ίδιοι κάτω από το βάρος της γνώσης μας. Τώρα ξέραμε και οι δυο πως δεν υπήρχε γυρισμός σ' αυτό το ταξίδι, άλλο αν δεν τ' ομολογούσαμε καθαρά ακόμα. Άλλο αν δεν ήμασταν έτοιμοι ν' αντιμετωπίσουμε την αλήθεια που άλλαζε τη ζωή μας από τη μια στιγμή στην άλλη.

* * *

Περίμενα ξαπλωμένος με τα ρούχα στο ράντζο μου μέχρι οι θόρυβοι να σβήσουν τελείως και το σπίτι να νεκρωθεί. Μετά, κρατώντας και την αναπνοή μου, σηκώθηκα κι ακροπατώντας βγήκα από το δωμάτιο, διέσχισα το μεγάλο καθιστικό και περνώντας επιδέξια από ένα ανοιχτό παράθυρο —γιατί ο θεός επέμενε να κλειδώνει την πόρτα για τον φόβο των... κλεφτών!— βρέθηκα στη βεράντα. Μ' ένα σάλτο κατέβηκα στον κήπο, πέρασα πάνω από τον χαμηλό φράχτη και ήμουν πια ελεύθερος στον χωματόδρομο.

Γύρω σκοτάδι, πήχτρα. Μόνο στο βάθος τα «λουξ» απ' το καφενείο του Τσιμπιδάκη έδιναν στίγμα και σημείο ζωής. Άλλωστε, έντεκα η ώρα σ' αυτή την εξορία του Αδάμ, ποιος να 'ναι ξυπνός και για ποιο λόγο; Έντεκα η ώρα στην Αμμουδερή ισοδυναμούσε με τέσσερις το πρωί στην Αθήνα —και πάλι η σύγκριση δεν αντέχει.

Έφτασα στο σταυροδρόμι με την ψυχή στο στόμα. Μέσα μου λυσομανούσε μια θύελλα που απειλούσε να τα ξεριζώσει όλα. Μετά από το απόγευμα στην παραλία με τη Μαρία όλα είχαν αλλάξει, αλλά το μπέρδεμα, αντί να λυθεί, γινόταν τώρα πιο περίπλοκο. Τι θα της έλεγα όταν θα 'ρχόταν (αν ερχόταν); Τι θα 'λεγα στον εαυτό μου; Πώς θ' αντιδρούσα και πώς θ' αντιδρούσε εκείνη;

Ίσως θα ήταν καλύτερα να μην περιμένω. Να γύριζα πίσω, δίνοντας έτσι ένα τέλος σε μια κατάσταση που —τώρα

ήξερα— δεν μπορούσε να συνεχιστεί άλλο έτσι. Στο κάτω-κάτω εγώ ήμουν εντάξει. Ήρθα, περίμενα... Δεν φάνηκε...

Λίγο σόλοικο. Θα πρόσθετα μια ακόμα απόδραση στο ήδη αρκετά βεβαρημένο ενεργητικό μου. Όχι, αυτό δεν μπορούσε να γίνει. Ήρθα, θα έμενα, κι από κει και πέρα...

Ίσως πάλι να μην μπορούσε να 'ρθει εκείνη. Ίσως να της ήταν αδύνατον να ξεφύγει από την επιτήρηση της μάνας της. Ίσως να 'χε αλλάξει και γνώμη. Να σκέφτηκε πιο ώριμα, να 'βλεπε πως αυτή η ιστορία δεν οδηγούσε πουθενά (μήπως κάτι τέτοιο δεν με είχε αφήσει να καταλάβω;), να μετάνιωσε και ν' αποφάσισε να δώσει τέλος, έτσι, χωρίς δράματα και τυμπανοκρουσίες. Ναι, αυτή θα ήταν η ιδανικότερη λύση. Κατά κάποιον τρόπο «κοινή συναινέσει», που λένε και οι δικολάβιοι.

Όμως...

Την είδα να υλοποιείται ξαφνικά μπροστά μου μέσα από το σκοτάδι, σαν αληθινό ζωτικό, και η καρδιά μου σταμάτησε.

— Δεν γινόταν να φύγω πιο νωρίς, απολογήθηκε μ' ένα ελαφρό χαμόγελο.

Την πήρα στην αγκαλιά μου και την κράτησα σφιχτά. Σήκωσε το πρόσωπό της και με κοίταξε βαθιά στα μάτια, γυμνώνοντας την ψυχή μου. Δίστασε λίγο... Μετά με πήρε από το χέρι και μ' οδήγησε σ' έναν κήπο, καμιά διακοσαριά μέτρα πιο κάτω.

— Εδώ δεν πρόκειται να μας δει κανείς, ψιθύρισε. Σ' ευχαριστώ που ήρθες.

Την κοίταξα αλαφιασμένος.

— Δεν πίστευες πως θα 'ρχόμουν; ρώτησα.

— Δεν ήξερα αν θα 'ρχόσουν, διόρθωσε. Και να μην ερχόσουν όμως, πάλι θα καταλάβαινα.

Πήγα να πω κάτι, αλλά με σταμάτησε ακουμπώντας τα δάχτυλά της στα χείλη μου.

– Αυτό είναι το τέλος του δικού μας ταξιδιού, είπε καθώς με φιλούσε στα μάτια και είχε η φωνή και η κίνησή της μια τέτοια επιστημότητα που με πάγωσε.

– Γιατί;...

Ακούμπησε πάλι τα δάχτυλά της στα χείλη μου.

– Μην μιλάς, ψιθύρισε. Καταλαβαίνω. Έτσι ήταν να γίνει, έτσι γίνεται. Μην λυπάσαι για τίποτα. Εγώ θα σε κουβαλάω πάντα μαζί μου, όπου κι αν πάω.

Ανατρίχιασα.

– Τι θες να πεις; ψέλλισα.

– Φεύγω μεθαύριο για τον Πειραιά, είπε. Ο αδερφός μου, μου βρήκε δουλειά εκεί. Είναι καλύτερα έτσι, για όλους μας.

Το αίμα έφυγε από το πρόσωπό μου. Δεν θα την ξανάβλεπα!

Έμεινα να την κοιτάζω σαν χαμένος, ανήμπορος ν' αρθρώσω λέξη.

Άπλωσε το χέρι της και μου χάιδεψε τα μαλλιά.

– Κι εσύ φεύγεις, είπε λυπημένα. Μόνο που το δικό σου ταξίδι είναι πολύ πιο δύσκολο.

Γύρισε και χάθηκε στο σκοτάδι, ξαφνικά, όπως είχε εμφανιστεί.

* * *

Η Μαρία με περίμενε στον κήπο κείνο το πρωί. Αν πρόσεξε την έκφρασή μου δεν τη σχολίασε. Κάθισα δίπλα της και μου χάιδεψε τρυφερά τον ώμο.

– Τελειώνουν οι μέρες μας, είπε. Όπου να 'ναι θα τα μαζέψουμε. Μια βδομάδα, δέκα μέρες το πολύ...

Κούνησα το κεφάλι μου άκεφα.
– Μην μου το θυμίζεις, μουρμούρισα.
Γέλασε.
– Μπα; Δεν χαίρεσαι που θα ξαναβρείς τους φίλους σου, τις συνήθειές σου...
– Μαρία!
– ...την αγαπημένη σου Δέσποινα;
Άθελά μου μ' έπιασαν τα γέλια. Τη Δέσποινα! Πού τη θυμήθηκε τη Δέσποινα; Χιλιάδες έτη φωτός μακριά, αιώνες και αιώνες πριν.
– Κι εσύ τον... Σάκη σου!
– Τον ποιον;
Βάλαμε τα γέλια μαζί. Η Μαρουσώ που πέραγα κείνη τη στιγμή με το ποτιστήρι χαμογέλασε και μας σταύρωσε.
– Πάμε για μπάνιο;
Την είδα να διστάζει.
– Τι έγινε πάλι; φώναξα.
Μου έριξε μια βιαστική, λοξή ματιά και χαμήλωσε τα μάτια.
– Δεν μπορώ να 'ρθω, είπε.
Άντε πάλι από την αρχή!
– Γιατί;
Την είδα να κομπιάζει.
– Θα πάω με την Αθηνά, είπε τέλος.
Κοκάλωσα. Απ' όλα αυτό μόνο δεν περίμενα ν' ακούσω.
– Την Αθηνά!
Στράφηκε και με κοίταξε κατευθείαν στα μάτια.

– Πρέπει να τη δω, είπε σταθερά.

– Γιατί; ψιθύρισα έχοντάς τα τελείως χαμένα.

Σήκωσε τους ώμους της.

– Και να σου πω δεν θα καταλάβεις, είπε. Απλά, πρέπει να τη δω. Θέλω να τη δω.

Έπεσε μια μουγκαμάρα για λίγο. Μετά η Μαρία σηκώθηκε.

– Δεν μου λες να 'ρθω μαζί; πέταξα τελείως ηλίθια.

Στράφηκε και μου 'ριξε ένα βλέμμα γεμάτο λεπίδες.

– Μη λες βλακείες, Παύλο, είπε ξερά.

Και μ' άφησε ν' αναρωτιέμαι.

* * *

Πέρασα μια μέρα από τις χειρότερες.

Η θάλασσα στον Πράσινο Γιαλό ήταν φουσκωμένη και θολή, καμιά σχέση με το ειρηνικό λιμανάκι που ήξερα. Στο Καστέλι –όπου σίγουρα είχαν πάει η Μαρία με την Αθηνά– σαν πιο απάγκιο, τα πράγματα θα 'ταν διαφορετικά. Έφερα στο μυαλό μου την τελευταία φορά που πήγαμε για μπάνιο οι τρεις μας, εκείνο το απόγευμα όταν η Αθηνά γυμνώθηκε, χωρίς συστολή και υποκριτική σεμνοτυφία, μπροστά μας, όταν γυρίσαμε και οι τρεις πιασμένοι από το χέρι, και η ανάμνηση με πόνεσε.

Προσπάθησα να κοιμηθώ κάτω από τον ίσchio της συκιάς, αλλά ο ύπνος δεν μου 'κανε τη χάρη. Δοκίμασα να διαβάσω, αλλά όλο σε «θαλασσινές σπηλιές» σκόνταφτα και τα παράτησα.

Κατά το μεσημέρι, είδα κι απόειδα, τα μάζεψα κι ανηφόρισα κατά το χωριό. Όρεξη ν' αντικρίσω τα ξιτισμένα μούτρα της οικογένειας δεν είχα κι έτσι αποφάσισα να πάω για φαγητό στο καφενείο-ταβέρνα του Τσιμπιδάκη.

Ο πολυπράγμων επιχειρηματίας κι επίδοξος μνηστήρας της Μαρίας έκανε μεγάλες χαρές να με δει.

– Ω, τον κύριο Παύλο μας! με προσφώνησε. Μαύρα μάτια κάναμε να σε δούμε! Πώς από 'δώ;

– Ε, είπα να 'ρθω για τάϊσμα, είπα. Έχουμε τίποτα που να τρώγεται σήμερα;

– Αν έχουμε λέει! Και του πουλιού το γάλα! Αλίμονο! Για τον δικό μας άνθρωπο δεν θα 'χουμε; Τι θα 'λεγες για γαλέο με σάλτσα καυτερή και σαλάτα φρέσκια του μπαχτσέ;

– Τέλεια.

Ο Τσιμπιδάκης έδωσε αμέσως διαταγές στο γκαρσόνι, που τσακίστηκε να μ' εξυπηρετήσει και στρογγυλοκάθισε απέναντί μου στο τραπέζι.

– Τι θα 'λεγες για μια μπυρίτσα; μου πρότεινε.

Τι να 'λεγα; Μπορούσα ν' αρνηθώ; Ο Τσιμπιδάκης διέταξε το γκαρσόνι να τσακιστεί να φέρει δυο μπουκάλια μπύρα «Άλφα» και «δυο καθαρά ποτήρια» κι αφού τσουγκρίσαμε πέρασε αμέσως στο παρασύνθημα.

– Την δεσποινίς Μαρία πώς και δεν τη βλέπω σήμερα παρέα σου; με ρώτησε ρίχνοντας συγχρόνως κλεφτές ματιές πίσω από την πλάτη μου, μήπως και του την έκρυβα.

– Δεν είχε όρεξη για κοσμική ζωή σήμερα κι έτσι την άφησα στο σπίτι, είπα.

Ο Τσιμπιδάκης στραβομουτσούνιασε.

– Δεν θα 'ρθει δηλαδή; έκανε με καθόλου κρυμμένη απογοήτευση.

– Μπα, δεν το βλέπω.

Ο ερωτευμένος «επιχειρηματίας» αναστέναξε κι έξυσε το από μια βδομάδα αξύριστο μούτρο του.

– Κορίτσι μάλαμα όμως η δεσποινίς Μαρία, σχολίασε μελαγχολικά.

– Όχι που να το παινευτώ, αλλά και νοικοκυρά, χρυσοχέρα! τον τσίγκλησα εγώ απολαμβάνοντας τον όντως θαυμάσια μαγειρεμένο γαλέο.

– Ακατάδεκτη όμως! αναστέναξε ξανά ο Τσιμπιδάκης. Με το ζόρι να μας πει μια καλημέρα.

– Όχι ακατάδεκτη, βρε Στέλιο, ντροπαλό είναι το κορίτσι, συνέχισα εγώ το ψηστήρι, προσπαθώντας να μη βάλω τα γέλια. Δεν το βλέπεις στο δρόμο; Με τα μάτια κάτω προχωράει, ούτε δεξιά να κοιτάζει, ούτε αριστερά!

– Έτσι πρέπει να 'ναι η γυναίκα η σωστή την σήμεραν ημέραν! φώναξε ο ταβερνιάρης χτυπώντας την παλάμη του στο τραπέζι. Σεμνή και χαμηλοβλεπούσα. Όχι σαν κάτι ξετσίπωτες που τα 'χουν πετάξει όλα όξω και δώθε πάνε οι άλλοι.

– Το σωστό, σωστό.

Ο Τσιμπιδάκης άδειασε το ποτήρι του κι έξυσε πάλι το αξύριστο μάγουλό του.

– Μόνο που έχω ένα παράπονο, είπε. Και σου το λέω σε σένα, σαν αδερφός, και άνευ παραζήγησης, να πούμε.

– Τι παράπονο, ρε Στέλιο;

Ο Στέλιος δίστασε.

– Νά..., είπε μετά. Δεν της λες και συ μια κουβέντα;... Είναι σωστό τώρα να κυκλοφοράει μ' αυτά τα σορτς, κορίτσι πράμα;

– Τι έχουν τα σορτς; απόρησα εγώ (δήθεν).

– Μα είναι πράμα τώρα αυτό; φώναξε ο Τσιμπιδάκης. Να βλέπει ο ένας και ο άλλος τα μπούτια του κοριτσιού, μετά συγχωρήσεως; Εσύ το βρίσκεις σωστό;

Πήρα μια έκφραση αθώας, υπέρτατης απορίας.

– Γιατί, δεν έχει ωραία μπούτια; έκανα.

Ο Τσιμπιδάκης με ατένισε κεραυνοβολημένος.

– Μα... Να τα βλέπει ο ένας και ο άλλος;!!! φώναξε.

– Ε, αν είναι ωραία πού το κακό; τον αποτελείωσα.

Ο Στέλιος άδειασε άλλο ένα ποτήρι και κούνησε το κεφάλι του με απελπισία.

– Δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε, αναστέναξε. Εσείς οι πρωτευουσιάνοι ζείτε στο δικό σας κόσμο.

– Μπα, μια συνήθεια είναι όλα, είπα γελώντας, γιατί ήταν αδύνατον να κρατηθώ άλλο.

Ξαφνικά το μάτι μου έπεσε σ' ένα τραπέζι στην άκρη της βεράντας. Δυο χωροφύλακες έτρωγαν μακαρονάδα έχοντας στη μέση έναν ανθρωπάκο που τους κοίταζε. Όταν σε μια στιγμή έστρεψε το πρόσωπό του προς το μέρος μου αναγνώρισα κατάπληκτος τον φίλο μας, τον... προφήτη! Αυτόν που είχαμε συναντήσει στη στέρνα πρώτα και μετά στη Χώρα. Φαινόταν αρκετά πιο ταλαιπωρημένος και κακοπαθισμένος απ' το συνηθισμένο του.

Σχούντηξα τον Τσιμπιδάκη και του 'δειξα την παράταιρη συντροφιά.

– Α, τίποτα, έκανε αυτός. Μη δίνεις σημασία. Ένας κλέφτης παγκαριών είναι που τον έπιακαν στα πράσα και περιμένουν πότε θα περάσει το λεωφορείο να τον πάνε συνοδεία στη Χώρα.

Κλέφτης!

– Και γιατί δεν του δίνουν να φάει; ρώτησα.

Ο Τσιμπιδάκης σήκωσε τους ώμους του αδιάφορα.

– Δεν το προβλέπει η υπερεσία, εξήγησε. Τι δηλαδή, εμ εγκληματίας, εμ να τον ταΐσουν τα παιδιά από την τσέπη τους; Εμένα, αν με ρωτήσεις, κάτι τέτοια καθάρματα

θέλουν κρέμασμα. Γιατί, ποιος είσαι εσύ, κύριε, να κλέβεις την περιουσία του άλλου; Πού πάμε;

Σηκώθηκα και πλησίασα το τραπέζι των χωροφυλάκων. Καλημέρισα και μου απάντησαν μπουκωμένοι. Στράφηκα στον κρατούμενο.

– Νά που συναντιόμαστε ξανά, είπα.

Μου χαμογέλασε.

– Κάτω από αντίξοες συνθήκες, απάντησε δείχνοντάς μου τις χειροπέδες που του είχαν περασμένες στα χέρια.

Ο εκ των χωροφυλάκων που φαινόταν επικεφαλής, γιατί έφερε στο μανίκι τις σαρδέλες του υπενωματάρχη, σήκωσε το κεφάλι του από το πιάτο και με κοίταξε μ' ενδιαφέρον.

– Τον γνωρίζετε;

– Κατά κάποιον τρόπο...

Σε δέκα λεπτά και με τη βοήθεια της μπύρας που κέρασα τα όργανα του Νόμου και της Τάξης κατάφερα να επιτραπεί στον «εγκληματία» να καθίσει στο τραπέζι μου και χωρίς χειροπέδες. Παράγγειλα φαγητό για κείνον και καφέ για μένα στον αηδιασμένο Τσιμπιδάκη κι έστειλα άλλα δυο μπουκάλια μπύρες στους πανευτυχείς χωροφύλακες που σήκωναν κάθε τόσο τα ποτήρια προς το μέρος μου «εις υγείαν».

Ο άγνωστος «εγκληματίας» άδειασε ότι πιάτα του έβγαλαν μπροστά του, ήπια τη μπύρα του και μετά ξάπλωσε αναπαυτικά στην καρέκλα και με κοίταξε χαμογελώντας.

– Τώρα εσύ γιατί το 'κανες αυτό; ρώτησε.

– Δεν έχω ιδέα, παραδέχτηκα. Φαντάστηκα ότι θα πεινούσες.

– Και σκέφτηκες να ταΐσεις έναν κλέφτη;

– Είσαι κλέφτης;

Το χαμόγελό του πλάτυνε.

– Και βέβαια είμαι, είπε σαν να ομολογούσε το πιο φυσικό πράγμα του κόσμου. Κλέβω εκκλησίες.

– Άρα παίρνεις λεφτά που σου ανήκουν, χαμογέλασα με τη σειρά μου.

– Πώς αυτό;

– Αν ο Θεός είναι πατέρας μας κι εμείς παιδιά του και οι εκκλησίες είναι σπίτι του, άρα είναι και δικό μας σπίτι, άρα...

Ο τύπος ξέσπασε σε τρανταχτά γέλια, που έκαναν τους χωροφύλακες ν' ανακαθίσουν ανήσυχοι και τον Τσιμπιδάκη να μας αγριοκοιτάξει.

– Αυτό είναι ωραίο, είπε. Θα το πω στους δικαστές.

– Δεν πρόκειται να το καταλάβουν.

– Το ξέρω.

Έψαξε στη τσέπη του και βρήκε ένα τσιγάρο. Το άναψε μ' ένα αρχαίο τσακμάκι και φύσηξε τον καπνό ψηλά.

– Η κοπέλα; ρώτησε.

– Είναι καλά, απάντησα.

– Είναι μαζί σου;

– Ναι.

Χαμογέλασε και είδα το χαρακωμένο του πρόσωπο να γαληνεύει.

– Χαίρομαι, είπε –και ήξερα πως το εννοούσε.

Από τον δρόμο ακούστηκε η χλαπαταγή του λεωφορείου που πλησίαζε. Οι χωροφύλακες σηκώθηκαν.

Ο «κλέφτης» άφησε ένα αναστεναγμό και σηκώθηκε κι εκείνος. Με κοίταξε στα μάτια για κάμποσο. Το βλέμμα του είχε μια περίεργη γαλήνη, σαν να μην τον αφορούσαν όλα αυτά που του συνέβαιναν.

– Φτάσατε στο τέλος του ταξιδιού; με ρώτησε χαμηλόφωνα.

– Ναι, νομίζω, είπα.

Κούνησε το κεφάλι του ικανοποιημένος.

– Τώρα κρατάτε τη ζωή σας στα χέρια σας, είπε. Μην την πετάξετε στα σκουπίδια.

Ο νεώτερος χωροφύλακας είχε πλησιάσει και του πέραγε τις χειροπέδες στους καρπούς. Έτρεξα μέσα στο μαγαζί, πήρα δυο πακέτα «Έθνος» και του τα 'δωσα.

– Για την πρώτη φορά, που μας ζήτησες και δεν είχαμε, είπα μ' έναν περιεργό κόμπο στο λαιμό.

Χαμογέλασε κι άπλωσε τα σιδεροδεμένα χέρια του. Του τα 'σφιξα.

– Με λένε Μανώλη, είπε και μια σπιθίτσα έπαιξε στο γαλάζιο των ματιών του. Όπως τον γιο Του.

* * *

Η οικογένεια, κατά την πάγια συνήθειά της τον τελευταίο καιρό, αποσύρθηκε στα ιδιαίτερά της αμέσως μετά το βραδινό φαγητό αφήνοντάς μας μόνους. Η Μαρία βοήθησε τη Μαρουσώ να σηκώσει το τραπέζι και μετά ήρθε να κουρνιαώσει στην αγκαλιά μου, στο πεζούλι μας. Ήταν ασυνήθιστα σκεφτική απόψε και κάπως σαν λυπημένη.

Της διηγήθηκα την ιστορία με τον Μανώλη κι έμεινε κατάπληκτη.

– Αδύνατον να τον σκεφτώ σαν κλέφτη, είπε.

– Δεν είναι.

– Τότε;

– Ίσως να μη μάθουμε ποτέ.

Την ένιωσα ν' ανατριχιάζει και την αγκάλιασα πιο σφιχτά.

– Κι εσύ; ρώτησα.

– Εγώ τι;

– Πώς ήταν η μέρα σου;

Ήξερε πως δεν την ρωτούσα αυτό κι άργησε ν' απαντήσει.

– Η Αθηνά δεν είναι απ' αυτόν τον κόσμο, είπε μετά σιγανά.

Προσπάθησα να πνίξω τον αναστεναγμό που ανέβαινε στο στήθος μου, αλλά δεν τα κατάφερα.

– Το ξέρω, ψιθύρισα.

Στράφηκε και με κοίταξε.

– Μ' έκανε να δω τα πράγματα για πρώτη φορά ξεκάθαρα, είπε.

Κι αύριο φεύγει από τη ζωή μας, για πάντα ίσως. Δεν μίλησα.

Η Μαρουσώ, χωρίς να της το έχουμε ζητήσει, μας έφερε καφέ, μας έριξε μια χαμογελαστή ματιά και χάθηκε πάλι στην κουζίνα της.

– Φεύγει αύριο. Το ήξερες;

– Ναι.

Κούνησε το κεφάλι της.

– Φυσικά και το ήξερες, είπε.

– Κι εμείς θα φύγουμε, σε λίγο...

– Ναι.

Μείναμε για ώρα σιωπηλοί. Μετά σήκωσε το πρόσωπό της και με κοίταξε στα μάτια.

– Φοβάμαι, Παύλο, ψιθύρισε.

– Κι εγώ.

Τα χείλη μας άγγιξαν σ' ένα κλεφτό φιλί τη στιγμή που στο βάθος τ' ουρανού κατακυλούσαν δυο πεφταστέρια.

Με σκέπη τον ουρανό

Ο καιρός είχε τα χάλια του κείνη τη μέρα. Δεν ήταν μόνο ο άνεμος που φύσαγε τα λυσσακά του πάνω από βδομάδα τώρα κάνοντας τη θάλασσα μαντάρα και τα νεύρα μας κουρέλια, ήταν κι ο ουρανός που είχε κατεβεί ξαφνικά χαμηλά, γκριζος και σκουντούφλης, απειλώντας ξαφνικές νεροποντές κι άλλα καιρικά φαινόμενα που επηρέαζαν με τον χειρότερο τρόπο τα σχέδιά μας.

Στις περιπτώσεις αυτές οι άνθρωποι συνήθως μένουν σπίτι τους, παίζουν ντάμα, τάβλι ή ξερή, διαβάζουν κανένα βιβλίο, κανένα περιοδικό, κουβεντιάζουν και περιμένουν πότε θα σταθεροποιηθεί η κατάσταση, να ξεμυτίσουν και πάλι. Αυτό βέβαια όταν η ατμόσφαιρα του σπιτιού σηκώνει κάτι τέτοιες δραστηριότητες. Εμείς, όπως καταλαβαίνει εύκολα κανείς, δεν εμπίπταμε στην κατηγορία αυτή.

Όχι ότι πριν τα πράγματα ήταν υπέροχα. Μετά το ναυάγιο του προξενιού όμως και την αναχώρηση της μητέρας μου –που ενεργούσε σαν εξισορροπητική δύναμη– η κατάσταση είχε γίνει αφόρητη κι επιδειωνόταν σταθερά. Η Ελπίδα, θεωρώντας τη Μαρία υπεύθυνη για την αλλαγή

πλεύσης του γαμπρού εξ' Αμερικής, σπάνια της απηύθυνε το λόγο πια, κι όταν το 'κανε ήταν για να της πετάξει δηλητηριώδεις μπηχτές –που έμεναν αναπάντητες, κάτι που την έκανε να λυσσάει. Η θεία Ευανθία πάλι δεν έχανε ευκαιρία να μην αναφερθεί με μισόλογα στο «λάθος αυτού του καλοκαιριού» και σε ρητά τύπου «ουδείς αγνωμονέστερος του ευεργετηθέντος» –αναφερόμενη, εμμέσως πλην σαφώς, σε μας (που εμ μας... ευεργέτησαν παίρνοντάς μας μαζί τους, εμ τους... καταστρέψαμε το μέλλον της κόρης τους). Ο θείος Αριστείδης βέβαια, προσπαθούσε απεγνωσμένα ο άνθρωπος, ως συνήθως, να συμβιβάσει τα ασυμβίβαστα, ακολουθώντας μια μέση οδό που όμως τον εξέθετε και στις δυο αντίπαλες –γιατί αντίπαλοι είχαμε βρεθεί πια– παρατάξεις. Μύλος δηλαδή κι ευτυχώς –από μια άποψη– που όπου να 'ταν τα μαζεύαμε.

– Σε άλλη περίπτωση θα τα είχα βροντήξει και θα είχα γυρίσει στην Αθήνα, είπε η Μαρία συνοφρυωμένη. Α μα, δεν υποφέρονται άλλο με την παράνοιά τους! Τώρα καταλαβαίνω γιατί εσύ τους έχεις γραμμένους από καιρό.

– Σε άλλη περίπτωση δεν θα είχα καν σκεφτεί να έρθω, απάντησα χαμογελώντας.

Περπατούσαμε δίπλα-δίπλα, κρατημένοι από το χέρι, στο δρομάκι που οδηγούσε προς το Μικρολίμανο, μιας και για μπάνιο δεν μπορούσε να γίνει λόγος σήμερα. Στα δεξιά μας η θάλασσα άφριζε και τα κύματα χτυπούσαν με μανία πάνω στα βράχια της ακτής. Στ' αριστερά μας το βουνό, μαυριδερό και σκουντούφλικο, ήταν χωμένο το μισό μέσα στα σύννεφα. Σχεδόν μπορούσε να μυρίσει κανείς τη βροχή που ερχόταν.

– Όταν επιστρέψουμε τι θα κάνεις; με ρώτησε ξαφνικά.

Σήκωσα τους ώμους. Αυτό ήταν κάτι που δεν μ' άρεσε να το σκέφτομαι. Τι θα 'κανα; Χωρίς αυτή τι θα 'κανα; Τον κακό μου τον καιρό θα 'κανα.

– Τα συνηθισμένα, μουρμούρισα.

– Κοσμική ζωή κι έτσι; γέλασε.

Την αγριοκοίταξα.

– Μαρία...

– Καλά, καλά... Μην εξάπτεσαι...

– Δεν εξάπτομαι.

Χαμογέλασε.

– Άλλαξες δηλαδή;

– Το ξέρεις. Δεν το ξέρεις;

Προσπάθησε ν' αλλάξει την κουβέντα.

– Σκέφτηκα τα αθλητικά σου, είπε. Η σαιζόν δεν έχει τελειώσει ακόμα. Ίσως προλάβεις τίποτα αγώνες. Πώς είναι το πόδι σου;

Γέλασα.

– Το πόδι μου καλά είναι. Αλλά, έτσι, τελείως απροπόνητος, ούτε κουβέντα για αγώνες. Πάει αυτή η σαιζόν. Του χρόνου πάλι, πρώτα ο Θεός.

– Διακρίνω κάποια μικρή πικρία;

Μικρή!!!

– Κοίτα να δεις, της εξήγησα. Ο στίβος δεν είναι ποδόσφαιρο, όπου χτυπάς, σε ματσακονίζουν και σε μια, δυο βδομάδες είσαι πίσω, να πιλαλάς και να κλωτσάς και να μην πειράζει αν δεν πιάνεις τα 100% της απόδοσής σου, γιατί σε καλύπτουν οι άλλοι. Εδώ, ο καθένας είναι μόνος του. Μια αναποδιά σε πάει μήνες πίσω. Θέλει άντε πάλι από την αρχή για να φτάσεις στο σημείο που βρισκόσουν, ένας Θεός ξέρει μετά από πόσο καιρό. Εγώ τώρα, για να ξαναβρώ τον εαυτό μου, θέλω έναν χειμώνα να μου βγει η πίστη ανάποδα και πάλι το αποτέλεσμα δεν είναι σίγουρο. Σάματι έχουμε και τίποτα προπονητές που να σκαμπάζουν νομίζεις; Όλοι τους πρακτικοί είναι.

Με κοίταξε με κατανόηση.

– Δεν φαντάζομαι να σκέφτεσαι να τα παρατήσεις; είπε.

– Αν παρατήσω και τον στίβο, τότε τι μου μένει; Το σχολείο;

Κούνησε το κεφάλι της.

– Είναι περίεργο, είπε ξαφνικά χαμογελώντας. Τώρα που το σκέφτομαι ανακαλύπτω ότι δεν σ' έχω δει ποτέ να τρέχεις. Είσαι καλός;

Η Αθηνά με είχε δει. Αυτή πίστευε πως ήμουν.

Ένα μικρό τσίμπημα στο μέρος της καρδιάς.

– Ας πούμε ότι μέχρι να πάθω τη ζημιά στο πόδι βρισκόμουν σε ανοδική πορεία, μουρμούρισα.

Την ένιωσα να διστάζει λίγο.

– Να σε ρωτήσω κάτι; είπε μετά.

– Θα ρωτήσεις έτσι κι αλλιώς, γέλασα.

Το αγνόησε.

– Γιατί σε παθιάζει τόσο αυτό που κάνεις; Στον στίβο, εννοώ. Έχω την εντύπωση πως αυτό είναι το μόνο που σ' ενδιαφέρει πραγματικά, το μόνο που κάνεις με την καρδιά σου.

– Ίσως επειδή τα πράγματα στον στίβο είναι ξεκάθαρα, της εξήγησα. Όλοι ξεκινούν από το ίδιο σημείο και τερματίζουν στο ίδιο. Ένας κερδίζει, οι άλλοι χάνουν. Ό,τι αξίζεις φαίνεται με την πρώτη ματιά. Κανείς δεν μπορεί να στο αμφισβητήσει. Αν είσαι ο καλύτερος, είσαι ο καλύτερος για όλους, δεν υπάρχει υποκειμενική εκτίμηση, όπως παραδείγματος χάρη για ένα βιβλίο που γράφεις ή για έναν πίνακα που ζωγραφίζεις, που μπορεί ν' αρέσει σε κάποιον και να μη αρέσει σε κάποιον άλλο. Εδώ κόβεις το νήμα, ένα μέτρο, μισό, δέκα εκατοστά, μπροστά από τους άλλους και

είναι κάτι το χειροπιαστό, δεν αλλάζει. Το φώτο-φίνις δείχνει εσένα πρώτο, το χρονόμετρο το ίδιο. Είναι κάτι που δεν μπορεί να σου το πάρει κανείς.

– Σ' αρέσει να κερδίζεις;

– Φυσικά. Σε ποιον δεν αρέσει; Αλλά, να σου πω ένα μυστικό; Περισσότερο κι από τη νίκη θέλω ο αγώνας ν' αξίζει τον κόπο. Έτυχε να κερδίσω κούρσες με άνεση, χωρίς να 'χω συναγωνισμό, «με τα χέρια κάτω» που λέμε, και δεν μου 'καναν καμιά αίσθηση, ενώ έχω χάσει άλλες που τις ευχαριστήθηκα με την ψυχή μου, γιατί ακριβώς οι αντίπαλοι ήταν τσακάλια και πάλευαν μέχρι τον τελευταίο πόντο. Πώς να σου το δώσω να το καταλάβεις... Είναι το ταξίδι που μετράει κι όχι η άφιξη.

Με κοίταξε χαμογελώντας.

– Είσαι μυστήριο τραίνο λοιπόν, το ξέρεις; είπε. Ενώ αρέσκεσαι στο να δίνεις την εντύπωση του ρηχού και του επιπόλαιου, ξαφνικά, τσακ, σου ξεφεύγει κάτι και βγαίνεις τελείως διαφορετικός.

– Αυτό είναι για καλό ή για κακό; αστειεύτηκα.

– Εγώ πάντως για καλό το είπα.

Τα πρώτα σπίτια του Μικρολίμανου, ενός φαράδικου οικισμού με εξαιρετική τουριστική ανάπτυξη, μια ώρα δρόμο από την Αμμουδερή, έκαναν την εμφάνισή τους στο βάθος. Συγχρόνως οι πρώτες αραιές σταγόνες της βροχής άρχισαν να πέφτουν γύρω μας. Ταχύναμε το βήμα μας και σε λίγο βρισκόμασταν στο αμπρί μιας ταβέρνας μισογεμάτης από τουρίστες που είχαν καταφύγει εκεί από νωρίς φαίνεται –κρίνοντας από τα μπουκάλια της μπύρας στα τραπέζια τους– για τους ίδιους μ' εμάς λόγους.

Καθίσαμε σ' ένα τραπέζι στην άκρη της βεράντας και παραγγείλαμε καλαμαράκια, σαλάτα και ντόπιο κρασί – θέλαμε να ξεχωρίζουμε από τους βόρειους ξενέρωτους γείτονές μας.

– Ίγγλις, ίγγλις; μας ρώτησε το αξούριστο γκαρσόνι, αφού του δώσαμε την παραγγελία σε άπταιστα ελληνικά.

– Γκρηκ, γκρήκ, του απαντάω εγώ, ενώ η Μαρία είχε ξεραθεί στα γέλια.

– Α, γκουντ! χαμογέλασε ο ανθρωπάκος κι έφυγε να μας εξυπηρετήσει.

Η βροχή άρχισε να πέφτει τώρα μονότονα. Άλλοτε δυνάμωνε κι άλλοτε καταλάγιαζε, αλλά έδειχνε σαν να 'χε πρόθεση να το τραβήξει έτσι επ' άπειρο.

– Τουλάχιστον δρόσισε λίγο, είπε η Μαρία ανατριχιάζοντας.

– Έπεσε κι ο αέρας...

– Ωραία. Αύριο θα 'χουμε μια μέρα καταπληκτική. Θα καθαρίσει και η ατμόσφαιρα και θα 'ναι όνειρο.

– Ναι. Θα ήταν άδικο να φεύγαμε έτσι...

Με κοίταξε πάνω από το ποτήρι της.

– Δεν μπορούμε να 'χουμε παράπονο, μουρμούρισε.

Κράτησα το βλέμμα της. Χαμογέλασε.

– Τι;

– Τίποτα. Μ' αρέσει να σε κοιτάζω, είπα.

– Και την Αθηνά σου άρεσε να την κοιτάξεις.

Ξαφνιάστηκα γιατί δεν περίμενα να φέρει τη στιγμή αυτή την Αθηνά ανάμεσά μας.

– Δεν την κοίταζα με τον ίδιο τρόπο, είπα ελαφρά εκνευρισμένος.

– Αλλά πώς την κοίταζες;

Άφησα κάτω το ποτήρι μου κι ακούμπησα την πλάτη μου στη ράχη της καρέκλας ατενίζοντάς την κατάματα.

– Δεν θα 'θελες να μάθεις καλύτερα πώς κοιτάζω εσένα; είπα.

Την είδα να σασιρίζει. Χαμήλωσε τα μάτια στο τραπέζι, στριφογύρισε το ποτήρι στα χέρια της, κάτι πήγε να πει, μετάνιωσε.

Το γκαρσόνι έφτασε με τα καλαμάρια στην κατάλληλη στιγμή.

– Καλαμάρες, έξτρα πρίμα γκουντ! δήλωσε ακουμπώντας τα πιάτα στο τραπέζι. Γιου ητ νάου.

– Ελληνικά μιλάς καθόλου, πατριώτη; του κάνω.

Το γκαρσόνι απτόητο.

– Ίγγλις δικό μου καλύτερος ελληνικός δικό σου, είπε. Ίγγλις καταλαβαίνει εσύ καλύτερος. Γιου αντερστάντ;

Κι έχοντάς με βάλει στη θέση μου έφυγε να εξυπηρετήσει την υπόλοιπη εκλεκτή του πελατεία.

– Αφού τα ελληνικός τα δικά σου είναι χειρότερα από τα ίγγλις τα δικά του, τι θες κι επιμένεις; φώναξε η Μαρία σκασμένη στα γέλια.

– Καλά, της κάνω. Την επόμενη φορά θα βάλω εσένα να συνεννοηθείς.

– Πάει στοίχημα;

– Τρώγε γιατί θα κρυώσουν, που μου θες και στοιχήματα!

Φάγαμε τα κάπως σκληρά καλαμαράκια, τσιμπολογήσαμε λίγη άνοστη σαλάτα τελειώσαμε το μισόκιλο της νερωμένης ρετσίνας και η Μαρία φώναξε το γκαρσόνι για άλλο ένα.

– Μορ γουάϊν; ρώτησε αυτός.

– Ναι παρακαλώ. Ήταν πολύ ωραίο. Εσείς το φτιάνετε;

– Της παραγωγής μας! κοχορεύτηκε ο τυπάκος. Αγνό

σταφυλάκι από τ' αμπέλια μας. Αλλά μιας και σε βλέπω μερακλού και ξέρεις από τα ωραία θα σου φέρω εγώ τώρα ένα κοκκινέλι, διαμάντι! Να το θυμάσαι μέχρι ν' απονθάνεις.

Κι έφυγε να πραγματοποιήσει την απειλή του αφήνοντας εμένα ξερό και τη Μαρία ξεκαρδισμένη στα γέλια.

– Μα, πώς διάολο τα κατάφερες; απόρησα.

– Στο 'πα. Δεν στο 'πα; Για να ξέρεις.

Το κοκκινέλι-διαμάντι ήταν ένας ξυδιάς απερίγραπτος, αλλά δεν γινόταν ν' απογοητεύσουμε τον υποχρεωτικό κάπελα, που περίμενε χαμογελαστός τους επαίνους μας.

– Εξάισιο! κατάφερε να πει μέσα από το βήχα της η Μαρία.

– Αμ δεν στο 'πα εγώ; θριαμβολόγησε το γκαρσόνι.

Και γυρίζοντας προς το μέρος μου.

– Γιου, γκουντ;

– Γκουντ, μούγκρισα. Γκουντ.

Πήραμε το δρόμο της επιστροφής μόλις η βροχή σταμάτησε, νωρίς το απόγευμα. Ελαφρά ζαλισμένοι και οι δυο απ' το... διαμάντι και με κέφι ανάλογο.

Ο ουρανός είχε αρχίσει να καθαρίζει και η θάλασσα σιγά-σιγά καταλάγιαζε.

– Έπρεπε να πάρουμε λίγο απ' αυτό το «διαμάντι» για το σπίτι, είπε γελώντας η Μαρία. Θα ήταν ότι πρέπει για όλους αυτούς τους ξινισμένους.

– Αμ τα σκέφτεσαι κι εσύ αργά, γέλασα.

– Αλήθεια, φαντάζεσαι την Ελπίδα μεθυσμένη;

– Αμ τον θείο Αριστείδη;

– Άσε πια την Ευανθία!

Και δώστου χαχανητά.

Στη βίλα μας περίμενε μια έκπληξη πρώτου μεγέθους. Όλος ο κόσμος, με εξαίρεση τη Μαρουσώ, είχε εξαφανιστεί. Αυτή, βλέποντάς μας, έτρεξε να μας προφτάσει τα νέα σταυρώνοντας και ξεσταυρώνοντας τα χέρια της.

– Η κυρία Ευανθία! είπε ταραγμένη. Η κυρία Ευανθία αδιαθέτησε. Το στομάχι της, η καρδιά της... Δεν κατάλαβα καλά. Της έπεσε η πίεση, λέει, και κατέβηκαν στη Χώρα άρον-άρον. Εσείς πού ήσασταν, αφορεσμένα, και σας ψάχναμε παντού;

Η Μαρία κι εγώ κοιταχτήκαμε, λίγο ζαλισμένοι από το απρόοπτο. Η Μαρουσώ μέσα στην ταραχή της έλεγε κι έλεγε και νόημα δεν βγάζαμε.

– Δηλαδή, τι έπαθε η θεία; ρώτησε η Μαρία. Είναι σοβαρά;

Η Μαρουσώ σταυρώθηκε και ξανασταυρώθηκε, φτύνοντας κάθε φορά στον κόρφο της.

– Πού να ξέρω η δόλια; είπε. Μια χαρά ήταν μέχρι που φάγανε το μεσημέρι. Κολοκυθάκια τηγανητά τους έφτιαξα κι αυγά μάτια... Να πεις ήταν κανένα βαρύ φαγητό!... Μετά άρχισε τα «αχ» και τα «ωχ» και ζαλιζόταν και είχε κρυάδες και την τρίψαμε με κολόνια και μ' έστειλε ο κύριος Αριστείδης να φέρω τον γιατρό τον Μήτσο που παραθερίζει στη βίλα του κυρίου Κατσικοπλεύρη και τον έφερα άρον-άρον τον άνθρωπο, με τις πυτζάμες, και η δεσποινίς Ελπίδα έπαθε κρίση κι έσκουζε “Μαμά μου, σε χάνω” κι ο γιατρός εξέτασε την κυρία Ευανθία και είπε ότι έπεσε η πίεση και κάτι που δεν μπορούσα να καταλάβω και γρήγορα, είπε, στο νοσοκομείο, στη Χώρα... Και η δεσποινίς Ελπίδα είπε “Θα λιποθυμήσω”, αλλά ευτυχώς δεν λιποθύμησε κι έτρεξα στου Τσιμπιδάκη και πήρα τηλέφωνο τον Μήτσο τον ταξιτζή που –το ευτύχημα– ήταν με κούρσα στο Αραξοβόλι και ήρθε και φύγαν άρον-άρον, η κυρία Ευανθία άσπρη σαν το πανί κι ο κύριος Αριστείδης να λέει “ψυχραιμία, όλα θα παν

καλά” κι εμένα, νά... τρέμουν ακόμα τα ποδάρια μου...
Οχού τι κακό που μας εύρηκε!

Λίγο ακόμα και θα πάταγε τα μοιρολόγια.

Τη βάλουμε να καθίσει, την ηρεμήσαμε λίγο και μετά πετάχτηκα μέχρι του Τσιμπιδάκη, να τηλεφωνήσω στο νοσοκομείο στη Χώρα για να δω τι γινόταν τέλος πάντων.

Για να πιάσω γραμμή χρειάστηκαν προσπάθειες μισής ώρας κι άλλα δέκα λεπτά μέχρι να καταλάβει η τηλεφωνήτρια από την άλλη άκρη του σύρματος τι γύρευα. Στο τέλος κατάφερα να μιλήσω με τον θείο Αριστείδη.

‘Οχι, δεν ήταν τίποτα το ανησυχητικό. Απλά, μια μικρή αδιαθεσία, ίσως γαστρορραγία (τίποτα το ανησυχητικό!), ίσως καρδιακή αρρυθμία, πεσμένη πίεση και τέτοια ιατρικά κι ακατανόητα. ‘Οχι, δεν υπήρχε λόγος να ξεσηκωθούμε εμείς, έτσι κι αλλιώς μόνο προβλήματα θα δημιουργούσαμε στη Χώρα. Ναι, να καθίσουμε στ’ αυγά μας. Η θεία θα έμενε στο νοσοκομείο για παρακολούθηση απόψε, ίσως κι αύριο κι από μεθαύριο θα επέστρεφαν όλοι μαζί, να τα μαζέψουμε, αφού ήρθαν έτσι τα πράγματα, και να γυρίσουμε στην Αθήνα. Εμείς να φροντίσουμε να μαζευτούμε στο σπίτι (και να μην τρέχουμε στα άπειρα νάϊτ κλαμπ, καζίνα και καμπαρέ της Αμμουδερής) και ν’ ακούμε τη Μαρουσώ που είχε επωμισθεί την ευθύνη μας. ‘Οχι, ουδείς λόγος ανησυχίας. Αύριο το πρωί θα έχουμε τις εξετάσεις και θα ξέρουμε με σιγουριά. Ναι, ας κάνουμε ένα τηλέφωνο, κατά τις έντεκα, για νεώτερα και τώρα να κλείσουμε, γιατί δεν υπάρχει λόγος να κάνουμε πλούσιο τον ΟΤΕ. Όλα με μέτρο.

Επέστρεψα στο σπίτι με ανάμικτα συναισθήματα. Για την υγεία της Ευανθίας δεν έδινα δεκάρα τσακιστή. Η γρια μέγαιρα θα μας έθαβε όλους, δεν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία επ’ αυτού. Εκείνο που με πείραζε και μ’ έκοφτε ήταν η εσπευσμένη επικείμενη αναχώρησή μας, πολύ πιο γρήγορα απ’ ότι είχαμε υπολογίσει. Αυτό ήταν πρόβλημα.

Πληροφόρησα τις δυο γυναίκες για τα καθέκαστα και η Μαρουσώ άφησε ένα στεναγμό ανακούφισης.

– Δόξα τω Θεώ! είπε σταυροκοπούμενη θεατρικά. Δόξα τω Θεώ! Έβαλε το χέρι της η Παναγιά η Σταυροπροσκυνήτρα και σώθηκε η καλή γυναίκα!

Η Μαρία όμως κατάλαβε περισσότερα απ' όσα είπα. Όταν έφυγε η Μαρουσώ για την κουζίνα της με πήρε στη γωνιά μας στο πεζούλι.

– Σου είπα να ετοιμαστούμε να γυρίσουμε στην Αθήνα, έτσι; ρώτησε με μια έκφραση αγωνίας στο πρόσωπό της.

Έκανα «ναι» με το κεφάλι. Δεν υπήρχε λόγος να της κρύψω την αποκαρδίωση που ένιωθα τη στιγμή εκείνη.

Μου πήρε τα χέρια στα δικά της.

– Πότε; Αύριο;

– Θα τηλεφωνήσω το πρωί και θα μας πούνε, απάντησα.

Μ' αγκάλιασε κι ακούμπησε το κεφάλι της στον ώμο μου.

– Αυτό ήταν λοιπόν, ψιθύρισε.

– Το ξέραμε. Δεν το ξέραμε;

– Όχι έτσι απότομα. Τόσο γρήγορα...

Μείναμε εκεί, αγκαλιασμένοι, αμίλητοι, μέχρι που νύχτωσε. Η Μαρουσώ ήρθε να μας ρωτήσει αν θα τρώγαμε στη βεράντα.

– Όχι, ευχαριστούμε, Μαρουσώ, της είπε η Μαρία. Δεν πάει τίποτα κάτω.

Η Μαρουσώ το κατάλαβε φυσικά αλλιώς.

– Κακόμοιρα κι εσείς! είπε αναστενάζοντας. Ανησυχείτε για τη θεία σας. Αλλά, αφού λένε οι γιατροί ότι όλα είναι καλά; Θα δείτε, αύριο το μεσημέρι θα 'ναι πάλι πίσω. Γι'

αυτό σας λέω... Να σας βάλω να φάτε ένα μπουκούνι ψωμί...

Με χίλια ζόρια καταφέραμε να την πείσουμε ότι ήταν αδύνατο να φάμε οτιδήποτε τη στιγμή αυτή, αλλά αν πεινούσαμε αργότερα θα παίρναμε μόνοι μας φαγητό από την παγωνιέρα. Μας έβαλε να ορκιστούμε και μετά, αφού μας σταύρωσε, μας καληνύχτισε κι έφυγε για το σπίτι της.

Για πρώτη φορά μέναμε οι δυο μας μόνοι στη «βίλα».

Το συνειδητοποιήσαμε φαίνεται την ίδια στιγμή και κοιταχτήκαμε αλαφιασμένοι. Η Μαρία κατάφερε να χαμογελάσει.

– Επιτέλους μόνοι! είπε.

– Ναι, αλλά για πόσο;

Σήκωσε τους ώμους της.

– Θα μετράμε τη ζωή μας με στιγμές ή με μέρες;

Την κοίταξα έκπληκτος.

– Εσύ το λες αυτό;

Χαμογέλασε και μου χაϊδεψε το μάγουλο.

– Είδες τι κάνουν οι κακές παρέες; είπε.

Αλλά υπήρχε και σε κείνη η ίδια νευρικότητα που παίδευε και μένα.

Ξαφνικά τα πράγματα είχαν σοβαρέψει, το καταλαβαίναμε πολύ καλά και οι δυο. Αυτή η νύχτα δεν θα 'ταν εύκολη για κανένα μας.

Ο ουρανός είχε καθαρίσει τελείως και τ' αστέρια έλαμπαν με ασυνήθιστη λαμπρότητα απόψε. Μόνο η μυρωδιά του βρεγμένου χώματος και μια ευχάριστη υγρασία θύμιζαν τη μεσημεριάτικη νεροποντή.

Με το σπίτι ολόκληρο δικό μας νιώθαμε άβολα. Καθίσαμε στη συνηθισμένη μας γωνιά στο πεζούλι της βε-

ράντας, αλλά κρατώντας κάποια απόσταση. Ξαφνικά βρεθήκαμε ν' αποφεύγουμε τις διαχύσεις, λες και το άγγιγμα του άλλου εγκυμονούσε κινδύνους φοβερούς και τρομερούς. Ακόμα και οι κουβέντες μας ήταν αφύσικες. Σαν να προσπαθούσε ο καθένας μας να κρύψει από τον άλλο αυτά που έτρεχαν μέσα στο μυαλό του.

Πέρασε μια ατέλειωτη ώρα από την αναχώρηση της Μαρουσιώς και η έμπνευσή μας ήρθε και στέρεψε. Μείναμε για κάμποσο ακόμα μουγκοί κι όταν δεν μπορούσα να το υποφέρω άλλο πια σηκώθηκα.

– Μου φαίνεται πως είναι ώρα για ύπνο, μουρμούρισα.

Μου έριξε ένα βλέμμα γεμάτο πανικό.

– Νυστάζεις;

– Όχι ακριβώς, αλλά νιώθω κουρασμένος.

– Από τις συγκινήσεις; χαμογέλασε.

– Πες το ψέματα.

– Και... θα μ' αφήσεις εδώ μόνη μου;

– Δεν θα πας για ύπνο;

Με κοίταξε για λίγο και μετά γύρισε τα μάτια της προς τη θάλασσα.

– Δεν μου κολλάει ύπνος.

– Και τι θα κάνουμε; αγανάκτησα. Θα καθίσουμε εδώ όλη νύχτα να κοιτάμε τ' αστέρια;

Χαμογέλασε.

– Είναι κι αυτό μια ιδέα.

– Κακή ιδέα.

Έκανε μια κίνηση με το χέρι της.

– Καλά, δεν σε κρατάω, είπε. Θες να κοιμηθείς, πήγαινε να κοιμηθείς.

Πήγα και κάθισα κοντά της αγκαλιάζοντάς την από τους ώμους.

– Τι έπαθες; τη ρώτησα μαλακά.

– Τίποτα.

Αναστέναξα.

– Όρες-ώρες, Μαρία, μου είναι αδύνατο να σε καταλάβω.

Έγειρε το κεφάλι της στον ώμο μου, κουρνιαάζοντας στην αγκαλιά μου αναπαυτικά και χαμογέλασε.

– Δεν περιμένω να με καταλάβεις, είπε. Μόνο κράτα με αγκαλιά.

Ακριβώς ό,τι προσπαθούσαμε ν' αποφύγουμε.

– Έχω μια ιδέα, είπα ξαφνικά.

Σήκωσε τα μάτια της και με κοίταξε.

– Να την ακούσουμε;

– Γιατί δεν ανεβαίνουμε στην ταρατσα; πρότεινα. Θα πάρουμε τα στρώματά μας, τα σεντόνια μας, τα μαξιλάρια και θα κατασκηνώσουμε εκεί. Έτσι, εγώ θα μπορέσω να κοιμηθώ με την άνεσή μου κι εσύ θα κοιτάζεις τ' άστρα μέχρι να βγει ο ήλιος, αν σου κάνει καρδιά!

Έβαλε τα γέλια.

– Νά και μια καλή ιδέα που είχες, είπε. Τι καθόμαστε;

Σε δέκα λεπτά είχαμε ανεβάσει τα στρώματα και τα υπόλοιπα συμπράγκαλα στην ταρατσα, σβήσαμε τις λάμπες στο σπίτι κι εγκατασταθήκαμε. Το σκηνικό από 'δώ πάνω ήταν να σου κόβεται η ανάσα. Ο ουρανός τόσο κοντά που να νομίζεις ότι τον αγγίζεις, η θάλασσα να λαμπυρίζει κάτω από ένα σχεδόν γεμάτο φεγγάρι και τα λιγιστά φώτα του χωριού να επιπλέουν λες στο σκοτάδι.

– Σαν να είμαστε πάνω σ' ένα μαγικό χαλί! ψιθύρισε η

Μαρία.

Έβγαλε τα ρούχα της κι έμεινε μ' ένα φανελάκι και το εσώρουχό της. Με είδε να διστάζω και γέλασε.

– Κοίτα να δεις, δεν χρειάζεται να αλλάξεις τις συνήθειες του ύπνου σου, είπε. Αν ντρέπεσαι γυρίζω από την άλλη μεριά.

– Άρχισες πάλι; μουρμούρισα, αλλά είχα γίνει κατακόκκινος.

Γδύθηκα γρήγορα και κρύφτηκα κάτω από το σεντόνι ενώ η καρδιά μου χτυπούσε σε ρυθμούς ανεξέλεγκτους.

Ξάπλωσε δίπλα μου με τα χέρια περασμένα κάτω από το κεφάλι της.

– Μ' έβγαλες από μια πολύ δύσκολη θέση, είπε ξαφνικά.

– Πώς αυτό;

Στράφηκε και με κοίταξε χαμογελώντας.

– Θα μου ήταν αδύνατο να κοιμηθώ μόνη μου απόψε, είπε.

– Κι εγώ δεν ήθελα να κοιμηθώ μόνος μου.

– Γιατί, φοβάσαι;

– Μαρία...

Γύρισε το κεφάλι της από την άλλη μεριά.

– Άστο.

– Όχι.

Στράφηκε απότομα και με κοίταξε. Ήμασταν τόσο κοντά, αλλά και τόσο μακριά!

– Τι έπαθες;

Κόμπιασα. Μιλούσαμε ψιθυριστά, σαν να φοβόμαστε μην ξυπνήσουμε τα φαντάσματα και τους ίσκιους της νύ-

χτας.

– Θυμάσαι το βράδυ που κοιμηθήκαμε στο υπαίθρο, όταν χάλασε το λεωφορείο από τη Χώρα; ρώτησα.

– Θυμάμαι.

– Πέρασα όλη τη νύχτα κοιτάζοντάς σε να κοιμάσαι στην αγκαλιά μου.

Ανασηκώθηκε στον αγκώνα της κι ακούμπησε το μάγουλό της στην παλάμη της.

– Το ξέρω, είπε απλά και χαμογέλασε.

– Θέλω να κοιμηθούμε και πάλι έτσι, ψιθύρισα.

Έμεινε για λίγο σιωπηλή. Μετά ανασηκώθηκε, έβγαλε τη φανέλα της, το εσώρουχό της, και ήρθε να χωθεί στην αγκαλιά μου κάτω από το σεντόνι. Η επαφή του κορμιού μου με το δικό της μ' έκανε να σπαρταρίσω. Πήρε το πρόσωπό μου στα δυο της χέρια και με φίλησε ξανά και ξανά μέχρι που άρχισα να χάνω την αίσθηση του χώρου και του χρόνου. Τα χέρια μου πήραν να τρέχουν πάνω σ' ένα κορμί που δεν γνώριζαν, ένα κορμί που δεν περίμενα ποτέ να γνωρίσω. Τραβήχτηκε για μια στιγμή και βύθισε τα μάτια της στα δικά μου, σαν να 'θελε να με υπνωτίσει. Έσκυψε και δάγκωσε τα χείλη μου με μανία.

– Γιατί, γιατί, γιατί, γιατί; έλεγε και ξανάλεγε λαχνασιασμένη.

– Γιατί σ' αγαπώ, βόγκηξα.

Μ' άρπαξε από τα μαλλιά κι έφερε το πρόσωπό μου μπροστά στο δικό της.

– Όχι, δεν μ' αγαπάς, είπε με δύναμη. Δεν μπορείς να μ' αγαπάς. Τ' ακούς; Δεν πρέπει να μ' αγαπάς.

– Δεν μπορώ να μην σ' αγαπώ, Μαρία.

Μ' έσφιξε πάνω της κι άρχισε να με φιλάει στο πρόσω-

πο, στα χείλη στον λαιμό...

– Πάψε, έλεγε. Πάψε.

– Κι εσύ μ' αγαπάς.

– Πάψε...

– Πες μου ότι δεν μ' αγαπάς.

Μ' άφησε κι έριξε το κεφάλι της πίσω σαν να ζητούσε βοήθεια από το φεγγάρι.

– Σ' αγαπώ! φώναξε κι η κραυγή της ξέσκισε τη νύχτα. Σ' αγαπώ τόσο πολύ! Θεέ μου! Σ' αγαπώ! Σ' αγαπώ!

Την αγκάλιασα κι αναζήτησα τα χείλη της. Μου τα 'δωσε και ήταν διψασμένα σαν να βρισκόταν μέρες στην έρημο χωρίς νερό.

– Τι κάνουμε; Τι κάνουμε; έλεγε ανάμεσα σε δυο φιλιά. Πες μου πως είναι όνειρο. Πες μου πως θα ξυπνήσω και θα 'ναι όλα όπως πριν...

– Αυτό θέλεις;

– Όχι, βόγκηξε μπήγοντας τα νύχια της στην πλάτη μου. Όχι.

Αγαπηθήκαμε κι ήταν μια εμπειρία πρωτόγνωρη. Αυτό το σμίξιμο δεν είχε τίποτα από κείνα που είχα βιώσει ως τότε. Ήταν γλυκό και τρυφερό, ένα άγγιγμα ψυχής, απαγορευμένο, απόλυτο και τελειωτικό. Τη στιγμή που την αγκάλιαζα, τη στιγμή γινόμασταν ένα ήξερα, τόσο καθαρά, τόσο σίγουρα, πως ποτέ πια δεν θα μπορούσα να νιώσω έτσι με άλλον άνθρωπο. Αυτό ήταν το τέρμα του ταξιδιού. Και τι έκπληξη, δεν ήταν η οδύνη που φοβόμουν πως μας περίμενε, αλλά μια χαρά, μια ατέλειωτη χαρά και μια πληρότητα απέραντη.

Κοιταχτήκαμε στα μάτια, πάντα αγκαλιασμένοι, και κατάλαβα πως νιώθαμε το ίδιο πράγμα.

- Φοβάσαι; τη ρώτησα.
- Όχι πια, απάντησε χαμογελώντας. Σ’ αγαπώ κι αυτό μου φτάνει.
- Για πάντα;
- Τεντώθηκε ηδονικά.
- Για πάντα. Κι εσύ;
- Το ξέρεις.
- Θέλω να τ’ ακούσω ξανά και ξανά και ξανά...
- Σ’ αγαπώ για πάντα. Η ζωή μου είναι δική σου.
- Και η δική μου δική σου.
- Μ’ αγκάλιασε, με τράβηξε κοντά της, και γυρίζοντάς με στην πλάτη βρέθηκε από πάνω μου.
- Ξέρεις τι μας περιμένει; είπε κοιτάζοντάς με έντονα στα μάτια.
- Το ξέρω.
- Και θα τ’ αντέξεις;
- Μαζί σου αντέχω οτιδήποτε.
- Οι γονείς μας είναι αδέρφια, είπε ξαφνικά. Το θυμάσαι; Έχουμε το ίδιο αίμα.
- Έχουμε κάτι περισσότερο απ’ αυτό τώρα.
- Την αγάπη μας;
- Ναι, την αγάπη μας. Κάτι που κανείς δεν πρόκειται να μας πάρει.
- Αν το μάθουν οι δικοί μας καταλαβαίνεις τι θα γίνει;
- Αν μπορείς να το αντέξεις εσύ, εμένα δεν με νοιάζει.
- Εγώ θέλω να ’μαι μαζί σου.
- Είσαι σίγουρη γι’ αυτό;

– Ναι.

Αυτή η μια λέξη ειπώθηκε με τέτοια δύναμη και τέτοια σιγουριά που με τρόμαξε. Μόλις εκείνη τη στιγμή συνειδητοποιούσα την ένταση των αισθημάτων αυτής της κοπέλας, που δεν φανταζόμουν μέχρι τώρα ικανή για τέτοια πάθη κι αποκοτιές. Το «ναι» της Μαρίας μ' έκανε να συναισθανθώ το μέγεθος της ευθύνης που μοιραζόμουν μαζί της. Δεν λέω «βάρος» γιατί δεν το ένιωσα έτσι ούτε για ένα δευτερόλεπτο.

– Τότε θα είμαστε μαζί, είπα.

Εξακολούθησε να με καρφώνει με τα μάτια της.

– Είμαι μεγαλύτερή σου.

– Ναι, αλλά είμαι πιο ψηλός από σένα, γέλασα.

Έσκυψε και με δάγκωσε στα χείλη.

– Δεν είναι αστείο, είπε γελώντας.

– Καθόλου. Αντίθετα συναισθάνομαι τη σοβαρότητα του προβλήματος. Όταν θα 'μαι τριάντα θα είσαι τριανταενός, όταν θα 'μαι σαράντα θα είσαι σαρανταενός. Γριά δηλαδή, ενώ εμένα θα με κυνηγάνε οι πιτσιρίκες.

Κυλιστήκαμε στην ταρατσα γελώντας και παλεύοντας.

– Άθλιε!

– Παλιόγρια!

Αργότερα, ξαπλωμένοι αγκαλιά, κοιτάζαμε τ' αστέρια να λαμπυρίζουν πιο κοντινά από κάθε άλλη φορά απόψε.

Πέρα στο βάθος, ένα γρι-γρι άναβε τις λάμπες του και για πρώτη φορά δεν ζήλεψα τους ψαράδες που το κουμαντάριζαν για τα απλά, καθημερινά τους προβλήματα.

Τ Ε Λ Ο Σ

Η «Καλοκαιρινή Ιστορία» άρχισε να γράφεται στην Ύδρα το 1997 και ίσως να μην τελείωσε ποτέ, δεν είμαι σίγουρος.